

Caietele juridice ale Băncii Naționale a României

Publicație trimestrială • ISSN 2247-9767 •

Anul II • nr. 2 • aprilie - iunie 2012

Fiducia, instituție progresistă

Florin Șandor
*Director Direcția Juridică
Intesa Sanpaolo Bank*

**Implementarea fiduciei
în practica bancară.
Modalități și conlucrare instituțională**

Av. Eugen Constantin Iordăchescu
*Partener coordonator
SCA Iordăchescu, Udrescu & Asociații*

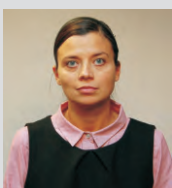

**Regimul compensării bilaterale (netting)
în România în contextul tranzacțiilor cu
instrumente financiare derivate**

Av. asociat Andreea Toma
*Gide Loyrette Nouel Leroy și
Asociații S.C.A.*

**Stabilizarea sistemelor bancare: aspecte
juridice privind mecanismul băncii-punte
și transferul în proprietate publică
temporară în legislația Regatului Unit al
Marii Britanii**

Adrian Dorel Dumitrescu
*Consilier juridic Direcția Juridică
Banca Națională a României*

**Jurisprudența Uniunii Europene referitoare
la calculul indemnizației de concediu de
odihnă și transpunerea principiilor formulate
de către Curtea de Justiție a Uniunii
Europene în contractul colectiv de muncă
încheiat la nivelul Băncii Naționale a
României**

Bianca Dana Scorțea
*Consilier juridic principal
Direcția Resurse Umane
Banca Națională a României*

Banca Națională a României

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Caietele juridice
ale
Băncii Naționale
a României

Colectivul de redacție:

Coordonator: Bogdan STĂNESCU, Consilier al Viceguvernatorului

Editor: Isabelle CHELARIU, Consilier juridic

Membri: Daniela BODA, Consilier juridic

Nicoleta PĂDUREANU, Referent

Foto: Carmen MAZILU, Referent de specialitate

CUPRINS

EDITORIAL

- Pg. 5 | **Florin Șandor**
Fiducia - Instituție progresistă

COLOCVIILE JURIDICE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

- Pg. 13 | **Isabelle Chelariu**
- Instrumente juridice de restructurare și relansare a companiilor din România - subiect tratat în cadrul Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României - Ediția a VI-a
- Pg. 16 | **Isabelle Chelariu**
- Fiducia - instituție de drept civil cu impact asupra mediului financiar - bancar, subiect tratat în cadrul Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României- Ediția a VII-a
- Pg. 18 | **Av. Eugen Constantin Iordăchescu**
- Implementarea fiduciei în practica bancară. Modalități și conlucrare instituțională

ARTICOLE

- Pg. 24 | **Av. Andreea Toma, Av. Cristina Togan**
- Regimul compensării bilaterale(netting) în România în contextul tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate
- Pg. 33 | **Violeta Țițeica**
- Proceduri și modalități de executare silită a creanțelor fiscale

CERCETĂRI JURIDICE

- Pg. 42 | **Adrian Dorel Dumitrescu**
Stabilizarea sistemelor bancare:
- aspecte juridice privind mecanismul băncii-punte și transferul în proprietate publică temporară în legislația Regatului Unit al Marii Britanii

JURISPRUDENȚĂ

- Pg. 46 | **Bianca Dana Scorțea**
- Jurisprudența Uniunii Europene referitoare la calculul indemnizației de concediu de odihnă și transpunerea principiilor formulate de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene în contractul colectiv de muncă încheiat la nivelul Băncii Naționale a României

REGLEMENTĂRI

Pg. 49

Daniela Boda, Cristina Lăcătuș

- Reglementări ale Băncii Naționale a României, prezentare și comentarii, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, în perioada 1.01.2012-31.03.2012

Pg. 97

Daniela Boda

- Reglementări europene

- Directiva 2011/89/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2011 de modificare a Directivelor 98/78/CE, 2002/87/CE, 2006/48/CE, 2009/138/CE în ceea ce privește supravegherea suplimentară a entităților financiare care aparțin unui conglomerat financiar, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L326 din 08.12.2011, p.0113-0141(continuare)

FIDUCIA - INSTITUȚIE PROGRESISTĂ

Florin Șandor
Director Direcția Juridică
Intesa Sanpaolo Bank

Introducere:

Un instrument necunoscut, îndelung așteptat de către unii dintre noi, salutat cu scepticism de către alții, conceptul de „fiducie”, inspirat de noțiunea din dreptul francez „*la fiducie*” și de instituția anglo-americană „*trust*”, a fost în sfârșit introdus în legislația română.

Transformările tot mai rapide din viața economică, îmbracă, în anumite cazuri, forma unor spectaculoase răsturnări revoluționare care vor face să se contureze treptat ideea de progres economico-social.

Deși mă număr printre cei care consideră că această instituție va fi creatoare de progres economico-social nu exclud existența unor stări de fapt care au funcționat și funcționează în continuare în societate și anume cazurile în care anumite persoane, în baza unor acte simulate, și-au înregistrat proprietățile, companiile, etc. pe numele altor persoane, fie pentru a evita o oarecare expunere socială, fie pentru a ascunde masa patrimonială de urmărirea creditorilor.

Cu toate că stările de fapt arătate mai sus sunt cunoscute în economia românească, introducerea fiduciei în legislația românească nu s-a produs din dorința „legitimării” acestor stări de fapt, ci mai degrabă datorită faptului că în decursul ultimului secol, economiile au suferit un fenomen de profundă internaționalizare. Astăzi, se poate spune că pentru a atrage capital străin într-o țară sau pentru a evita migrarea de capital, dispozițiile legislative interne trebuie să se adapteze la cerințele piețelor financiare,

care și orientează alegerile aplicând abordarea cea mai eficientă. Această preferință conduce inevitabil la o globalizare a instrumentelor legislative.

Chiar dacă legislația românească nu reglementa până acum această instituție, fiduciu/trușt-ul are o largă aplicabilitate, atât în sistemele de drept anglo-saxone (Marea Britanie, SUA, Canada) sub denumirea de *trust*, cât și în cele continentale precum Franța, Luxemburg (*institutia fiduciei*), Germania, Elveția sau Austria (sub denumirea de *Treuhand*). Instituția a fost receptată totodată și de foarte multe sisteme de drept din Africa, America de Sud sau Asia (Japonia, China, Singapore, Hong Kong etc)¹

Fiduciu presupune **transferul temporar** al unor drepturi sau a dreptului de proprietate asupra unor bunuri, prezente sau viitoare (denumite masă fiduciară), de la o persoană fizică sau juridică (numită constituitor) către o altă persoană (numită fiduciar), pentru ca aceasta din urmă să exercite drepturile astfel transferate în interesul unui beneficiar, urmând ca, la încetarea fiduciei, drepturile care alcătuiesc masa fiduciară în acel moment, să fie transmise de către fiduciar beneficiarului².

Mecanismul său este, la o primă privire, transferul temporar al dreptului de proprietate, transfer ce urmărește un scop determinat. Acest transfer intervine de regula într-un raport juridic constituit între trei persoane: **constituitorul, fiduciarul și beneficiarul.**

Pornindu-se de la avantajele pe care le prezintă instituția truștului sau fiduciei pentru organizarea patrimoniului, instituția fiduciei s-a introdus și în România în Noul Cod civil, Cartea III, Titlul IV, art. 773-791, în vigoare de la 1 octombrie 2011.

¹Asist. Univ. Dr. Hunor Burian – Fiduciu în lumina Noului Cod Civil;
²Valerio Forti - Comparing American Trust And French Fiduciu

Istoric

Deși unele elemente ale fiduciei din dreptul roman au fost preluate într-o formă adaptată de reglementările contemporane, totuși instituția fiduciei actuale își are originea în dreptul englez, care a instituit trust-ul și care a separat masa patrimonială fiduciară de patrimoniul personal al fiduciarului, ca o aplicație a teoriei sciziunii proprietății.

„Trustul” în dreptul Anglo-American

Legile fiduciare au fost dezvoltate în Evul Mediu în timpul cruciadelor, sub jurisdicția regelui Angliei. Dreptul cutumiar („common law”) considera proprietatea drept o entitate indivizibilă, astfel cum aceasta a fost stabilită prin dreptul Roman și versiunea continentală a dreptului civil. Acolo unde părea „inechitabil” (i.e. nedrept) să permită cu titlu legal să și-l păstreze, reprezentantul Regelui, Lordul Cancelar avea puterea discreționară de a declara că adevăratul proprietar „în echitate” (i.e. în drept) era o altă persoană⁴.

„Trustul” („confidence placed in a person by making that person the nominal owner of property to be used for another's benefit”), în dreptul anglo-saxon a fost aplicat la început în țările în care se aplică sistemul juridic de common law: Anglia, Statele Unite ale Americii (excepție Luisiana), Australia, Canada (cu excepția provinciei Quebec), Singapore, Pakistan, India, Ghana, Camerun, Irlanda, Noua Zeelandă, Africa de Sud, Hong Kong⁵.

Spre deosebire de fiducie, trust-ul poate fi încheiat în condiții mai puțin riguroase, fiind necesară doar exprimarea fără echivoc a voinței constituitorului. Întrucât nu este necesar acordul trustee-ului (echivalentul fiduciarului), trust-ul poate fi constituit și prin testament.

În funcție de tipul de proprietate care se transferă, anumite formalități sunt necesare înainte ca proprietatea să fie transferată valid și principiul general este că echitatea nu va perfecta un dar imperfect. Prin urmare, în cazul terenurilor, este necesar a se realiza un document, iar în cazul acțiunilor art. 182-183 din Legea Companiilor 1985 stipulează că, în general, o formă de transfer de acțiuni trebuie îndeplinită și transmisă împreună cu certificatele de acționar urmate de înregistrarea numelui noului proprietar în registrele companiei.

Principalele diferențe între Trust și fiducie:

- o în dreptul anglo-saxon titlul de proprietate este divizat între mai multe persoane, respectiv unii dețin titlul legal, iar alții dețin titlul echitabil, în dreptul continental se recunoaște doar titlul legal;

- o în dreptul anglo-saxon, trustul poate fi constituit mortis-causa, în dreptul continental este un act doar inter-vivos;

- o în dreptul anglo-saxon trustul se poate face și printr-o declarație unilaterală de voință a constituitorului, în dreptul continental este obligatorie forma scrisă, de obicei prin act autentic ad validitatem.

În dreptul anglo-saxon, trust-ul este reglementat printr-o serie de tipuri de trust-uri specifice, care au reglementări speciale, așa cum este de exemplu⁶:

- pentru acte caritabile - *Charities Act 2006*;
- trusturi prevăzute în reglementări privitoare la pensii, de exemplu, cu *Pensions Act 1995*;
- trusturi pentru atragerea investițiilor care sunt prevăzute în *Financial Services and Markets Act 2000* care conține, în special, prevederi prin care se asigură că investitorii au informații complete despre produsele financiare pe care le cumpără;
- Resulting trust;
- Constructive trust.

„La Fiducie” în Codul Civil Francez

După câteva încercări eșuate la mijlocul anilor '90, fiduciar a revenit în legislația franceză. Legea (211) care a dat naștere *fiduciei* a fost aprobată pe 19 Februarie 2007 și a creat o nouă secțiune în Codul Civil, Titlul XIV, „Despre fiducie”.

Prevederile juridice se referă la definiția „trustului” conform Articolului 2 din *Convenția de la Haga din 1 iulie 1985* și are ca obiectiv crearea unui instrument având la bază principalele caracteristici ale trustului american concurrent⁷.

Noul articol 2011 din Codul Civil Francez definește „fiduciar” ca „opération par laquelle un ou plusieurs constituants transfèrent des biens, des droits ou des sûretés, ou un ensemble de biens, de droits ou de sûretés, présents ou futurs, à un ou plusieurs fiduciaires qui, les tenant séparés de leur patrimoine propre, agissent dans un but déterminé au profit d'un ou plusieurs bénéficiaires”. În fapt este vorba despre un contract prin care o companie (Constituitorul) transferă bunuri sau drepturi unei alte persoane (Fiduciarul) care le va ține separat de bunurile proprii gestionând

³ Asist. Univ. Dr. Hunor Burian – Fiduciar în lumina Noului Cod Civil;

⁴ Hansmann H, Mattei U - The Functions of Trust Law;

⁵ Eliza Gota - Fiduciar, o provocare a Noului Cod Civil;

⁶ Wikipedia.org;

⁷ Valerio Forti – op cit

proprietatea în beneficiul unuia sau mai multor Beneficiari. „Fiducia” trebuie să respecte diverse condiții.

„La Fiducie” poate lua naștere doar prin contract, iar contractul trebuie să conțină clauzele minime prevăzute de lege și trebuie înregistrat la „Registre National des Fiducies” (un registru național creat în acest scop) și la „service des impôts” (serviciul francez de impozitare), în caz contrar fiducia este nulă.

Chiar și înainte de adoptarea legislației privind fiducia, legislația bancară și financiară franceză a permis în mod indirect existența unor mecanisme similare trustului, în special în domeniul dreptului comercial, utilizând instrumente inspirate de trustul comercial american. Aceste instrumente au fost uneori descrise ca fiducii nenominalizate, care, în afară de denumire, mai aveau în comun cu fiducia și toate caracteristicile acesteia.

În ceea ce privește substanța juridică, fiducia introduce concepte noi în legislația franceză. În primul rând permite transferul temporar al proprietății și în al doilea rând, aduce sfârșitul conceptelor fundamentale ale legislației franceze, al ideii că patrimoniul unei persoane nu poate fi divizat astfel încât permite separarea bunurilor într-o entitate autonomă, separat de bunurile Constituitorului⁸.

În timp ce trust-ul anglo-saxon este utilizat într-o multitudine de scopuri, inclusiv pentru transmiterea dreptului de proprietate de la o generație la alta, „la fiducia” franceză prevede că „o fiducia este nulă dacă este creată în beneficiul exclusiv al Beneficiarului”. În plus, poate fi utilizată doar de către companii plătitoare de impozit pe profit, ceea ce înseamnă că exclude persoanele fizice⁹.

Legea franceză oferă un cadru de lucru pentru a face „fiduciile” mai transparente și facilitează monitorizarea acestora.

Pe lângă formalitățile de înregistrare, Fiduciarul poate fi doar o **instituție financiară, o companie de asigurări sau orice altă organizație corporatistă** supusă prevederilor din *Code monétaire et financier* (echivalentul legilor care reglementează activitatea bancară în România).

Constituitorul va trebui înregistrat în Uniunea Europeană sau într-o țară cu care Franța a semnat un acord de impozitare care acordă sprijin în ceea ce privește combaterea fraudelor și a evaziunii fiscale.

Opiniile cu privire la beneficiile aduse de introducerea instituției fiduciei în aparatul legislativ francez sunt diverse. Unii consideră că deși principiul

fiduciei este lăudabil, noul cadru legislativ este atât de restrictiv încât face noul instrument mai puțin atractiv decât recurgerea la sisteme străine mai utilizate. Alții preferă încă mecanismele numeroase oferite deja de legislația franceză. Unele grupuri au raportat diverse beneficii în special cu privire la oportunitățile create de fiducia în sectoarele de sindicalizare bancară, administrarea anumitor tipuri de împrumuturi și fonduri și mai ales pentru securitizarea facilităților¹⁰.

Legea română

Instituția trustului, sub denumirea de fiducia, este reglementată în Noul Cod Civil în Cartea III, Titlul IV, art. 773-791.

În noua reglementare s-a urmărit, în principal, evitarea utilizării fiduciei în scopuri ilicite, cu referire specială la spălarea banilor și la evaziunea fiscală, drept pentru care modelul urmat a fost cel al legii franceze.

O oarecare formă a fiduciei a existat și în trecut în legislația românească sub sintagma „activități fiduciare”, ca una dintre activitățile intrate în sfera de competența avocaților prin art. 3 din Legea 51/1995.

În conformitate cu art. 773 din Codul Civil:

„Fiducia este operațiunea juridică prin care unul sau mai mulți constitutori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciar, care le exercită cu un scop determinat, în folosul unuia sau mai multor beneficiari. Aceste drepturi alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor.” Prin această definiție s-a preluat, într-o formă adaptată, conținutul art. 2011 din Codul Civil francez¹¹.

Principalele caracteristici:

a) Existența a trei raporturi contractuale distincte, dar care formează un tot unitar: transferul de drepturi, mandatul și administrarea unui patrimoniu de afectare;

Fiduciarul, deși are atributele unui proprietar, va trebui să dea o folosință acestui drept de proprietate în conformitate cu scopul pentru care a primit el proprietatea. Astfel, fiduciarul nu va putea devia de la scopul inițial și nu se va putea bucura de utilitatea celui bun precum un proprietar.

Obiectul contractului îl constituie, în principal, transferul temporar al dreptului de proprietate, transfer ce urmărește un scop determinat. Acest transfer intervine într-un raport juridic constituit, de regulă, între trei

⁸Antonin Staub - La fiducia: a form of French trust;

⁹Antonin Staub - op cit;

¹⁰Antonin Staub - op cit;

¹¹Asist Univ Dr Hunor Burian - op cit

persoane: *constituitorul*, care transmite cu titlu de fiducie bunuri unui *fiduciar*, transmitere făcută în interesul unui *beneficiar*, acesta putând fi însăși constituitorul sau fiduciarul. Acest raport este, așadar, contractual pentru constituitor și fiduciar, beneficiarul, atunci când este altul decât constituitorul, nefiind, în principiu, parte în acest contract.

Situația este oarecum atipică, deoarece dacă fiduciarul poate fi considerat mandatar, prin același contract el primește și proprietatea bunurilor sau drepturilor încredințate.

b) Contractul de fiducie este lovit de nulitate absolută dacă prin el se realizează o liberalitate indirectă în folosul beneficiarului (art. 775);

Scopul acestei interdicții este aceea ca fiduciarul să nu poată fi utilizat pentru a se eluda prevederile din materia legatelor și donațiilor respectiv de a proteja rezerva succesorală.

Această interdicție de utilizare a fiduciei în scopul realizării unor liberalități reprezintă una dintre principalele diferențe care există între fiducie și trust; din acest motiv, fiduciarul nu va putea fi utilizat în multe dintre cazurile în care trust-ul îi găsește aplicare.

c) Fiducia este stabilită prin lege sau prin contract în formă autentică ca și condiție „ad validitatem” (art 774);

Fiducia poate fi legală, stabilită prin lege, sau convențională stabilită prin contract încheiat în formă autentică, trebuie să fie expresă, spre deosebire de reglementarea trust-ului din sistemul anglo-saxon, în care pentru existența acestuia este suficient consimțământul părților (cu excepția transferurilor de terenuri) și care poate fi instituit și de către judecător.

Prevederea din legislația română a fost preluată din conținutul art. 2012 din Codul civil francez, cu diferența că obligativitatea formei autentice are o aplicare mai limitată în dispozițiile legale franceze.

Este posibil ca această cerință prevăzută de legea română să facă mai puțin atractivă instituția fiduciei din moment ce s-a ales o formă chiar mai restrictivă decât legea franceză. Diferența față de reglementarea „trustului” este și mai mare din moment ce în cazul acestuia se solicită forma scrisă doar ca și condiție *ad probationem*.

d) Pentru a fi valabil, scopul contractului de fiducie trebuie să fie determinat (art.779 lit.f) astfel că menționarea acestuia e obligatorie;

Această interdicție diferă în comparație cu trustul anglo-saxon unde nu există asemenea limitări, motiv pentru care sfera de aplicare a trustului este mai variată. Considerăm că reglementarea în această formă este mai potrivită momentului actual, deoarece asigură protecție, în special cu privire la fraudarea drepturilor creditorilor.

În conformitate cu regulile aplicabile tuturor contractelor sau actelor juridice, obiectul fiduciei nu trebuie să fie ilicit sau imoral. Scopul încheierii contractului de fiducie trebuie să se circumscrie scopului pentru care această operațiune a fost reglementată – obținerea de beneficii pentru constituitori/beneficiari. Dacă constituitorul încheie un contract pentru a scoate un bun din patrimoniul său, pentru a evita urmarirea acestui bun de către creditori, atunci contractul nu poate produce efecte juridice, fiind fondat pe o cauză falsă/imorală.

e) Transferul drepturilor nu poate depăși 33 ani (art.779 lit.b);

La prima vedere, fiducia constă într-un transfer al dreptului de proprietate, acest aspect ținând de esența contractului.

Prin intermediul contractului de fiducie, fiduciarul devine pe deplin proprietar, dobândind plenitudinea atributelor dreptului transmis. Dacă decide să transmită la rândul său aceste drepturi unor terți, chiar cu titlu gratuit, considerăm că aceștia din urmă vor fi la rândul lor deplini proprietari. Prin urmare, fiduciarul și beneficiarul nu dispun decât de un drept de creanță constând în dreptul la restituirea bunurilor.

Desigur, pentru a se evita riscurile transmiterii de către fiduciar către terți, a drepturilor/bunurilor încredințate și imposibilitatea restituirii acestora la momentul încetării contractului, părțile, prin intermediul contractului, pot să înscrie în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, sau, după caz, în Cartea Funciară puterile de administrare și dispoziție pe care le are fiduciarul, inclusiv eventualele interdicții de înstrăinare.

f) Drepturile care se transferă alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniul fiduciarului (art. 773);

Bunurile sau drepturile transmise fiduciarului formează în patrimoniul acestuia o masă distinctă, care nu poate fi urmarită de creditorii fiduciarului decât pentru obligații înscrise în legătură cu gestionarea bunurilor sau drepturilor respective.

Nici creditorii constituitorului nu pot urmări bunurile sau drepturile transmise prin fiducie, decât în cazul în care sunt titularii unor drepturi de garanție reală, constituite asupra bunurilor sau drepturilor respective, cu îndeplinirea corespunzătoare a cerințelor legale de opozabilitate, înainte de transmiterea lor prin contractul de fiducie.

g) Constituitor poate fi orice persoană fizică sau juridică care are capacitatea de a încheia acte de dispoziție (art. 776 alin.1);

Deoarece fiducia presupune transmiterea unor drepturi, constituitorul, persoană fizică, trebuie să aibă capacitate de exercițiu.

În cazul constituitorilor persoanele juridice, decizia cu privire la încheierea contractului de fiducie va trebui adoptată de către organele de conducere sau administrare, cu respectarea dispozițiilor statutare și legale incidente, în funcție de valoarea bunurilor și drepturilor transmise sau de identitatea beneficiarului.

h) Fiduciarul pot fi doar: instituțiile de credit, societățile de investiții și de administrare a investițiilor, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de asigurare și de reasigurare, avocații sau notarii publici (art. 776 alin. 2);

Sub acest aspect fiduciar diferă de trust, unde orice persoană fizică sau juridică poate acționa drept trustee.

O posibilă controversă ar putea însă apărea cu privire la cumularea calității de constituitor cu cea de fiduciar. Din definiția dată de art. 773 din Noul Cod Civil, rezultă că fiduciar presupune înstrăinarea (transferul) unor drepturi de către constituitor către fiduciar. Această concluzie este susținută de dispozițiile art. 780 alin. (4) din Noul Cod Civil, care se referă la necesitatea respectării cerințelor speciale de formă, atunci când anumite drepturi sunt transmise de către constituitor către fiduciar, precum și de prevederile referitoare la obligațiile fiduciarului în legătură cu îndeplinirea scopului fiduciei.

Cu toate acestea, potrivit dispozițiilor legale generale referitoare la patrimoniile de afectare, transferul drepturilor și obligațiilor dintr-o masă patrimonială în alta, în cadrul aceleiași patrimoniu, nu constituie o înstrăinare (art. 32 din Noul Cod Civil).

S-ar putea astfel susține că ar fi posibilă crearea unei mase patrimoniale de afectare fiduciară chiar în cadrul patrimoniului constituitorului, care ar putea cumula calitatea de fiduciar (în cazul în care îndeplinește condițiile prevăzute de lege) cu cea de constituitor.

Totuși ne alăturăm susținătorilor teoriei prin care se arată că nu este posibilă cumularea calității de constituitor cu cea de fiduciar, având în vedere condițiile care trebuie îndeplinite pentru constituirea în mod valabil a unei fiducii: încheierea unui contract, ceea ce presupune acordul de voință al cel puțin două persoane.

i) Beneficiarul fiduciei poate fi constituitorul, fiduciarul sau o terță persoană (art. 777);

Atât constituitorul, cât și fiduciarul, pot avea calitatea de beneficiar al fiduciei.

j) Obiect al contractului de fiducie îl poate constitui (art. 773) orice bun mobil sau imobil, corporal sau incorporeal, prezent sau viitor, precum și

drepturi de creanță, garanții și alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi;

k) Înregistrarea contractului de fiducie în termen de o lună la organul fiscal (art. 780);

Contractul de fiducie, precum și orice modificare a acestuia, inclusiv desemnarea ulterioară a beneficiarului trebuie înregistrate din punct de vedere al valabilității¹²:

- o la organul fiscal competent să administreze sumele datorate de fiduciar bugetului general consolidat al statului;

- o la compartimentul de specialitate al autorității administrației publice locale competent pentru administrarea sumelor datorate bugetelor locale ale unităților administrativ-teritoriale în raza cărora se află imobilul - în cazul în care masa patrimonială fiduciară cuprinde transferul de drepturi reale imobiliare.

Obligația înregistrării îi revine fiduciarului și trebuie realizată la ambele autorități indicate mai sus atunci când masa patrimonială fiduciară cuprinde transferul de drepturi reale imobiliare.

Sancțiunea nerespectării obligației de înregistrare este nulitatea absolută a contractului de fiducie.

l) Opozabilitatea fiduciei (art. 781);

Fiduciar este opozabilă terților de la data menționării acesteia în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, iar pentru drepturile reale imobiliare, înscrierea se face și în Cartea Funciară.

Sancțiunea nerespectării cerinței înscrierii în registrele de publicitate prevăzute mai sus este inopozabilitatea fiduciei față de terți.

m) Precizarea calității fiduciarului (art. 782);

Cu excepția cazurilor în care indicarea expresă a calității este interzisă prin contractul de fiducie, fiduciarul acționând în contul masei patrimoniale fiduciare poate opta între a face mențiunea expresă în acest sens sau să creeze, în relația cu terții, aparența că este titularul și beneficiarul dreptului ce face obiectul acțiunii sale¹³.

Când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi a căror transmitere este supusă publicității, în registrul de publicitate fiduciarul poate solicita să se menționeze denumirea fiduciarului și calitatea în care acționează sau să creeze, în relația cu terții, aparența că este titularul și beneficiarul dreptului înscris în registrul de publicitate.

Sancțiunea nerespectării obligației de precizare a calității în care acționează fiduciarul, atunci când constituitorul sau beneficiarul o solicită, o reprezintă faptul că în situația în care actul este păgubitor pentru constituitor, se va considera că acesta a fost încheiat de

¹²Dumitru Bortica – Despre înregistrarea fiduciei;

¹³Dumitru Bortica – op cit

fiduciar în nume propriu, de unde rezultă și obligația acestuia de a despăgubi integral pe constituitor pentru prejudiciile cauzate.

n) Obligația fiduciarului de a da socoteală (art.783);

Acest lucru înseamnă că prin contractul de fiducie, se vor prevedea intervale de timp, lăsate la aprecierea părților, la care fiduciarul va da socoteală beneficiarului, constituitorului sau reprezentantului acestuia, sau la cererea acestora. (art. 783 C. Civil).

Așadar, legea acordă posibilitatea beneficiarului constituitorului și reprezentantului acestuia ca indiferent de intervalele stipulate în contract, să formuleze oricând o cerere fiduciarului pentru a da socoteală.

Considerăm că, având în vedere faptul că s-au stipulat anumite intervale de timp pentru a da socoteală, în situația în care beneficiarul sau reprezentantul constituitorului face o cerere fiduciarului pentru a da socoteală înainte de termenele stipulate, aceste cereri trebuie să fie făcute la intervale rezonabile pentru a nu se crea divergențe între părți.

Modalitatea practică de a da socoteală, se va stabili de către părți prin contract, așadar, este de preferat ca părțile să nu se limiteze doar la a stipula intervalele de timp, ci și modalitatea concretă în care acest lucru se va realiza, mijloacele de comunicare.

o) Conținutul contractului de fiducie (art. 779):

- Drepturile reale, drepturile de creanță, garanțiile și orice alte drepturi patrimoniale;
- Durata transferului, nu poate depăși 33 ani;
- Identitatea Constituitorului;
- Identitatea Fiduciarului;
- Identitatea Beneficiarului ori cel puțin regulile care permit determinarea acestuia;
- Scopul fiduciei și întinderea puterilor de administrare și de dispoziție ale fiduciarului;
- Contractul de fiducie încetează prin: împlinirea termenului, realizarea scopului urmărit, renunțarea beneficiarului sau insolvența. După acceptarea beneficiarului, contractul nu mai poate fi modificat sau revocat de către părți ori denunțat unilateral de către constituitor decât cu acordul beneficiarului sau, în absența acestuia, cu **autorizarea instanței judecătorești**.

p) Înlocuirea fiduciarului (art. 788):

Legea prevede posibilitatea înlocuirii fiduciarului dacă acesta nu își îndeplinește obligațiile sau pune în pericol interesele care i-au fost încredințate, constituitorul sau beneficiarul putând cere în justiție înlocuirea fiduciarului.

Până la soluționarea cererii de înlocuire,

constituitorul sau beneficiarul pot să numească un administrator provizoriu a cărui mandat încetează la momentul înlocuirii fiduciarului sau în momentul respingerii cererii de înlocuire. Atât numirea administratorului provizoriu, cât și noul fiduciar vor fi dispuse de instanța numai cu acordul acestora.

și aceste dispoziții pot crea situații de risc sau conflictuale deoarece actele juridice încheiate de administratorul provizoriu în perioada de soluționarea cererii nu sunt suficient reglementate prin cadrul legal existent.

Efectele înlocuirii fiduciarului se produc numai după realizarea cerințelor de înregistrare la organele fiscale prevăzute de lege pentru înregistrarea contractului de fiducie.

q) Efectele încetării contractului de fiducie (art. 791);

Ca efect al încetării contractului de fiducie, masa patrimonială fiduciară se transferă la beneficiar, ori în absența acestuia la constituitor, însă numai după plata datoriilor fiduciare. În al doilea rând, se precizează că fiind vorba despre transferul masei patrimoniale fiduciare, acesta include nu numai drepturi, ci și datorii.

Domenii de aplicare

Deși forma adoptată de Noul Cod Civil nu oferă aceeași gamă largă de utilizare precum instituția trustului din dreptul anglo-american există totuși numeroase domenii în care această instituție poate fi aplicată cu succes chiar în această formă mai protecționistă

În ceea ce privește instituțiile de credit, la o primă vedere se pare că introducerea fiduciei în legislația română aduce atât avantaje, datorită faptului că sfera activităților și serviciilor bancare se extinde, dar și dezavantaje, deoarece fiducia ar putea fi folosită de către debitor pentru a ascunde masa patrimonială astfel încât creditorii să nu poată urmări bunurile acestora.

Îmi aduc aminte despre problemele întâmpinate de bănci în cazul operațiunilor sindicalizate. Datorită faptului că legea română nu prevedea trustul/fiducia instanțele tratau trustul prin apelarea la instituția mandatului și astfel fiecare bancă trebuia să acorde mandat Agentului pentru înscrierea garanțiilor la Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare. Odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod Civil, mai exact prin Legea nr. 71/2011, art.164 s-au introdus prevederi referitoare la agentul de garanție, s-a rezolvat oarecum această problemă în cazul garanțiilor imobiliare, dar este posibilă și utilizarea fiduciei mai ales în situația garanțiilor imobiliare.

Fiind o instituție nouă nu există încă practică privitoare la activitățile care ar putea intra sub incidența fiduciei, dar o să arătăm în continuare

modul cum se utilizează fiduciar și care sunt principalele activități desfășurate în special în Franța, Italia, Germania etc.

În primul rând în funcție de scopul fiduciei se cunosc diferite forme¹⁴:

o **Fiducia-gestiune sau administrare:** constă în aceea că fiduciarul primește în proprietate bunuri pe care se obligă să le administreze în contul fiduciantului sau al unui terț beneficiar. Aceasta este însărcinarea pe care acesta trebuie să o efectueze, acest serviciu incluzând obligațiile de restituire la sfârșit a activului fiduciar gerat fiduciantului. Mandatul fiduciarului va fi exclusiv administrarea și abia apoi transmiterea bunurilor fiduciare;

o **Fiducia-liberalitate:** scopul este un transfer efectuat de constituitor către fiduciar, cu sarcina pentru acesta din urmă de a transfera la sfârșitul unui anumit interval de timp bunurile fiduciare beneficiarului;

o **Fiducia-credit:** este o modalitate a fiduciei gestiune, care se prezintă în forma sa cea mai simplă drept transferul unui activ patrimonial către fiduciar pentru ca acesta din urmă să folosească acest activ fiduciar, în scopul de a împrumuta un terț sau o persoană nedesemnată de către constituitor. Fiduciarul administrează un activ în interesul constituitorului garantând concomitent un împrumut prin intermediul acestui activ fiduciar;

o **Fiducia-garanție:** se prezintă drept un contract prin care un debitor transferă creditorului său proprietatea unui bun în scopul garantării plății datoriei sale. Debitorul este constituitor iar creditorul fiduciarul. Este posibil de imaginat o situație în care înstrăinătorul fiduciar nu este debitorul, respectiv un fiduciant care urmărește garantarea datoriei altuia. Fiduciarul poate, de asemenea, să nu fie creditorul datoriei garantate.

Tipuri de servicii fiduciare

Evoluția rapidă a piețelor financiare și clientela din ce în ce mai orientată înspre calitate au determinat cele mai mari grupuri financiare să diversifice și să completeze propria ofertă, apelând fie la departamente interne, fie la societăți controlate sau conexe, care sunt în măsură să ofere servicii specializate în domeniul fiduciei.

Acțiuni, părți sociale, titluri

Transmiterea proprietății asupra titlurilor, acțiunilor sau părților sociale ale Clientului către Societatea Fiduciară prin semnarea unui contract de fiducie. Acest instrument este din ce în ce mai răspândit printre operatorii economici și financieri din Europa de Vest.

Grăție acestui serviciu, toate formalitățile și obligațiile administrative pe care Clientul dorește să le delege sunt realizate - pe baza unor instrucțiuni precise - de către Fiduciar în nume propriu, dar în contul

clientului. În acest mod terții nu cunosc identitatea titularului efectiv al titlurilor sau părților sociale înregistrate de către Societatea Fiduciară.

Fiduciarul are obligația de a garanta deplina confidențialitate cu privire la identitatea Clientului, cu excepția autorităților expres autorizate, în acest sens.

Evitarea succesiunii

Trust-urile sunt deseori utilizate pentru a "evita succesiunea". Fiduciarul distribuie activele în conformitate cu termenii trust-ului, mai degrabă decât în conformitate cu termenii testamentului. Acest tip de serviciu fiduciar nu este permis de legea română (art.775).

Protecția persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilități

Persoanele fizice utilizează trusturile pentru a se proteja în caz de dizabilități mentale sau fizice și în caz de probleme legate de vârstă. În caz de infirmitate sau incapacitate a persoanei fizice, fiduciarul poate gestiona activele și să le distribuie în modul cel mai benefic.

Asigurarea minorilor și a tinerilor adulți

Persoanele fizice pot utiliza trusturile dacă planifică să lase bunuri minorilor și tinerilor adulți (este un tânăr de 18 ani pregătit să administreze un patrimoniu semnificativ?). Fiduciarul administrează trustul până ce beneficiarul împlinește vârsta la care Constituitorul consideră că este capabil să administreze bunurile.

Acțiuni de caritate

Constituitorul poate transfera bunuri către un trustee, poate primi venituri de la trustee și poate lăsa bunurile în scop caritabil după moarte. În principiu, acest tip de serviciu fiduciar nu este permis de legea română (art. 775).

Alte beneficii

Există multe alte motive pentru a crea un trust. Exemplele de mai sus sunt printre cele mai comune, dar desigur, există și alte servicii:

- o înființarea de noi societăți;
- o majorări de capital și emisiuni de obligațiuni;
- o administrarea PAD (planuri cu acționariat difuz);
- o gestiune fiduciară personalizată;
- o subscrierea de polițe de asigurare.

Fiscalitate și înregistrări contabile

Legislația fiscală privitoare la fiducie se găsește în Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal: art. 7; art.12; art.25[^]1; art. 42[^]1; art. 115; art. 283[^]1; art. 296[^]27; art. 296[^]29.

Tratament financiar contabil și fiscal privind contractele de fiducie.¹⁵

¹⁴Eliza Gota – op.cit

1. Aspecte privind FIDUCIARUL:

- bine evidențiat contabilă separată pentru masa patrimonială administrată;
- trimestrial are obligația să transmită constitutorului pe bază de decont veniturile și cheltuielile în cazul în care constitutorul este și beneficiarul;
- are obligația să determine prin expertiză tehnică veniturile din fiducie ale beneficiarului, în cazul în care beneficiarul fiduciei este diferit de constitutor;
- remunerația proprie a fiduciarului se include în veniturile acestuia și se impozitează ca atare;
- valoarea contabilă a masei patrimoniale administrate este egală cu valoarea fiscală preluată de la constitutor;
- sunt aplicabile reglementările privind amortizarea fiscală – art. 24 Cod Fiscal;
- pierderile fiscale înregistrate de constitutor nu se deduc la fiduciar, sunt pierderi definitive;
- pierderile fiscale stabilite pentru perioada de fiducie nu pot fi deduse de beneficiar, dacă beneficiarul este diferit de constitutor.

2. Aspecte privind CONSTITUITORUL și BENEFICIARUL

- transferul masei patrimoniale de la constitutor – persoana fizică la fiduciar nu constituie operațiune impozabilă privind impozitul pe venit dacă constitutorul este și beneficiarul;
- transferul masei patrimoniale de la constitutor – persoana juridică la fiduciar nu constituie operațiune impozabilă privind impozitul pe profit dacă constitutorul este și beneficiarul;
- dacă beneficiarul este fiduciarul sau o terță persoană, cheltuielile ocazionate de transferul masei patrimoniale de la constitutor la fiduciar sunt considerate cheltuieli nedeductibile;
- dacă beneficiarul fiduciei este o terță persoană (persoană fizică) veniturile obținute din fiducie sunt încadrate la “Venituri din alte surse” – Titlul III – Cod Fiscal;
- dacă beneficiarul este o persoană nerezidentă, alta decât constitutorul, veniturile obținute din fiducie sunt venituri impozabile în România;
- dacă beneficiarul este constitutorul persoană nerezidentă veniturile sunt neimpozabile;
- pierderile fiscale înregistrate la constitutor înainte de contractul de fiducie nu se deduc la fiduciar, constituie pierderi definitive;
- pierderile fiscale înregistrate în timpul fiduciei reprezintă pierderi definitive și nu se deduc la beneficiar.

Concluzii

Principale avantaje ale fiduciei par a fi partajarea unor active ale unei persoane fizice sau juridice în cadrul aceluiași patrimoniu, fără a mai fi necesară crearea unor entități juridice distincte pentru a beneficia de avantajele răspunderii limitate și control exercitat asupra bunurilor din Fiducie, fără a avea efectiv calitatea de proprietar.

Consider că deși în practică se pot întâlni și dezavantaje, introducerea fiduciei în legislația românească este un câștig real pentru bănci deoarece perioada actuală este dificilă iar extinderea serviciilor poate fi atractivă atât pentru atragerea de capital străin, cât și pentru fluidizarea capitalului autohton.

Salut introducerea acestei noi instituții în dreptul românesc care, din punctul meu de vedere, va produce progres economico - social.

Există legi noi care au rezultat ca urmare a progresului economico - social și există progres economico-social ca urmare a introducerii unor legi noi. Consider că instituția fiduciei face parte din această ultimă categorie.

¹⁵Sursa: Fineco

**Instrumente juridice de
restructurare și relansare a
companiilor din România- subiect
tratat în cadrul Colocviilor
juridice ale Băncii Naționale a
României- Ediția a VI-a**

Isabelle Chelariu
Consilier juridic Direcția Juridică
Banca Națională a României

La data de 14 martie 2012 a avut loc în Sala „Mitiță Constantinescu” din Palatul Băncii Naționale a României, evenimentul cu tema **“Instrumente juridice de restructurare și relansare a companiilor din România”**, în cadrul Ediției a VI-a a Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României.

Lucrările evenimentului au fost deschise de către Acad. Mugur Isărescu, Guvernatorul Băncii Naționale a României. Domnia sa a reliefat preocuparea băncii centrale cu privire la efectele recesiunii asupra sistemului bancar și a economiei reale, precum și de găsirea de soluții de ieșire ordonată din recesiune.

Domnul Guvernator a arătat că “restructurarea companiilor este un proces extrem de complicat. Managerii unui proces de restructurare vor trebui să demonstreze o performanță superioară celor care au condus acele companii până atunci. Apare întrebarea în ce situații se impune instituirea unui proces de restructurare? Sunt cu siguranță mulți experți printre invitații de față care să vorbească despre acest lucru. Nu voi dezvolta răspunsul la această întrebare, care depinde de piață, produse, clienți, furnizori, rețea de aprovizionare sau de distribuție, centre de cost și de profit. În loc de aceasta, voi prefera să subliniez din nou : în materie de restructurare și relansare a companiilor, cuvântul- cheie este performanța. **Performanța și competitivitatea.**”

Legat de cele exprimate în discursul său, Guvernatorul Băncii Naționale a României evidențiază faptul că indiferent care ar fi cauzele care impun la un moment dat restructurarea- fie că vorbim de ineficiența sistemului de management sau de neadaptarea obiectivelor și strategiilor la evoluția pieței ori la

contextul general al mediului de afaceri- intrarea într-o zonă de risc a societăților comerciale poate și trebuie să fie monitorizată pentru a fi evitată o cădere definitivă iremediabilă. De altfel, nici cei mai buni experți în management de criză nu vor accepta ușor, sau deloc, în ciuda onorariilor atractive, să preia o companie care a depășit deja un anumit prag de avarie, pentru că și-ar asuma practic o misiune imposibilă.

De asemenea, guvernatorul Băncii Naționale a României, a ridicat problema celei mai bune abordări față de risc, mai ales în contextul crizei, aducând în discuție concepte macro, constant utilizate de banca centrală, și anume supravegherea și prudențialitatea.

“Am văzut cum, începând cu anul 2008- când noi atrăgeam repetat atenția asupra riscurilor asociate creditului cu buletinul – piața de consultanță din România a înregistrat o cerere din ce în ce mai mare de servicii de restructurare/reorganizare. În același timp, în avocatura de business, segmentul consultanței de criză

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

începea să crească în detrimentul tranzacțiilor. Nu ți-u câbiau făcut la acea vreme vreo legătură între cele două fenomene, dar astăzi sperăm că principii precum supravegherea și prudențialitatea – pe care banca centrală le predică consecvent- au o rezonanță mult mai puternică în mediul de afaceri. Și asta cu atât mai mult cu cât astăzi contextul economic nu este favorabil nici la noi, nici în Europa. Colocviile juridice oferă un bun prilej de deschidere a unei dezbateri pentru colegii juriști, dar și jurnaliști, a căror perspectivă asupra temei de astăzi este una de interes specific”.

Domnul Guvernator al Băncii Naționale a României a evidențiat dimensiunea internațională a evenimentului pe tema restructurării și relansării companiilor, între invitații de onoare fiind domnul Carlos Gila- Director TMA Europa și alți specialiști cu recunoaștere națională și internațională în domeniul relansării societăților comerciale. De asemenea, la eveniment participă personalități care s-au remarcat prin idei inovatoare în domeniu și s-au impus prin profesionalismul demonstrat în relansarea societăților comerciale.

De asemenea, domnia sa a atârnat că doamna Speranța Munteanu- Partener în Consultanță în Afaceri, KPMG România și domnul Mircea Busuioceanu- Director executiv, Divizia Risk, Raiffeisen Bank, vor încerca să răspundă la întrebarea „*Ofițerul de restructurare, util... sau imperativ în procesul de restructurare? – aspecte practice ale rolului ofițerului de restructurare*”. Domnul Jurgen de Ruijter- șef departament recuperare și restructurare financiară la Banca Comercială Română va aborda o temă de mare actualitate : “*Leasingul internațional, răspunsuri și considerații generale*”. Tot din perspectiva industriei bancare va conferența doamna Mirela Iovu- Vicepreședinte CEC Bank, pe tema „*Reorganizarea companiilor aflate în dificultate financiară- oportunități și provocări*”- un studiu de caz finalizat cu succes.

Perspectiva internațională va fi completată de domnul Nigel Davies- Director, Grant Thornton International, prin tema „*Touraround Management Association și condițiile de piață în Marea Britanie*”.

Nu mai puțin importantă va fi intervenția reprezentantului profesiei juridice : domnul Ioan Chiper- Partener S.C.P.A. Miculiti, Chiper, Shollenbarger, Angelo, cu tema “*Prezentare generală a cadrului legal pentru restructurarea datoriei în România*”.

Domnul Mugur Isarescu, Guvernatorul Băncii Naționale a României a salutat prezența în sală a unui număr mare de specialiști, reprezentanți ai sectorului administrației de stat, ai marilor societăți de avocatură și de insolvență, ai mediului de afaceri și, desigur,

reprezentanții comunității bancare, de la cel mai înalt nivel.

În alocuțiunea sa, domnul Bogdan Olteanu, viceguvernatorul Băncii Naționale a României a arătat că tema Colocviului nu este nouă, ci aceasta încearcă să propună azi o soluție instituțională - restructurarea și eficientizarea companiilor este în România- o discuție începută acum 22 de ani.

“În sectorul privat nevoia și dorința de restructurare au devenit clare o dată cu finalul epocii abundenței când resursele financiare aproape nelimitate făceau loc pe piața aproape oricui. Economia financiară a tăiat costuri, a inovat sau a pierdut, după 2008. Din păcate, prea mulți actori din aceste 3 opțiuni au sfârșit prin a pierde, au ajuns în insolvență și de acolo la lichidare.”

Domnul Bogdan Olteanu, Viceguvernatorul Băncii Naționale a României a arătat că “în sectorul public restructurarea este o poveste mai veche de 2008. Logica preferinței pentru restructurare- restructurarea reușită, păstrează mai multă valoare pentru stakeholder- acționari, creditori, alte persoane implicate- angajați, parteneri comerciali, dar și pentru societate, în general, în comparație cu lichidarea. Din păcate, multe scenarii de restructurare ale acestor companii ale statului, de-a lungul timpului ne-au arătat că putem descoperi și scenarii mai costisitoare decât lichidarea. Primul dintre ele- *restructurarea eşuată, restructurarea fără sfârșit*, extrem de costisitoare pentru bugetul public. Pentru o restructurare de succes avem nevoie de profesionalizare. Vorbeam mai devreme în sectorul public și privat despre nevoie și despre voință acestea trebuind să fie completate cu atenția, cu capacitatea de a duce la sfârșit un astfel de proces.”

De asemenea, domnia sa a evidențiat faptul că ne lipsesc specialiștii în restructurare - în touraround, precum și limbajul de specialitate, datorită inexistenței unei instituții în spatele acestei terminologii. Termenul de “*restructurare*” este prea îngust pentru a fi

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

echivalentul termenului de “*turnaround*”, un termen bogat în semnificație. Ar fi extrem de utilă crearea unui glosar de termeni care să ne ajute să explicăm mai bine ce gândim în acest domeniu.

Domnul Bogdan Olteanu, Viceguvernatorul Băncii Naționale a României s-a referit la *asociația profesională având ca temă turnaround*, creată în România și a enumerat câteva dintre scopurile acestei asociații: de a servi drept forum pentru schimbul de informații, idei și cunoștințe din domeniul activității de restructurare între profesioniști, de a promova înalte standarde de practică și metodologie avansată în domeniul revitalizării întreprinderilor și al managementului schimbării, de a promova oportunități de dezvoltare profesională, astfel încât profesioniștii să-și sporească competențele necesare, de a servi ca bază de date pentru documentare și informare.

“Cu alte cuvinte, se încearcă promovarea a două elemente fundamentale: **dimensiunea competenței profesionale**, precum și **dimensiunea etică**. Este evident că avem nevoie de mai mulți specialiști în acest domeniu, cel puțin în două direcții: în *restructurarea sectorului privat* care continuă după 2008 și va continua atâta vreme cât vom fi supuși unor perioade de restricție economică, în *restructurarea sectorului public*, apărând astfel noțiunea de management privat la stat. În ceea ce privește *turnaround manager*-ul, acesta este o persoană care preia o companie, o restructurează, o eficientizează, o transformă dintr-o companie care nu creează valoare într-o companie care creează valoare în beneficiul public.

Cel de-al doilea element, extrem de important, este **elementul dimensiunii etice** și în bună măsură urmare a unora dintre cauzele crizei din 2008 la nivel global. Venim astăzi cu o discuție despre valorile etice ale profesiei și despre evitarea conflictelor de interese între cei care sunt implicați în aceste proceduri de restructurare. Dincolo de valori profesate și asumate au existat și elemente ușor de încadrat în zona conflictului de interese. Ceea ce se propune astăzi este o abordare extrem de drastică din punct de vedere al eliminării potențialelor conflicte de interese din punct de vedere al introducerii unei etici profesionale extrem de rigide și acesta este un lucru de natură să consolideze încrederea între economia reală și mediul consultanților mediul juridic, al expertizei, care vine să sprijine economia reală în momentul în care are asemenea probleme.

Domnul Viceguvernator l-a prezentat pe domnul Carlos Gila, un specialist de marcă în domeniul expertizei în turnaround, cu o experiență de 20 de ani de carieră în restructurări de mic, mijlociu și mare calibru în economia spaniolă, precum și cu o experiență de 5 ani ca președinte al asociației TMA în Spania, iar din acest an director responsabil al Asociației

Internationale de Turnaround pentru zona Europei, dându-i acestuia cuvântul.

Mai jos, detaliem programul celei de –a VI-a ediții ale Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României cu tema “**Instrumente juridice de restructurare și relansare a companiilor din România**”.

Programul Colocviului juridic al Băncii Naționale a României din 14 martie 2012, cu tema “Instrumente juridice de restructurare și relansare a companiilor din România”.

Cuvânt de deschidere- Acad. Mugur Isărescu, Guvernatorul Băncii Naționale României

• Ce este “turnaround restructuring?”

– Carlos Gila, Președintele TMA Europa.

• Ofișerul de restructurare, util... sau imperativ în procesul de restructurare?

– Speranța Munteanu, Partner consultanță în afaceri, KPMG România și Mircea Busuiocanu, Director executiv Divizia Risc, Raiffeisen Bank.

• Restructurarea International Leasing. Câteva gânduri despre turnaround

– Jurgen de Ruijter, șef Departament Recuperare și Restructurare Financiară, Banca Comercială Română, Ioana Necula, Director general International Leasing.

• Turnaround Management Association și condițiile de piață în Marea Britanie

– Nigel Davies, Director Grant Thornton International.

• Prezentare generală a cadrului legal pentru restructurarea datoriei în România

– Ioan Chiper, Partener S.C.P.A. Miculiti, Chiper, Shollenbarger, Angelo.

• Reorganizarea companiilor aflate în dificultate financiară- oportunități și provocări

– Mirela Iovu, Vicepreședinte CEC Bank.

• Dezbateri și concluzii

• **Închiderea lucrărilor** - Bogdan Olteanu, Viceguvernator al Băncii Naționale României.

Fiducia- instituție de drept civil cu impact asupra mediului financiar - bancar, subiect tratat în cadrul Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României - Ediția a VII-a

Isabelle Chelariu
*Consilier juridic Direcția Juridică
Banca Națională a României*

La data de 4 iulie 2012 a avut loc în Sala „Mitihă Constantinescu” din Palatul Băncii Naționale a României evenimentul cu tema **„Fiducia- instituție de drept civil cu impact asupra mediului financiar-bancar”**, Ediția VII-a a Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României.

Lucrările evenimentului au fost deschise de către domnul Bogdan Olteanu, Viceguvernator al Băncii Naționale a României, care a urat bun venit oaspeților evenimentului- reprezentanți ai autorităților publice, ai mediului de afaceri din România, ai caselor importante de avocatură, precum și specialiștilor în materie juridică prezenți la acest eveniment, de interes bancar, dar și de interes public general.

Domnia sa a arătat faptul că tema Colocviului este o continuare a unei vechi dezbateri asupra Noului Cod Civil, lansate de Banca Națională a României alături de alte instituții ale statului, subliniind importanța deosebită a participării și la acest eveniment, a reprezentantului Ministerului Justiției, în persoana domnului Secretar de stat, judecător Ovidiu Pușura.

Tema fiduciei este de interes pentru bancheri, dar și pentru mediul de afaceri. „Azi, fiducia este gândită ca o instituție contractuală. Există premisele, în reglementarea Codului civil ca fiducia să devină și pentru anumite instanțe, un mecanism legal, așa cum există în Statele Unite ale Americii- unde instituția fiduciei este unul din principalele instrumente de combatere a conflictului de interese în exercitarea funcției publice.”

În continuare, mă voi referi, pe scurt, asupra unora dintre prezentările susținute în cadrul evenimentului, acestea putând fi citite pe larg în paginile Nr. 2/2012 și Nr. 3/2012 ale Revistei „Caietele juridice ale Băncii Naționale României”.

*

Salutăm prezența la eveniment a domnului Av. Mihai David, care, în prezentarea sa intitulată **„Experimentul european al fiduciei – realități și perspective”** a făcut o amplă analiză, dintr-o perspectivă comparativă, a mai multor chestiuni punctuale, legate de regimul juridic al fiduciei în reglementarea Noului Cod civil. Domnia sa a pus în discuție probleme legate de natura masei fiduciare, respectiv legate de obiectul transmisiunii realizate prin contractul de fiducia. De asemenea, autorul și-a concentrat atenția asupra raportului dintre fiducia și la fel de recenta instituție a administrării bunurilor altuia. Această paralelă, arată autorul prezentării, „va fi prilejuită de analiza unora dintre consecințele juridice produse, pe parcursul executării contractului de fiducia, cu privire la fiduciar, respectiv la beneficiar”. Domnul Av. Mihai David și-a încheiat prezentarea abordând problematica opozabilității fiduciei și referindu-se la delimitarea fiduciei față de mecanisme juridice cu care prezintă similitudini, respectiv prin prezentarea mai multor aplicații practice ale fiduciei în dreptul comparat. Instituția fiduciei a fost tratată și din perspectivă fiscală, grație prezentării intitulate **„Modul de implementare în legislația fiscală a instituției fiduciei”**, făcute de către

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

un reprezentant de seamă a Ministerului Finanțelor Publice - domnul Ciprian Badea, Secretar General.

Acesta a tratat instituția fiduciei din punct de vedere fiscal, referindu-se la modul de impunere pe categorii de subiecți de drept din punct de vedere fiscal.

În alocuțiunea intitulată „Fiducia- instituție progresistă”, domnul Florin Ȃndor, Director al Direcției Juridice din Intesa Sanpaolo Bank, face o prezentare, din perspectiva bancherului, arătând că „deși se numără printre cei care consideră că această instituție va fi creatoare de progres economico-social nu exclude existența unor stări de fapt care au funcționat și funcționează în continuare în societate și anume cazurile în care anumite persoane, în baza unor acte simulate, și-au înregistrat proprietățile, companiile, etc. pe numele altor persoane, fie pentru a evita o oarecare expunere socială, fie pentru a ascunde masa patrimonială de urmărirea creditorilor.

Autorul subliniază că „pentru a atrage capital străin într-o țară sau pentru a evita migrarea de capital, dispozițiile legislative interne trebuie să se adapteze la cerințele piețelor financiare, care și orientează alegerile aplicând abordarea cea mai eficientă. Această preferință conduce inevitabil la o globalizare a instrumentelor legislative.”

Domnul Av. Eugen Constantin Iordăchescu, partener coordonator – SCA Iordăchescu, Udrescu & Asociații, în prezentarea sa, „**Implementarea fiduciei în practica bancară. Modalități și conlucrare instituțională**”, arată că „apropiată ca finalitate juridico-economică de vehiculul juridic al *trust-ului* consacrat în sistemul britanic/american de *common law*, instituția fiduciei reprezintă un instrument juridic integrat în activitatea practicienilor din dreptul civil, comercial și bancar și extrem de prezent în raporturile comerciale internaționale, adoptat deja de multe state europene, precum Franța, Germania, Marea Britanie, Elveția, Luxemburg sau Austria.

Cele două caracteristici inedite ale acesteia, respectiv transferul limitat și temporar al proprietății precum și posibilitatea „izolării” unor bunuri în cadrul unui patrimoniu de afectare autonom, reprezintă premisa aplicațiilor practice ale mecanismului fiduciei la care vom asista în viitor.”

În cadrul prezentării sale, domnia sa prezintă *fiducia* în reglementare actuală, urmată de implicațiile acestui mecanism juridic din prisma dreptului civil, comercial, bancar și fiscal, pentru a continua cu prezentarea principalelor forme sub care se prezintă contractul de fiducie și a încheia cu trasarea principalelor direcții de conlucrare instituțională pe care le vedem decisive în implementarea *fiduciei* în practica bancară.

Mai jos, detaliem programul celei de –a VII-a ediții ale Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României cu tema „**Fiducia- instituție de drept civil cu impact asupra mediului financiar-bancar**”.

Programul Colocviului juridic al Băncii Naționale a României din 4 iulie 2012, cu tema „Fiducia - instituție de drept civil cu impact asupra mediului financiar-bancar”, Ediția a VII-a.

Cuvânt de deschidere - Acad. Mugur Isărescu, Guvernatorul Băncii Naționale României.

Discurs - Domnul Bogdan Olteanu, Viceguvernator, Banca Națională României.

· Instituția juridică a fiduciei în accepțiunea noului Cod civil-Ovidiu Pușura, secretar de stat, Ministerul Justiției.

· Fiducia. Comparații Delimitări. Categoriile Cezar Gușu, avocat partener, Boștină & Asociații

· Fiducia, din perspectiva practicianului-Anca Piperea, Director, Direcția Juridică, UniCredit Tiriac Bank SA.

· Experimentul european al fiduciei. Realități și perspective-Mihai David, Asistent univ., Facultatea de Drept, UBB, Cluj-Napoca.

· Modul de implementare al fiduciei în dreptul fiscal-Ciprian Badea, Secretar general, Ministerul Finanțelor Publice.

· Fiducia-instituție de drept progresistă-Florin Ȃndor, Director, Direcția Juridică, Intesa Sanpaolo Bank.

· Implementarea fiduciei în practica bancară. Modalități și conlucrare instituțională-Constantin Eugen Iordăchescu, Avocat, senior partner SCPA Iordăchescu, Udrescu și Asociații

· Fiducia-instrument de garanție. Elemente de drept comparat-Cristina Togan, Avocat, Gide Loyrette Nouel - Leroy și Asociații SCA.

· Dezbateri și concluzii.

· **Închiderea lucrărilor**-Bogdan Olteanu, Viceguvernator al Băncii Naționale României.

*

Implementarea fiduciei în practica bancară. Modalități și conlucrare instituțională

Av. Eugen Constantin Iordăchescu
Partener coordonator
SCA Iordăchescu, Udrescu & Asociații

Rezumat: Apropriată ca finalitate juridico-economică de vehiculul juridic al trust-ului consacrat în sistemul britanic/american de *common law*, institutia fiduciei reprezintă un instrument juridic integrat în activitatea practicienilor din dreptul civil, comercial și bancar și extrem de prezent în raporturile comerciale internaționale, adoptat deja de multe state europene, precum Franța, Germania, Marea Britanie, Elveția, Luxemburg sau Austria.

Cele două caracteristici inedite ale acesteia, respectiv transferul limitat și temporar al proprietății precum și posibilitatea „izolării” unor bunuri în cadrul unui patrimoniu de afecțiune autonom, reprezintă

premișă aplicabilor practice ale mecanismului fiduciei la care vom asista în viitor.

În cadrul acestei prezentări ne propunem să realizăm (i) o succintă prezentare a *fiduciei* în reglementare actuală, urmată de (ii) implicațiile acestui mecanism juridic din prisma dreptului civil, comercial, bancar și fiscal, pentru a continua cu (iii) prezentarea principalelor forme sub care se prezintă contractul de fiducie și a încheierii cu (iv) trasarea principalelor direcții de conlucrare instituțională pe care le vedem decisive în implementarea *fiduciei* în practica bancară.

Cuvinte-cheie: *fiducia, fiduciar, constituitor, beneficiar, fiducia-garantie, fiducia-gestiune.*

Precizări introductive

Codul civil intrat în vigoare în anul 2011 a optat pentru introducerea în dreptul privat român a unui mecanism juridic care nu a fost străin dreptului civil continental încă de la începuturile acestuia, mai precis, încă din perioada de apogeu a dreptului roman. Este vorba despre *fiducie*, ca instrument juridic multivalent, care, oarecum întâmplător, căzuse în disgrație la momentul istoric al Revoluției Franceze.

Fără a detalia excesiv chestiunile de ordin istoric, dorim să subliniem doar faptul că nu este nicidecum vorba despre o instituție juridică complet nouă care, prin urmare, ar prezenta un risc consistent de incompatibilitate cu ambientul juridic clasic într-o țară de drept civil continental precum România (nu trebuie omis faptul că, spre exemplu Legea nr. 51/1995 a profesiei de avocat a cuprins și cuprinde în prezent referiri la *activitățile fiduciare* desfășurate de avocați).

Fiducia își are așadar sorgintea în același sistem de drept privat – de origine romană – care a generat și inspirat legislații succesive de drept civil pe întregul continent european. Fiducia a intrat într-un con de umbră pentru o perioadă de timp scurtă la scară istorică (de la 1804 până în prezent), iar explicația, ca de multe ori în istorie, e oarecum bizară și mult mai puțin spectaculoasă decât ne-am fi așteptat. Astfel, Codul civil Napoleon de la 1804, transpus ulterior (1864 – '65) aproape integral în dreptul civil român, a interzis expres – ca urmare a unei opțiuni politice de ruptură față de *l'ancien régime* – substituțiile fideicomisare, care țineau de dreptul succesoral. Pentru că *fiducia* era uzual asociată în practică cu substituțiile fideicomisare s-a ajuns la interpretarea laxă – atipică pentru dreptul civil – a unui text de interdicție, în sensul că acesta ar viza și mecanismul juridic asupra căruia ne-am fixat astăzi atenția.

Interpretarea „extensivă” la care am făcut referire a fost preluată *tale quale* în dreptul român odată cu

legislația civilă de inspirație napoleoniană. Așadar, fiduciar nu a fost niciun moment interzisă în dreptul privat român, iar regula cunoscută în dreptul privat e aceea că e permis tot ceea ce nu e interzis de lege.

Din postura de „victimă colaterală” a Codului civil Napoleon – preluat în Codul civil român care s-a aflat în vigoare până în anul 2011 – *fiduciar* a revenit la statutul de instituție juridică de maximă actualitate în plan european, fapt care nu a putut fi ignorat nici de către legiuitorul român.

Revenirea nu a fost atât de abruptă pe cum am fi tentată să ne imaginăm. Astfel, în dreptul francez, din care a fost de altfel inspirată actuala reglementare română a *fiduciei*, au fost în permanență voci care au susținut faptul că în realitate această instituție nu a fost niciodată abolită, prin urmare utilizarea ei este perfect legitimă și licită. Mai mult, au existat spețe concrete în care mecanisme similare *fiduciei*, chiar dacă sub alte denumiri, au fost utilizate în dreptul civil continental. În fine, proiectele legislative de reintroducere a unei reglementări legale a *fiduciei* au început să își facă apariția în state europene de mulți ani, iar consecința prezentă este că state precum Franța sau Germania – forțele economice aflate la cârma Uniunii Europene – cunosc o reglementare a *fiduciei* sau a unor mecanisme mai mult sau mai puțin apropiate (e.g. Treuhandverhältnis - prescurtat *Treuhand*, în dreptul german).

Revenirea *fiduciei* în actualitate se explică și prin concursul, respectiv presiunea exercitată asupra dreptului privat continental de către sistemul britanic/american de *common law*, care cunoaște vehiculul juridic al *trust*-ului. Puterea economică a Statelor Unite ale Americii a determinat într-o anumită măsură și preluarea anumitor modele juridice specifice sistemului de drept privat anglo-american, iar *trust*-ul este omniprezent în viața juridică de peste ocean. Fără a detalia, deoarece nu face obiectul acestei prezentări, ne mărginim la a preciza că, departe de a se identifica perfect cu *fiduciar*, *trust*-ul britanic, respectiv american, se apropie foarte mult, ca finalitate juridico-economică de ceea ce înțelegem prin *fiduciar*.

Încheiem această succintă introducere cu concluzia că prin reglementarea legală a instituției pe care o abordăm România nu face decât să urmeze exemplul unor alte state europene, precum Franța, Germania, Marea Britanie, Elveția, Luxemburg sau Austria, punând la dispoziția practicienilor din dreptul civil, comercial și bancar reglementarea legală a unui instrument juridic extrem de prezent în raporturile comerciale în plan internațional.

În continuare, vom structura această prezentare pornind de la (i) o succintă prezentare a *fiduciei* în reglementare actuală, urmată de (ii) implicațiile acestui mecanism juridic din prisma dreptului civil, comercial, bancar și fiscal, pentru a continua cu (iii) prezentarea principalelor forme sub care se prezintă contractul de *fiduciar* și a încheierii cu (iv) trasarea principalelor direcții de conlucrare instituțională pe care le vedem decisive în implementarea *fiduciei* în practica bancară.

(i) Ce este fiduciarul?

Facem din început precizarea că nu ne propunem să intrăm în prea multe detalii juridice legate de *fiduciar*, dorind să insistăm asupra valențelor economice.

Pornind chiar de la definiția legală (art. 773 C.civ.) putem înțelege *fiduciarul* ca *operațiune juridică prin care constituitorul transferă – cu titlu temporar – drepturi patrimoniale (e.g. proprietatea mobilă/imobiliară, creanțe, garanții) către fiduciar, care devine titularul acestora pe durata derulării fiduciei și care le exercită în scopul stabilit de părți, urmând să le transmită beneficiarului la încetarea raporturilor specifice fiduciei*.

Așadar, actuala reglementare admite că *fiduciarul* poate izvorî din lege, fie din contract. Din perspectiva activităților bancare interesează în mod evident *fiduciarul* de sorginte contractuală. Precizăm că oricum, până în prezent, nu există legi speciale posteroare noului cod civil care să reglementeze *fiduciarul* legal.

Băncile au astfel posibilitatea de a încheia contracte de *fiduciar* în cadrul cărora să își asume calitatea de *fiduciar*, beneficiind de transmisiunea temporară a unor drepturi patrimoniale, fie în scop de gestiune, fie în scop de garanție, după cum vom detalia la momentul potrivit.

Chiar dacă beneficiarul nu este de principiu parte în contractul de *fiduciar*, nimic nu oprește părțile să stabilească faptul că una din ele va cumula și calitatea de beneficiar. Iată, spre exemplu, ipoteza unui împrumut bancar garantat cu o *fiduciar* asupra unui imobil (teren și construcție) aparținând clientului împrumutat. Banca va dobândi – pe durata derulării contractului de împrumut – calitatea de *fiduciar* iar, pentru ipoteza în care clientul nu achită integral creditul, calitatea de beneficiar, urmând a păstra proprietatea imobilului în contul creditului neachitat, fără a recurge la executarea silită.

În legătură cu specificul contractului de *fiduciar* se impun câteva succinte observații relevante din perspectiva implementării acesteia în practica bancară.

a) *Contractul de fiduciar* este unul solemn, fiind necesar a fi încheiat în formă autentică, așadar va presupune concursul notarului public. Din această perspectivă, cu riscul de a anticipa, considerăm util un viitor demers în sensul încheierii unui protocol de colaborare cu Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, care să stabilească elementele esențiale ale contractelor de *fiduciar* standardizate pe care băncile le vor propune clienților pentru a evita reticența notarilor publici în a autentifica acte juridice care nu au fost redactate de ei.

b) *Contractul de fiduciar* este un contract oneros, permițând băncii ca, alături de garanțiile furnizate în acest mod, să fie remunerată pentru activitățile întreprinse în calitate de *fiduciar*.

c) *Contractul de fiduciar* se va înscrie în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare pentru opozabilitatea față de terți. Acest aspect este esențial pentru că doar în acest mod băncile își vor putea asigura prioritatea cu privire la drepturile transmise lor prin intermediul *fiduciei*.

De asemenea, în măsura în care *fiducia* presupune și transmiterea temporară a proprietății imobiliare sau a unor alte drepturi reale imobiliare (e.g. ipoteca) opozabilitatea transmisiunii față de terțe persoane va fi condiționată de înscrierea în cartea funciară.

Formalitățile de publicitate legală, în prezent intens uzitate în activitatea bancară, nu vor putea fi neglijate nici în ceea ce privește contractul de fiducie.

d) *Contractul de fiducie* va trebui să cuprindă anumite mențiuni exprese cu privire la elemente stabilite prin lege. Aceste mențiuni exprese prezintă relevanță deoarece lipsa lor este sancționată de lege cu nulitatea absolută. Astfel, vor trebui cuprinse în înscrisul constator precizări clare cu privire la: (I) drepturile patrimoniale transferate; (II) durata transferului; (III) identitatea constituitorului; (IV) identitatea fiduciarului; (V) identitatea beneficiarului sau modul de determinare a acestuia; (VI) scopul fiduciei (e.g. garantarea unui credit bancar); (VII) întinderea puterilor de administrare și de dispoziție ale fiduciarului.

e) *Contractul de fiducie* poate fi încheiat, în calitate de fiduciar, doar de către cei cărora legea le conferă această posibilitate. Abilitarea legală în acest sens este conferită de art. 776 (2) și „instituiilor de credit”. Desigur, alături de această abilitare generică trebuie avută în vedere și capacitatea de folosință specializată a instituțiilor bancare, care trebuie să permită încheierea valabilă a diferitelor variante de contract de fiducie¹.

f) *Contractul de fiducie* poate să se întindă pe o durată de maxim 33 de ani. Desigur că părțile vor putea să îl reînnoiască după împlinirea termenului, dar nu vor putea stipula din început o durată mai mare de eficacitate a contractului.

g) *Contractul de fiducie* va trebui să fie înregistrat fiscal. Această cerință o vom detalia la momentul oportun.

(ii) Implicațiile fiduciei în dreptul civil, comercial, bancar și fiscal

Întinderea acestei prezentări nu ne permite o foarte mare detaliere a consecințelor *fiduciei* din perspectiva dreptului privat, respectiv a celui fiscal. De aceea, ne vom opri asupra chestiunilor pe care le considerăm esențiale, propunându-ne ca observațiile noastre, departe de a fi exhaustive, să stârnească interesul și să reprezinte punctul de început al unor discuții viitoare.

A. Implicații în dreptul privat. Ne vom preocupa, în principal, de consecințele contractului de fiducie în raporturile dintre constituitor și fiduciar.

a) Efectul translativ caracteristic

La încheierea contractului de fiducie are loc *transmisiunea cu titlu particular a unuia sau mai multor drepturi patrimoniale de la constituitor la fiduciar*. Acestea pot fi atât drepturi reale (mobiliare sau imobiliare), cât și drepturi de creanță, respectiv garanții (de exemplu, ipotecă sau chiar creanțe care fuseseră anterior cesionate constituitorului cu titlu de garanție).

Prin efectul transmisiunii astfel realizate, fiduciarul devine titularul exclusiv al drepturilor respective. Odată ieșite din patrimoniul constituitorului, acesta nu va mai putea exercita drepturile menționate pe întreaga durată a existenței fiduciei. Singurul în măsură să se prevaleze de aceste drepturi va fi fiduciarul.

Prin natura ei, fiducia aduce totuși anumite limitări drepturilor transmise fiduciarului. Astfel, deși fiduciarul devine proprietar, respectiv titular al altor drepturi, proprietatea fiduciară nu poate fi confundată cu proprietatea de drept comun. Mai precis, fiduciarul va avea nu atât drepturi, în sensul civil al termenului, cât anumite prerogative, pe care este ținut să le exercite pentru atingerea scopului în considerarea căruia a fost constituită fiducia. Misiunea fiduciară (de exemplu, gestiune, garanție etc.) va trebui tot timpul avută în vedere de către fiduciar, care nu poate exercita în mod arbitrar dreptul de proprietate fiduciară. În rezumat, proprietatea fiduciară conferă exclusivitate, dar este doar temporară și nu este absolută.

Pe lângă limitele presupuse de natura operațiunii juridice în sine, părțile pot aduce limitări suplimentare prin contractul de fiducie. Astfel, ele pot stabili, de exemplu, că deși fiduciarul dobândește, cu titlu de garanție, proprietatea asupra unui imobil-clădire, constituitorul va păstra – pe durata executării contractului – dreptul (de exemplu, de uz) de a locui în clădirea respectivă.

De asemenea, pe cale convențională, părțile pot aduce limitări cu privire la sfera actelor care pot fi încheiate de fiduciar în exercitarea drepturilor transmise. În lipsa oricărei restricții, fiduciarul poate încheia acte de conservare, de administrare sau de dispoziție, fără a avea nevoie de acordul constituitorului sau al beneficiarului. Printr-o clauză stabilită de părți, se poate restrânge câmpul de acțiune al fiduciarului, permițându-i-se acestuia încheierea exclusiv a actelor de conservare sau conservare și administrare.

Astfel de restricții nu trebuie să fie excesive, deoarece într-o astfel de ipoteză pot duce la recalificarea contractului (de exemplu, în contract de mandat).

Având în vedere tăcerea legii în legătură cu acest aspect, va fi extrem de importantă pentru fiduciar reglementarea prin contract a modului de suportare a riscurilor în ipoteza în care i se transmite acestuia

¹Încă nu a fost adoptată o lege specială care să completeze prevederile art. 18 și art. 20 din **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit** (și anume prevederile referitoare la activitățile pot fi desfășurate de instituțiile de credit) cu activitățile fiduciare. Acestea din urmă s-ar putea încadra în următoarele activități deja reglementate: - **art.18 alin. 1 lit. j):** „administrare de portofolii și consultanță legată de acestea”; - **art.18 alin. 1 lit. k):** „custodie și administrare de instrumente financiare”; - **art.18 alin. 1 lit. r):** „orice alte activități sau servicii, în măsura în care acestea se circumscriu domeniului financiar, cu respectarea prevederilor legale speciale care reglementează respectivele activități, dacă este cazul”; - **art.20 pct. b):** „operațiuni de administrare a patrimoniului constând din bunuri mobile și/sau imobile aflate în proprietatea acestora (a instituțiilor de credit – s.n.), dar neafectate desfășurării activităților financiare”. Încheierea unui contract de fiducie are ca o consecință esențială transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor fiduciare către fiduciar, așadar considerăm că operațiunile fiduciare pot fi subsumate acestui text de lege

proprietatea mobilă sau imobilă. În lipsa unui text expres care să regleze problema, s-ar putea susține, pornind de la regula de principiu din NCC¹, că fiduciarul, în calitate de proprietar, va prelua și riscurile bunurilor odată cu predarea lor de către constituitor (art. 1274 NCC). Pentru a evita o astfel de situație – ale cărei consecințe nefaste e posibil să fie acoperite doar în parte de către o eventuală asigurare – este recomandabil ca în contractul de fiducie să se stabilească în mod expres că riscurile bunurilor rămân la constituitor pe întreaga durată de executare a contractului.

De asemenea, având în vedere caracterul oneros al transferului făcut către fiduciar, în raporturile dintre acesta din urmă și constituitor vor fi aplicabile – conform reglementării NCC – prevederile din materia contractului de vânzare cu privire la obligațiile (de exemplu, predare conformă, garanție de evicțiune sau de vicii ascunse etc.) vânzătorului față de cumpărător.

b) Scindarea patrimoniului fiduciarului

Fiducia determină un al doilea efect esențial în **patrimoniul fiduciarului: scindarea acestuia, prin crearea unei mase patrimoniale distincte: masa fiduciară.**

Nașterea masei fiduciare, distincte de restul patrimoniului fiduciarului, este importantă din mai multe puncte de vedere. Mai întâi, ea facilitează încheierea de către fiduciar inclusiv a actelor de dispoziție juridică: *bunurile dobândite în schimbul celor înstrăinate vor intra în aceeași masă fiduciară.* În al doilea rând, ea îl ferește pe fiduciar de suportarea obligațiilor născute în legătură cu bunurile obiect al fiduciei.

În concluzie, în raporturile dintre constituitor și fiduciar, prin încheierea contractului de fiducie are loc un transfer de drepturi patrimoniale în cadrul unei mase patrimoniale distincte născută în patrimoniul fiduciarului. Fiduciarul dobândește puteri depline și exclusive, care trebuie menționate, după cum am mai arătat, sub sancțiunea nulității absolute, în cuprinsul contractului (art. 779, lit. f). Orice limitări aduse sferei actelor de administrare sau dispoziție pe care le poate efectua fiduciarul trebuie, de asemenea, stabilite prin contract.

Subliniem că, chiar în măsura limitării – prin contract – a exercițiului drepturilor conferite fiduciarului, constituitorul nu poate interfera pe durata contractului cu modul de exercitare a acestora. Constituitorul poate doar să ceară socoteală în legătură cu modul de îndeplinire a obligației de gestiune care îi revine fiduciarului, nicidecum însă nu va putea decide în legătură cu modul concret de exercitare a drepturilor transmise.

c) Efectele față de ceilalți creditori ai constituitorului

Dintre terți față de contractul de fiducie interesează cu precădere situația creditorilor clientului, care are rolul de constituitor. Creditorii menționați nu vor putea urmări bunurile din masa patrimonială fiduciară decât în măsura în care dețin garanții reale

asupra bunurilor fiduciare înscrise anterior constituirii fiduciei sau în situația când creanțele acestora s-au născut în legătură cu bunurile fiduciare pe parcursul derulării contractului de fiducie.

B. Implicații în dreptul fiscal. Având în vedere că presupune unul sau mai multe transferuri de valori patrimoniale, contractul de fiducie prezintă relevanță și din punct de vedere fiscal.

Codul fiscal conține o serie de reguli aplicabile contractului de fiducie fără a exista încă normele de aplicare. Astfel:

În cazul contractelor de fiducie, încheiate conform dispozițiilor Codului civil, în care constituitorul are și calitatea de beneficiar, se aplica următoarele reguli:

a) transferul masei patrimoniale fiduciare de la constituitor către fiduciar nu este transfer impozabil în înțelesul prezentului titlu;

b) fiduciarul va conduce o evidență contabilă separată pentru masa patrimonială fiduciară și va transmite trimestrial către constituitor, pe baza de decont, veniturile și cheltuielile rezultate din administrarea patrimoniului conform contractului;

c) valoarea fiscală a activelor cuprinse în masa patrimonială fiduciară, preluată de fiduciar, este egală cu valoarea fiscală pe care acestea au avut-o la constituitor;

d) amortizarea fiscală pentru orice activ amortizabil prevăzut în masa patrimonială fiduciară se determină în continuare în conformitate cu regulile care s-ar fi aplicat la persoana care a transferat activul, dacă transferul nu ar fi avut loc.

În cazul contractelor de fiducie, încheiate conform dispozițiilor Codului civil, în care calitatea de beneficiar o are fiduciarul sau o terță persoană, cheltuielile înregistrate din transferul masei patrimoniale fiduciare de la constituitor către fiduciar sunt considerate cheltuieli nedeductibile.

Trebuie însă subliniat faptul că, în prezent nu este reglementată expres problema transferului masei patrimoniale fiduciare de la fiduciar la beneficiar (inclusiv ipoteza în care beneficiar este tocmai fiduciarul).

De asemenea, nu sunt reglementate expres obligațiile fiscale ale fiduciarului cu privire la evidența contabilă și decont astfel cum sunt reglementate, de exemplu, în cazul asocierilor în participativă, iar dispozițiile art. 780, alin. 1 și alin. 2 Cod civil nu sunt corelate cu normele procesual fiscale în sensul ca instituie o sancțiune de drept civil (nulitatea absolută a contractului de fiducie) pentru neîndeplinirea unei obligații fiscale (obligația de declarare a contractului).

(iii) Principalele forme pe care le îmbracă contractul de fiducie

Fără a beneficia de o reglementare expresă în Codul civil, însă pornind de la tradiția și practica deja existentă în țările care au (re)introdus reglementarea legală a fiduciei, considerăm că două ar fi aplicațiile esențiale ale acestui contract: *fiducia-garanție* și *fiducia-gestiune*.

¹NCC-Noul Cod Civil.

a) Fiducia-garanție

După cum rezultă din cele prezentate anterior, unul dintre avantajele pe care le aduce această instituție este posibilitatea partajării unor active ale fiduciarului, instituindu-se o segmentare a patrimoniului în două sau mai multe mase patrimoniale distincte.

Divizarea patrimoniului prin crearea mai multor mase patrimoniale are ca efect o scindare a creditorilor, deoarece aceștia nu vor putea urmări decât bunurile în legătură cu care s-a născut dreptul lor de creanță (art. 786).

Acesta e unul din motivele pentru care, în pările în care conceptul a fost reglementat mai devreme, fiducia a luat o mai mare amploare în domeniul bancar, deoarece, în ceea ce privește finanțările de exemplu, utilizarea acestui instrument a redus exponențial expunerea și riscul instituțiilor creditoare. De exemplu, în cazul insolvenței societății debitoare, bunurile fiduciare nu sunt afectate, banca neintrând în concurs cu alți creditori. De asemenea, din momentul transferului proprietății de la constituitor către fiduciar, creditorii personali ai constituitorului nu mai pot executa silit aceste bunuri, cu excepția cazului în care dețin o garanție reală asupra bunurilor în discuție a cărei opozabilitate să fi fost dobândită anterior constituirii fiduciei sau în situația în care au obținut o hotărâre judecătorească de desființare sau de constatare a inopozabilității contractului de fiducie.

În cazul fiduciei-garanție, debitorul transferă creditorului său un bun în scopul garantării rambursării împrumutului acordat. Debitorul este constituitorul, iar creditorul, fiduciarul. Menționăm că nu este necesar ca debitorul-împrumutat să întrunească și calitatea de constituitor, aceasta putând fi deținută și de un terț, similar cu situația terțului constituitor al unei garanții reale. De asemenea, instituția financiară creditoare poate să fie doar beneficiarul fiduciei, iar calitatea de fiduciar să fie deținută de altcineva.

În oricare dintre ipotezele mai sus menționate, fiduciarul primește un bun cu titlu de fiducie pe care îl va deține în proprietate pentru garantarea unei datorii, bun pe care acesta urmează să-l transfere beneficiarului menționat în cadrul contractului de fiducie la finele perioadei contractuale.

Constituitorul (debitorul) va fi și beneficiarul fiduciei, însă transmiterea bunului de către fiduciar la finalizarea contractului de fiducie va fi condiționată de achitarea de către debitor a tuturor obligațiilor rezultate din contractul de credit a cărui executare s-a garantat prin instituirea fiduciei. Neîndeplinirea acestei condiții

va atrage, la finalul contractului de fiducie dobândirea în proprietate în mod definitiv a bunului adus drept garanție de către creditorul obligației garantate care poate să fie chiar fiduciarul, în cazul în care acesta întrunește și calitatea de creditor, sau poate să fie un terț, în ipoteza în care creditorul este o entitate distinctă față de persoana fiduciarului. Așadar, creditorul obligației garantate va fi la rândul său beneficiar, pentru ipoteza neachitării la scadență.

O problemă importantă care decurge din această utilizare a fiduciei, respectiv cea cu titlu de garanție vizează cheltuielile legate de întreținerea, impozitul, și asigurarea bunurilor aduse drept garanție, cheltuieli care pot fi reglementate în cadrul contractului de fiducie ca revenind exclusiv constituitorului. De asemenea, se impune a fi analizată într-un context similar situația eventualelor litigii privitoare la bunurile transferate fiduciei.

În fine, subliniem că dacă valoarea bunului excede valoarea obligațiilor garantate ale debitorului, iar acesta nu și-a achitat datoriile, este evident că debitorul-constituitor nu va putea fi ținut pentru mai mult decât datorează, aspect care va determina plata unei sume de bani de către creditorul-fiduciar, după achitarea datoriilor fiduciare, reprezentând diferența dintre valoarea bunului adus drept garanție în masa fiduciară și respectiv valoarea obligațiilor debitorului decurgând din contractul de credit.

b) Fiducia încheiată în scop de gestiune

În esență, prin constituirea unei fiducii-gestiune², constituitorul își separă o parte a patrimoniului în scopul de a-și asigura venituri constante pe o anumită perioadă de timp din administrarea/gestiunea unor active excluse, cel puțin temporar, din sfera dreptului de gaj general al creditorilor.

S-a exprimat opinia³ potrivit căreia fiducia-gestiune se va remarca în primul rând în domeniul

²Revista Română de Drept Privat nr 2/2010 - Cătălin R. Tripon, Fiducia, rezultat al interferenței celor două mari sisteme de drept: dreptul civil continental și dreptul anglo-saxon. Conceptul, clasificarea, evoluția și condițiile de validitate ale fiduciei – pg. 172

³Cătălin R. Tripon, *op. cit.*, pg. 171

investițiilor financiare, deoarece va asigura reducerea costurilor aferente dezvoltării acestor investiții.

De asemenea, considerăm că acest tip de contract poate fi utilizat cu succes și în domeniul imobiliar, context în care constitutorul procedează la externalizarea gestionării unor active imobiliare către fiduciar. Prevederile contractuale pot limita activitatea fiduciarului doar la funcțiile de administrare și conservare sau pot să presupună inclusiv posibilitatea valorificării acelor active.

Ca atare, fiducia-gestiune va reprezenta un veritabil instrument de management al activelor, având în vedere scopul final al legiuitorului de a oferi subiecților de drept civil o nouă modalitate juridică de gestionare a drepturilor lor. În acest sens, fiducia ar putea fi utilizată⁴ ca instrument de cooperare între societăți comerciale, între instituții financiar-bancare sau, pur și simplu, sub forma unui cont fiduciar, care va permite constitutorului să depună fonduri destinate unui anumit scop. Fiduciarul va putea face toate demersurile în vederea îndeplinirii scopului mai sus menționat – pentru care a fost constituit contul fiduciar – plătiind din acest cont toate spezele aferente realizării finalităților menționate.

Desigur că, în măsura în care desfășurarea administrării de către fiduciar ar presupune derularea unor activități care nu sunt expres autorizate în obiectul său de activitate, acesta va putea proceda, cu condiția menționării exprese a acestui aspect în contractul de fiducie, la contractarea de servicii “specializate” pentru realizarea efectivă scopului contractului de fiducie. Acest tip de delegare nu ar contraveni caracterului *intuitu personae* al contractului de fiducie, deoarece prestarea efectivă a serviciilor nu este de esența contractului de fiducie atâta vreme cât pe de o parte, s-a obținut acordul constitutorului prin contract, iar pe de altă parte administrarea efectivă și răspunderea contractuală ar reveni tot fiduciarului.

Fiind vorba despre o masă patrimonială distinctă, implicațiile sunt foarte mari în relațiile de afaceri: va avea contabilitate separată, va fi impozitată și taxată separat, creditorii nu vor putea urmări decât activele din masa patrimonială fiduciară, răspunderea fiduciarului va fi limitată la acel patrimoniu, iar răspunderea constitutorului pentru celelalte afaceri ale sale nu va putea atinge patrimoniul afectat fiduciei.

Pe parcursul derulării contractului de fiducie se pot face plăți către beneficiar, reprezentând profiturile generate în urma administrării bunurilor, atâta vreme cât acest aspect este reglementat în mod expres în cadrul contractului.

(iv) Conlucrare instituțională în implementarea fiduciei în practica bancară

Având în vedere caracterul de noutate al acestei instituții în practica bancară, pentru asigurarea unei tranziții cât mai eficiente, colaborarea dintre instituțiile cărora le revin principalele responsabilități în procesul de implementare este esențială. La nivel de instituții, actorii principali în acest proces, sunt Banca Națională României (BNR), Asociația Română a Băncilor (ARB), Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor Publice, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România (UNNPR), Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare (A.E.G.R.M.) și Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPPI).

Această colaborare s-ar putea concretiza în principal prin elaborarea de proiecte legislative, respectiv prin identificarea unor proceduri standard, agreeate de toate instituțiile implicate. Procedurile avute în vedere ar urma să asigure atât stabilirea unei tipologii a fiduciei și a regimului aplicabil în mod corespunzător, cât și armonizarea reglementării actuale în materie (din C. Civ.) cu prevederile legilor speciale: legea societăților comerciale, legea pieței de capital, legea insolvenței.

Așa cum am arătat și mai sus, scopul⁵ este un element determinant al contractului, deoarece limitează exercitarea de către fiduciar a puterilor de administrare și dispoziție asupra patrimoniului fiduciar, ca atare, identificarea unei tipologii a instituției și a regulilor aplicabile diferitelor moduri de utilizare ale acesteia va asigura și un control eficace asupra efectelor pe care fiducia le va produce.

În ceea ce privește armonizarea reglementării cu prevederile legilor speciale amintite mai sus, ea este necesară, deoarece, în caz contrar, importul instituției va produce efectele scontate, existând riscul bulversării ariilor din dreptul privat cu care fiducia va interacționa (drept societar, drept bursier, procedura insolvenței, etc.).

Surse bibliografice

- 1 F. Barrière, *Fiducie*, Rép Dr Civ Dalloz
  - 2 A. Cercles, *Utilisations bancaires de la fiducie*, Banque et Droit, nr 15/1991
  - 3 Dan Chirică, *Fiducia în Noul Cod Civil* – Noile Coduri ale României, Studii și Cercetări Juridice – Ed UJ București 2011
  - 4 Ioan Popa, *Contractul de fiducie reglementat de Noul Cod Civil* - Revista Română de Drept Privat nr 2/2011
  - 5 Lavinia Tec, *Aplicații ale fiduciei în dreptul afacerilor în lumina Noului Cod Civil* - Noile Coduri ale României, Studii și Cercetări Juridice – Ed UJ București 2011
  - 6 Cătălin R. Tripon, *Fiducia, rezultat al interferenței celor două mari sisteme de drept: dreptul civil continental și dreptul anglo-saxon. Conceptul, clasificarea, evoluția și condițiile de validitate ale fiduciei* - Revista Română de Drept Privat nr 2/2010
- F Zenati-Castaing, Th. Revet, *Les biens*, ed PUF, Paris, 2008

⁴Revista Română de Drept Privat nr 2/2011 – Ioan Popa, Contractul de fiducie reglementat de Noul Cod Civil – pg 22;

⁵Noile Coduri ale României, Studii și Cercetări Juridice – UJ București 2011 - Lavinia Tec, Aplicații ale fiduciei în dreptul afacerilor în lumina Noului Cod Civil, pg 209

Regimul compensării bilaterale (netting) în România în contextul tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate

Andreea Toma, Avocat Asociat

Cristina Togan, Avocat Colaborator

Gide Loyrette Nouel Leroy și Asociații S.C.A.

Rezumat: Începând cu anul 2004 România a demarat procesul de adaptare a legislației naționale la cerințele pieșelor financiare pe care se derulează tranzacții cu instrumente financiare derivate. Astfel, România a adoptat prevederi legale care recunosc valabilitatea și aplicabilitatea (i) compensării bilaterale în contextul insolvenței, precum și (ii) a clauzelor de compensare cu exigibilitate imediată din contractele de garanție financiară.

Anumite probleme se impun însă a fi analizate și regândite în contextul tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate având contrapărți române, și anume (i) incertitudinile legislative legate de tratamentul

drepturilor de denunțare și compensare în contextul insolvenței, (ii) inconsecvența în tratamentul drepturilor de denunțare și compensare în etapa premergătoare insolvenței și (iii) excluderea societăților comerciale, altele decât instituțiile financiare, din domeniul de aplicare al Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară.

Cuvinte-cheie: instrumente financiare derivate, garanție financiară, compensare bilaterală, clauze de compensare cu exigibilitate imediată, drept de denunțare, insolvență.

Pe fondul derulării la scară largă pe pieșele financiare internaționale a tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate și a beneficiilor decurgând din efectele compensării cu exigibilitate imediată, România a adoptat prevederi legale care recunosc valabilitatea și aplicabilitatea compensării bilaterale în contextul insolvenței. Astfel, directivele Uniunii Europene relevante în domeniul pieșelor de capital, în mod special

Directiva 2002/47/CE din 6 iunie 2002 privind contractele de garanție financiară ("**Directiva Colateral**")¹, Directiva 98/26/CE din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare², Directiva 2001/24/CE din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit, precum și Directiva 2004/39/CE din 21 aprilie 2004 privind pieșele instrumentelor financiare ("**Directiva MIFID**")³ au fost

¹Directiva 2002/47/CE din 6 iunie 2002 privind contractele de garanție financiară, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 168 din data de 27 06 2002, a fost modificată prin Directiva 2009/44/CE din 6 mai 2009 ("**Directiva de Modificare**"), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 146 din data de 10 06 2009;

²Directiva 98/26/CE din 19 mai 1998 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 166 din data de 11 06 1998 a fost modificată prin Directiva 2010/78/UE din 24 noiembrie 2010, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 331 din data de 15 12 2010 și prin Directiva 2009/44/CE din 6 mai 2009 ("**Directiva de Modificare**"), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 146 din data de 10 06 2009;

³Directiva 2004/39/CE din 21 aprilie 2004 privind pieșele instrumentelor financiare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 145 din data de 30 04 2004 a fost modificată prin Directiva 2006/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 114 din data de 27 04 2006, Directiva 2007/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 septembrie 2007, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 247 din data de 21 09 2007, Directiva 2008/10/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 2008, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 76 din data de 19 03 2008

⁴Directiva 2010/78/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 170 din data de 30 06 2011

transpuse în legislația română prin Legea nr. 222/2004 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară, Legea nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, astfel cum a fost modificată, Legea nr. 278/2004 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 10/2004 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului instituțiilor de credit și respectiv prin Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, astfel cum a fost modificată, Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare, astfel cum a fost modificat, Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 2/2006 privind piețele reglementate și sistemele alternative de tranzacționare, astfel cum a fost modificat, Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 31/2006 de completare a reglementărilor Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare în vederea implementării unor prevederi ale directivelor europene, astfel cum a fost modificat, Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 32/2006 privind serviciile de investiții financiare, astfel cum a fost modificat, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, astfel cum a fost modificată.

Din multiplele aspecte reglementate de actele legislative menționate, ne-am propus să prezentăm în sinteză beneficiile compensării cu exigibilitate imediată, astfel cum sunt acestea subliniate la nivel internațional, în special prin eforturile asociației internaționale International Swaps and Derivatives Association (ISDA)⁴ și ale membrilor săi, dar și aria de cuprindere și limitările aduse acestor concepte de reglementare actuală în dreptul român a compensării cu exigibilitate imediată și a garanțiilor financiare.

1. Compensarea cu exigibilitate imediată – concept și beneficii

Majoritatea documentelor utilizate ca suport al tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate sunt redactate sub forma unor contracte- cadru sau acorduri

master de netting (ca de exemplu Contractul Cadru ISDA), conform cărora părțile încheie o serie de tranzacții, iar la momentul exigibilității anticipate, calculează expunerea netă dintre părți în urma acestor tranzacții. Compensarea cu exigibilitate imediată în cazul tranzacțiilor cu instrumente financiare realizate pe piețele la bună înțelegere sau over-the-counter (OTC) constă în posibilitatea unei părți la un contract- cadru privind tranzacții cu instrumente financiare derivate OTC de a compensa prin metoda cotării la piață valorile tuturor tranzacțiilor realizate, conform contractului- cadru, în cazul în care acestea încetează înainte de termen ca urmare a culpei co-contractantului sau a altor evenimente specifice. Acest mecanism permite ambelor părți să gestioneze riscul asociat respectivelor tranzacții pe o bază netă. Din aceasta perspectivă, compensarea cu exigibilitate imediată este un instrument indispensabil și eficient pentru gestionarea și limitarea riscului.

Astfel, se poate considera că operațiunea de compensare cu exigibilitate imediată este mijlocul principal de limitare a riscului de credit asociat tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate OTC.

Într-o recentă corespondență cu autoritățile române⁵, ISDA arată că beneficiile compensării cu exigibilitate imediată sunt reducerea riscului și reducerea costurilor. "Reducerea riscului are o dublă conotație: reducerea riscului de credit și, pe cale de consecință, reducerea riscului sistemic. Prin reducerea riscului de credit la nivelul fiecărei articulații a rețelei relațiilor dintre participanții la piață, compensarea cu exigibilitate imediată are și un important efect benefic asupra riscului sistemic. Recunoscând importanța compensării cu exigibilitate imediată, băncile centrale ale grupului G10 și băncile centrale ale altor jurisdicții, printre care și România, pot permite, cu respectarea cerințelor prudențiale, recunoașterea compensării pentru scopurile cerințelor de adecvare a capitalului și expunerilor mari (ceea ce ar determina reduceri ale costurilor).

Compensarea cu exigibilitate imediată s-a dovedit a fi extrem de utilă în limitarea impactului actualei crize economice mondiale asupra tuturor participanților la piață (riscul de credit în cazul

⁴ISDA (International Swaps and Derivatives Association) este o asociație internațională care reprezintă pe principalii participanți activi în sectorul instrumentelor financiare derivate negociate pe piețele la bună înțelegere, o activitate care include swap-uri, opțiuni și contracte forward pe rata dobânzii, cursul de schimb, mărfuri, credit și acțiuni. Precum și produse similare cum ar fi operațiuni cap, collar, floor și swaption ISDA are în prezent mai mult de 830 de instituții membre din 58 de țări de pe cinci continente. Mai mult de jumătate din numărul total de membri se situează în Uniunea Europeană și țărilor vecine și o parte semnificativă a celorlalți membri este reprezentată de participanți activi pe piața financiară europeană în calitate de intermediari, furnizori de servicii sau utilizatori finali de derivate. Una dintre principalele misiuni ale ISDA, încă de la înființarea sa, în 1985, este promovarea unui mediu legislativ sigur pentru derularea tranzacțiilor transfrontaliere prin intermediul reformei legislative. Mai multe informații pot fi obținute la: www.isda.org;

⁵Mai multe informații pot fi obținute la: http://www2.isda.org/attachment/MzM4MQ==/RO_ISDA_Ltr_NBR_Oct10.pdf

insolvenței unui co-contractant în cadrul unei tranzacții cu instrumente financiare derivate fiind redus la o sumă netă datorată între părți sau chiar la zero atunci când, pentru acoperirea expunerii nete, au fost transferate garanții financiare)".

Subliniind necesitatea creării unui cadru legal eficient în România în ceea ce privește compensarea cu exigibilitate imediată, ISDA menționează printre beneficii: "(i) un efect de reducere a costurilor aferente operațiunilor cu instrumente financiare derivate, în beneficiul clienților români care folosesc operațiunile cu instrumente financiare derivate în scopul protejării față de riscul de activitate (în scop de hedging); (ii) avantajul competitiv al unor cerințe diminuate privind adecvarea capitalului instituțiilor financiare românești; (iii) predictibilitatea regimului juridic aplicabil și, în general, un mediu legislativ mai sigur (care este un factor valoros în atragerea investițiilor străine); (iv) încurajarea unei utilizări pe scară mai largă a instrumentelor financiare derivate permițând mediului de afaceri din România să se protejeze împotriva riscurilor prin operațiuni de hedging în cea mai eficientă și sigură manieră, în interesul întregii economii, precum și faptul că (v) aplicabilitatea clauzei de compensare cu exigibilitate imediată poate fi de natură să încurajeze folosirea pe scară mai largă a contractelor-cadru/acordurilor master în România, ceea ce ar permite, pe lângă compensarea cu exigibilitate imediată, crearea unei baze contractuale mai stabile și mai previzibile pentru stabilirea unor relații contractuale de lungă durată și construirea unui mediu legal sigur care să favorizeze inovația la nivelul produselor (cum ar fi tranzacționarea certificatelor de emisii/carbon folosind anexa ISDA specifică emisiilor)".

2. Principalele acte normative care reglementează netting-ul în România

Efectele netting-ului în contextul insolvenței sunt menționate într-o succesiune de acte normative, începând cu Ordonanța Guvernului nr. 10/2004 privind

procedura reorganizării judiciare și a falimentului instituțiilor de credit⁶, în cuprinsul căreia a fost inclus conceptul de „*compensare bilaterală*” și Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară⁷ prin introducerea conceptului de „*clauza de compensare cu exigibilitate imediată*” în privința contractelor de garanție financiară.

Întrucât prevederile Ordonanței Guvernului nr. 10/2004 se aplica falimentului instituțiilor de credit și entităților autorizate supuse administrării speciale cărora Comisia Națională a Valorilor Mobiliare le-a retras autorizația, iar pe de altă parte, Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 vizează exclusiv „*contrapărți eligibile*”, au fost necesare noi modificări în legislația internă astfel încât compensarea bilaterală să devină general aplicabilă în contextul insolvenței. Aceste modificări au fost introduse în anul 2006 odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței („**Legea insolvenței**”), lărgindu-se astfel sfera persoanelor în privința cărora se poate aplica regimul compensării bilaterale.

Aceste trei acte normative (de altfel, singurele care reglementează problematica netting-ului în România) includ prevederi privind compensarea bilaterală în contextul deschiderii procedurii insolvenței împotriva contrapărții române. În ceea ce privește posibilitatea compensării cu exigibilitate imediată în afara procedurii insolvenței, menționăm că aceasta este reglementată exclusiv de către Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 fiind, așadar, recunoscută numai în ceea ce privește contractele de garanție financiară încheiate între contrapărți eligibile.

2.1. Netting-ul conform Legii insolvenței

Legea insolvenței reprezintă cadrul general aplicabil procedurilor de insolvență deschise împotriva mai multor categorii de persoane între care societățile comerciale, societățile cooperative, comercianții persoane fizice, societățile agricole și grupurile de interes economic.

Terminologia utilizată de Legea insolvenței în

⁶ Ordonanța Guvernului nr. 10/2004 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului instituțiilor de credit, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 84/30 01 2004 a fost modificată prin Legea nr. 278/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579/30 06 2004, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278/28 04 2010 și Ordonanța Guvernului nr. 13/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607/29 08 2011;

⁷ Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 78/30 01 2004 a fost modificată prin Legea nr. 222/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 508/07 06 2004, Legea nr. 71/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409/10 06 2011 și Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607/29 08 2011;

⁸ Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 359/21 04 2006 a fost modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 944/22 11 2006, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 173/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792/26 11 2008, Legea nr. 25/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 145/05 03 2010, Legea nr. 169/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505/21 07 2010 și Legea nr. 177/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672/04 10 2010

priveșă netting-ului cuprinde conceptele de “operațiune de compensare bilaterală” și “acord de compensare bilaterală”.

Astfel, conform art. 3 pct. 33 din Legea insolvenței, operațiunea de compensare bilaterală (netting) presupune realizarea, în legătură cu unul sau mai multe **contracte financiare calificate**⁹, a uneia sau a mai multora dintre următoarele operațiuni:

a) încetarea unui contract financiar calificat și/sau accelerarea oricărei plăți sau îndepliniri a unei obligații ori realizări a unui drept în baza unuia sau a mai multor contracte financiare calificate având ca temei un acord de compensare bilaterală (netting);

b) calcularea sau estimarea unei valori de compensare, valori de piață, valori de lichidare ori valori de înlocuire a oricăreia dintre obligațiile sau drepturile la care se referă lit. a);

c) conversia într-o singură monedă a oricărei valori, calculată potrivit lit. b);

d) compensarea, până la obținerea unei sume nete (off-set), a oricăror valori calculate potrivit lit. b) și convertite potrivit prevederilor lit. c).

Totodată, conform art. 3 pct. 34 din Legea insolvenței, prin acord de compensare bilaterală (acord de netting) se înțelege:

a) orice înțelegere sau clauză în cadrul unui contract financiar calificat dintre două părți, prin care se prevede un netting al unor plăți ori o îndeplinire a unor obligații sau o realizare a unor drepturi prezente ori viitoare rezultând din sau având legătură cu unul ori mai multe contracte financiare calificate (“acord master de netting”);

b) orice acord master de netting între două părți, prin care se prevede netting-ul între două sau mai multe acorduri master de netting (“acord master-master de netting”);

c) orice înțelegere de garantare subsecventă ori în legătură cu unul sau mai multe acorduri master de netting.

Validitatea și aplicabilitatea compensării bilaterale față de cocontractantul insolvent în ceea ce privește **contractele financiare calificate** este recunoscută de art. 51 din Legea insolvenței în conformitate cu care

„(1) Orice transfer, îndeplinire a unei obligații, exercitare a unui drept, act sau fapt realizat în temeiul unor contracte financiare calificate, precum și orice

acord de compensare bilaterală sunt valabile, pot fi executate și/sau opuse unui cocontractant insolvent ori unui garant insolvent al unui cocontractant, fiind recunoscute ca bază de înscriere a creanței în procedurile prevăzute de prezenta lege.

(2) Singura obligație, dacă există în cuprinsul contractului, ca urmare a realizării unui netting în condițiile prevăzute de un contract financiar calificat, a unei părți la contract va fi aceea de a presta (echivalentul) obligația (suma de plată sau obligație de a face) netă rezultată în urma netting-ului către cocontractantul său.

(3) Singurul drept, dacă există în cuprinsul contractului, ca urmare a realizării unui netting în condițiile prevăzute de un contract financiar calificat, a unei părți la contract va fi acela de a primi (echivalentul) dreptul (suma de plată sau obligație de a face) net care rezultă în urma netting-ului de la cocontractantul său.

(4) Nici o atribuție conferită prin prezenta lege unui organ care aplică procedura insolvenței nu va împiedica încetarea contractului financiar calificat și/sau accelerarea îndeplinirii obligațiilor de plată ori îndeplinirii obligațiilor de a face sau a realizării unui drept în baza unuia ori a mai multor contracte financiare calificate, având ca temei un acord de netting, aceste puteri fiind limitate la suma netă rezultată în urma aplicării acordului de netting.

(5) Cu excepția dovedirii intenției frauduloase a debitorului în sensul art. 80 alin. (1) lit. g), nici un lichidator sau, după caz, nici o instanță judecătorească nu poate împiedica, cere anularea ori decide desfacerea unor operațiuni cu instrumente financiare derivate, inclusiv ducerea la îndeplinire a unui acord de netting, realizate în baza unui contract financiar calificat”.

2.2. Netting-ul conform Ordonanței Guvernului nr. 10/2004

La rândul său, Ordonanța Guvernului nr. 10/2004 recunoaște valabilitatea și aplicabilitatea compensării bilaterale față de instituțiile de credit și financiare insolvente în ceea ce privește contractele privind tranzacții cu instrumente financiare derivate încheiate pe piețele reglementate (sau asimilate) și pe piețele la bună înțelegere.

Astfel, conform art. 2 alin 1 lit (i) din Ordonanța Guvernului nr. 10/2004, contractul de compensare bilaterală este oricare dintre următoarele:

⁹Conform art 3 pct 31 din Legea Insolvenței, “prin contract financiar calificat se înțelege orice contract având ca obiect operațiuni cu **instrumente financiare derivate** realizate pe piețele reglementate, piețele asimilate sau piețele la bună înțelegere, astfel cum sunt acestea reglementate”

1. orice contract sau clauză cuprinsă într-un contract încheiat între instituția de credit debitoare și orice altă entitate, inclusiv persoane fizice, având ca obiect operațiuni cu instrumente financiare derivate realizate pe piețele reglementate, piețele asimilate sau prin piețele la buna înțelegere, prin care se stipulează compensarea unor obligații de plată sau obligații de a face, prezente sau viitoare, decurgând din sau având legătură cu unul sau mai multe astfel de contracte, inclusiv orice garanție accesorie ori având legătură cu acestea; sau

2. orice contract sau clauză, de natura celor prevăzute la pct. 1, prin care se stipulează compensarea unor obligații de plată sau obligații de a face, prezente sau viitoare, decurgând din unul sau mai multe contracte de compensare bilaterală, inclusiv orice garanție accesorie ori având legătură cu acestea, în temeiul cărora compensarea bilaterală contractuală se poate realiza prin una sau mai multe dintre următoarele modalități:

a) stingerea și/sau devansarea scadenței oricărei obligații de plată sau obligații de a face decurgând din unul sau mai multe contracte din categoria celor prevăzute mai sus;

b) calcularea sau estimarea unei valori de compensare, valori de piață, valori de lichidare ori valori de înlocuire a oricărei obligații care a fost stinsă sau a cărei scadență a fost devansată potrivit prevederilor lit. a);

c) conversia într-o singură monedă a oricărei valori calculate potrivit prevederilor lit. b);

d) compensarea, până la obținerea unei sume nete, a oricăror valori calculate potrivit prevederilor lit. b), așa cum au fost convertite potrivit prevederilor lit. c), iar conform art. 61 din Ordonanța Guvernului nr. 10/2004:

(1) Orice contract de compensare bilaterală, astfel cum este prevăzut la art. 2 lit. i), încheiat de instituția de credit debitoare este valabil și poate fi executat și/sau este opozabil acesteia, debitorului sau oricărui garant al acestuia, conform condițiilor rezultând din înțelegerea părților; și nu va putea fi suspendat, anulat ori limitat în orice alt mod printr-un act al organelor care aplică procedura reorganizării judiciare și a falimentului.

(2) Singura obligație care poate fi datorată, respectiv pretinsă a fi executată în contul averii instituției de credit debitoare, în baza unui contract de compensare bilaterală, este aceea de a executa,

respectiv de a pretinde să fie executată, obligația netă rezultată din compensarea realizată în baza contractului de compensare, obligație care poate consta în plata unei sume nete și/sau în executarea unei obligații de a face.

(3) Nici o atribuție conferită prin prezenta ordonanță organelor care aplică procedura nu va avea ca efect înlăturarea aplicării contractului de compensare bilaterală prin stingerea și/sau devansarea scadenței, în baza contractului, a obligațiilor de plată sau obligațiilor de a face decurgând din unul sau mai multe contracte din categoria celor prevăzute la art. 2 lit. i) pct. 1 și 2, aceste atribuții putând fi exercitate numai asupra sumei nete care rezultă din aplicarea contractului de compensare bilaterală.

(4) În sensul prezentului articol, un contract de compensare bilaterală și toate contractele care fac obiectul acestuia vor fi considerate un singur contract și, în acest sens, cu excepția cazurilor în care se dovedește intenția frauduloasă a părților, organele care aplică procedura nu vor putea împiedica, cere anularea ori decide desfacerea, după caz, a operațiunilor cu instrumente financiare derivate, realizate în baza contractelor care fac obiectul unui contract de compensare bilaterală, pe motiv că aceste operațiuni instituie un tratament preferențial în favoarea unor creditori în perioada de 180 de zile anterioară datei deschiderii procedurii.

(5) Nici o procedură de urgență nu poate fi utilizată pentru a limita, a întârzia sau a suspenda executarea unui contract de compensare bilaterală potrivit prezentului articol.

2.3. Netting-ul conform Ordonanței Guvernului nr. 9/2004

Principiile Directivei Colateral au fost transpuse în dreptul român în cadrul Ordonanței Guvernului nr. 9/2004, recunoscându-se valabilitatea clauzei de compensare cu exigibilitate imediată în ceea ce privește contractele de garanție financiară, atât în cadrul cât și în afara procedurilor insolvenței.

Domeniul de aplicare *ratione materiae* al Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 cuprinde contractele de garanție financiară, definite drept contracte cu sau fără transfer de proprietate având drept obiect garantarea obligațiilor financiare (mai exact, obligațiic care constau în plata unei sume de bani și/sau transmiterea proprietății asupra unor instrumente financiare), fie că acestea au sau nu la bază un contract- cadru/acord master sau clauze și condiții generale. Acordarea de garanții financiare, care

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

pot consta în sume de bani, instrumente financiare și/sau creanțe private, în temeiul unui contract de garanție financiară este considerată o modalitate suplimentară prin care participanții la piață limitează riscul lor de credit asociat tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate și, astfel, limitează riscul sistemic.

În ceea ce privește domeniul de aplicare *ratione personae*, Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 se aplică numai în cazul în care atât beneficiarul, cât și furnizorul garanției financiare aparținoricăreia dintre următoarele categorii:

a) o autoritate publică, cu excepția entităților care beneficiază de garanția statului și care nu se află sub incidența prevederilor lit. b)-d), inclusiv:

1. entitățile din sectorul public din România și din statele membre care au atribuții sau rol în gestionarea datoriei publice; și

2. entitățile din sectorul public din România și din statele membre autorizate să dețină conturi pentru clienți;

b) o bancă centrală, Banca Centrală Europeană, Banca Reglementelor Internaționale, o bancă de dezvoltare multilaterală, Fondul Monetar Internațional și Banca Europeană de Investiții;

c) o instituție financiară supusă supravegherii prudențiale, inclusiv:

1. o instituție de credit, astfel cum a fost definită în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare;

2. o firmă de investiții, astfel cum a fost definită în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare;

3. o instituție financiară, astfel cum a fost definită în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare;

4. o societate comercială de asigurare, de asigurare - reasigurare și de reasigurare, precum și intermediari în asigurări, astfel cum au fost definiți acești termeni în Legea nr. 32/2000 privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor, cu modificările și completările ulterioare;

5. un organism de plasament colectiv în valori mobiliare, astfel cum acesta a fost definit în Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, cu modificările și completările ulterioare;

6. o societate de administrare a investițiilor, astfel cum aceasta a fost definită în Legea nr. 297/2004, cu modificările și completările ulterioare;

d) o contraparte centrală, un agent de decontare sau o casă de compensație, astfel cum acestea sunt definite de lege, și o persoană juridică ori o altă entitate fără personalitate juridică, cu excepția persoanelor fizice, care acționează în numele ori pe seama uneia sau mai multor persoane care includ orice deținător de obligațiuni ori de alte titluri de împrumut sau orice altă instituție dintre cele definite în prezentul articol.

Conform art. 2 alin 1 lit. c) din Ordonanța Guvernului nr. 9/2004, o clauză de compensare cu exigibilitate imediată este acea clauză cuprinsă într-un contract de garanție financiară ori într-un alt contract care conține și clauze referitoare la garanția financiară sau, în absența unei asemenea clauze, orice dispoziție legală în conformitate cu care, ca efect al compensării ori în alt mod, la apariția unei cauze care determină executarea garanției se realizează, alternativ sau cumulativ, următoarele:

1. obligațiile părților devin imediat exigibile și sunt exprimate printr-o obligație de plată a unei sume de bani reprezentând valoarea obligațiilor părților, calculată la acel moment, sau se sting și sunt înlocuite printr-o obligație de plată a unei astfel de sume;

2. stabilirea datorilor reciproce ale părților în temeiul acestor obligații, inclusiv atunci când furnizorul garanției este altul decât obligatul principal, urmând ca partea care datorează valoarea cea mai mare să plătească celeilalte părți suma netă egală cu diferența acestor datorii.

Totodată, conform art. 9 din Ordonanța Guvernului nr. 9/2004, clauza de compensare cu exigibilitate imediată își produce efectele, conform prevederilor contractuale:

a) indiferent de începerea sau de continuarea unor măsuri de reorganizare ori a unei proceduri de lichidare cu privire la furnizorul și/sau la beneficiarul garanției financiare;

b) fără a ține seama de orice cesiune, sechestru, poprire, altă măsură de indisponibilizare, judiciară sau de altă natură, precum și de orice altă formă de înstrăinare a drepturilor respective ori cu privire la aceste drepturi.

Mai mult, conform art. 11 din Ordonanța Guvernului nr. 9/2004, nu pot fi declarate nule, anulabile sau lipsite de efecte contractele de garanție financiară,

precum și punerea la dispoziție a garanțiilor financiare în baza unui asemenea contract numai pe motiv că acestea au fost încheiate sau garanțiile financiare au fost puse la dispoziție în următoarele condiții:

a) în ziua începerii măsurii de reorganizare sau procedurii de lichidare împotriva furnizorului garanției sau a debitorului obligației financiare garantate, dar înaintea pronunțării deciziei sau ordinului prin care a început această măsură/procedură;

b) în cursul unei perioade de timp determinate, anterioară datei începerii măsurii de reorganizare sau procedurii de lichidare împotriva furnizorului garanției financiare sau a debitorului obligației financiare garantate, perioadă stabilită potrivit dispozițiilor legale care reglementează aceste măsuri/proceduri în raport cu această dată ori în raport cu momentul pronunțării oricărei decizii sau ordin ori al întreprinderii oricărui act în legătură cu o astfel de măsură sau procedură ori în cursul acestora.

Ca și metode de executare, Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 prevede următoarele modalități prin care beneficiarul garanției financiare o poate executa la apariția unei cauze care determină executarea garanției pusă la dispoziție în temeiul unui contract de garanție financiară:

a) în cazul sumelor de bani, prin compensarea acestora cu valoarea obligațiilor financiare garantate sau prin reținerea sumelor respective drept plată a acestor obligații;

b) în cazul instrumentelor financiare și al creanțelor private, prin vânzarea sau însușirea acestora, prin compensarea valorii lor cu valoarea obligațiilor financiare garantate ori prin reținerea instrumentelor respective drept plată a acestor obligații.

3. Netting-ul și garanțiile financiare în România - aspecte problematice și clarificări necesare

Astfel cum am arătat, compensarea cu exigibilitate imediată se dorește a fi recunoscută și pusă în aplicare indiferent de inițierea și derularea măsurilor de reorganizare sau faliment împotriva co-contractanților români.

Cu toate acestea, se impun a fi menționate anumite aspecte care, ca efect al necorelărilor legislative sau al unui domeniu de aplicare restrâns conferă încă incertitudini participanților la piață și experților în domeniul juridic.

3.1. Compensarea bilaterală (netting)

a) Aspecte privind insolvența

(I) Necorelări în interiorul Legii insolvenței

România a adoptat prevederi legale care recunosc valabilitatea și aplicabilitatea compensării bilaterale în contextul insolvenței (articolul 51 al Legii insolvenței și articolul 61 al Ordonanței Guvernului nr. 10/2004).

Aceste prevederi definesc drepturile și obligațiile părților în legătură cu compensarea bilaterală (netting) și oferă protecție participanților la tranzacții cu instrumente financiare derivate în contextul deschiderii procedurii insolvenței, prin faptul că recunoaște metoda de denunțare a tranzacțiilor în curs și calculare a unei singure expuneri nete în conformitate cu clauzele de compensare cu exigibilitate imediată.

Cu toate acestea, articolul 86 din Legea insolvenței interzice în mod expres prevederi contractuale privind denunțarea contractului exclusiv pe motivul începerii procedurii insolvenței¹⁰. Faptul că nu există o excludere expresă din domeniul de aplicare al acestui articol pentru clauzele de denunțare incluse în contractele financiare calificate (i.e. clauzele de compensare cu exigibilitate imediată), ar fi fost firesc având în vedere principiile enumerate în art. 51 din Legea insolvenței, este de natură să inducă nesiguranță printre participanții la piață. Aceasta deoarece dreptul părții solvabile de denunțarea contractului din motivul deschiderii procedurii insolvenței este o practică standard utilizată pe piața tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate, al cărei scop primordial este de a oferi protecție creditorului solvabil față de potențiala depreciere a pretențiilor sale împotriva co-contractantului insolvent.

(ii) Necorelări între Legea insolvenței și Codul civil

Mai mult, trebuie să avem în vedere în acest context și nou introdusele prevederi ale art. 1417 și 1418 din Codul civil¹¹, în conformitate cu care debitorul decedează din beneficiul termenului dacă se află în stare de insolvabilitate sau, după caz, de insolvență declarată în condițiile legii, cu consecința că obligația devine de îndată exigibilă. Tot Codul civil stipulează că *starea de insolvabilitate rezultă din inferioritatea activului patrimonial ce poate fi supus, potrivit legii, executării silită, față de valoarea totală a datoriilor exigibile*.

Pe lângă faptul că definiția insolvenței, astfel cum este menționată în Codul civil nu se suprapune exact cu cea inclusă în Legea insolvenței, în conformitate cu

care „insolvența este acea stare a patrimoniului debitorului care se caracterizează prin insuficiența fondurilor bănești disponibile pentru plata datoriilor certe, lichide și exigibile”, o altă necorelare ne-a atras atenția în acest context. Este vorba de cea dintre prevederea care declară nule orice clauze contractuale privind denunțarea contractelor în curs pe motivul deschiderii procedurii insolvenței (art. 86 din Legea insolvenței) și cea din Codul civil (art. 1417 coroborat cu art. 1418 din Codul civil) privind scadența anticipată a obligațiilor debitorului insolvent. Din păcate nu există la ora actuală nicio instrucțiune sau regulă de interpretare privind corelația dintre cele două texte legale. Totuși, Codul civil prin Legea de punere în aplicare nr. 71/2011 menționează expres că, *la data intrării în vigoare a Codului civil, orice alte dispoziții contrare se abrogă, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale.*

În perspectivă, este interesant de urmărit modalitatea în care va fi tratată în practică interacțiunea dintre cele două prevederi din Legea insolvenței și Codul civil menționate mai sus. Aceasta, ca și alte clarificări vor putea face obiectul unor amendamente la actuala legislație sau vor putea fi incorporate în demersul legislativ privind elaborarea Codului insolvenței¹².

b) Aspecte privind fazele premergătoare insolvenței

Un alt aspect problematic în contextul analizat îl reprezintă prevederile privind concordatul preventiv¹³, care permit, în anumite condiții, suspendarea procedurilor de executare împotriva debitorului și chiar amânarea cu până la 18 luni a scadenței contractelor în curs de derulare¹⁴.

Luând în considerare derogarea legală de care beneficiază compensarea contractelor financiare

calificate în cadrul legal mult mai strict al procedurii insolvenței, o derogare similară s-ar impune și în faza premergătoare insolvenței. Din acest motiv, considerăm că o exceptare specifică în ceea ce privește contractele de compensare și netting de la suspendarea temporară a dreptului de denunțare trebuie analizată și implementată în viitor.

O abordare similară ar trebui luată în considerare și în ceea ce privește contractele de compensare și netting în contextul administrării speciale a unei instituții de credit.

Astfel, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului¹⁵ stipulează că activitatea unei instituții de credit supusă administrării speciale poate face obiectul anumitor limitări și/sau restricții privind furnizarea anumitor servicii financiare¹⁶ (de exemplu, re-negocierea creanțelor și/sau stabilirea unei noi scadențe acestora).

Cu toate acestea, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 prevede că, dacă prin adoptarea măsurilor de restructurare creditorii unei instituții de credit supuse administrării speciale se află într-o situație mai puțin favorabilă decât cea în care s-ar fi aflat dacă aceste măsuri nu ar fi fost implementate și instituțiile de credit ar fi intrat direct în lichidare, având în vedere valoarea estimativă care ar putea fi obținută de creditori în ipoteza unui faliment, aceștia se vor putea adresa instanței competente pentru acoperirea prejudiciului cauzat. Având în vedere recunoașterea netting-ului în ipoteza falimentului, cu atât mai mult s-ar impune recunoașterea expresă a acestuia și în etapele premergătoare falimentului unei instituții de credit. Prin urmare, s-ar impune o derogare specifică în ceea ce privește contractele de compensare și netting în contextul administrării speciale a unei instituții de credit.

¹⁰ Conform art. 86 alin 1 din Legea insolvenței, „Orice clauze contractuale de desființare a contractelor în derulare pentru motivul deschiderii procedurii sunt nule”;

¹¹ Codul Civil a fost adoptat prin Legea nr. 287/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511/24 07 2009 și pus în aplicare prin Legea nr. 71/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409/10 06 2011 și Regulamentul nr. 15/2011, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 694/30 09 2011;

¹² Proiectul de elaborare a Codului insolvenței face parte din proiectul „Reforma sistemului judiciar”, durată sa de implementare fiind estimată la 17 luni. „Codul insolvenței va fi un corpus de norme, dar și un corpus de explicații fundamentate pe jurisprudența instanțelor interne și a Curții de Justiție a Comunităților Europene, pe bunele practici în domeniu”, se arată în documentul de presă al Ministerului Justiției. Mai multe informații pot fi obținute la: http://www.avocatnet.ro/content/articles/id_26619/MJ-pregateste-Codul-insolventei.html#ixzz1opHn20QF;

¹³ Legea nr. 381/2009 privind introducerea concordatului preventiv și mandatului ad-hoc publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 870/14 12 2009;

¹⁴ Conform articolului 28 și următoarele din Legea nr. 381/2009, concordatul preventiv poate fi omologat de judecătorul-sindic, devenind astfel opozabil tuturor creditorilor desemnați și suspendând toate procedurile de executare silită inițiate împotriva debitorului. Mai mult, în anumite condiții, judecătorul-sindic poate să acorde debitorului o perioadă de grație de până la 18 luni, care ar putea avea un impact negativ asupra compensării cu succes a pretențiilor;

¹⁵ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1027/27 12 2006, a fost modificată prin Legea nr. 227/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 480/18 07 2007, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 215/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 847/16 12 2008, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 25/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 179/23 03 2009, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 208/01 04 2010, Legea nr. 71/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409/10 06 2011, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 13/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607/29 08 2011, Legea nr. 287/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 894/16 12 2011, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2012 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 41/18 01 2012.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

3.2. Garanțiile financiare

Astfel cum am arătat, domeniul de aplicare *ratione materiae* al Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 se referă la *contractele de garanție financiară* prin care se garantează *obligații financiare*, fie că acestea au sau nu la bază un contract- cadru/acord master sau clauze și condiții generale.

În ceea ce privește domeniul de aplicare *ratione personae*, România a aplicat așa-numita “opțiune de excludere a societăților comerciale” (în limba engleză: *corporate opt-out*) permisă de Articolul 1 (3) al Directivei Colateral. Astfel, contractele încheiate cu societăți comerciale cu sediul în România, altele decât instituțiile financiare, nu pot beneficia de contracte de garanție financiară. Explicația Guvernului României, exprimată în linii generale în Nota de Fundamentare publicată în momentul adoptării Ordonanței Guvernului

nr. 9/2004, arată că, *inter alia*, excepția a fost aplicată pentru că o astfel de abordare creează “un echilibru între eficiența pieței și interesele și siguranța participanților”¹⁷.

Cu toate acestea, experiența globală cu privire la contractele de garanție financiară arată că posibilitatea încheierii de contracte de garanție financiară cu contrapărți societăți comerciale, altele decât instituțiile financiare, limitează în mod semnificativ riscul de credit și riscul sistemic în sistemul financiar. Din acest motiv considerăm că acest aspect ar trebui reanalizat din perspectiva extinderii domeniului de aplicare *ratione personae* al Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 în sensul includerii în acesta a oricărei societăți comerciale, alta decât o instituție financiară, în cazul în care contrapartea acesteia este un profesionist de pe piața financiară.

¹⁶Conform art 240¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr 99/2006 "Banca Națională a României poate stabili anumite limite și/sau condiții privind activitatea și administrarea instituției de credit aflate în administrare specială și poate restricționa în totalitate sau parțial furnizarea de către aceasta a anumitor servicii financiare", iar conform art 240¹alin 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr 99/2006 "Măsurile de redresare care pot fi luate de administratorul special pot include următoarele:

- a) negocierea creanțelor instituției de credit și/sau stabilirea unei noi scadențe a acestora;
- b) suspendarea atragerii de depozite și/sau a acordării de credite;
- c) reducerea sau restructurarea activităților neprofitabile, inclusiv prin închiderea de sucursale;
- d) reducerea cheltuielilor, inclusiv prin redimensionarea schemei de personal;
- e) îmbunătățirea cadrului de administrare a strategiilor, proceselor și mecanismelor implementate în cadrul instituției de credit;
- f) reevaluarea necesarului de provizioane sau a tratamentului expunerilor instituției de credit în raport cu riscurile asumate;
- g) reducerea riscurilor aferente operațiunilor, produselor și/sau ale sistemelor instituției de credit;
- h) orice alte măsuri care pot fi luate de către consiliul de administrație și directori, respectiv de către consiliul de supraveghere și directorat, potrivit legii;
- i) încetarea activităților frauduloase și a abuzurilor de orice natură ale persoanelor aflate în relații speciale cu instituția de credit;
- j) introducerea de acțiuni pentru anularea actelor frauduloase, încheiate anterior de către instituția de credit, inclusiv a acelor contracte în care obligațiile asumate de către instituția de credit sunt disproporționate în raport cu prestația la care s-a obligat cealaltă parte contractantă;
- k) sesizarea organelor competente, în cazul în care există indicii cu privire la săvârșirea de infracțiuni”;

¹⁷Nota de Fundamentare respectivă poate fi găsită la http://www.gov.ro/nota-de-fundamentare-o-g-nr-9-22-01-2004__11a82947.html.

Proceduri și modalități de executare silită a creanțelor fiscale

Violeta Țițeica

Consilier juridic Sucursala Regională
București a Băncii Naționale a României

Rezumat: Executarea silită a creanțelor bugetare prevăzută de Codul de procedură fiscală din România, consfințește întâietatea executării silită fiscale, față de alte forme de executări silită declanșate potrivit procedurii de drept comun sau a altor proceduri speciale. În literatura de specialitate s-a arătat că, realizând o privire comparativă între executarea silită a creanțelor fiscale și executarea silită de drept comun, ceea ce este specific primei este faptul că această ultimă

fază a procedurii fiscale este pornită și se desfășoară de către organele administrative fiscale fără încuviinșarea altor organe de stat, în temeiul faptului că titlurile de creanță fiscale devin titluri executorii de drept, nemai-fiind cerută învestirea lor cu formulă executorie.

Cuvinte-cheie: titlu de creanță; creanță fiscală; titlu executoriu; executare silită.

1. Consideratii Generale

Actul normativ care reglementează executarea silită a creanțelor fiscale este Codul de procedură fiscală adoptat prin Ordonanșă Guvernului nr. 92/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 941/29.12.2003, aprobată, cu modificările și completările ulterioare prin Legea nr. 174/2004, rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532/14.06.2004, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 513/31.06.2007, cu modificările și completările ulterioare. Actele normative anterioare care au reglementat această instituție au fost: Ordonanșă Guvernului nr.61/2002 privind colectarea creanțelor bugetare și Ordonanșă Guvernului nr.11/1996 privind executarea creanțelor bugetare. Prevederile Codului de procedură fiscală se completează cu cele ale Codului de procedură civilă, în măsura în care acesta nu dispune altfel.

Codul de procedură fiscală conșine dispoziții privitoare la creanșele fiscale, la modul de stabilire a impozitelor, taxelor, contribușiiilor și a altor sume datorate bugetului consolidat, la termenele de plată, scadenșă operând la expirarea termenelor prevăzute de Codul fiscal sau de alte legi care le reglementează, precum și un capitol substanșial privind stingerea creanșelor fiscale prin executare silită. Potrivit prevederilor Codului de procedură fiscală, organele fiscale care administreează creanșele fiscale sunt abilitate să ducă la îndeplinire măsurile asigurătorii și să efectueze procedura de executare silită. Astfel, în situașia în care contribuabilii nu și-au executat obligașiiile fiscale la data la care acestea au devenit exigibile, ia naștere la această dată dreptul statului de a trece la executarea silită a creanșelor fiscale. Datorită caracterului executoriu al titlului de creanșă fiscală, procedura de executare silită desfășurată de organele financiare nu este precedată de o

altă procedură cu caracter judiciar.

În activitatea și practica financiar-bugetară sunt utilizate conceptele de creanță bugetară și creanță fiscală, fără o delimitare conceptuală clară între acești doi termeni, ceea ce generează interpretări diferite, ambiguități și neclarități.

2. Titlul de creanță

În sensul juridic cel mai larg, creanța definește: „dreptul creditorului de a pretinde de la debitor să dea, să facă sau să nu facă ceva; act care stabilește acest drept”. Actul juridic prin care se constată și se stabilește întinderea obligațiilor fiscale ce revine unui anumit contribuabil este titlul de creanță fiscală. Potrivit art. 21 Cod procedură fiscală „creanțele fiscale reprezintă drepturi patrimoniale care potrivit legii, rezultă din raporturile de drept material fiscal”.

A. Creanțele fiscale:

- dreptul la perceperea impozitelor și taxelor, contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului general consolidat, dreptul la rambursarea taxei pe valoare adăugată, dreptul la restituirea impozitelor, taxelor contribuțiilor și a altor sume care constituie venituri ale bugetului, denumite creanțe fiscale principale;

- dreptul la perceperea dobânzilor și penalităților de întârziere denumite creanțe fiscale accesorii;

Creanțele fiscale cuprind (art. 22 Cod Procedură Fiscală):

- obligația de a declara bunurile, veniturile impozabile sau după caz impozitele taxele, contribuțiile și alte sume datorate bugetului general;

- obligația de a calcula și de a înregistra în evidențele contabile fiscale, impozitele, taxele, contribuțiile și alte sume datorate bugetului general;

- obligația de a plăti la termenele legale impozitele, taxele, etc;

- obligația de a plăti dobânzi și penalități de întârziere aferente taxelor și contribuțiilor și altor sume datorate bugetului. Dreptul la creanță fiscală și obligația fiscală corelativă, se nasc, dacă legea nu prevede altfel, în momentul în care se constituie baza de impunere care le generează. Concomitent se naște dreptul organului fiscal de a stabili și determina obligația fiscală datorată.

Creanțele fiscale se sting prin încasare, compensare, executare silită, scutire, anulare, prescripție și prin alte modalități prevăzute de lege. În conformitate cu prevederile Codului de procedură

fiscală organele fiscale sunt: „statul, unitățile administrative teritoriale sau, după caz, subdiviziunile administrative teritoriale ale municipiilor, definite potrivit Legii administrației publice locale nr.215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare (...)”. Conform art. 16 alin. 3 din Codul de procedură fiscală „statul este reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice prin Agenția Națională de Administrare Fiscală și unitățile sale subordonate cu personalitate juridică”(…) unitățile sale teritoriale, precum și compartimentele de specialitate ale autorităților administrației publice locale.

B. Creanțe bugetare sunt: creanțele care provin din obligația contribuabililor de plată a impozitelor, taxelor, precum și a altor obligații nefiscale datorate bugetului general consolidat al statului ori bugetelor locale se numesc creanțe bugetare.

Creanțele bugetare cuprind:

- Obligații către bugetul general consolidat al statului ori bugetele locale provenite din impozite și taxe, amenzi, cheltuieli judiciare, imputații despăgubiri ori alte obligații bugetare;

- Obligațiile reprezentând contribuțiile de asigurări sociale, contribuția pentru asigurări sociale de sanatate, contribuția de asigurări pentru somaj, etc;

- Sumele plătite în contul beneficiarilor de credite interne și externe garantate de stat sau de credite externe contractate de stat și subîmprumutate de către Ministerul Finanțelor Publice, în calitate de garant sau împrumutant, reprezentând rate de capital, dobânzi, comisioane și alte costuri, precum și comisioanele datorate și achitate la fondul de risc și accesoriile aferente, etc;

- alte creanțe bugetare.

Analizând cele două definiții date titlurilor de creanță, în opinia specialiștilor accepția consideră că, vechea terminologie de „titlu de creanță bugetară” era mai corectă decât cea de „titlu de creanță fiscală” utilizat în legislația în vigoare. În privința naturii juridice a titlurilor de creanță fiscală, în literatura juridică de specialitate, s-au conturat două mari opinii:

- conform doctrinei de drept financiar, se susține că titlul de creanță fiscală, este un act de impunere și are natura juridică a unui act unilateral de drept financiar public;

- conform doctrinei de drept administrativ, se susține că titlul de creanță este un act administrativ. Ținând cont de legătura dintre dreptul administrativ și dreptul finanțelor publice și având în vedere faptul că

titlul de creanță fiscală se bucură de o mare parte din caracteristicile actelor de drept administrativ, se apreciază că titlul de creanță fiscală are natura juridică:

- a unui *act administrativ* în privința formei, deoarece manifestarea unilaterală de voință are loc în cadrul activității executive, de organizare a executării legii și de executare în concret a acesteia, provenind de la persoane calificate, în sensul de organe ale statului specializate în activitatea financiară sau de alte persoane împuternicite, potrivit legii;

- a unui *act de drept al finanțelor publice*, chiar de drept fiscal, în privința conținutului.

Astfel rezultă că titlurile de creanță fiscală au o *natură juridică mixtă de act administrativ-fiscal*.

Titlul de creanță fiscală este un act juridic declarativ de drepturi și obligații fiscale, efectele sale vor avea caracter retroactiv, sumele reprezentând impozite sau taxe urmând a fi calculate inclusiv pe perioada anterioară emiterii titlului de creanță fiscală, din momentul în care contribuabilul a obținut venitul sau a dobândit bunul în legătură cu care există obligații fiscale. Prin emiterea sau confirmarea titlului de către organele competente se constată dreptul statului de a încasa sumele de bani datorate bugetului de stat și obligația, în acest sens, ce revine contribuabilului. De menționat este faptul că modificarea titlului de creanță atrage modificările titlului executoriu în mod corespunzător. Legal, titlul de creanță fiscală este caracterizat ca fiind „*actul prin care se constată și se individualizează creanța fiscală*” atât a impozitelor și taxelor, cât și a contribuțiilor, amenzilor și altor sume de bani ce reprezintă venituri publice, întocmite de organele de specialitate sau de persoanele împuternicite, potrivit legii.

3. Titlul executoriu

Titlul de creanță devine titlu executoriu la data la care creanța fiscală este scadentă prin atingerea la termenul de plată prevăzut de lege sau stabilit de organul competent ori în alt mod prevăzut de lege. „*Executarea silită a creanțelor fiscale se efectuează în temeiul unui titlu executoriu emis de către organul de executare competent în a cărui rază teritorială își are domiciliul fiscal debitorul sau al unui înscris care, potrivit legii, constituie titlu executoriu*”(art.141 Cod procedură fiscală).

În prezent, în afara hotărârilor judecătorești există o gamă foarte largă de titluri executorii reglementate prin legi speciale, această diversitate fiind

determinată, în principal, de necesitatea valorificării diferitelor categorii de creanțe. Principalul titlu executoriu este reprezentat de hotărârea judecătorească pronunțată în procesele civile, comerciale, de contencios administrativ, în materie de creanțe intelectuale și de proprietate industrială, în materie de expropriere, în procesele penale și care vizează și asupra unor pretenții civile (despăgubiri, cheltuieli de judecată). În privința hotărârilor judecătorești străine, condițiile de recunoaștere și executare sunt reglementate de Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, care reprezintă cadrul general, iar, ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană, pe plan intern și produce efecte și legislația comunitară secundară în materie reprezentată de Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 44/2001 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, de Regulamentul Parlamentului și Consiliului Uniunii Europene nr. 805/2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate, de Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și de Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 4/2009 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere.

În categoria altor titluri executorii, în afara hotărârilor judecătorești, sunt incluse următoarele: titlurile executorii privind creanțele fiscale, actele autentificate de notarul public, contractul de credit, inclusiv contractul de garanție reală sau personală încheiate de o instituție de credit, actele de sancționare în materia contravențiilor cambiale, cecul și biletul la ordin, contractul de leasing, încheierea/hotărârea de expedient privind încheierea părților asupra plății în materia somașiei de plată sau a combaterii întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte comerciale, ordonanțe de plată devenită irevocabilă, titlul executoriu potrivit Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, contractul de garanție reală mobilă, decizia sau, după caz, dispoziția de aprobare a restituirii în natură a imobilului, contractul de asistență juridică, contractele de credit și garanțiile reale și personale, constituite în scopul garantării creditelor acordate de instituțiile financiare nebancare, hotărârea Consiliului de mediere

de aplicare a sancțiunii amenzii disciplinare, facturile de energie electrică, titlurile executorii emise de Comisia Europeană sau de Consiliul Uniunii Europene etc.

Titlul executoriu emis de organele de executare competente, va conține, pe lângă elementele prevăzute Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, următoarele: codul de identificare fiscală; domiciliul fiscal al acestuia, precum și orice alte date de identificare; cuantumul și natura sumelor datorate și neachitate; temeiul legal al puterii executorii a titlului. Potrivit art.141 alin.1 din Codul de procedură fiscală „*în titlul executoriu emis, potrivit legii, de organul de executare competent în a cărui rază teritorială își are domiciliul fiscal debitorul, se înscriu toate creanțele fiscale neachitate la scadență, reprezentând impozite, taxe, contribuții și alte venituri ale bugetului general consolidat, precum și accesoriile aferente acestora, stabilite în condițiile legii. Cu excepția cazului în care prin lege se prevede că un înscris constituie titlu executoriu, niciun titlu executoriu nu se poate emite în absența unui titlu de creanță în baza căruia se stabilesc, în condițiile legii, creanțe fiscale principale sau accesorii*”. În cazul în care autoritățile administrației publice locale transmit titluri executorii privind venituri proprii, spre executare silită organelor fiscale din subordinea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, sumele astfel realizate se fac venit la bugetul de stat. În cazul în care prin titlul executoriu sunt prevăzute, după caz, dobânzi, penalități de întârziere, penalități sau alte sume, fără să fi fost stabilit cuantumul acestora, ele vor fi calculate de către organul de executare și consemnate într-un proces-verbal care constituie titlu executoriu.

4. Condițiile pentru începerea executării silite a creanțelor fiscale

Se impune ideea că, pentru a se putea trece la executarea silită a creanțelor bugetare, trebuie îndeplinite următoarele condiții: să existe titlul de creanță bugetară, creanța bugetară să fie exigibilă, dreptul statului de a începe executarea silită să nu se fi prescris. Executarea silită se poate întinde asupra tuturor veniturilor și bunurilor proprietate a debitorului, urmărilor potrivit legii, iar valorificarea acestora se efectuează numai în măsura necesară pentru realizarea creanțelor fiscale și a cheltuielilor de executare.

Potrivit art.145 din Codul de procedură fiscală, executarea silită începe prin comunicarea unei somații, însoțită de un exemplar al titlului executoriu, în care se

notifică debitorului că are obligația să efectueze plata sumelor datorate în termen de 15 zile, iar în caz contrar nu se stinge debitul, se continuă măsurile de executare silită. Somația cuprinde următoarele elemente: numărul dosarului de executare; suma pentru care se începe executarea silită; termenul în care cel somat urmează să plătească suma prevăzută în titlul executoriu, precum și indicarea consecințelor nerespectării acesteia.

Somația este obligatorie și trebuie comunicată debitorului astfel: prin poștă, la domiciliul sau la sediul debitorului, după caz, cu scrisoare recomandată cu confirmare de primire; prin executorii bugetari, potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă privind comunicarea citațiilor și a altor acte de procedură; prin prezentarea celui somat și primirea somației de către acesta sub semnătură, ca urmare a înștiințării prin alte mijloace, cum sunt fax, telefon, e-mail, dacă se asigură transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia. Dovada comunicării somației trebuie să fie înscrisă imediat în evidențele organului de executare, urmând a fi păstrată la dosarul de executare. În toate actele de executare silită trebuie să se indice titlul executoriu și să se arate natura și cuantumul debitului ce face obiectul executării. În cadrul procedurii de executare silită se pot folosi succesiv sau concomitent modalitățile de executare silită. Executarea silită se desfășoară până la stingerea creanțelor fiscale înscrise în titlul executoriu, inclusiv a dobânzilor, penalităților de întârziere ori a altor sume, datorate sau acordate potrivit legii prin acesta, precum și a cheltuielilor de executare.

5. Modalități de executarea silită a creanțelor fiscale

Alegerea formei concrete de executare este la latitudinea organului de executare care desigur, va aprecia asupra celei mai rapide și mai puțin costisitoare modalități de recuperare a datoriei către buget.

Astfel, executare silită se poate efectua, potrivit prevederilor Codului de procedură fiscală, asupra:

a) Bunurilor mobile ale debitorului. Este forma de executare silită indirectă care se realizează prin urmărirea și valorificarea oricăror bunuri mobile pe care debitorul le deține în proprietate. Executarea silită a bunurilor mobile se face prin sechestrarea și valorificarea acestora chiar dacă acestea se află la un terț. Nu se va proceda la sechestrarea bunurilor dacă prin valorificarea acestora nu s-ar putea acoperi decât cheltuielile executării silite. Valorificarea bunurilor se realizează fie prin vânzare, fie potrivit înțelegerii

părților fie prin vânzare la licitație.

b) Bunurilor imobile ale debitorului. Se realizează prin vânzarea bunurilor aflate în proprietatea debitorului, fiind o modalitate mult mai complexă de executare silită. Sechestrul aplicat asupra bunurilor imobile de către executorul fiscal constituie ipotecă legală, care conferă creditorului fiscal în raport cu alți creditori aceleași drepturi ca și dreptul la ipotecă, în sensul prevederilor dreptului comun. De reținut este faptul că nu poate fi supus executării silite spațiul minim de locuit de debitor și familia sa, stabilit în conformitate cu normele legale în vigoare. Această dispoziție nu este aplicabilă în cazurile în care executarea silită se face pentru stingerea creanțelor fiscale rezultate din săvârșirea de infracțiuni. Pentru asigurarea încasării creanțelor fiscale organele de executare silită abilitate pot institui măsuri asigurătorii prin care se vor indisponibiliza bunurile. Executarea silită imobiliară se întinde de drept și asupra bunurilor accesorii bunului imobil prevăzut de Codul Civil. Bunurile accesorii nu pot fi urmărite decât odată cu imobilul.

c) Altor bunuri - art. 157 Cod procedură fiscală vizează executarea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini, care sunt ale debitorului, și care se efectuează potrivit regulilor aplicabile executării silite a bunurilor imobile, iar pe de altă parte, executarea silită a ansamblurilor de bunuri.

d) Sumelor ce se cuvin debitorilor (executarea silită prin poprire). Poprirea ca formă de executare silită prezintă o serie de avantaje practice, care o fac preferabilă altor forme de executare, astfel poprirea se realizează printr-o procedură simplă, reduce considerabil riscurile de neîncasare a sumei datorate (comparativ cu celelalte forme de executare silită, iar reaua - creșterea poate interveni mai greu).

Poprirea presupune de regulă, existența a trei raporturi juridice:

- raportul juridic dintre organul fiscal și contribuabil, din care ia naștere creanța fiscală;

- raportul juridic dintre debitorul urmărit și terțul poprit care se caracterizează prin faptul că terțul este dator față de debitorul urmărit;

- raportul juridic dintre creditorul urmărit și terțul poprit prin care cel din urmă trebuie să plătească sumele datorate debitorului, în limitele acoperirii creanței pentru care s-a înființat poprirea.

Art. 149 din Codul de procedură fiscală, reglementând executarea silită a sumelor ce se cuvin debitorilor, stabilește că sunt supuse executării silite

prin poprire orice sume urmăribile reprezentând venituri și disponibilități bănești în lei și în valută, titluri de valoare sau alte bunuri mobile necorporale, deținute și/sau datorate, cu orice titlu, debitorului de către terțe persoane sau pe care aceștia le vor datora și/sau deține în viitor în temeiul unor raporturi juridice existente.

Înființarea popririi asupra veniturilor deținute sau datorate unui debitor fiscal de către un terț, se face prin comunicarea către terțul debitor a unei adrese de înființare a popririi, prin care se comunică valoarea creanței fiscale și titlurile executorii din care rezultă creanța fiscală respectivă. După înființarea popririi, terțul poprit este obligat:

- să plătească, de îndată sau după data la care creanța devine exigibilă, organului fiscal, suma reținută și cuvenită, în contul indicat de organul de executare;

- să indisponibilizeze bunurile mobile necorporale poprite, înștiințând despre aceasta, organul de executare.

6. Suspendarea, întreruperea sau încetarea executării silite

a) Suspendarea constă, în oprirea temporară a executării și poate interveni în următoarele situații (art. 148 Cod procedură fiscală):

- când suspendarea a fost dispusă de instanța sau de creditor, în condițiile legii;

- la data comunicării aprobării înlesnirii la plată, în condițiile legii;

- suspendarea se poate dispune pe o perioadă de cel mult 6 luni în cazuri excepționale și doar o singură dată pentru același debitor, prin Hotărâre a Guvernului.

De menționat este faptul că odată cu cererea de suspendare, debitorul indică bunurile libere de orice sarcini oferite în vederea sechestrării, sau alte garanții prevăzute de lege, la nivelul sumei pentru care s-a început executarea silită. Suspendarea nu se aplică în cazul în care valoarea bunurilor deja sechestrate de creditorul fiscal acoperă valoarea creanței pentru care s-a început executarea silită prin poprire.

b) Întreruperea executării silite reprezintă o cauză obiectivă de oprire a acestei executări. Executarea silită se întrerupe în cazurile prevăzute expres de lege. Executarea silită nu se întrerupe pe perioada în care un contribuabil este declarat insolubil.

c) Executarea silită încetează dacă:

1) s-au stins integral obligațiile fiscale prevăzute în titlul executoriu, inclusiv obligațiile de plată accesorii, cheltuielile de executare și orice alte sume

stabilite în sarcina debitorului;

2) a fost desființat titlul executoriu și în alte cazuri expres prevăzute de lege. De asemenea, Codul de procedură fiscală stabilește și alte modalități de stingere a creanțelor fiscale, și anume: insolabilitatea, deschiderea procedurii insolvenței, anularea creanțelor fiscale.

Măsurile de executare silită aplicate se ridică prin decizie întocmită în cel mult 2 zile de la data la care a încetat executarea silită, de către organul de executare.

În cazul în care poprirea înființată de organul de executare generează imposibilitatea debitorului de a-și continua activitatea economică, cu consecințe sociale deosebite, creditorul fiscal poate dispune, la cererea debitorului și ținând seama de motivele invocate de acesta, fie suspendarea temporară totală, fie suspendarea temporară parțială a executării silită prin poprire. Suspendarea se poate dispune pentru o perioadă de cel mult 6 luni de la data comunicării către bancă sau alt terț poprit a suspendării popririi de către organul fiscal.

7. Prescripția dreptului de a cere executarea silită a creanțelor fiscale

În ceea ce privește legea aplicabilă prescripției extinctive, subliniez faptul că, în dreptul nostru, prescripția extintivă este o chestiune de fond, iar nu de procedură, astfel încât legea aplicabilă prescripției este legea care guvernează fondul dreptului, iar nu *lex fori*.

Această soluție prevăzută, de altfel, în art. 147 din Legea nr. 105/1992 privitoare la raporturile de drept internațional privat („Prescripția extintivă a dreptului la acțiune este supusă legii care se aplică dreptului subiectiv însuși) este menținută și de dispozițiile art. 2633 din Noul Cod civil. Prin urmare, în funcție de natura dreptului subiectiv civil primar, legea aplicabilă prescripției poate fi, după caz, *lex personalis*, *lex contractus*, *lex loci delicti commissi*, *lex loci laesionis*, *lex rei sitae*, etc.).

În afara prescripției de drept material, în legislația fiscală este reglementată și prescripția de drept procesual fiscal și anume prescripția dreptului de a cere executarea silită a titlurilor executorii emise pentru creanțele fiscale scadente și neachitate de bună voie. Astfel, dreptul statului de a executa silit titlul de creanță fiscală având ca obiect patrimonial sumele datorate bugetului de stat se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul prevăzut de lege. Împlinirea termenului de prescripție a obligației fiscale duce la

stingerea dreptului statului de a urmări încasarea veniturilor bugetare. Sediul reglementării prescripției extinctive în dreptul procesual fiscal îl regăsim tot în dispozițiile Codului de procedură fiscală, în art. 131-135. Prescripția extintivă în materie contravențională, respectiv prescripția executării sancțiunilor contravenționale reprezintă acea cauză care înlătură răspunderea contravențională, ca urmare a nesancționării contravenientului în termenul stabilit de lege.

Prescripția extintivă în materia dreptului fiscal reprezintă stingerea dreptului subiectiv fiscal, respectiv a creanței fiscale de orice fel, din cauza nevalorificării lui în termenul prevăzut de lege. Sediul reglementării îl regăsim în Codul de procedură fiscală care dezbate în două capitole distincte: prescripția dreptului de a stabili obligații fiscale și prescripția dreptului de a cere executarea silită. O particularitate a prescripției extinctive în această ramură a dreptului, care se cere a fi subliniată, este aceea că deși termenul general de prescripție este de 3 ani, acest termen în materie fiscală este de 5 ani, cu excepția cazurilor în care se dispune altfel (legea dispune altfel, de exemplu, în caz de infracțiuni fiscale, evaziunea fiscală, când termenul este de 10 ani).

Potrivit art. 131 Cod procedură fiscală, dreptul organului fiscal de a porni executarea silită a creanțelor fiscale reprezentând impozite și taxe se prescrie în termen de 5 ani; termenul curge de la data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a luat naștere acest drept.

Prin urmare, organul fiscal este în imposibilitatea de a mai urmări și de a executa silit bunurile și veniturile contribuabilului debitor dacă s-au scurs cei 5 ani de la momentul în care a fost stabilită creanța fiscală. Cu titlu de exemplu privind calculul termenului de prescripție, o amendă aplicată în luna iunie 2007 se prescrie în ianuarie 2013, termenul socotindu-se începând cu luna ianuarie 2008. De reținut însă că dacă contribuabilul achită datoria după ce s-a împlinit termenul de prescripție, sumele de bani nu se restituie. Teoretic, în cazul în care nu se achită, spre exemplu, o amendă contravențională în termen de 5 ani, organul fiscal nu mai are dreptul să pretindă plata acesteia și, deci, să treacă la executarea silită prin poprire asupra veniturilor sau vânzarea unor bunuri aparținând debitorului. În cazul în care totuși organul de executare ar trece la executarea silită a unor creanțe fiscale prescrise, contribuabilul poate recurge la contestația la executare pe cale judecatorească, invocând în fața instanței de judecată prescripția.

În practică, însă, de cele mai multe ori, apar situații care întrerup curgerea termenului de prescripție, astfel încât calculul termenului se reia de la momentul în care intervine situația respectivă. O astfel de situație care întrerupe termenul de prescripție și care este prevăzută în Codul de procedură fiscală este, de regulă, inițierea de către organul fiscal a unui act de executare-somație, titlu executoriu, poprire, sechestrul, vânzare la licitație etc. Practic, ori de câte ori organul fiscal emite orice act de executare, termenul de prescripție, așa cum am arătat, se întrerupe și începe să curgă un nou termen de prescripție. Așadar, numai în situația în care organul de executare manifestă pasivitate există „ansa” de a opera prescripția. O altă situație apreciată de legiuitor ca fiind o cauză de întrerupere a executării este cea în care însuși contribuabilul și-a achitat parțial obligația (impozit, taxa sau amendă contravențională) stabilită de organul fiscal ori recunoaște în orice alt mod datoria pe care o are. De asemenea, și în acest caz un nou termen de prescripție începe să curgă de la data în care s-a îndeplinit actul respectiv - plata obligației parțiale sau recunoașterea datoriei. Organele fiscale care administrează creanțe fiscale sunt abilitate să ducă la îndeplinire măsurile asigurătorii și să efectueze procedura de executare silită.

8. Competența în cadrul executării silite a creanțelor fiscale

„Pentru efectuarea procedurii de executare silită este competent organul de executare în a cărui rază teritorială se găsesc bunurile urmăribile, coordonarea întregii executări revenind organului de executare în a cărui rază teritorială își are domiciliul fiscal debitorul sau organul de executare competent”. (art.136 alin. 5 Cod procedură fiscală). În cazul în care executarea silită se face prin poprire, aplicarea măsurii de executare silită se face de către organul de executare coordonator. Procedura fiscală stabilește că orice persoană interesată, care demonstrează că are un interes, poate face contestație îndreptată împotriva măsurilor de executare silită, oricărei modalități de executare silite – poprire, decontare bancară, executare silită asupra bunurilor mobile sau a celor imobile, a fiecărui act de executare silită efectuat de organele de executare competente, refuzul organului de executare silită de a îndeplini un act de executare, în condițiile legii, dar și împotriva titlurilor executorii.

Așmeni prevederilor dreptului comun și în cazul contestației la executarea silită exercitată conform

Codului de procedură fiscală, după obiectul contestației, acesta poate fi o contestație la executarea propriu-zisă (se contestă orice acte de executare sau chiar executarea silită în întregime), o contestație la titlu – prin care se contestă chiar titlul executoriu în temeiul căruia a fost pornită executarea. Materia contestației la executare o găsim reglementată în art.172-174 din Codul de procedură fiscală, care poate fi folosită de persoanele interesate împotriva titlului executoriu de asemenea ca și în procedura civilă de persoanele interesate atunci când organele de executare fiscală se abat de la propriile reguli ale Codului de procedură fiscală.

Textul art.172 alin.3 Codul de procedură fiscală face precizarea că această formă de contestație se referă la acele titluri care nu sunt pronunțate de instanțe judecătorești sau de organe cu activitate jurisdicțională, ci la titluri emise doar în condiții speciale ale codului fiscal (Legea nr.571/2003 cu modificările și completările ulterioare) și ale celui de procedură fiscală (Ordonanța Guvernului nr.92/2003, cu modificările și completările ulterioare). Art.173 alin.2 stipulează că, contestația poate fi introdusă și de o terță persoană care pretinde un drept real de proprietate sau un alt drept real asupra bunului, contestația putând fi introdusă cel mai târziu în termen de 15 zile după efectuarea executării. Reglementând contestația la executare în materie fiscală, norma specială și găsește aplicabilitatea potrivit principiului „specialia generalibus derogant”.

Dispozițiile din procedura civilă sunt aplicabile în completare, acolo unde legea specială (Ordonanța Guvernului nr. 92/2003, cu modificările și completările ulterioare) nu cuprinde prevederi speciale de soluționare

a contestației la executare. Contestația poate fi înaintată de către debitorul urmărit, creditorul urmăritor, terțul poprit, în cazul popririi sau orice altă persoană vătămată prin aplicarea acestei proceduri, se judecă în procedură de urgență. Natura și calificarea contestației la executare depinde de modul în care titularul înpelege să se folosească de acest mijloc procedural, însă, în principal, se urmărește anularea unor acte sau măsuri de executare vizate ca nelegale, deși în unele ipostaze poate fi calificată ca un mijloc procedural mixt. În toate cazurile are fizionomia unei căi de atac pentru că, uzând de ea, contestatorul urmărește desființarea unei hotărâri judecătorești sau alt act jurisdicțional, respectiv desființarea unor măsuri execuționale.

Având în vedere titlul executoriu, pe de o parte, și analizând contestația la executare, pe de altă parte, dacă discutăm de calificarea ei ca o cale de atac, trebuie avut în vedere că în căile de atac se vizează soluțiile pe fond ce urmează a fi pronunțate, adică dezlegarea raportului juridic de drept material, sunt aduse în discuție problemele legate de modul de soluționare al pricinii, iar procedural, acte și măsuri care au dus la elaborarea hotărârii. Contestația la executare este o cale incidentală care trebuie să se distanțeze de litigiul propriu-zis. Ea privește exclusiv exercitarea, iar atenția trebuie îndreptată într-acolo încât să nu se aducă atingere caracterului de lucru judecat al titlului executoriu, oricare ar fi acesta. Prin contestația la executare se urmărește un alt obiect și anume regularitatea actelor de urmărire silită, nicidecum legalitatea și temeinicia soluției pronunțate de instanțe asupra fondului. Apărărilor privind fondul sunt admise atunci când titlul executoriu nu este emis de o instanță judecătorească.

În materie fiscală, chiar există o dispoziție clară în ce privește terțul contestator care invocă un drept real asupra bunului pus sub urmărire -art.173, alin.3 Cod procedură fiscală, care oferă posibilitatea atacării fondului și readucerii lui în discuție, în sensul că cel de-al treilea poate să-și realizeze dreptul pe calea unei cereri separate, potrivit dreptului comun. Aici există posibilitatea clarificării potrivit dreptului material și nu al celui procesual care privește executarea silită în sine. Cadrul procesual al contestației la executare nu este unul între părțile procesului, pentru că pot figura și terții, acționând promovând contestația la executare atunci când justifică un interes.

9. Diferențe între titlu de creanță și titlu executoriu

Există, conform dispozițiilor legale și a jurisprudenței, o diferență de regim juridic care se referă la procedura de contestare, temeiul legal al acesteia și bineînțeles instanța competentă material. Din interpretarea prevederilor Codului de procedură fiscală rezultă că un act administrativ fiscal a cărui creanță fiscală a ajuns scadentă, dobândește statutul unui titlu executoriu având un regim juridic distinct de cel al actului administrativ fiscal. Prin urmare: dacă titlul de creanță și orice act administrativ fiscal, pot fi contestate la organul fiscal competent potrivit regulilor stabilite prin art.205 și urm. din Codul de procedură fiscală, titlul executoriu poate fi contestat urmând procedura stabilită prin art. 172 din același act normativ, instanța competentă material să judece contestația fiind judecătoria, ca instanță de executare;

Este incontestabil faptul că atunci când titlul de creanță devine titlu executoriu și este pus în executare, contestația la executare va avea ca obiect numai aspectele formale ale executării, inclusiv titlul executoriu, fără însă a se putea ataca fondul acestuia, care reprezintă de altfel fondul titlului de creanță fiscală și care putea fi analizat numai în procedura specială reglementată de Codul de procedură fiscală. Deci, actul administrativ fiscal și titlul executoriu sunt două acte juridice distincte și cu regimuri juridice diferite. Este adevărat că titlul de creanță, și orice alt act administrativ fiscal, poate fi contestat la organul fiscal competent potrivit regulilor de la art.205 și urm. Codul de procedură fiscală, dar această procedură nu este aplicabilă și în ceea ce privește contestarea executării titlurilor executorii. Când titlul de creanță devine titlu executoriu și este pus în executare, contestația la executare va avea ca obiect numai aspectele formale ale executării, inclusiv titlul executoriu, fără însă a se putea ataca fondul acestuia, care reprezintă, de altfel, fondul titlului de creanță fiscală și care putea fi analizat numai în procedura specială reglementată de Codul de procedură fiscală.

10. Aspectele executării silite a creanțelor fiscale în unele țări europene

Aplicarea procedurilor de executare silită diferă de la o țară la alta în funcție de experiența practică, evaluarea riscurilor, etc.

În Olanda, contribuabili achită voluntar obligațiile în proporție de 95 % ceea ce face ca executarea silită să se aplice numai în cazul a 5 % din creanțele bugetare. Executarea silită se face prin poprirea conturilor bancare și a terților, dar și prin sechestrarea bunurilor mobile și imobile. Pentru contribuabili buni platnici, care întâmplător nu-și achită obligațiile bugetare, executarea silită se concretizează în măsuri mai blânde, iar pentru contribuabili rău platnici care nu își achită în mod repetat obligațiile bugetare, executarea silită îmbracă forme extrem de severe. În procesul executării silită nu există etapa confirmării primirii somației, întrucât prin lege, aceasta se consideră a fi primită de debitor. Astfel, debitorul în apărarea sa trebuie să dovedească neprimirea somației. Pentru constrângerea contribuabililor care nu plătesc la timp obligațiile, sau pentru stimularea celui care se conformează voluntar, administrația fiscală a emis reglementări specifice care se referă la:

- discounturi pentru cei care plătesc obligațiile bugetare la timp sau în avans;
- obligativitatea de plată lunară și nu trimestrială;
- perceperea de dobânzi asupra sumelor datorate și plăților cu întârziere;

În Polonia administrația fiscală colectează și execută silit creanțele fiscale, atât ale bugetului de stat și ale bugetelor asigurărilor sociale, cât și ale bugetelor locale. Este semnificativ faptul că în această țară executarea silită este privită ca o înfrângere atât pentru contribuabili, pentru că nu au fost capabili să-și plătească la timp obligațiile bugetare, cât și pentru administrația fiscală care nu a reușit să-l ajute pe contribuabil să administreze cu eficacitate obligațiile bugetare și să le plătească la timp. Principalele modalități de executare silită în Polonia sunt: poprirea și sechestrul bunurilor care se face prin aplicarea unei pământului pe bunurile ce fac obiectul sechestrului, iar proprietarul nu le poate înstrăina. De asemenea există o listă a contribuabililor care nu au plătit la timp toate taxele și care este editată automat de sistemul informatic. Astfel, contribuabilului restanțier i se trimite înștiințare de plată, iar dacă în termen de 7 zile nu plătește, departamentul de evidență emite un titlu executoriu, pe care îl transmite serviciului de executări silită.

În Ungaria executarea silită se face prin fie prin poprirea conturilor (prin încasarea în numerar), fie prin sechestrarea bunurilor mobile și imobile, dispusă prin

hotărâre a autorităților fiscale, în cazul datoriilor ce depășesc cca. 2000 de euro; reținerea unei sume de natura T.V.A. de rambursat; obligația de plată a altor persoane; valorificarea bunurilor sechestrate prin licitație sau fără licitație.

Franța a adus în administrația fiscală experimentul celor 19 poli de executare creat ca răspuns pe linie organizatorică la problemele concrete identificate în cadrul activităților de colectare.

Scopul înființării poliilor de executare este soluționarea rapidă a dosarului de executare silită, fie în sensul de realizare a creanței, fie în sensul constatării că nu se mai poate face nimic pentru recuperarea acestei creanțe și trecerea ei în stare de insolvabilitate. Principiul poliului de executare este de a separa obligația curentă de obligația aflată în executare silită pentru contribuabilii dificili. În cadrul experimentului s-a stabilit că restituirea dosarului la administrația fiscală se face la finalizarea sa, prin încasarea creanței sau prin trecerea acesteia ca insolvabilă.

11. Scurte concluzii

Izvorul creanței fiscale va fi întotdeauna legea sau actul normativ cu valoare de lege ce instituie și reglementează un venit al bugetului de stat. Prin lege se stabilesc categoriile de persoane fizice sau juridice ce datorează bugetului de stat venitul respectiv. Beneficiară a creanței fiscale este întreaga societate, deși calitatea de creditor o are statul. Scopul instituirii unilaterale de către stat a acestei obligații fiind realizarea veniturilor bugetului de stat, deci a fondului general de dezvoltare a societății, aceasta având, în final, calitatea de beneficiară a sumelor ce fac obiectul creanței fiscale, fiind, în prezent, unica formă în care statele moderne percep veniturile datorate bugetului de stat.

Stabilizarea sistemelor bancare: aspecte juridice privind mecanismul băncii - punte și transferul în proprietate publică temporară în legislația Regatului Unit al Marii Britanii

Adrian Dorel Dumitrescu
*Consilier juridic-Direcția Juridică
Banca Națională a României*

Rezumat: în ultimii ani, în contextul crizei financiare, jurisdicțiile europene au adoptat anumite măsuri cu caracter de noutate în legătură cu restructurarea instituțiilor de credit, având ca scop consolidarea cadrului juridic privind intervenția timpurie și de soluționare a situației instituțiilor de credit în dificultate, în concordanță cu cele mai bune practici internaționale. Una dintre cele mai importante măsuri de restructurare pe care diverse legislații europene le pun în prezent la îndemâna autorităților

competente îl constituie mecanismul băncii-punte. Expunerea de mai jos își propune să înfățișeze unele dintre aspectele esențiale de natură juridică care sunt reglementate în legislațiabritanică privind banca-punte și care au devenit ulterior puncte de referință pentru alte reglementări europene în materie.

Cuvinte-cheie: restructurare bancară; bancă-punte; transfer în proprietate publică.

I. Scurt istoric

Noțiunea de bancă-punte a apărut în Statele Unite prin *Competitive Equality Banking Act*, adoptat în anul 1987, care a pus acest instrument la dispoziția *Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC)* pentru soluționarea acelor situații în care achiziționarea în timp util a unei instituții de credit în dificultate nu putea fi realizată din cauza lipsei de oferte din partea unor cumpărători din sectorul privat. Prin mecanismul băncii-punte se realizează transferul activelor și pasivelor de la instituția de credit în dificultate financiară către o instituție de credit nouă, înființată în acest scop de către FDIC și care, având prin excelență un caracter temporar, funcționează până în momentul vânzării sale către un terț cumpărător din sectorul privat, la o dată ulterioară. Acest fapt conduce la furnizarea neîntreruptă a serviciilor bancare pentru clienți, acordându-se FDIC suficient timp pentru a evalua și a oferi banca spre vânzare. În perioada 1987-1994 FDIC a folosit acest instrument de stabilizare în 10 situații, prin

înființarea a 32 de bănci-punte în care au fost plasate 114 bănci cu active însumând circa 90 miliarde de dolari.

II. Noțiunea de bancă-punte în legislația Regatului Unit

În Regatul Unit, *The Banking Act* adoptat în 2009 (denumit în continuare "*Actul*") a instituit un regim special de soluționare a situației instituțiilor de credit aflate în dificultate financiară. Regimul special de soluționare este format din măsurile de stabilizare, procedura insolvenței bancare și procedura administrării bancare (speciale). Cele trei măsuri de stabilizare sunt (i) transferul către un achizitor din sectorul privat, (ii) transferul către o bancă-punte și (iii) transferul în proprietate publică temporară (secțiunea din Act).

Prezentul studiu are ca obiect prezentarea unor aspecte în legătură cu a doua măsură de stabilizare, respectiv transferul către o bancă-punte. Potrivit secțiunii 12 din Act, transferul către o bancă-punte reprezintă transferul total sau parțial al unei instituții de credit către o companie deținută integral de Banca Angliei.

III.1. Condiții

1.1. Condiții generale

Actul arată că orice măsură de stabilizare poate fi adoptată în privința unei instituții de credit, numai în cazul în care *Financial Services Authority (FSA)* apreciază că sunt îndeplinite următoarele condiții: (i) instituțiile de credit nu mai îndeplinesc sau este posibil să nu mai îndeplinescă condițiile prevăzute la secțiunea 41 alin. 1 din *Financial Services and Markets Act 2000*¹; (ii) este rezonabil să se considere că nu vor fi luate măsurile necesare de către bancă sau în privința băncii, astfel încât instituția de credit să îndeplinescă condițiile menționate anterior.

1.2. Condiții speciale

Banca Angliei poate lua o măsură de stabilizare, inclusiv de transfer către o bancă-punte, numai dacă apreciază că, având în vedere interesul public, luarea măsurii este necesară pentru: (i) stabilitatea sistemului financiar al Regatului Unit; (ii) menținerea încrederii publicului în stabilitatea sistemului bancar; sau (iii) protecția deponenților. Înainte de a decide cu privire la îndeplinirea primei condiții, Banca Angliei trebuie să consulte FSA și Trezoreria (secțiunea 8 din Act).

2. Procedura transferului de active și pasive către banca-punte.

În scopul realizării transferului, Banca Angliei emite una sau mai multe decizii de transfer de proprietate (active și pasive). Din interpretarea secțiunii 34 din Act, rezultă că transferul produce efecte în virtutea deciziei Băncii Angliei, fără încheierea vreunui contract între banca-punte și instituția de credit de la care se transferă activele și pasivele (transfer administrativ). Transferul activelor și pasivelor produce efecte în ciuda oricărei restricții care are rezultat din contract, lege sau în orice alt mod, inclusiv o condiție de consimțământ.

Potrivit secțiunii 37 din Act, o autorizație în legătură cu orice activ sau pasiv transferat prin decizia de transfer de proprietate va continua să aibă efect în ciuda transferului. Prin autorizație se înțelege permisiunea, aprobarea sau orice alt document permisiv în legătură cu orice activ sau pasiv transferat.

Decizia de transfer de active și pasive poate prevedea că banca-punte (*transferee*) să fie considerată, pentru orice scop având legătură cu transferul, ca fiind aceeași persoană cu instituția de credit de la care se transferă (*transferor*). Decizia de transfer poate prevedea, de asemenea, ca contractele încheiate de instituția de la care se transferă să fie considerate ca

fiind încheiate de banca-punte, precum și faptul că procedurile judiciare referitoare la orice activ sau pasiv transferat să fie continuate în relație cu banca-punte (secțiunea 36 din Act).

O altă dispoziție are ca scop prevenirea aplicării clauzelor contractuale referitoare la cazurile de nerespectare a obligațiilor (*events of default*). *Clauza de event of default* este definită ca fiind aceea prevedere dintr-un contract conform căreia, în cazul producerii unui eveniment sau a unei situații specificate, contractul este considerat terminat, modificat sau înlocuit, ori se naște dreptul de a solicita terminarea, modificarea sau înlocuirea contractului, sau o sumă de bani devine datorată sau încetează să mai fie datorată etc. Ca atare, decizia Băncii Angliei de transfer de active și pasive poate prevedea în mod expres că decizia de transfer nu va fi luată în considerare în aprecierea faptului dacă o clauză de default este aplicabilă sau nu (secțiunea 38 din Act).

3. Obligații de notificare și raportare

Îndată după emiterea deciziei de transfer, Banca Angliei transmite o copie a deciziei către instituția de credit în cauză, Trezoreria și FSA. De asemenea, îndată după emitere, Banca Angliei publică o copie pe pagina sa de internet și în două ziare alese de Banca Angliei pentru a maximiza probabilitatea ca decizia să ajungă la cunoștința persoanelor posibil să fie afectate. Trezoreria transmite Parlamentului o copie după decizia primită (secțiunea 41 din Act).

Banca Angliei trebuie să raporteze către *The Chancellor of the Exchequer* despre activitățile băncii-punte. Primul raport trebuie întocmit imediat după încheierea unui an de la data transferului, apoi câte un raport după încheierea fiecărui an. *The Chancellor of the Exchequer* trebuie să depună o copie după fiecare raport la Parlament (secțiunea 80).

4. Regimul băncii reziduale

Prin *bancă reziduală* se înțelege instituția de credit a cărei activitate a fost transferată, total sau parțial, către o bancă-punte, conform secțiunii 12 alin. 2 din Act. Banca reziduală are obligația ca, în schimbul unei contraprestații rezonabile, să furnizeze acele servicii și facilități care sunt necesare pentru a permite băncii-punte să desfășoare în mod efectiv activitatea care i-a fost transferată (secțiunile 63 și 64 din Act).

Ulterior transferului unei părți activități către o bancă-punte, banca reziduală intră în procedura administrării bancare speciale. În acest scop, Banca Angliei adresează instanței o cerere pentru pronunțarea

¹Condițiile respective se referă la statutul juridic, sediul, persoane aflate în relații speciale cu instituția de credit, resurse adecvate, reputația

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

hotărârii de instituire a procedurii de administrare bancară. Cererea poate fi formulată dacă Banca Angliei apreciază că banca reziduală este sau este probabil că va fi în incapacitate de a-și plăti datoriile ca urmare a deciziei de transfer de active și pasive către banca-punte (secțiunile 136, 142 și 143 din Act).

Prin hotărârea judecătorească (ordinul) de instituire a procedurii de administrare bancară specială, instanța desemnează o persoană ca administrator al băncii reziduale. Numai persoana care are calitatea de practician în insolvență este eligibilă pentru a fi desemnată ca administrator al băncii reziduale (secțiunea 41 din Act).

Administratorul bancar are ca obiectiv prioritar să asigure că banca reziduală furnizează serviciile și facilitățile care sunt necesare, în opinia Băncii Angliei, pentru ca banca-punte să își poată desfășura în mod efectiv activitatea. Administratorul bancar trebuie să răspundă la orice solicitare din partea Băncii Angliei de a încheia un contract prin care banca reziduală să furnizeze servicii și facilități către banca-punte (secțiunea 38 alin. 4 din Act).

Obligațiile de îndeplinire a obiectivului prioritar al administrării bancare încetează în momentul în care Banca Angliei transmite administratorului special o notificare despre faptul că banca reziduală nu mai este necesară băncii-punte, denumită Notificare de Îndeplinire a Obiectivului 1 (secțiunea 139 alin. 1 din Act).

Până în momentul în care Banca Angliei transmite notificarea de îndeplinire a obiectivului prioritar, administratorului bancar îi revine obligațiile de a furniza Băncii Angliei informațiile solicitate de aceasta și să îi acorde accesul la evidențele băncii reziduale. De asemenea, administratorul trebuie să furnizeze informații și să asigure accesul la evidențele solicitate băncii-punte. În plus, administratorul bancar are obligația de a informa banca-punte și de a-i da posibilitatea de a participa la orice discuție dintre administratorul bancar și altă persoană care are, sau ar putea avea, efecte cu privire la îndeplinirea obiectivului prioritar.

Al doilea obiectiv al administratorului bancar îl reprezintă administrarea normală a băncii reziduale (secțiunea 137 din Act), urmărind fie să salveze banca reziduală *as a going concern*, fie să obțină pentru creditorii băncii reziduale un rezultat mai bun decât s-ar fi obținut dacă banca reziduală ar fi intrat în lichidare.

În cazul în care are loc un transfer de active și pasive de la banca-punte la o altă persoană, Banca Angliei poate impune obligațiile de a furniza serviciile și facilitățile necesare către această persoană (secțiunea 65). În cazul unui transfer de acțiuni emise de banca-

punte, Banca Angliei poate impune băncii-punte obligațiile de asigurare a continuității (secțiunea 68 din Act).

5. Vânzarea băncii-punte

5.1. Transferul acțiunilor băncii-punte

Banca Angliei poate emite una sau mai multe decizii de transfer de acțiuni ale băncii-punte. În cazul în care Banca Angliei a dispus transferul de acțiuni ale băncii-punte către o companie deținută în integralitate de Banca Angliei, de Trezorerie sau de o persoană desemnată de Trezorerie, Banca Angliei poate decide retransferarea acțiunilor către banca-punte inițială (secțiunea 31 din Act).

5.2. Transferul de active și pasive

Banca Angliei poate emite una sau multe decizii de transfer de active și pasive de la banca-punte. Anterior adoptării unei astfel de decizii, Banca Angliei trebuie să consulte FSA și Trezoreria (secțiunea 43 din Act). În acest caz, Banca Angliei poate dispune retransferarea activelor și pasivelor numai dacă transferul s-a realizat către o companie deținută în integralitate de Banca Angliei, de Trezorerie sau de către o persoană desemnată de Trezorerie (secțiunea 44 alin. 3 din Act).

6. Transferul în proprietate publică temporară

Trezoreria poate lua măsura de stabilizare constând în transferul în proprietate publică temporară a unei instituții de credit, numai dacă apreciază că: (i) luarea măsurii este necesară pentru a îndepărta sau a reduce o amenințare serioasă la adresa stabilității sistemului financiar al Regatului Unit; (ii) luarea măsurii este necesară pentru protejarea interesului public, în cazul în care Trezoreria a furnizat asistență financiară instituțiilor de credit respective, cu scopul de a îndepărta sau a reduce o amenințare serioasă la adresa stabilității sistemului financiar al Regatului Unit. Înainte de a decide cu privire la îndeplinirea acestor condiții, Trezoreria trebuie să consulte Banca Angliei și FSA (secțiunea 9 din Act).

În scopul realizării transferului Trezoreria emite unul sau mai multe ordine de transfer de acțiuni către o persoană desemnată de Trezorerie, sau către o companie deținută în întregime de Trezorerie (secțiunea 13 din Act). Transferul se produce în virtutea ordinului Băncii Angliei, fără încheierea vreunui contract și prin derogare de la orice restricție care are rezulta din contract, lege sau în orice alt mod, inclusiv o condiție de consimțământ.

Ordinul de transfer de acțiuni poate prevedea ca entitatea către care au fost transferate acțiunile să fie considerată - pentru orice scop având legătură cu transferul - ca fiind aceeași persoană cu persoana de la

care s-au transferat acțiunile. Ordinul de transfer de acțiuni poate prevedea, de asemenea, ca acele contracte încheiate de persoana de la care se transferă să fie considerate ca fiind încheiate de entitatea care le-a dobândit, precum și faptul că procedurile juridice referitoare la orice activ sau pasiv transferat să fie continuate în relație cu noul proprietar al acțiunilor (secțiunea 18 din Act). Ordinul de transfer de acțiuni poate prevedea întreruperea listării acțiunilor Prin ordinul de transfer Trezoreria poate dispune încetarea sau modificarea contractului unui director al instituției de credit, sau poate numi un director (secțiunea 20 din Act). Ordinul de transfer de acțiuni poate prevedea că transferul de acțiuni produce efecte fără necesitatea unei înregistrări, poate să confere dreptul noului proprietar să fie înregistrat cu privire la acțiunile transferate, respectiv poate solicita unei persoane să efectueze o înregistrare (secțiunea 21).

Îndată după emiterea ordinului de transfer de acțiuni, Trezoreria transmite o copie a ordinului către instituția de credit în cauză, Banca Angliei și FSA. De asemenea, îndată după emitere, Trezoreria publică o copie pe pagina sa de internet și în două ziare alese de Trezorerie, pentru a maximiza probabilitatea ca decizia să ajungă la cunoștința persoanelor posibil să fie afectate (secțiunea 25 din Act).

Trezoreria trebuie să depună la Parlament un

raport despre activitatea băncii. Primul raport trebuie întocmit imediat după încheierea unui an de la data transferului de acțiuni, apoi câte un raport după încheierea fiecărui an. Obligatia de transmitere a rapoartelor către Parlament continuă să existe până în momentul în care nici o acțiune emisă de instituția de credit nu mai este deținută de persoana desemnată de Trezorerie sau de către o companie deținută în întregime de Trezorerie (secțiunea 81).

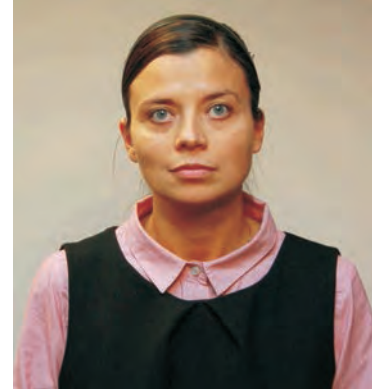
Trezoreria poate emite unul sau mai multe ordine de transfer de acțiuni de la primul dobânditor către un al doilea dobânditor. Ordinul de transfer secundar poate avea ca obiect acțiuni emise de instituția de credit înainte de emiterea ordinului original de transfer și transferate prin ordinul original de transfer, sau acțiuni emise de instituția de credit după emiterea ordinului original de transfer. Ordinul de transfer secundar nu poate transfera acțiunile către instituția de credit care le-a emis (secțiunea 28 din Act).

Trezoreria poate emite unul sau mai multe ordine de transfer de proprietate, prin care să fie transferate activele și pasivele instituției de credit cu privire la care a fost aplicată măsura transferului în proprietate publică temporară (secțiunea 45). Ulterior transferului de active și pasive, instituția de credit reziduală intră în procedura administrării bancare speciale (secțiunea 52 alin. 2 din Act).

Jurisprudența Uniunii Europene referitoare la calculul indemnizației de concediu de odihnă și transpunerea principiilor formulate de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene în contractul colectiv de muncă încheiat la nivelul Băncii Naționale a României

Bianca Dana Scorțea
*Consilier juridic principal
Direcția Resurse Umane
Banca Națională a României*

Rezumat: Afirmându-se încă o dată prin rolul său activ de garant al interpretării și aplicării uniforme a dreptului Uniunii Europene, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în hotărârile referitoare la cauzele C-155/10, Williams și alpii/British Airways plc, C-471/08 Parviainen și C-194/08 Gassmayr identifică principiile în baza cărora se calculează cuantumul indemnizației de concediu de odihnă ce se cuvine unui salariat pe perioada concediului de odihnă anual.

Banca Națională a României a transpus în Contractul colectiv de muncă pentru perioada 1.03.2012-28.02.2013, în definiția sporurilor permanente de la art. 10 din contractul colectiv, principiile statuate de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene în jurisprudența sa, modificând astfel, în beneficiul salariaților, modalitatea de calcul a indemnizației de concediu de odihnă.

Cuvinte-cheie: calcul indemnizației de concediu de odihnă, sporuri permanente.

I. Hotărârea din 15 septembrie 2011, Cauza C-155/10, Williams și alpii/British Airways plc

Anul trecut Curtea de Justiție a Uniunii Europene de la Luxemburg, prin Hotărârea din 15 septembrie 2011, Cauza C-155/10, Williams și alpii/British Airways plc¹, afirmându-se încă o dată prin rolul său activ de garant al interpretării și aplicării uniforme a dreptului Uniunii Europene, conferit de art. 267 TFUE (Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene), a statuat asupra principiilor în baza cărora se calculează cuantumul indemnizației de concediu de odihnă care se cuvine unui salariat pe perioada concediului de odihnă anual.

În cauza menționată, doamna Williams, pilot de linie, angajată a companiei British Airways, a contestat calculul indemnizației de concediu de odihnă,

efectuat numai ținând cont de salariul de bază, considerând că indemnizația de concediu de odihnă trebuie să se bazeze pe întreaga remunerație, inclusiv prime.

Potrivit prevederilor din contractul colectiv de muncă aplicabil salariaților companiei British Airways, salariul piloților de linie era compus din 3 elemente: 1) salariul de bază; 2) un spor pentru timpul petrecut în zbor, de 10 lire sterline pe oră de zbor programată, reprezentând venit în totalitate impozabil; 3) un spor pentru timpul petrecut în afara bazei de 2,73 lire sterline pe oră, din care numai 18% este considerat venit impozabil în timp ce 82% este considerat ca fiind plătit pentru acoperirea cheltuielilor ocazionate de timpul pe care piloții erau obligați să-l petreacă în afara bazei.

Instanța de trimitere, Curtea Supremă a Marii Britanii, a suspendat judecarea cauzei și a solicitat Curții

¹<http://curia.europa.eu/>

de Justiție precizări referitoare la indicații pe care dreptul european le dă cu privire la calculul indemnizației de concediu de odihnă pentru un pilot de linie. A mai precizat că timpul de zbor al unui pilot depinde de rută și de planul zborurilor și este, în mod normal, de 15 zile pe lună.

În hotărârea în analiză Curtea de Justiție a afirmat că, în cuprinsul art. 7 din *Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind unele aspecte ale organizării timpului de muncă*² nu se oferă nicio indicație expresă cu privire la calculul indemnizației de concediu dar expresia *concediu anual plătit* trebuie interpretată în sensul că pe durata concediului anual remunerația salariatului trebuie menținută. Scopul plății concediului de odihnă este acela de a pune salariatul într-o situație comparabilă cu perioadele de muncă.

De asemenea, a afirmat că atunci când salariul este alcătuit pe lângă salariul de bază și din alte elemente constitutive este necesară o analiză mai detaliată. În acest sens a stabilit că fac parte în mod obligatoriu din indemnizația de concediu anual și compensațiile pentru orice inconveniente legate, în mod intrinsec, de executarea sarcinilor care revin lucrătorului potrivit contractului său de muncă (în cazul prezentat sporul pentru timpul petrecut în zbor). Dimpotrivă, nu fac parte din indemnizația de concediu, primele și sumele acordate pentru compensarea unor cheltuieli intervenite cu ocazia executării sarcinilor care îi revin lucrătorului

în baza contractului individual de muncă (în cazul prezentat, sumele acordate piloților pentru compensarea cheltuielilor legate de timpul petrecut în afara bazei).

II. Jurisprudența anterioară a Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la indemnizația de concediu de odihnă

În legătură cu subiectul menționat, într-o jurisprudență anterioară (Hotărârea din 1 iulie 2010, Parviainen, C-471/08, Hotărârea din 1 iulie 2010, Gassmayr, C-194/08)³, Curtea de Justiție a precizat că indemnizația de concediu trebuie să cuprindă toate elementele aferente statutului personal și ale calificărilor profesionale ale salariatului.

Curtea de Justiție a subliniat că judecătorul național are sarcina să aprecieze dacă elementele care compun remunerația globală a unui lucrător corespund criteriilor menționate.

Amintim că deciziile Curții de Justiție sunt obligatorii și pentru celelalte instanțe naționale din statele membre chemate să soluționeze probleme similare.

III. Indemnizația de concediu de odihnă în legislația românească

Referitor la concordanța dintre legislația românească și principiile enunțate de Curtea de Justiție în jurisprudența sa se pot face o serie de precizări.

²Publicată în JO L 299, 18 11 2003, p 9-19;

³<http://curia.europa.eu/>

Art.150 din Legea 53/2003 privind Codul Muncii, republicată, stabilește un prag minimal pentru calculul indemnizației de concediu: aceasta nu poate fi mai mică decât salariul de bază, indemnizațiile și sporurile cu caracter permanent convenite pentru perioada respectivă. Legiuitorul român stabilește și modalitatea de calcul a indemnizației de concediu, aceasta reprezentând media zilnică a drepturilor salariale (salariul de bază, indemnizațiile și sporurile cu caracter permanent) din ultimele 3 luni anterioare celei în care s-a efectuat concediul, multiplicată cu numărul de zile de concediu.

Observăm că legiuitorul nu definește sporurile permanente precizând că acestea sunt prevăzute în contractul individual de muncă al salariatului. În acest sens considerăm că, soluția adoptată de legiuitor de a lăsa la latitudinea negocierii individuale dintre angajator și salariat stabilirea sporurilor permanente limitează dreptul salariaților de a beneficia pe perioada de concediu de odihnă de o indemnizație de concediu de odihnă la nivelul remunerației pe care salariatul o primește pe parcursul desfășurării activității.

IV. Transpunerea principiilor din jurisprudența Uniunii Europene referitoare la calculul indemnizației de concediu de odihnă în contractul colectiv de muncă încheiat la nivelul Băncii Naționale României

Banca Națională României a fost receptivă la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a transpus principiile statuate de aceasta în Contractul colectiv de muncă pentru perioada 1.03.2012-28.02.2013, încheiat în urma negocierii purtate de către Banca Națională României reprezentată de comisia de negociere cu reprezentanții ai salariaților. Astfel a fost modificată, în beneficiul salariaților, modalitatea de calcul a indemnizației de concediu de odihnă, întrucât art. 10 din contractul colectiv de muncă menționat definește, în concordanță cu principiile menționate, sporurile permanente: *„Elementele salariale aferente experienței și calificărilor profesionale ale salariatului (spor de vechime în muncă, spor de doctorat) și compensațiile pentru inconveniențele legate în mod intrinsec de executarea și natura sarcinilor care revin salariatului potrivit contractului său de muncă (ex: spor pentru lucru în timpul nopții, etc.) indiferent de modul de calcul, orar sau lunar”*.

Salariaților Băncii Naționale a României li se asigură în acest fel, pe perioada concediului de odihnă anual o indemnizație de concediu de odihnă comparabilă cu venitul pentru perioada în care aceștia își desfășoară activitatea.

Precizăm că în contractul colectiv de muncă anterior nu erau definite sporurile permanente, iar în

calculul concediului de odihnă erau luate numai elemente aferente experienței, statutului și calificărilor profesionale ale salariatului, precum sporul de vechime, indemnizația de conducere și sporul pentru titlul de doctor. În acest fel, pentru salariații care beneficiau și de alte sporuri, venitul obținut pe perioada concediului de odihnă (indemnizația de concediu de odihnă) era inferioară veniturii obținut pe perioada desfășurării activității.

V. Concluzii

Potrivit principiilor stabilite în Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene (cauza C-155/10, Williams și alții/British Airways plc, cauza C-471/08 Parviainen și cauza C-194/08 Gassmayr) considerăm că, din calculul indemnizației de concediu de odihnă fac parte în mod obligatoriu salariul de bază, elementele salariale aferente statutului personal și calificărilor profesionale al salariatului, compensațiile pentru orice inconveniențe legate, în mod intrinsec, de executarea sarcinilor care revin salariatului potrivit contractului său de muncă. Dimpotrivă, potrivit afirmărilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, se exclud din calculul indemnizației de concediu de odihnă primele și sumele acordate pentru compensarea unor cheltuieli intervenite cu ocazia derulării raportului de muncă.

De asemenea, este de dorit ca legiuitorul român să reformuleze prevederile din Codul muncii referitoare la stabilirea sporurilor permanente, prin definirea prin lege a acestora și astfel să transpună întocmai în legislația românească principiile statuate de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene în jurisprudența sa referitoare la calculul indemnizației de concediu de odihnă.

Reglementări ale Băncii Naționale a României, prezentare și comentarii, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, în perioada 1.01.2012-31.03.2012

Material realizat de
Daniela Boda și **Cristina Lăcătuș**
*Consilieri Juridici - Direcția Juridică,
a Băncii Naționale a României*

Rezumat: Materialul cuprinde prezentarea, pe scurt, a reglementărilor relevante emise de Banca Națională României în perioada 1 ianuarie 2012 – 31 martie 2012.

Cuvinte-cheie: regulamente, Banca Națională a României, Centrala Incidentelor de Plăți, Centrala Riscului de Credit.

Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/9.01.2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți

Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49/20.01.2012

La data de 20.01.2012 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49, Regulamentul privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți (CIP).

Obiectul Regulamentului îl constituie organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți (CIP) pentru gestionarea informației specifice incidentelor de plăți.

Actul normativ definește incidentul de plată și situațiile care determină incidentul de plată major și cuprinde dispoziții referitoare la:

- Structura bazei de date a Centralei Incidentelor de Plăți (CIP) și accesarea acesteia.

- Regimul informației privind incidentele de plăți; transmiterea și înregistrarea informației privind incidentele de plăți; interdicția bancară; suspendarea/reluarea/anularea înregistrărilor privind incidentele de plăți din baza de date a CIP; organizarea și gestionarea informației privind incidentele de plăți înregistrate în baza de date a CIP; difuzarea de către CIP a informației privind incidentele de plăți.

- Corectarea informațiilor eronate care nu au fost înregistrate în baza de date a CIP, respectiv corectarea erorilor pentru informațiile înregistrate în baza de date a CIP.

Daniela Boda
*Consilier Juridic - Direcția Juridică
Banca Națională a României*

- Răspunderea persoanelor declarante pentru veridicitatea și integritatea informației privind incidentele de plăți, transmisă la CIP, precum și regimul sancționator

Ca element de noutate, trebuie semnalat faptul că regulamentul nu mai conține nicio prevedere referitoare la modalitatea de transmitere și înscriere în Fișierul Național de Incidente de Plăți a informației privind pierderea, furtul, distrugerea sau anularea instrumentelor.

Prin noul regulament, Banca Națională a României a redus cuantumul amenzilor aplicate instituțiilor de credit care au declarat cu întârziere sau nu au declarat incidentele de plăți către CIP și/sau nu le-au notificat către client, amenzile fiind cuprinse între 500 lei și 2000 lei. Instituțiile de credit care au eliberat formulare de cec titularilor de cont aflași în interdicție bancară, vor fi sancționate cu amendă de 2.500 lei. Prin comparație, Regulamentul nr. 1/2001 prevedea amenzi cuprinse între 500 lei și 5000 lei, iar pentru instituțiile de credit care au eliberat formulare de cec titularilor de cont aflași în interdicție bancară era prevăzută o amendă de 5000 lei.

Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți a intrat în vigoare la 6 februarie 2012. Începând cu această dată se abrogă Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2001 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 9 martie 2001.

Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/09.01.2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți

Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 49 din 20.01.2012

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Având în vedere prevederile art. 2 alin. (2) lit. b), ale art. 22 alin (1), ale art. 24 și 49 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, în conformitate cu prevederile Legii nr. 58/1934 asupra cambie și biletului la ordin, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 59/1934 asupra cecului, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul art. 48 din Legea nr. 312/2004,

Banca Națională a României emite prezentul regulament:

CAPITOLUL I Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1 Domeniul de aplicare și definiții

Art. 1. - (1) Obiectul prezentului regulament îl constituie organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți, denumită în continuare CIP.

(2) CIP gestionează informația specifică incidentelor de plăți, pentru interesul public, inclusiv pentru scopurile specifice utilizatorilor.

Art. 2. - Pentru scopurile prezentului regulament:

1. Incidentul de plată este neîndeplinirea întocmai și la timp a obligațiilor titularilor de cont în timpul procesului de decontare a instrumentului de plată, obligații rezultate prin efectul legii, a căror neîndeplinire este adusă la cunoștința CIP de către persoanele declarante.

2. Incidentul de plată major este incidentul de plată determinat de înregistrarea uneia din următoarele situații:

a) în cazul cecului:

a¹) cec refuzat la plată pentru că a fost emis fără autorizarea trasului;

a²) cec refuzat la plată din lipsă totală de disponibil, în cazul prezentării la plată înainte de expirarea termenului de prezentare;

a³) cec refuzat la plată din lipsă parțială de disponibil, în cazul prezentării la plată înainte de expirarea termenului de prezentare;

a⁴) cec refuzat la plată pentru că a fost emis cu dată falsă;

a⁵) cec refuzat la plată pentru că a fost emis de un trăgător aflat în interdicție bancară;

b) în cazul biletului la ordin și al cambiei:

b¹) bilet la ordin/cambie cu scadența la vedere refuzat(ă) la plată din lipsă totală de disponibil, în cazul

prezentării la plată în termen;

b²) bilet la ordin/cambie cu scadența la vedere refuzat(ă) la plată din lipsă parțială de disponibil, în cazul prezentării la plată în termen;

b³) bilet la ordin/cambie cu scadența la un anume timp de la vedere, la un anume timp de la data emiterii sau la o dată fixă refuzat(ă) la plată din lipsă totală de disponibil, în cazul prezentării la plată la termen;

b⁴) bilet la ordin/cambie cu scadența la un anume timp de la vedere, la un anume timp de la data emiterii sau la o dată fixă refuzat(ă) la plată din lipsă parțială de disponibil, în cazul prezentării la plată la termen.

3. Instrumentul de plată este oricare din următoarele mijloace de plată: cec, cambie, bilet la ordin.

4. Interdicția bancară este regimul impus de către o instituție de credit trasă unui titular de cont prin care se interzice acestuia emiterea de cecuri pe o perioadă de un an, ca urmare a unui incident de plată major produs cu cec.

5. Obligatul la plată este persoana fizică sau juridică, rezidentă ori nerezidentă, care prin emiterea/acceptarea unui instrument de plată este ținută onoreze obligația asumată; obligatul la plată pentru cec este trăgătorul, pentru cambie este trasul acceptant, iar pentru bilet la ordin este subscriitorul.

6. Persoanele declarante la CIP sunt:

- instituțiile de credit - persoane juridice române, pentru toate informațiile privind incidentele de plăți produse de către proprii titulari de cont sau de cei din unitățile teritoriale;

- sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine, pentru toate informațiile privind incidentele de plăți produse de către proprii titulari de cont.

7. Persoana acreditată este angajatul autorizat de conducerea persoanei declarante să transmită la și să recepționeze de la CIP informații privind incidentele de plăți.

8. Persoanele cu risc sunt persoanele fizice sau juridice, rezidente ori nerezidente, care au fost înscrise în Fișierul Național al Persoanelor cu Risc, ca urmare a înregistrării pe numele lor a unuia sau mai multor incidente de plată majore.

9. Utilizatori sunt persoanele declarante, Banca Națională a României, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Ministerul Administrației și Internelor cu unitățile lor teritoriale, instanțele judecătorești, alte instituții ale statului cu atribuții de supraveghere și control; persoanele fizice și alte persoane juridice, rezidente sau nerezidente, prin intermediul instituțiilor de credit, în condițiile legii.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

SECȚIUNEA a 2-a

Structura bazei de date a CIP și accesarea acesteia

Art. 3. - CIP organizează și gestionează baza de date care cuprinde:

a) Fișierul Național de Incidente de Plăți, denumit în continuare FNIP, este un fișier de interes general ce conține incidente de plăți cu cecuri, cambii, bilete la ordin și care este structurat astfel:

a¹) Fișierul Național de Cecuri (FNC);

a²) Fișierul Național de Cambii (FNcb);

a³) Fișierul Național de Bilete la Ordin (FNBO);

b) Fișierul Național al Persoanelor cu Risc, denumit în continuare FNPR, conține incidentele de plăți majore înregistrate pe numele unei persoane fizice sau juridice, rezidente ori nerezidente, și este alimentat automat de FNIP.

Art. 4. - (1) În vederea accesării bazei de date, persoanele declarante au obligația să desemneze maximum 5 persoane acreditate la CIP. În acest scop, trebuie să completeze și să actualizeze formularul "Fișa de acreditare la CIP a persoanelor autorizate să transmită și să recepționeze informații privind incidentele de plăți" conform anexei nr. 1. Această fișă va fi întocmită în două exemplare, având același conținut, cu următoarele destinații:

a) exemplarul 1 - se transmite în regim confidențial direcției din Banca Națională a României care coordonează activitatea CIP;

b) exemplarul 2 - se păstrează pentru evidențele proprii.

(2) Accesarea sistemului informatic al CIP de către persoanele acreditate la CIP se face pe bază de nume atribuit de Banca Națională a României.

(3) Accesarea bazei de date a CIP de către persoanele declarante se poate face zilnic.

CAPITOLUL II

Regimul informației privind incidentele de plăți

SECȚIUNEA 1

Transmiterea și înregistrarea informației privind incidentele de plăți

Art. 5. - Persoanele declarante sunt obligate să raporteze la CIP, la termenele și în condițiile prevăzute de prezentul regulament, informațiile privind incidentele de plăți.

Art. 6. - Fluxul informațional privind transmiterea, înregistrarea, organizarea și difuzarea informației privind incidentele de plăți este prezentat în

anexa nr. 2 "Fluxul informațional al Centralei Incidentelor de Plăți".

Art. 7. - (1) În scopul îndeplinirii obligației prevăzute la art. 5, persoana declarantă trebuie să transmită la CIP, în format electronic prin Rețeaua de comunicații interbancară, informații privind incidentele de plăți.

(2) În cazul în care instituția de credit trasă, a trasului acceptant sau a subscriitorului a decis refuzul la plată al cecului, cambiei ori biletului la ordin, persoana declarantă are obligația ca, cel târziu în ziua bancară următoare zilei refuzului, să transmită la CIP refuzurile la plată pentru cecuri, cambii și bilete la ordin. Transmiterea acestor informații se realizează prin utilizarea "Formularului de raportare a refuzurilor bancare cu cecuri" (F3A), a "Formularului de raportare a refuzurilor bancare cu cambii" (F3B) sau a "Formularului de raportare a refuzurilor bancare cu bilete la ordin" (F3C), după caz. Conținutul acestor formulare și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 3.

Art. 8. - Banca Națională a României va asigura, la sediul său central, condițiile tehnice care să permită înregistrarea, gestionarea și difuzarea, cu operativitate, fără alterări, pe suport electronic, a informațiilor privind incidentele de plăți.

Art. 9. - (1) Înregistrarea informației în baza de date a CIP poate fi efectuată dacă informația transmisă de către o persoană declarantă respectă standardele de conținut și modul de completare a formularelor prevăzute în prezentul regulament.

(2) După înregistrarea informației în baza de date a CIP, persoana declarantă poate prelua, prin intermediul aplicației CIP, "Cererea de înscriere a refuzului bancar privind cecul" (3A), "Cererea de înscriere a refuzului bancar privind cambia" (3B) sau "Cererea de înscriere a refuzului bancar privind biletul la ordin" (3C), după caz. Instituția de credit are obligația să pună la dispoziția fiecărui client cererile care conțin informațiile înscrise pe numele/denumirea sa, cel târziu în ziua următoare înscrierii la CIP a refuzului. Conținutul acestor formulare este prezentat în anexa nr. 3.

SECȚIUNEA a 2-a

Interdicția bancară

Art. 10. - În cazul înregistrării în baza de date a CIP a unui incident de plată major cu cec care generează interdicție bancară, instituția de credit este obligată să notifice titularului de cont declararea acestuia în interdicție bancară cu scopul de a preveni producerea unor noi incidente de plăți și pentru a sancționa titularul

de cont care a generat incidentul în circuitul bancar. Pentru notificarea clientului cu privire la declararea interdicției bancare, instituția de credit va adresa titularului de cont o "Somație", conform anexei nr. 4. Aceasta va cuprinde interdicția de a emite cekuri pe o perioadă de un an începând cu data înregistrării la CIP a incidentului de plată major, precum și obligația de a restitui, de îndată, instituției de credit (instituțiilor de credit) al cărei (căror) client este formularele de cec aflate în posesia sa și/sau a mandatarilor săi. Somația putea fi transmisă titularului de cont cel târziu în ziua bancară următoare zilei înscrierii la CIP a refuzului.

SECȚIUNEA a 3-a

Suspendarea/Reluarea/Anularea înregistrărilor privind incidentele de plăți din baza de date a CIP

Art. 11. - (1) Suspendarea interdicției bancare înregistrată în baza de date a CIP se face de către persoanele declarante, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, prin care se dispune suspendarea interdicției.

(2) Înregistrarea suspendării interdicției bancare se realizează pentru fiecare incident de plată major cu cec prin utilizarea "Formularului de suspendare/reluare a interdicției bancare" (F5). Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 5.

(3) Înregistrarea suspendării interdicției bancare se face de către persoana declarantă cel târziu în ziua următoare datei prezentării de către client a unei hotărâri judecătorești prin care se dispune suspendarea acesteia. Persoana declarantă nu este ținută responsabilă pentru nepunerea în executare a hotărârilor judecătorești care nu i-au fost comunicate.

Art. 12. - (1) În momentul în care persoana declarantă a luat cunoștință de încetarea suspendării ca urmare a respingerii cererii de anulare a interdicției bancare, printr-o hotărâre judecătorească executorie, interdicția și reia cursul până la împlinirea perioadei de un an, socotindu-se și timpul scurs înainte de suspendare.

(2) Reluarea interdicției bancare se realizează pentru fiecare incident de plată major cu cec a cărei perioadă de interdicție bancară a fost suspendată anterior prin utilizarea formularului F5.

(3) Înregistrarea reluării interdicției bancare se face de către persoana declarantă cel târziu în ziua următoare datei prezentării de către client a unei hotărâri judecătorești prin care se dispune respingerea cererii de anulare a interdicției bancare. Persoana declarantă nu este ținută responsabilă pentru nepunerea în executare a hotărârilor judecătorești care nu i-au fost comunicate.

Art. 13. - (1) Anularea înregistrărilor privind incidentele de plăți din baza de date a CIP se poate face de către persoanele declarante, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, prin care se dispune anularea acestora.

(2) Anularea incidentelor de plăți cu cekuri, cambii sau bilete la ordin din baza de date a CIP se realizează prin utilizarea "Formularului de anulare a înregistrărilor din baza de date a CIP" (F6).

(3) Anularea înregistrărilor privind incidentele de plăți din baza de date a CIP se efectuează de către persoana declarantă cel târziu în ziua următoare datei prezentării de către client a hotărârii judecătorești executorii, prin care se dispune anularea acestora. Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 6. Persoana declarantă nu este ținută responsabilă pentru nepunerea în executare a hotărârilor judecătorești care nu i-au fost comunicate.

Art. 14. - După înregistrarea informației în baza de date a CIP, persoana declarantă poate prelua, prin intermediul aplicației CIP, "Cererea de suspendare/reluare a interdicției bancare" (5), "Cererea de anulare a incidentului de plată privind cecul" (6A), "Cererea de anulare a incidentului de plată privind cambia" (6B) sau "Cererea de anulare a incidentului de plată privind biletul la ordin" (6C), după caz. Instituția de credit are obligația să pună la dispoziția fiecărui client cererile care conțin informații înscrise pe numele/denumirea sa, cel târziu în ziua următoare înscrierii la CIP a cererii de suspendare/reluare a interdicției bancare sau a cererii de anulare a incidentului de plată cu cec, cambie ori bilet la ordin. Conținutul acestor formulare este prezentat în anexele nr. 5 și 6.

Art. 15. - CIP nu poate anula, suspenda/relua sau modifica înregistrările privind incidentele de plăți transmise de către persoanele declarante.

SECȚIUNEA a 4-a

Organizarea și gestionarea informației privind incidentele de plăți înregistrate în baza de date a CIP

Art. 16. - (1) CIP asigură înregistrarea informațiilor privind incidentele de plăți raportate de către persoanele declarante și prelucrarea acestor informații în scopul obținerii de date agregate necesare utilizatorilor.

(2) FNIP este gestionat conform necesităților proprii ale CIP, astfel încât să poată evidenția operativ informațiile privind:

a) identificarea titularilor de cont;

b) refuzul la plată al cekurilor, cambiilor sau biletelor la ordin.

(3) FNPR este gestionat conform necesităților proprii ale CIP, astfel încât să poată evidenția operativ informațiile privind:

- a) incidentele de plăți majore;
- b) persoanele fizice sau juridice, rezidente ori nerezidente, aflate în interdicție bancară de a emite cecuri.

Art. 17. - Informațiile privind incidentele de plăți sunt menținute în baza de date a CIP pe o perioadă de 7 ani de la data înscrierii.

SECȚIUNEA a 5-a

Difuzarea de către CIP a informației privind incidentele de plăți

Art. 18. - Fluxul difuzării informației privind incidentele de plăți deținute de CIP către utilizatori este prezentat în anexa nr. 2 "Fluxul informațional al Centralei Incidentelor de Plăți."

Art. 19. - CIP poate difuza informația conținută în baza sa de date din proprie inițiativă sau la cererea utilizatorilor.

Art. 20. - (1) CIP difuzează din proprie inițiativă persoanelor declarante informații despre incidentele de plăți înregistrate în baza de date, în conformitate cu prevederile prezentului regulament.

(2) În situații prevăzute la art. 11, CIP va pune la dispoziție, pe suport electronic, în aceeași zi bancară, tuturor persoanelor declarante "Notificarea CIP privind interdicția bancară" (F7) prin care li se comunică acestora declararea de către o persoană declarantă a titularului de cont în interdicție bancară de a emite cecuri. Conținutul acestui formular este prezentat în anexa nr. 7.

(3) Persoanele declarante au obligația ca, cel târziu în ziua următoare primirii notificării CIP, să distribuie informația privind interdicția bancară de a emite cecuri în propriul sistem intrabancar, în scopul evitării producerii riscului ca respectivul client să genereze un nou incident de plată asupra unui cont al său.

(4) Instituția de credit sau unitatea teritorială a instituției de credit unde respectiva persoană fizică ori juridică, rezidentă sau nerezidentă, are cont deschis va face demersuri pentru recuperarea în cel mai scurt timp a tuturor formularelor de cec eliberate acesteia, în scopul evitării riscului ca respectiva persoană să nu mai producă noi incidente de plăți prin utilizarea acestora.

(5) În situații prevăzute la art. 12 și 13, CIP va pune la dispoziție pe suport electronic, în aceeași zi bancară, tuturor persoanelor declarante "Notificarea CIP privind suspendarea/reluarea interdicției bancare" (F8) prin care li se comunică suspendarea/reluarea

interdicției respective pentru titularul de cont din notificarea CIP. Conținutul acestui formular este prezentat în anexa nr. 8. Persoanele declarante au obligația ca, cel târziu în ziua următoare primirii notificării CIP, să distribuie această informație în propriul sistem intrabancar.

(6) În situațiile prevăzute la art. 14 și 26, pentru anularea înregistrărilor privind incidentele majore de plată cu cec care generează interdicție bancară, CIP va pune la dispoziție, pe suport electronic, în aceeași zi bancară tuturor persoanelor declarante formularul F7. Persoanele declarante au obligația ca, cel târziu în ziua următoare primirii notificării CIP, să distribuie această informație în propriul sistem intrabancar.

Art. 21. - (1) CIP difuzează la cerere persoanelor declarante informații despre incidentele de plăți înregistrate în baza de date.

(2) Persoanele declarante pot solicita CIP, pentru propriile sucursale, acordarea dreptului de consultare a bazei de date. Conectarea sucursalelor se realizează prin intermediul sediului lor central, pe bază de nume atribuit de Banca Națională a României.

(3) În situația în care persoanele declarante nu au sucursale, acestea pot solicita acordarea dreptului de consultare a bazei de date a CIP pentru o unitate teritorială din fiecare județ. Conectarea unităților teritoriale se realizează prin intermediul sediului lor central, pe bază de nume atribuit de Banca Națională a României.

(4) În situația în care o sucursală a persoanei declarante sau o unitate teritorială pierde această calitate, persoana declarantă are obligația să solicite CIP retragerea dreptului de consultare a bazei de date pentru aceste entități.

(5) Persoanele declarante și entitățile lor prevăzute la alin. (2) și (3) pot solicita informații din baza de date a CIP, în nume propriu sau în numele clientului, prin "Formularul de consultare" (F9) și "Cererea de consultare" (9). Conținutul acestor formulare și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 9.

(6) Cererea de consultare aferentă solicitării de informații se pune la dispoziția clientului, respectiv persoanei împuternicite de acesta, după caz, de către instituția de credit căreia i se adresează.

Art. 22. - (1) Instituțiile de credit vor acorda clienților dreptul de a emite cecuri în care ele figurează ca instituție de credit trasă, pe baza unei analize a riscurilor pe care le implică această operațiune. În acest sens, instituția de credit are obligația să consulte baza de date și informația obținută astfel încât aceasta să fie utilizată pentru diminuarea riscurilor.

(2) Pentru diminuarea riscului în utilizarea instrumentelor de plată, instituțiile de credit vor pune la

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

dispoziția clienților informațiile cu privire la utilizarea acestora, în conformitate cu legile și reglementările aplicabile.

Art. 23. - Directorul direcției care coordonează activitatea CIP poate dispune sistarea difuzării informației privind incidentele de plată deținute de CIP, în cazul în care accesul la aceasta s-a făcut de către persoane neautorizate.

CAPITOLUL III Corectarea erorilor

SECȚIUNEA 1

Corectarea informațiilor eronate care nu au fost înregistrate în baza de date a CIP

Art. 24. - (1) CIP transmite persoanelor declarante, pe suport electronic, în aceeași zi bancară, pentru informațiile care nu au respectat prevederile art. 9 alin. (1), în scopul înregistrării în baza de date a CIP "Formularul lista erorilor privind raportarea informației referitoare la incidentele de plăți" (F10). Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 10.

(2) Corectarea acestor erori se realizează prin utilizarea formularelor F3A, F3B, F3C, F5, F6, F9 și F11.

SECȚIUNEA a 2-a

Corectarea erorilor pentru informațiile înregistrate în baza de date a CIP

Art. 25. - (1) În cazul în care persoana declarantă sesizează erori în privința informațiilor transmise și care au fost înscrise în baza de date a CIP, poate solicita corectarea acestora prin utilizarea "Formularului de rectificare a informațiilor înregistrate în baza de date a CIP" (F11). Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 11.

(2) Informațiile ce pot fi rectificate sunt prezentate în anexa nr. 12 "Lista informațiilor înregistrate în baza de date a CIP ce pot fi rectificate".

(3) Persoana declarantă poate prelua prin intermediul aplicației CIP cererile 3A, 3B, 3C, corectate. Instituția de credit are obligația să pună la dispoziția fiecărui client cererile ce îl vizează, cel târziu în ziua următoare transmiterii la CIP a formularului F11.

Art. 26. - Anularea înregistrărilor privind incidentele de plată din baza de date a CIP se poate face de către persoanele declarante, din proprie inițiativă, ca urmare a unei erori a instituției de credit, prin utilizarea formularului F6. Persoana declarantă poate prelua, prin intermediul aplicației CIP, cererile 6A, 6B sau 6C, după

caz. Instituția de credit are obligația să pună la dispoziția fiecărui client cererile care îl vizează, cel târziu în ziua următoare transmiterii la CIP a cererilor de anulare a incidentului de plată cu cec, cambie sau bilet la ordin. Conținutul acestor formulare este prezentat în anexa nr. 6.

CAPITOLUL IV Răspundere și sancțiuni

Art. 27. - Persoanele declarante răspund pentru veridicitatea și integritatea informației privind incidentele de plăți, transmisă la CIP.

Art. 28. - CIP actualizează baza de date proprie cu ceurile autorizate de Banca Națională a României pentru a fi puse în circulație.

Art. 29. - În cazul în care persoana declarantă anulează într-o lună calendaristică între 1 și 5 incidente de plată transmise anterior la CIP, ca urmare a unei erori, aceasta va suporta o amendă de 500 lei. Pentru fiecare nou interval cuprins între 1 și 5 incidente de plată anulate în aceeași lună calendaristică, ca urmare a unei erori, se va aplica o amendă de 500 lei.

Art. 30. - (1) Instituțiile de credit care au declarat cu întârziere sau nu au declarat incidentele de plăți către CIP, în condițiile prevăzute la art. 7 și/sau nu le-au notificat către client, în condițiile prevăzute la art. 9 alin. (2), art. 10, 14, 25 și 26, se sancționează cu amendă cuprinsă între 500 lei și 2.000 lei pentru fiecare caz, după cum urmează:

a) până la 10 zile lucrătoare bancare inclusiv - 500 lei;

b) între 11 zile lucrătoare bancare și 30 zile lucrătoare bancare, inclusiv - 1.000 lei;

c) peste 30 zile lucrătoare bancare - 2.000 lei.

(2) Sancțiunea prevăzută la alin. (1) se aplică, în aceeași condiții, și instituțiilor de credit care distribuie cu întârziere sau nu distribuie în propriul sistem intrabancar notificarea CIP privind interdicția bancară ori notificarea CIP privind suspendarea/reluarea interdicției bancare prevăzute la art. 20 alin. (3).

(3) Instituțiile de credit care nu au pus în executare hotărârile judecătorești executorii care le-au fost comunicate și prevăzute la art. 11-13 se sancționează cu amendă de 500 lei pentru fiecare hotărâre judecătorească executorie care nu a fost pusă în executare.

Art. 31. - Instituțiile de credit care au eliberat formulare de cec titularilor de cont aflați în interdicție bancară vor fi sancționate cu amendă de 2.500 lei.

Art. 32. - În cazul în care instituțiile de credit nu au notificat CIP anularea unui incident de plată declarat anterior la Banca Națională a României din vina lor

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

exclusivă, sustrăgându-se astfel de la plata amenzii prevăzute la art. 29, vor fi sancționate cu amendă de 500 lei.

Art. 33. - Banca Națională a României poate modifica cuantumul amenzilor prevăzute în prezenta secțiune.

Art. 34. - (1) Încălcările prevederilor art. 29 se constată lunar de către direcția din cadrul Băncii Naționale a României care coordonează activitatea CIP, în conformitate cu informațiile înregistrate în baza de date a acestuia.

(2) Încălcările prevederilor art. 30-32 se constată de către persoanele din cadrul Direcției supraveghere, anume împuternicite de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României.

(3) Sancțiunile se aplică prin ordin emis de către guvernator, prim-viceguvernator sau viceguvernatori. Amenzile se fac venit la bugetul de stat.

CAPITOLUL V

Alte dispoziții

Art. 35. - Documentele care conțin informații privind incidentele de plăți raportate la și primite de la CIP se arhivează de către persoanele declarante pe o perioadă de 7 ani.

Art. 36. - (1) Pentru serviciile de informare prestate de CIP se percepe fiecărei instituții de credit conectate la Rețeaua de comunicații interbancară un comision lunar în sumă de 1.800 lei.

(2) Comisionul perceput va fi proporțional cu numărul de zile lucrătoare de la care instituțiile de credit a avut accesul la informațiile CIP, în luna pentru care se percepe comisionul.

(3) În situația în care unei instituții de credit i se retrage autorizația de funcționare de către Banca Națională a României, comisionul perceput va fi proporțional cu numărul de zile lucrătoare din ultima lună în care a funcționat instituția de credit.

(4) Comisionul prevăzut la alin. (1) va fi încasat de Banca Națională a României în ultima zi bancară a lunii.

Art. 37. - Banca Națională a României poate modifica nivelul comisionului prevăzut la art. 36.

Art. 38. - Sumele provenite din comisioane sunt folosite de Banca Națională a României pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare a CIP.

Art. 39. - Persoanele declarante au obligația să furnizeze CIP orice informație solicitată de aceasta în scopul desfășurării proprii activități.

CAPITOLUL VI

Dispoziții finale

Art. 40. - Anexele nr. 1-12*) fac parte integrantă din prezentul regulament.

*) Anexele nr. 1-12 se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 bis, care se poate achiziționa la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome "Monitorul Oficial", București, Șos. Panduri nr. 1.

Art. 41. - (1) Prezentul regulament se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data de 6 februarie 2012.

(2) La data intrării în vigoare a prezentului regulament se abrogă Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 1/2001 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 9 martie 2001, cu modificările și completările ulterioare,

Președintele Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României,
Mugur Constantin Isărescu

Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 2/9.01.2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit

Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 49/20.01.2012

La data de 20.01.2012, a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49, Regulamentul Băncii Naționale a României privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit.

Obiectul Regulamentului îl constituie organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit (CRC) pentru gestionarea informațiilor de risc de credit și a informațiilor despre fraudele cu carduri, pentru scopurile specifice ale utilizatorilor, în condițiile păstrării secretului profesional.

Actul normativ definește informațiile de risc de credit și operațiunile prin care persoanele declarante se expun la risc și cuprinde dispoziții referitoare la:

- Structura bazei de date a Centralei Riscului de Credit și accesarea acesteia.

- Regimul informațiilor de risc de credit și al informațiilor despre fraudele cu carduri; transmiterea și înregistrarea informațiilor de risc de credit și a informațiilor despre fraudele cu carduri; organizarea și gestionarea

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri; difuzarea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri.

- Corectarea informației transmise eronat la CRC în perioada de raportare, respectiv corectarea informației înregistrate în baza de date a CRC.

- Procedura de conciliere în cazul în care persoana recenzată contestă corectitudinea unor date înregistrate în baza de date a CRC pe numele său.

- Răspunderea persoanelor declarante pentru veridicitatea și integritatea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri transmise la CRC precum și regimul sancționator

- Caracterul confidențial al informațiilor de risc de credit transmise la și primite la CRC.

Regulamentul instituie în sarcina instituțiilor financiare nebankare obligația de raportare la CRC, în termen de cel mult 6 luni de la data eliberării de către Banca Națională a României a documentului care atestă înscrierea acestora în Registrul special. Aceeași obligație incumbă instituțiilor emitente de monedă electronică și instituțiilor de plată, cu deosebirea că termenul de 6 luni curge, în acest caz, de la data la care Banca Națională a României constată că acestea înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare.

Instituțiile financiare nebankare înscrise în Registrul special care au calitatea de persoane declarante la CRC, la data intrării în vigoare a prezentului regulament, și ca urmare a autorizării ca instituții de plată/instituții emitente de monedă electronică sunt radiate din Registrul special și mențin calitatea de persoane declarante la CRC până în luna când Banca Națională a României constată că nu mai înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare. Instituțiile financiare nebankare radiate din Registrul special și pierd calitatea de persoane declarante la CRC, începând cu luna în care s-a efectuat radierea.

În ceea ce privește instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată, acestea și pierd calitatea de persoane declarante la CRC începând cu luna în care nu mai înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare.

Regulamentul Băncii Naționale a României nr.2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit a intrat în vigoare la 1 februarie 2012. Începând cu această dată se abrogă Regulamentul Băncii Naționale a României nr.1/2004 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscurilor Bancare, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.739 din 16 august 2004.

Regulamentul nr. 2/09.01.2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit

Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49/20.01.2012

Având în vedere prevederile art. 2 alin. (2) lit. b), ale art. 3 alin. (6), ale art. 24, ale art. 25 alin. (2) și ale art. 49 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, prevederile art. 46 din Legea nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebankare, cu modificările și completările ulterioare, prevederile art. 63 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată, aprobată, cu modificări prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare, și prevederile art. 63 din Legea nr. 127/2011 privind activitatea de emisie de monedă electronică, în temeiul dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 312/2004, al Legii nr. 93/2009, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 186 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare, și al Legii nr. 127/2011,

Banca Națională a României emite prezentul regulament.

CAPITOLUL I Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1 Domeniul de aplicare și definiții

Art. 1. - (1) Obiectul prezentului regulament îl constituie organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit, denumită în continuare CRC.

(2) CRC gestionează informații de risc de credit și informații despre fraudele cu carduri pentru scopurile specifice ale utilizatorilor, în condițiile păstrării secretului profesional.

(3) CRC participă la schimbul transfrontalier de informații în conformitate cu prevederile Memorandumului de înțelegere privind schimbul de informații între registrele de credit naționale, în vederea transmiterii acestora către persoanele declarante, încheiat de Banca Națională a României cu autoritățile competente în materie din statele membre.

Art. 2. - Pentru scopurile prezentului regulament:

1. Informații de risc de credit cuprinde datele de identificare ale unui debitor, persoană fizică sau persoană juridică nonbancară, și operațiunile în lei și în valută prin care persoanele declarante se expun la risc

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

fașă de acel debitor. Informașia de risc de credit este informașia care se raportează de către persoanele declarante, se prelucrează și se difuzează de către CRC.

Operașionile prin care persoanele declarante se expun la risc sunt:

a) acordarea de credite;

b) asumarea de angajamente de către persoana declarantă, în numele debitorului, fașă de o persoană fizică, o persoană juridică, alta decât persoanele declarante, sau fașă de o instituție de credit/instituție financiară din străinătate;

c) asumarea de angajamente de către persoana declarantă, în numele debitorului, fașă dealtă persoană declarantă care funcționează pe teritoriul României.

2. Informașia despre fraudele cu carduri este informașia raportată de către persoana declarantă cu privire la încălcarea prevederilor contractuale de către posesorii de card de debit și/sau de credit, care îndeplinește condișiiile prevăzute de lege pentru a fi calificată drept fraudă, suma aferentă fraudei nefiind înregistrată la restanșe în evidenșele persoanei declarante.

3. Riscul individual este suma valorilor operașionilor prevăzute la pct. 1 raportată la CRC de o persoană declarantă pentru un debitor, persoană fizică sau persoană juridică nonbancară, cu condișia să fie egală ori mai mare decât limita de raportare. Riscul individual reprezintă expunerea unei persoane declarante fașă de un debitor și se determină de către persoana declarantă. Pentru calculul riscului individual se iau în considerare atât operașionile desfășurate de debitor în nume propriu, cât și cele desfășurate împreună cu alte persoane fizice și/sau juridice, care formează un grup de clienșiaflașii în legătură/un singur debitor.

Componenșagrupului de persoane fizice și/sau juridice care formează un grup de clienșiaflașii în legătură/un singur debitor, denumit în continuare grup, se raportează la CRC. La stabilirea sferei de cuprindere a grupului, persoanele declarante vor avea în vedere următoarele:

a) criteriile prevăzute în legislașia în vigoare cu privire la expunerile mari, pentru includerea persoanelor fizice și/sau juridice în categoria grup de clienșiaflașii în legătură/un singur debitor, după caz;

b) persoana declarantă să înregistreze expunere fașă de cel puțin una dintre persoanele din grup.

4. Persoana recenșată este persoana fizică sau persoana juridică nonbancară, înscrisă în baza de date a CRC ca urmare a raportării acesteia de către persoana declarantă.

5. Riscul global este suma riscurilor individuale raportate de toate persoanele declarante pentru același debitor, mai puțin valoarea operașionilor în lei și în valută prevăzute la art. 2 pct. 1 lit. c). Riscul global

reprezintă expunerea tuturor persoanelor declarante din România fașă de un singur debitor și se determină de CRC.

6. Persoanele declarante la CRC sunt:

- institușiiile de credit, persoane juridice române, pentru toate informașiiile de risc de credit și informașiiile despre fraudele cu carduri colectate din unitășiile lor teritoriale din România;

- sucursalele din România ale institușiiilor de credit străine, pentru toate informașiiile de risc de credit și informașiiile despre fraudele cu carduri colectate din unitășiile lor teritoriale;

- institușiiile financiare nebankare, persoane juridice române, înscrise în Registrul special, pentru toate informașiiile de risc de credit și informașiiile despre fraudele cu carduri colectate din unitășiile lor teritoriale din România;

- sucursalele din România ale institușiiilor financiare străine înscrise în Registrul special, pentru toate informașiiile de risc de credit și informașiiile despre fraudele cu carduri colectate din unitășiile lor teritoriale din România;

- institușiiile emitente de monedă electronică, persoane juridice române, care înregistrează un nivel semnificativ al activitășii de creditare, potrivit Regulamentului Băncii Nașionalea României nr. 8/2011 privind institușiiile de monedă electronică, pentru toate informașiiile de risc de credit și informașiiile despre fraudele cu carduri colectate din unitășiile lor teritoriale din România;

- institușiiile de plată, persoane juridice române, care înregistrează un nivel semnificativ al activitășii de creditare, potrivit Regulamentului Băncii Nașionale a României nr. 21/2009 privind institușiiile de plată, cu modificările și completările ulterioare, pentru toate informașiiile de risc de credit și informașiiile despre fraudele cu carduri colectate din unitășiile lor teritoriale din România.

Sucursalele din România ale institușiiilor de credit din alte state membre vor comunica în scris direcșieicare coordonează activitatea CRC opșioneade raportare a informașiei referitoare la încadrarea debitorilor.

7. Persoana acreditată este angajatul autorizat de conducerea persoanei declarante să transmită la și să recepșioneze de la CRC informașii de risc de credit și informașii despre fraudele cu carduri.

8. Perioada de raportare este intervalul cuprins între datele de 1 și 17 ale lunii în care se raportează informașia de risc de credit aferentă lunii anterioare. Perioada de raportare se încheie la data de 17 la ora 17,00; fiecare persoană declarantă are obligașia să efectueze prima raportare cel târziu în penultima zi a perioadei de raportare.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

În cazul în care data de 17 nu este o zi bancară, perioada de raportare se încheie în următoarea zi bancară la ora 17.00.

9. Utilizatori sunt persoanele declarante și Banca Națională României.

Art. 3. - (1) Limita de raportare, în funcție de care persoanele declarante transmit la CRC riscul individual al unui debitor, este de minimum 20.000 (două zeci de mii) lei.

(2) Suma reprezentând limita de raportare poate fi modificată de către Banca Națională a României.

SECȚIUNEA a 2-a

Structura bazei de date a CRC și accesarea acesteia

Art. 4. - CRC organizează și gestionează o bază de date care cuprinde:

a) Fișierul central al creditelor (FCC), care conține informațiile de risc de credit raportate de persoanele declarante, prelucrate și difuzate de către CRC în vederea valorificării de către utilizatori în condițiile păstrării secretului profesional;

b) Fișierul creditelor restante (FCR), care este alimentat lunar de FCC cu informații de risc de credit referitoare la debitori și la creditele restante ale acestora față de toate persoanele declarante din România;

c) Fișierul grupurilor (FG), care este alimentat lunar de FCC cu informații despre grupuri;

d) Fișierul fraudelor cu carduri (FFC), care conține informații despre fraudele cu carduri comise de posesorii de carduri de debit și/sau de credit.

Art. 5. - (1) În vederea accesării bazei de date, persoanele declarante au obligația să desemneze maximum 5 persoane acreditate la CRC. În acest scop, trebuie să completeze și să actualizeze formularul "Fișă de acreditare la CRC a persoanelor autorizate să transmită și să recepționeze informații de risc de credit și informații despre fraudele cu carduri" (F1), conform anexei nr. 1. Această fișă va fi întocmită în două exemplare având același conținut, cu următoarele destinații:

- exemplarul 1 se transmite în regim confidențial direcției din Banca Națională României care coordonează activitatea CRC;

- exemplarul 2 se păstrează pentru evidențele proprii.

(2) Accesarea sistemului informatic al CRC de către persoanele acreditate la CRC se face pe bază de nume atribuit de Banca Națională României.

CAPITOLUL II

Regimul informației de risc de credit și al informației despre fraudele cu carduri

SECȚIUNEA 1

Transmiterea și înregistrarea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri

Art. 6. - Persoanele declarante sunt obligate să raporteze la CRC, la termenele și în condițiile prevăzute în prezentul regulament, informația de risc de credit pentru fiecare debitor care îndeplinește condițiile de a fi raportat, respectiv să fi înregistrat față de acesta un risc individual, precum și informația despre fraudele cu carduri constatate.

Art. 7. - (1) Instituțiile financiare nebankare au obligația de raportare la CRC, în termen de cel mult 6 luni de la data eliberării de către Banca Națională României a documentului care atestă înscrierea acestora în Registrul special.

(2) Instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată au obligația de raportare la CRC, în termen de cel mult 6 luni de la data la care Banca Națională României constată că acestea înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare.

(3) Instituțiile financiare nebankare înscrise în Registrul special care au calitatea de persoane declarante la CRC, la data intrării în vigoare a prezentului regulament, și ca urmare a autorizării ca instituții de plată/instituții emitente de monedă electronică sunt radiate din Registrul special și mențin calitatea de persoane declarante la CRC până în luna când Banca Națională României constată că nu mai înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare.

Art. 8. - (1) Instituțiile financiare nebankare radiate din Registrul special și pierd calitatea de persoane declarante la CRC, începând cu luna în care s-a efectuat radierea.

(2) Instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată și pierd calitatea de persoane declarante la CRC începând cu luna în care nu mai înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare.

Art. 9. - Fluxul informațional privind transmiterea, înregistrarea, organizarea și difuzarea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri este prezentat în anexa nr. 11 "Fluxul informațional al CRC".

Art. 10. - În scopul îndeplinirii obligației prevăzute la art. 6, persoana declarantă trebuie să transmită la CRC, lunar, în format electronic prin Rețeaua de comunicații interbancară, în perioada de raportare, informația de risc de credit, folosind în mod obligatoriu următoarele proceduri:

1. Procedura de raportare a debitorilor trebuie utilizată în cazul raportării pentru prima dată la CRC a

unui debitor de către respectiva persoană declarantă sau în cazul în care datele de identificare ale unor debitori raportați anterior de către aceeași persoană declarantă au suferit modificări. Transmiterea informației de risc de credit prin această procedură se realizează prin utilizarea "Formularului de raportare a debitorilor" (F2 A) și a "Formularului de raportare a fuziunilor/divizărilor" (F2 C). Conținutul acestor formulare și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 2.

2. Procedura de raportare a grupurilor trebuie utilizată în cazul raportării pentru prima dată la CRC a unui grup de către persoana declarantă sau în cazul în care datele despre grupul raportat anterior de către aceeași persoană declarantă au suferit modificări. Transmiterea informației de risc de credit prin această procedură se realizează prin utilizarea "Formularului de raportare a grupurilor" (F2 B).

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 2.

3. Procedura de raportare a riscurilor individuale trebuie utilizată în cazul în care debitorul îndeplinește condiția de a fi raportat. Transmiterea informației de risc de credit prin această procedură se face utilizându-se "Formularul de raportare a riscurilor individuale" (F3 A).

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 3.

4. Procedura de ertgere a riscurilor trebuie utilizată în cazul în care un risc raportat anterior nu mai este înregistrat în evidențele persoanei declarante și debitorul respectiv îndeplinește condițiile de a fi raportat la CRC. ertgera informației de risc de credit prin această procedură se face utilizându-se formularul F3 A.

5. Procedura de ertgere a unui debitor trebuie utilizată în cazul în care un debitor nu mai îndeplinește condiția de a fi raportat de către persoana declarantă. ertgera informației de risc de credit se face utilizându-se formularul F2 A.

6. Procedura de ertgere a unui grup trebuie utilizată în cazul în care grupul nu mai există în evidențele persoanei declarante. ertgera informației de risc de credit se face utilizându-se formularul F2 B.

Art. 11. - Informațiile de risc de credit raportate la CRC este cea înscrisă în evidențele persoanei declarante în ultima zi a lunii pentru care se face raportarea.

Art. 12. - Fraudele cu carduri se raportează de către persoana declarantă în momentul constatării acestora, astfel:

1. Raportarea fraudelor cu carduri se efectuează de către persoana declarantă care constată producerea unei fraude cu un card de debit sau de credit de către posesorul acestuia. Transmiterea informației se realizează prin utilizarea "Formularului de raportare a

fraudelor cu carduri" (F3 B).

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 3.

2. ertgera unei fraude cu card se efectuează de către persoana declarantă în situația în care constată că informația transmisă este eronată; transmiterea acestei informații se realizează prin utilizarea formularului "Sesizare de corecție" (F8).

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 8.

Art. 13. - Banca Națională a României va asigura, la sediul său central, condițiile tehnice care să permită înregistrarea, gestionarea și difuzarea cu operativitate, fără alterări, pe suport electronic a informațiilor de risc de credit și a informațiilor privind fraudele cu carduri.

Art. 14. - **(1)** Înregistrarea în FCC poate fi efectuată dacă informațiile de risc de credit transmise de către o persoană declarantă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții de validare:

a) respectă standardele de conținut și modul de completare a formularelor prevăzute în prezentul regulament;

b) este în concordanță cu informațiile de risc de credit cuprinsă în raportările anterioare, conform criteriilor stabilite de CRC în acest sens.

(2) Înregistrarea în FCC poate fi efectuată dacă informațiile privind fraudele cu carduri transmise de către o persoană declarantă respectă standardele de conținut și modul de completare a formularului prevăzut în prezentul regulament.

Art. 15. - CRC nu poate modifica din proprie inițiativă informația de risc de credit și/sau informația despre fraudele cu carduri transmise de către persoanele declarante.

SECȚIUNEA a 2-a

Organizarea și gestionarea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri

Art. 16. - **(1)** CRC asigură înregistrarea informațiilor raportate de persoanele declarante și prelucrarea acestor informații în scopul obținerii de date agregate necesare utilizatorilor.

(2) FCC este gestionat conform necesităților proprii ale CRC, astfel încât să poată evidenția operativ informațiile privind:

- identificarea debitorilor și evidențierea, după caz, a situațiilor speciale, conform Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare;

- riscurile individuale și caracteristicile acestora;

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

- riscurile globale și caracteristicile acestora. Informațiile de risc de credit înscrise în FCC vor fi actualizate lunar.

(3) FCR este gestionat conform necesităților proprii ale CRC, astfel încât să poată evidenția operativ informațiile privind abaterile de la graficele de rambursare a creditelor, înregistrate de debitori față de toate persoanele declarante din România.

(4) FG este gestionat conform necesităților proprii ale CRC, astfel încât să poată evidenția informațiile despre grupurile de persoane fizice și/sau juridice.

(5) FFC este gestionat conform necesităților proprii ale CRC, astfel încât să poată evidenția informațiile despre fraudele cu carduri comise de către posesorii acestora.

Art. 17. - Informațiile de risc de credit și informațiile despre fraudele cu carduri sunt menținute în FCR și FFC pe o perioadă de 7 ani de la data înscrierii.

SECȚIUNEA a 3-a

Difuzarea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri

Art. 18. - Fluxul difuzării informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri deținute de CRC către utilizatori este prezentat în anexa nr. 11 "Fluxul informațional al CRC".

Art. 19. - CRC poate difuza informația conținută în baza sa de date din proprie inițiativă sau la cerere.

Art. 20. - (1) CRC transmite lunar fiecărei persoane declarante, din proprie inițiativă, informația referitoare la riscul global pentru debitorii raportați de aceasta în luna respectivă, la fraudele cu carduri, precum și informații despre incidentele de plăți ale persoanelor recenzate, utilizând formularul "Situarea riscului global privind persoanele recenzate" (F4 A), și informația referitoare la grupurile raportate de persoana declarantă în luna respectivă, utilizând formularul "Situarea grupurilor" (F4 C).

Conținutul acestor formulare și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 4.

(2) Informația despre incidentele de plăți este preluată din baza de date a Centralei Incidentelor de Plăți.

Art. 21. - (1) CRC transmite, la cerere, persoanei declarante, informații referitoare la creditele restante pe ultimii 7 ani, evidențiate în FCR, pentru oricare debitor raportat de către aceasta în luna respectivă, utilizând formularul "Situarea creditelor restante" (F4 B). Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 4.

(2) Situația creditelor restante include și informații referitoare la riscul global, la fraudele cu carduri, precum și informații despre incidentele de plăți ale debitorilor.

Art. 22. - CRC transmite, la cerere, oricărei persoane declarante informații referitoare la fraudele cu carduri, evidențiate în FFC, utilizând formularul "Situarea fraudelor cu carduri" (F4 D). Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 4.

Art. 23. - (1) Persoanele declarante pot solicita CRC, pentru propriile sucursale, acordarea dreptului de consultare a bazei de date. Conectarea sucursalelor se realizează prin intermediul sediului lor central, pe bază de nume atribuit de Banca Națională a României.

(2) În situația în care persoanele declarante nu au sucursale, acestea pot solicita acordarea dreptului de consultare a bazei de date a CRC pentru o unitate teritorială din fiecare județ. Conectarea unităților teritoriale se realizează prin intermediul sediului lor central, pe bază de nume atribuit de Banca Națională a României.

(3) În situația în care o sucursală a persoanei declarante sau o unitate teritorială pierde această calitate, persoana declarantă are obligația să solicite CRC retragerea dreptului de consultare a bazei de date pentru aceste entități.

Art. 24. - (1) Persoanele declarante pot consulta baza de date a CRC, în vederea obținerii informației de risc de credit referitoare la orice persoană fizică sau juridică nonbancară, cu condiția să aibă acordul scris al persoanei respective, respectând condițiile legale.

(2) În cazul în care informația de risc de credit pentru care persoana declarantă consultă baza de date se referă la un debitor raportat de aceasta în ultima perioadă de raportare încheiată și/sau în cazul în care aceasta se referă la fraude cu carduri, nu este necesar acordul persoanei recenzate.

(3) Datele ce pot fi consultate de persoana declarantă sunt:

- datele referitoare la riscul global înregistrat în FCC în ultima lună, pe numele persoanei recenzate;

- datele referitoare la riscul global și creditele restante înregistrate față de toate persoanele declarante în cel mult ultimii 7 ani, de aceeași persoană recenzată;

- datele referitoare la fraudele cu carduri în cel mult ultimii 7 ani; și/sau

- datele referitoare la situația grupurilor raportate de fiecare persoană declarantă, respectiv riscul global și suma restantă aferentă grupurilor pentru ultima lună încheiată.

(4) Datele referitoare la riscul global înregistrat pe numele persoanei recenzate, precum și cele

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

referitoare la creditele restante includ și informații despre fraudele cu carduri și despre incidentele de plăși ale acesteia.

(5) Formularele folosite pentru consultarea bazei de date a CRC sunt următoarele:

a) "Acord de consultare a bazei de date a CRC" (F5).

Formularul F5 se întocmește în 3 exemplare, având același conținut, cu următoarele destinații:

- exemplarul 1: rămâne în posesia persoanei care a dat acordul;

- exemplarul 2: se depune la unitatea teritorială a persoanei declarante care a primit acordul și se arhivează de către aceasta;

- exemplarul 3: se transmite la sediul social al persoanei declarante (sau sucursalei/unității teritoriale a persoanei declarante care are drept de acces la baza de date - în cazul în care aceasta face consultarea) în ziua emiterii acordului.

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 5.

b) "Cerere de consultare a bazei de date a CRC" (F6).

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 6.

(6) Difuzarea de către CRC a informațiilor de risc de credit și a informațiilor despre fraudele cu carduri se face în termen de cel mult o zi bancară de la data primirii cererii de consultare a bazei de date a CRC.

Art. 25. - Persoana declarantă este obligată să remită, la cerere, oricărei persoane pe care a raportat-o la sau despre care a primit informații de la CRC informațiile de risc de credit și cele despre fraudele cu carduri referitoare la persoana respectivă.

Art. 26. - Directorul direcției de specialitate din cadrul Băncii Naționale a României care coordonează activitatea CRC poate dispune sistarea difuzării informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri deținute de CRC, în cazul în care accesul la aceasta s-a făcut de către persoane neautorizate.

CAPITOLUL III Corectarea erorilor

SECȚIUNEA 1

Corectarea informației transmise eronat la CRC în perioada de raportare

Art. 27. - (1) Corectarea informației de risc de credit transmise, care nu a îndeplinit cel puțin una dintre condițiile prevăzute la art. 14 alin. (1), și completarea informației de risc de credit transmise se pot face în perioada de raportare (prin retransmisie) prin utilizarea

formularelor F2 A, F2 B și F3 A:

a) ca urmare a sesizării de către CRC a erorilor, aceasta va transmite persoanei declarante, în cel mult o zi bancară de la data primirii oricărei raportări, formularul "Lista erorilor privind informațiile de risc de credit" (F7).

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 7;

b) ca urmare a sesizării de către persoana declarantă a erorilor și omisiunilor proprii.

(2) Persoana declarantă care sesizează erori în informațiile de risc de credit transmise în cadrul perioadei de raportare este obligată să transmită la CRC, în această perioadă, informația de risc de credit corectată. Corectarea acestor erori se poate efectua și prin utilizarea formularului F8.

(3) În cazul în care persoana declarantă nu efectuează corecțiile în perioada de raportare, CRC va înscrie în FCC numai informația de risc de credit care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 14 alin. (1) și va completa pe baza datelor anterioare informațiile de risc de credit omise.

SECȚIUNEA a 2-a

Corectarea informației înregistrate în baza de date a CRC

Art. 28. - Corectarea erorilor transmise prin formularele F2 A, F2 B, F2 C, F3 A și F3 B care constituie o raportare anterioară se poate face de către persoana declarantă prin utilizarea formularului F8, astfel:

a) din inițiativa unei persoane recenzate, atunci când aceasta constată existența unor date eronate care au fost înregistrate pe numele său ca urmare a raportării lor de către persoana declarantă pe care persoana recenzată a identificat-o ca fiind sursa erorii;

b) din inițiativa persoanei declarante, atunci când aceasta constată existența unor date eronate înregistrate în baza de date a CRC, ca urmare a raportării pe care a efectuat-o.

Art. 29. - CRC poate proceda pe baza unei "Sesizări de corecție" transmise de o persoană declarantă pe suport hârtie, însoțită de documente doveditoare, în situația în care se impune, la trecerea informațiilor de pe un cod numeric personal pe altul, cu condiția ca eroarea să provină de la autoritățile competente pentru atribuirea codurilor numerice personale.

Art. 30. - (1) În cazul în care informațiile de risc de credit conținute în formularul F8 îndeplinește condițiile prevăzute la art. 14 alin. (1), CRC efectuează înregistrarea acesteia în cel mult o zi bancară de la data primirii sesizării.

(2) În cazul în care informațiile de risc de credit conținute în formularul F8 nu îndeplinește cel puțin una dintre condițiile prevăzute la art. 14 alin. (1), CRC nu

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

efectuează înregistrarea acesteia.

Art. 31. - Informațiile de risc de credit corectă, transmisă la CRC prin formularul F8, este cea înscrisă în evidențele persoanei declarante în ultima zi a lunii la care se referă.

SECȚIUNEA a 3-a Procedura de conciliere

Art. 32. - (1) Persoana recenzată care contestă corectitudinea unor date înregistrate în baza de date a CRC pe numele său, fără a cunoaște persoana declarantă - sursă a erorii, poate solicita persoanei declarante care i-a remis informația de risc de credit și/sau informația despre fraudele cu carduri declanșarea procedurii de conciliere în cel mult o zi lucrătoare de la consultarea bazei de date a CRC.

(2) O informație poate fi supusă procedurii de conciliere o singură dată de către persoana recenzată.

Art. 33. - Etapele procedurii de conciliere sunt următoarele:

- etapa 1: emiterea formularului "Cerere de conciliere" (F9) de către persoana recenzată și acceptarea cererii de către persoana declarantă.

Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 9.

Formularul F9 se întocmește în 3 exemplare, având același conținut, cu următoarele destinații:

- exemplarul 1 rămâne în posesia persoanei care a emis cererea;

- exemplarul 2 se depune la unitatea teritorială a persoanei declarante care inițiază procedura de conciliere și se arhivează de către aceasta;

- exemplarul 3 se transmite la sediul central al persoanei declarante;

- etapa a 2-a: transmiterea la CRC de către persoana declarantă a conținutului formularului F9 în cel mult o zi lucrătoare de la data acceptării acesteia;

- etapa a 3-a: transmiterea de către CRC a informației de risc de credit și/sau a informației despre fraudele cu carduri, conținută în formularul F9, către persoana declarantă care a raportat-o;

- etapa a 4-a: verificarea de către persoana declarantă a informației de risc de credit și/sau a informației despre fraudele cu carduri supuse concilierii;

- etapa a 5-a: transmiterea rezultatului verificării de către persoana declarantă în termen de maximum două zile lucrătoare de la primirea de la CRC a informației de risc de credit și/sau a informației despre fraudele cu carduri supuse concilierii.

În cazul în care verificarea a evidențiat existența unei informații eronate de risc de credit și/sau a unei informații eronate despre fraudele cu carduri

raportate anterior, persoana declarantă transmite rezultatul verificării și corectează erorile prin emiterea formularului F8;

- etapa a 6-a: transmiterea de către CRC persoanei declarante care a inițiat concilierea a rezultatului verificării informației de risc de credit. Persoana declarantă este obligată să pună la dispoziția persoanei recenzate rezultatul în maximum o zi lucrătoare de la data primirii acestuia de la CRC.

CAPITOLUL IV Răspundere și sancțiuni

Art. 34. - Persoanele declarante răspund pentru veridicitatea și integritatea informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri transmise la CRC.

Art. 35. - (1) Nerespectarea prevederilor prezentului regulament se sancționează cu amendă astfel:

a) neraportarea lunară de către persoanele declarante la CRC a informației de risc de credit și/sau a informației pentru determinarea limitei de raportare, după caz, se sancționează cu amendă de 5.000 lei;

b) netransmiterea de către persoanele declarante a rezultatului verificării informației de risc de credit și/sau a informației despre fraudele cu carduri conținute în formularul F9, în cadrul termenului prevăzut la art. 33 etapa a 5-a primul paragraf, se sancționează cu amendă de 500 lei/zi de întârziere, dar nu mai mult de 2.000 lei;

c) netransmiterea de către persoanele declarante a datelor de identificare suplimentare pe care le dețin referitoare la debitorii implicați în schimbul transfrontalier/a confirmării că nu dețin astfel de date în termen de maximum două zile lucrătoare de la primirea solicitării de la CRC se sancționează cu amendă de 500 lei/zi de întârziere, dar nu mai mult de 2.000 lei;

d) netransmiterea de către persoanele declarante la CRC a informației de risc de credit referitoare la debitorii care îndeplinesc condiția de a fi raportați și netransmiterea informațiilor referitoare la grupuri, precum și transmiterea informației de risc de credit eronate, existentă în baza de date a CRC, se sancționează cu amendă de 500 lei dacă se identifică 20 debitori neraportați/grupuri neraportate, respectiv raportați/raportate eronat; se adaugă la suma menționată câte 25 lei pentru fiecare debitor sau grup neraportat, precum și pentru cei raportați eronat identificați peste numărul de 20; informația eronată de risc de credit, în sensul prezentului capitol, se referă la codul de identificare a debitorului, codul situației speciale, creditul reealonat, suma datorată utilizată și neutilizată, suma restantă, codul serviciului datoriei, data scadenței, încadrarea debitorului și componența grupurilor;

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

e) consultarea de către persoanele declarante a informațiilor de risc de credit fără acordul persoanei la care se referă informațiile respective se sancționează cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei.

(2) Constatarea săvârșirii faptelor prevăzute la alin. (1) lit. a)-c) se face de către direcțiile specialitate din cadrul Băncii Naționale a României care coordonează activitatea CRC.

(3) Constatarea săvârșirii faptelor prevăzute la alin. (1) lit. d)-e) se face de către persoanele din cadrul Direcției supraveghere, anume împuternicite de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României.

Art. 36. - Banca Națională a României poate modifica cuantumul amenzilor prevăzute în prezenta secțiune.

Art. 37. - Sancțiunile se aplică prin ordin emis de către guvernator, prim-viceguvernator sau viceguvernatori. Amenzile se fac venit la bugetul de stat.

CAPITOLUL V Alte dispoziții

Art. 38. - Documentele care conțin informația de risc de credit și informațiile despre fraudele cu carduri raportată la și primită de la CRC se arhivează pe o perioadă de 7 ani la persoanele declarante.

Art. 39. - Pentru serviciile de informare prestate de CRC se percepe fiecărei persoane declarante un comision lunar compus după cum urmează:

a) comision calculat în funcție de numărul de debitori din baza de date a CRC în luna curentă:

- 1.800 (o mie opt sute) lei pentru persoanele declarante care au mai puțin de 500 debitori intrași în baza de date a CRC în luna curentă și pentru care aceasta pune la dispoziție formularul F4 A;

- 2.300 (două mii trei sute) lei pentru persoanele declarante care au între 500 și 1.000 debitori intrași în baza de date a CRC în luna curentă și pentru care aceasta pune la dispoziție formularul F4 A;

- 2.500 (două mii cinci sute) lei pentru persoanele declarante care au peste 1.000 debitori intrași în baza de date a CRC în luna curentă și pentru care aceasta pune la dispoziție formularul F4 A;

b) comision calculat în funcție de numărul de consultări efectuate cu acordul debitorilor potențiali:

- 100 (o sută) lei pentru persoanele declarante care au efectuat consultări pentru toți debitorii noi cărora li s-au acordat credite în luna curentă;

- 200 (două sute) lei pentru persoanele declarante care au efectuat consultări pentru cel puțin 50% din debitorii noi cărora li s-au acordat credite în luna curentă;

- 300 (trei sute) lei pentru persoanele declarante care au efectuat consultări pentru mai puțin de 50% din debitorii noi cărora li s-au acordat credite în luna curentă.

Art. 40. - Pentru instituțiile financiare nebankare înscrise în Registrul special, instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată care înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare, comisionul lunar se reține din contul instituției de credit ce funcționează pe teritoriul României, la care instituțiile nominalizate au contul deschis, al cărui nume va fi comunicat direcției specialitate din cadrul Băncii Naționale a României care coordonează activitatea CRC.

Art. 41. - Banca Națională a României poate modifica nivelul comisionului prevăzut la art. 39.

Art. 42. - Sumele provenite din comisioane sunt folosite de Banca Națională a României pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare și dezvoltare a CRC.

Art. 43. - (1) Persoanele declarante au obligația să furnizeze CRC orice informație solicitată de aceasta în scopul desfășurării propriei activități.

(2) Pentru scopurile de analiză ale Băncii Naționale a României, persoanele declarante raportează lunar clasa de rating în care au fost încadrate creditele/angajamentele acordate debitorilor și probabilitatea de nerambursare, prin utilizarea formularului F3 A.

(3) Pentru determinarea sumei reprezentând limita de raportare, persoanele declarante au obligația să raporteze semestrial, pentru lunile decembrie și iunie, la CRC, informațiile despre creditele și/sau angajamentele înscrise în evidențele persoanei declarante în ultima zi a lunii pentru care se face raportarea. Persoanele declarante vor raporta aceste informații în perioada de raportare din luna februarie pentru luna decembrie și în perioada de raportare din luna august pentru luna iunie.

Transmiterea informațiilor se realizează prin utilizarea formularului "Credite acordate și angajamente asumate în numele debitorilor persoane fizice și persoane juridice nonbankare" (F10). Conținutul acestui formular și modul de completare sunt prezentate în anexa nr. 10.

Art. 44. - Informațiile de risc de credit transmise la și primite de la CRC au caracter confidențial.

Art. 45. - CRC nu își asumă nicio responsabilitate în cazul valorificării, cu încălcarea prevederilor legale, a informației de risc de credit și a informației despre fraudele cu carduri de către persoanele declarante.

Art. 46. - (1) Lichidatorul desemnat de tribunal pentru gestionarea instituției de credit aflate în proces de lichidare judiciară este obligat să transmită lunar la CRC informațiile de risc de credit referitoare la debitorii care îndeplinesc condiția de raportare, cu respectarea prevederilor prezentului regulament. Lichidatorul

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

transmite informațiile de risc de credit în format electronic sau pe suport hârtie.

(2) CRC nu are obligația de a transmite lichidatorului desemnat informațiile din formularul F4A.

CAPITOLUL VI Dispoziții finale

Art. 47. - Anexele nr. 1-11*) fac parte integrantă din prezentul regulament.

*) Anexele nr. 1-11 se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome "Monitorul Oficial", București, șos. Panduri nr. 1.

Art. 48. - (1) Prezentul regulament se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data de 1 februarie 2012.

(2) La data intrării în vigoare a prezentului regulament se abrogă Regulamentul Băncii Naționale României nr. 4/2004 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscurilor Bancare, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 739 din 16 august 2004, cu modificările și completările ulterioare.

Președintele Consiliului de administrație al
Băncii Naționale a României,
Mugur Constantin Isărescu

Regulamentul nr. 31/29.12.2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României

Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 67/27.01.2012

La data de 27.01.2012 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 67, Regulamentul nr. 31/2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României.

Obiectul Regulamentului îl constituie reglementarea raportărilor de date și informații privind statistica monetară și financiară, bilanșa de plăți și datoria privată externă a României, pe termen mediu și lung.

Regulamentul nr.31/2011 este structurat în patru titluri, respectiv:

Titlul I - Raportări de date și informații privind statistica monetară și financiară, bilanșa de plăți și datoria privată externă a României pe termen mediu și lung;

Titlul II - Raportarea de date în scopul monitorizării tranzacțiilor de pe piața monetară/valutară;

Titlul III - Raportarea de date și informații în scopul monitorizării activității de plăți;

Titlul IV - Sancțiuni și dispoziții finale.

Titlul I stabilește obligațiile de raportare la Banca Națională a României a datelor și informațiilor statistice privind:

- bilanșul monetar al instituțiilor financiare monetare;
- ratele dobânzii practicate de instituțiile financiare monetare;
- activele și pasivele bilanșiere ale instituțiilor financiare nebankare;
- activele și pasivele fondurilor de investiții;
- bilanș de plăți;
- operațiuni valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung;
- structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienților bancari, neguvernamentali.

Titlul II stabilește structura și modul de raportare a:

- tranzacțiilor efectuate pe piața valutară interbancară;
- operațiunilor de atragere și plasare de depozite efectuate pe piața monetară interbancară;
- tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate având ca suport rata dobânzii (forward rate agreements, swap-uri pe rata dobânzii și opțiuni pe rata dobânzii) efectuate pe piețele bursiere;
- tranzacțiilor cu opțiuni având ca suport cursul de schimb al monedei naționale și swap-urilor valutare pe rata dobânzii efectuate pe piețele bursiere.

Titlul III stabilește structura și modul de raportare a datelor și informațiilor statistice privind plățile, operațiunile cu instrumente de plată și cele cu instrumente financiare și se aplică instituțiilor de credit persoane juridice române, sucursalelor din România ale instituțiilor de credit persoane juridice străine, instituțiilor de plată persoane juridice române și sucursalelor din România ale instituțiilor de plată străine înscrise în Registrul instituțiilor de plată ținute de Banca Națională a României, instituțiilor emittente de monedă electronică persoane juridice române, sucursalelor din România ale instituțiilor emittente de monedă electronică, precum și Trezoreriei Statului, Companiei Naționale "Poșta Română" - S.A., administratorilor de sisteme de plăți și administratorilor de sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, precum și depozitarilor centrali și contrapărților centrale

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

pentru activitatea lor în legătură cu sistemele de decontare cu instrumente financiare.

Regulamentul nr.31/2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României a intrat în vigoare la 27 aprilie 2012.

Regulamentul nr. 31/29.12.2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României

Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 67/27.01.2012

Având în vedere prevederile art. 49 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, ale art. 101 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 24 din Legea nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare, ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată, aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 127/2011 privind activitatea de emisie de monedă electronică,

în temeiul art. 48 din Legea nr. 312/2004,

Banca Națională a României emite prezentul regulament.

TITLUL I

Raportări de date și informații privind statistica monetară și financiară, balanșa de plăți și datoria privată externă a României pe termen mediu și lung

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 1. - Prezentul titlu stabilește, în cap. II-VIII, obligațiile de raportare la Banca Națională a României a datelor și informațiilor statistice privind:

- bilanșul monetar al instituțiilor financiare monetare;
- ratele dobânzii practicate de instituțiile financiare monetare;
- activele și pasivele bilanșiere ale instituțiilor financiare nebancare;
- activele și pasivele fondurilor de investiții;
- balanșade plăți;

- operațiuni valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung;
- structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienților mebaneancari, neguvernamentali.

SECȚIUNEA a 2-a

Rezidența

Art. 2. - În înțelesul prezentului titlu, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) rezidenți:

a1) persoane fizice - cetățeni români, cetățeni străini și apatrizi, cu domiciliul în România atestat cu documente de identitate emise conform legii;

a2) persoane juridice și orice alte entități cu sediul în România, precum și persoane fizice, cetățeni români, cetățeni străini și apatrizi cu domiciliul în România, care sunt autorizate și/sau înregistrate să desfășoare activități economice pe teritoriul României, în mod independent, în condițiile prevăzute de reglementările legale în vigoare;

a3) sucursale, agenții, reprezentanțe, birouri aparținând persoanelor juridice străine sau altor entități străine, înregistrate și/sau autorizate să funcționeze în România;

a4) ambasade, consulat și alte reprezentanțe și misiuni permanente ale României în străinătate;

b) nerezidenți:

b1) persoane fizice - cetățeni străini, cetățeni români și apatrizi, cu domiciliul în străinătate atestat cu documente de identitate emise conform legii;

b2) persoane juridice și orice alte entități cu sediul în străinătate, precum și persoane fizice, cetățeni străini, cetățeni români și apatrizi, cu domiciliul în străinătate, care sunt autorizate și/sau înregistrate să desfășoare activități economice în străinătate, în mod independent, în condițiile prevăzute de reglementările legale în vigoare;

b3) sucursale, agenții, reprezentanțe, birouri și orice alte entități ale persoanelor juridice române sau altor entități române, înregistrate și/sau autorizate să funcționeze în străinătate;

b4) ambasade, consulat și alte reprezentanțe și misiuni permanente ale altor state în România, precum și organizații internaționale sau reprezentanțe ale unor astfel de organizații care funcționează în România.

SECȚIUNEA a 3-a

Sectoarea instituțională

Art. 3. - **(1)** În înțelesul prezentului titlu, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) unități instituționale - unități economice care

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

au capacitatea de a deține bunuri și active, de a subscrie angajamente, de a exercita activități economice și de a realiza, în nume propriu, operațiuni cu alte unități;

b) cvasisocietăți- unități distincte, producători de bunuri și/sau servicii destinate pieței, care se bucură de autonomie de decizie și care se caracterizează prin faptul că dispun de contabilitate completă, potrivit legii, dar nu au personalitate juridică;

c) sector instituțional - ansamblu de unități instituționale grupate în funcție de comportamentul lor economic, ținând cont de categoria de producători din care fac parte și/sau de natura activităților și funcțiilor lor principale.

(2) Standardele privind clasificarea sectoarelor instituționale sunt definite în Regulamentul (CE) nr. 2.223/96 al Consiliului din 25 iunie 1996 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Comunitate (SEC 95), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 310/1996.

Art. 4. - În înțelesul prezentului titlu, sectoarele instituționale prezentate mai jos au următoarele semnificații:

a) societăți nefinanciare (S11) - unități cu personalitate juridică și cvasisocietăți a căror activitate principală constă în producerea de bunuri și/sau servicii nefinanciare pentru piață; acest sector instituțional cuprinde: regiile autonome, companiile naționale, societăți naționale, societăți comerciale cu capital public sau privat, societăți cooperatiste, societăți agricole, instituții fără scop lucrativ aflate în serviciul societăților nefinanciare (asociații patronale, asociații ale meșteșugarilor) și alte asemenea;

b) instituții financiare monetare - cuprinde următoarele sectoare instituționale:

b1) banca centrală (S121) - cuprinde Banca Națională a României, Banca Centrală Europeană, precum și celelalte bănci centrale naționale;

b2) alte instituții financiare monetare (S122) - cuprinde instituții de credit, alte instituții financiare monetare și fonduri de piață monetară;

b2.1) instituții de credit - are semnificația prevăzută la art. 7 alin. (1) pct. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare;

b2.2) alte instituții financiare monetare - cuprinde:

1. alte instituții financiare a căror activitate constă în:

(i) atragerea de depozite și/sau de substitute apropiate pentru depozite de la acele entități care nu sunt instituții financiare monetare;

(ii) acordarea de credite și/sau efectuarea de

investiții în titluri de valoare, pe cont propriu, cel puțin din punct de vedere economic;

2. instituții emitente de monedă electronică a căror activitate principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară sub forma emiterii de monedă electronică;

b2.3) fonduri de piață monetară - organisme de plasament colectiv care îndeplinesc toate criteriile următoare:

a) urmăresc obiectivul de investiții de menținere a principalului fondului și de oferire a unui randament corespunzător ratei dobânzii instrumentelor de piață monetară;

b) investesc în instrumente de piață monetară care îndeplinesc criteriile pentru instrumente de piață monetară prevăzute în Directiva 2009/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) sau în depozite constituite la instituții de credit ori, în mod alternativ, asigură evaluarea în condiții echivalente a lichidității și a valorii portofoliului în care investesc;

c) se asigură că instrumentele de piață monetară în care investesc sunt de înaltă calitate, astfel cum este aceasta determinată de societatea de administrare. Calitatea unui instrument de piață monetară este apreciată, printre altele, în baza următorilor factori:

- calitatea creditului instrumentului de piață monetară;

- natura categoriei de active reprezentate de instrumentul de piață monetară;

- pentru instrumentele financiare structurate, riscul operațional și de contrapartidă inerent în tranzacția financiară structurată;

- profilul de lichiditate;

d) se asigură că portofoliul lor are o scadență medie ponderată (weighted average maturity, WAM) de cel mult 6 luni și o durată de viață medie ponderată (weighted average life, WAL) de cel mult 12 luni;

e) furnizează zilnic valoarea activului net (net asset value, NAV) și un calcul al prețului acțiunilor/unităților lor și oferă zilnic posibilitatea subscrierii și răscumpărării de acțiuni/unități;

f) limitează investițiile în titluri de valoare la cele cu o scadență reziduală până la data de răscumpărare legală (legal redemption date) mai mică de sau egală cu 2 ani, cu condiția ca timpul rămas până la următoarea dată de revizuire a ratei dobânzii (interest rate reset date) să fie mai mic de sau egal cu 397 de zile, dată la care titlurile de valoare cu rată variabilă ar trebui revizuite la o rată sau un index a/al pieței monetare;

g) limitează investițiile în alte organisme de plasament colectiv la cele care respectă definiția

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

fondurilor de piațãmonetarã;

h) nu își asumã riscuri directe sau indirecte față de titluri de participațiesau materii prime, inclusiv prin instrumente derivate, și utilizează instrumente derivate numai în conformitate cu strategia de investiții pe piața monetară a fondului. Instrumentele derivate care generează un risc valutar pot fi utilizate numai pentru acoperirea riscului (hedging). Investițiile în titluri de valoare în alte monede decât moneda de bază sunt permise, cu condiția ca riscul valutar să fie acoperit în întregime;

i) au fie o NAV fluctuantă, fie o NAV constantă.

Specificații pentru criteriile de identificare ale fondurilor de piațãmonetarã:

(a) instrumentul de piațã monetară este considerat ca având o înaltă calitate a creditului dacă i s-a acordat unul dintre cele mai înalte două ratinguri de credit pe termen scurt disponibile de către fiecare agenție de rating de credit recunoscută care a acordat un rating instrumentului sau, dacă instrumentul nu are rating, este apreciat a avea o calitate echivalentă în temeiul procesului intern de rating al societății de administrare. Atunci când o agenție de rating de credit recunoscută își împarte cel mai înalt rating pe termen scurt în două categorii, aceste două categorii sunt considerate o categorie unică și, prin urmare, cel mai înalt rating disponibil;

(b) cu titlu de excepție la cerințele prevăzute la lit. (a), fondul de piațãmonetarã poate deține emisiuni suverane a căror calitate se încadrează cel puțin în categoria investiției, "emisiune suverană" însemnând instrumente de piațãmonetarã emise sau garantate de o autoritate centrală, regională sau locală ori de o bancă centrală dintr-un stat membru, de Banca Centrală Europeană, de Uniunea Europeană sau de Banca Europeană de Investiții;

(c) la calcularea WAL pentru titluri de valoare, inclusiv instrumente financiare structurate, calcularea scadenței se bazează pe scadența reziduală până la răscumpărarea legală a instrumentelor. Cu toate acestea, atunci când un instrument financiar include o opțiune put, data exercitării opțiunii put poate fi utilizată în locul scadenței reziduale legale numai dacă toate condițiile următoare sunt îndeplinite permanent:

- opțiunea put poate fi exercitată în mod liber de societatea de administrare la data de exercitare a acesteia;

- prețul de exercitare al opțiunii put rămâne apropiat de valoarea preconizată a instrumentului la următoarea dată de exercitare;

- strategia de investiții a fondurilor de piațã monetară presupune că există o probabilitate ridicată ca opțiunea să fie exercitată la următoarea dată de

exercitare;

(d) la calcularea WAL și WAM se ia în considerare impactul instrumentelor financiare derivate, al depozitelor și al tehnicilor de administrare eficientă de portofoliu;

(e) scadența medie ponderată (weighted average maturity, WAM) - un indicator al intervalului mediu de timp până la scadența tuturor titlurilor de valoare suport din fond, ponderate pentru a reflecta deținerea relativă din fiecare instrument, presupunând că scadența unui instrument cu rată variabilă este mai degrabă intervalul de timp rămas până la următoarea revizuire a ratei dobânzii la rata pieței monetare, și nu intervalul de timp rămas până la data la care principalul titlului de valoare trebuie rambursat. În practică, WAM se utilizează pentru a determina sensibilitatea unui fond de piațãmonetarã la variațiile ratelor dobânzilor de pe piața monetară;

(f) durata de viață medie ponderată (weighted average life, WAL) - media ponderată a scadenței reziduale a fiecărui titlu de valoare deținut într-un fond, reprezentând intervalul de timp până la data la care principalul este rambursat în întregime, fără a ține cont de dobândă și fără discount. Spre deosebire de calcularea WAM, calcularea WAL pentru titlurile de valoare cu rată variabilă și pentru instrumentele financiare structurate nu permite utilizarea datelor de revizuire a ratei dobânzii și utilizează în schimb doar scadența finală declarată a titlului de valoare. WAL se utilizează pentru a determina riscul de credit, acesta fiind cu atât mai ridicat cu cât este amânată mai mult rambursarea principalului. De asemenea, WAL se utilizează pentru limitarea riscului de lichiditate;

(g) instrumente de piațãmonetarã - instrumente tranzacționate în mod normal pe piața monetară, care sunt lichide și care au o valoare ce poate fi stabilită cu exactitate în orice moment;

(h) societate de administrare - o societate a cărei activitate obișnuită constă în administrarea portofoliului unui fond de piațãmonetarã.

Lista fondurilor de piațãmonetarã rezidente este publicată de Banca Națională a României. Lista instituțiilor financiare monetare din Uniunea Europeană este publicată de Banca Centrală Europeană;

c) alți intermediari financiari (S123) - unități cu personalitate juridică și cu activitate financiară a căror funcție principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară, exclusiv cele furnizate de instituțiile financiare monetare; acest sector instituțional cuprinde, fără a fi limitativ: fonduri de investiții, altele decât fondurile de piațãmonetarã (fonduri deschise de investiții, societăți de investiții și altele asemenea), societăți vehicule investiționale, instituții financiare nebancare, societăți de servicii de investiții financiare;

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

case de compensare cu funcție de contraparte centrală. Lista fondurilor de investiții și lista societăților vehicule investiționale din Uniunea Europeană sunt publicate de Banca Centrală Europeană;

d) auxiliari financiari (S124) - unități cu personalitate juridică și cu activitate financiară a căror funcție principală constă în exercitarea de activități financiare auxiliare; acest sector instituțional cuprinde: societăți de registru, case de schimb valutar, burse de valori, case de compensare fără funcție de contraparte centrală, societăți de administrare a fondurilor de pensii private, societăți de administrare a investițiilor, brokeri de asigurări, brokeri de credite și alți auxiliari financiari a căror activitate este asociată cu intermedierea financiară;

e) societăți de asigurare și fonduri de pensii (S125) - unități cu personalitate juridică și cu activitate financiară a căror funcție principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară rezultate din reciprocitatea riscurilor; acest sector instituțional cuprinde: societăți de asigurare, societăți de reasigurare, grupuri financiare de asigurare, fonduri de pensii private sau administrate privat și altele asemenea.

f) administrația publică (S13) - acest sector instituțional cuprinde: administrația centrală, administrațiile locale, administrațiile statelor federale și administrațiile sistemelor de asigurări sociale;

f1) administrația centrală (S1311) - organismele centrale a căror competență se întinde pe tot teritoriul țării, cu excepția administrațiilor sistemelor de asigurări sociale; informațiile referitoare la activele și pasivele autorităților publice se includ în acest sector instituțional;

f2) administrațiile statelor federale (S1312) - administrațiile care, în calitate de unități instituționale distincte, exercită anumite funcții de administrație la nivel inferior celui al administrației centrale și superior celui al unităților instituționale publice locale, cu excepția administrațiilor sistemelor de asigurări sociale ale administrațiilor statelor federale. În Uniunea Europeană administrațiile statelor federale au Austria, Germania, Portugalia și Spania;

f3) administrațiile locale (S1313) - administrațiile publice a căror competență se întinde numai pe o unitate administrativă locală, cu excepția instituțiilor teritoriale ale administrațiilor sistemelor de asigurări sociale;

f4) administrațiile sistemelor de asigurări sociale (S1314) - cuprind autoritățile care administrează sistemele de asigurări sociale (sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, sistemul asigurărilor pentru omaj, sistemul asigurărilor sociale de sănătate, sistemul asigurărilor pentru accidente de muncă și boli profesionale și altele asemenea), precum și instituțiile

teritoriale din subordinea acestora, indiferent de modul de finanțare;

g) gospodăriile populației (S14) - persoane fizice sau grupuri de persoane fizice consumatoare de bunuri și servicii ce folosesc aceeași locuință, utilizează în comun o parte sau totalitatea veniturilor și a patrimoniului, consumă în colectiv bunuri și servicii, eventual, produc bunuri și/sau servicii nefinanciare exclusiv pentru consumul lor final; acest sector instituțional cuprinde, de asemenea, asociațiile familiale și persoanele fizice care desfășoară activități economice în mod independent, asociațiile de persoane fără personalitate juridică (altele decât cu activitate financiară) care sunt producători de bunuri și/sau servicii pentru piață, instituțiile fără scop lucrativ și fără personalitate juridică aflate în serviciul gospodăriilor populației, persoanele instituționalizate (în mănăstiri, unități de asistență socială și altele asemenea);

h) instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației (S15) - unități cu personalitate juridică ce servesc gospodăriile populației, furnizând bunuri și/sau servicii nedestinate pieței; acest sector instituțional cuprinde: sindicate, grupuri profesionale, societăți tiimpifice, asociații de consumatori, biserici și comunități religioase, cluburi sociale, recreative, culturale și sportive, organizații de caritate, asociații și fundații de binefacere finanțate prin transferuri voluntare (în numerar sau în natură), provenite de la alte entități, și altele asemenea.

SECȚIUNEA a 4-a

Categorii de instrumente

Art. 5. - Standardele pentru clasificarea categoriilor de instrumente ce constituie activele și pasivele unităților instituționale sunt definite în Sistemul european de conturi naționale și regionale în Comunitate (SEC 95).

Art. 6. - În înțelesul prezentului titlu, categoriile de active prezentate mai jos au următoarele semnificații:

a) numerar - depozite de bancnote și monede metalice în monedă națională și alte monede aflate în circulație care sunt folosite în mod obișnuit la efectuarea plăților;

b) credite - fonduri date cu împrumut clienților exclusiv depozite plasate și titluri de valoare negociabile; această categorie include, fără a se limita la acestea, următoarele elemente de activ:

b1) credite acordate gospodăriilor populației și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației, defalcate în:

b1.1) credite pentru consum: credite acordate pentru finanțarea în special a consumului personal de bunuri și servicii (automobile, mobilă, aparatură

electrocasnică, electronică, petrecerea vacanțelor și alte asemenea bunuri și servicii). Creditul pentru consum acordat întreprinzătorilor persoane fizice/asociațiilor de persoane fără personalitate juridică se include în această categorie dacă împrumutul este utilizat cu preponderență pentru consumul personal;

b1.2) credite pentru locuințe: credite acordate în scopul investiției în locuințe pentru utilizare proprie sau pentru închiriere, inclusiv în scopul construirii sau în scopul renovării locuințelor. Acestea cuprind credite garantate cu proprietăți rezidențiale care sunt folosite în scopul achiziționării de locuințe, precum și alte credite pentru achiziționarea de locuințe efectuate pe baza unei garanții personale sau a altor forme de active. Creditele pentru locuințe acordate întreprinzătorilor persoane fizice/asociațiilor de persoane fără personalitate juridică sunt cuprinse în această categorie, cu excepția cazului în care locuința este utilizată cu preponderență pentru dezvoltarea afacerilor, caz în care se raportează în categoria credite pentru dezvoltarea afacerilor;

b1.3) credite pentru dezvoltarea afacerilor: credite acordate asociațiilor familiale și întreprinzătorilor persoane fizice, altele decât cele înregistrate în categoriile credite pentru consum și credite pentru locuințe;

b1.4) credite pentru alte scopuri: credite acordate gospodăriilor populației și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației, altele decât creditele pentru consum, creditele pentru locuințe și creditele pentru dezvoltarea afacerilor.

Creditele pentru refinanțare acordate gospodăriilor populației și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației se încadrează în categoria în care este încadrat creditul refinanțat;

b2) creanțe aferente cărților de credit.

În sensul prezentului titlu, această categorie cuprinde creditele acordate gospodăriilor populației și societăților nefinanciare fie prin intermediul cardurilor cu debit amânat (și anume carduri pentru credite de oportunitate, astfel cum sunt definite mai jos), fie prin intermediul cardurilor de credit (și anume carduri pentru credite de oportunitate și pentru credite extinse). Creanțele aferente cărților de credit sunt înregistrate în conturi de card speciale și, prin urmare, nu sunt evidențiate în conturile curente sau cele cu facilități de descoperit de cont.

Creditul de oportunitate este definit ca fiind creditul acordat cu o dobândă de 0 % în perioada dintre data tranzacției (tranzacțiilor) de plată efectuate cu cardul pe parcursul unui ciclu de facturare și data la care soldurile debitoare din cadrul acestui ciclu de facturare specific devin exigibile.

Creditul extins este definit ca fiind creditul acordat după data (datele) închiderii ciclului (ciclurilor)

de facturare anterior (anterioare), adică sumele debitelor din conturile de card care nu au fost decontate atunci când acest lucru a fost posibil pentru prima dată, pentru care se percep rate ale dobânzii sau rate ale dobânzii ierarhizate de regulă mai mari de 0 %. Deseori, trebuie plătite rate minime lunare pentru rambursarea, cel puțin parțială, a creditului extins. Contrapartida acestui credit este entitatea responsabilă în final de rambursarea sumelor neachitate în conformitate cu acordul contractual, care coincide cu titularul cardului, în cazul cardurilor pentru uz personal, dar nu și în cazul cardurilor utilizate de societățile comerciale;

b3) credite reînnoibile automat (revolving) și credite acordate pe descoperit de cont (overdrafts).

Toate creditele reînnoibile automat au următoarele caracteristici:

1. debitorul poate utiliza sau retrage fonduri într-o limită de credit anterior aprobată, fără a notifica în prealabil creditorul;

2. valoarea creditului disponibil poate crește și scădea pe măsură ce fondurile sunt împrumutate și rambursate;

3. creditul poate fi utilizat în mod repetat;

4. nu există obligația rambursării regulate a fondurilor.

Creditele reînnoibile automat includ sumele obținute printr-o linie de credit și nerambursate încă (sumele neachitate).

O linie de credit este un acord între un creditor și un debitor, care permite debitorului să ia avansuri, pe parcursul unei perioade definite și într-o anumită limită și să le ramburseze oricând înainte de o dată stabilită. Sumele disponibile printr-o linie de credit care nu au fost trase sau care au fost deja rambursate nu trebuie încadrate la niciuna dintre categoriile de bilanș.

Descoperitul de cont reprezintă un sold debitor al unui cont curent. Atât creditele reînnoibile automat, cât și creditele acordate pe descoperit de cont exclud creditele acordate prin intermediul cardurilor de credit. Suma totală datorată de către debitor trebuie raportată, indiferent dacă aceasta se încadrează sau nu în limita convenită în prealabil între creditor și debitor cu privire la valoarea și/sau perioada maximă a creditului;

b4) credite sindicalizate (contracte de credit individuale, la care participă mai multe instituții în calitate de creditori).

Creditele sindicalizate acoperă numai cazurile în care debitorul este, din contractul de credit, că acesta este acordat de mai mulți creditori. În scopuri statistice, numai sumele acordate efectiv de creditori (nu neapărat liniile de credit în totalitate) sunt considerate credite sindicalizate. Creditul sindicalizat este de obicei aranjat și coordonat de o instituție (deseori denumită manager principal) și este de fapt acordat de diferiți participanți

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

sindicat. Toți participanții, inclusiv instituția manager principal, raportează partea lor din creditul acordat debitorului (adică nu față de instituția manager principal) la activele bilanșiere;

b5) leasing financiar acordat terților

Leasingul financiar reprezintă un contract prin care proprietarul unui bun de folosință îndelungată ("locatorul/finanțatorul") împrumută acest activ unui terț ("utilizatorul") pentru mare parte sau chiar pentru întreaga durată de viață economică a activului în schimbul unor rate regulate care corespund prețului bunului, la care se adaugă o dobândă. Utilizatorul se presupune că în fapt beneficiază de toate avantajele care decurg din folosirea bunului și suportă toate costurile și riscurile asociate proprietății. În scopuri statistice, leasingul financiar este considerat ca fiind un credit acordat de locator/finanțator/utilizatorului (care permite utilizatorului să achiziționeze bunul de folosință îndelungată). Activele (bunurile de folosință îndelungată) care au fost împrumutate utilizatorului nu se înregistrează în bilanșul creditorului;

b6) titluri de valoare nenegociabile.

Titlurile de valoare, altele decât acțiunile și alte titluri de participație care nu sunt negociabile și care nu pot fi tranzacționate pe piețe secundare. A se vedea și categoria credite negociate;

b7) credite negociate.

Creditele care au devenit de facto negociabile sunt clasificate la postul de active credite, cu condiția, în continuare, să se materializeze într-un singur document și sunt, de regulă, tranzacționate numai ocazional;

b8) creanțe subordonate sub formă de depozite sau credite.

Creanțele subordonate sunt instrumente care conferă un drept de creanță subsidiar asupra instituției emitente, care poate fi exercitat numai după realizarea tuturor celorlalte drepturi de creanță care au un grad de prioritate mai înalt (de exemplu, depozite/credite), atribuindu-le anumite caracteristici ale instrumentului acțiunii și alte titluri de participație. În scopuri statistice, creanțele subordonate se clasifică fie la instrumentul credite, fie la instrumentul titluri de valoare, altele decât acțiunile conform naturii instrumentului financiar;

b9) creanțe în cadrul operațiunilor reverse repo sau de împrumut de titluri de valoare garantate cu numerar.

În acest post se înregistrează contrapartida numerarului achitat în schimbul titlurilor de valoare achiziționate sau contrapartida numerarului achitat în cazul împrumutului de titluri de valoare garantat cu numerar.

Creditele se clasifică, în funcție de durata inițială, astfel:

- credite cu durata inițială mai mică sau egală cu

un an, inclusiv;

- credite cu durata inițială mai mare de un an și mai mică sau egală cu 5 ani, inclusiv;

- credite cu durata inițială mai mare de 5 ani.

c) depozite overnight - depozite convertibile în numerar și/sau transferabile la cerere prin cec, ordin de plată, debitare sau prin mijloace similare, fără întârzieri, restricții sau penalități semnificative.

Depozitele overnight includ, fără a fi limitative, următoarele elemente de activ:

c1) conturi curente, purtătoare sau nu de dobândă;

c2) depozite la vedere, purtătoare sau nu de dobândă;

c3) cecuri de călătorie deținute;

d) depozite la termen - depozite netransferabile, care nu pot fi transformate în numerar înainte de un termen fix prestabilit sau care pot fi transformate în numerar înainte de termenul convenit numai cu plata unor penalități.

Această categorie include, fără a fi limitativă, următoarele elemente de activ:

d1) depozite la termen plasate la instituții de credit;

d2) certificate de depozit, carnete și librete de economii emise de instituții de credit.

Categoria depozite la termen se clasifică, în funcție de durata inițială, astfel:

- depozite la termen cu durata inițială de până la un an inclusiv;

- depozite la termen cu durata inițială cuprinsă între un an și 2 ani inclusiv;

- depozite la termen cu durata inițială mai mare de 2 ani. Depozitele reînnoibile automat la scadență trebuie să fie clasificate în funcție de scadența cea mai apropiată în timp;

e) alte depozite - depozite plasate, altele decât depozitele overnight și depozitele la termen. Această categorie include, fără a fi limitativă, următoarele elemente de activ:

e1) depozite colaterale;

e2) depozite garanți și altele asemenea;

Categoria alte depozite se clasifică, în funcție de durata inițială a contractului în baza căruia se constituie depozitul, astfel:

- alte depozite cu durata inițială de până la un an inclusiv;

- alte depozite cu durata inițială cuprinsă între un an și 2 ani inclusiv;

- alte depozite cu durata inițială mai mare de 2 ani;

f) titluri de valoare, altele decât acțiunile - titluri de valoare, altele decât acțiunile sau alte titluri de participație, care sunt negociabile și tranzacționate în

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

mod obișnuit pe piețele secundare sau care pot fi compensate pe piață și care nu conferă deținătorului niciun drept de proprietate asupra instituției emittente. În această categorie se includ:

f1) titluri de valoare care conferă deținătorului dreptul necondiționat la un venit fix sau determinat prin contract sub formă de plăți de cupoane și/sau a unei sume fixe stabilite la o anumită dată (sau date) ori începând de la o dată stabilită la momentul emisiunii;

f2) credite negociabile acordate care au fost restructurate într-un număr mare de titluri identice și care pot fi tranzacționate pe piețele secundare (a se vedea și categoria b7);

f3) creanțe subordonate sub formă de titluri de creanță (a se vedea, de asemenea, categoria b8).

Titlurile de valoare împrumutate în cadrul operațiunilor de împrumut de titluri de valoare sau vândute în cadrul unui contract de report rămân înregistrate în bilanțul proprietarului inițial (și nu sunt înregistrate în bilanțul achizitorului temporar) atunci când există un angajament ferm de răscumpărare a titlurilor (nu doar opțiunea de a face acest lucru). Atunci când achizitorul temporar vinde titlurile de valoare primite, această vânzare trebuie să fie înregistrată ca tranzacție cu titluri de valoare simplă și trebuie evidențiată în bilanțul achizitorului temporar ca o poziție negativă în portofoliul de titluri de valoare.

Titlurile de valoare, altele decât acțiunile, se clasifică, în funcție de scadența emisiunii, astfel:

- titluri de valoare negociabile cu scadența la emisiune de până la un an inclusiv;

- titluri de valoare negociabile cu scadența la emisiune cuprinsă între un an și 2 ani inclusiv;

- titluri de valoare negociabile cu scadența la emisiune mai mare de 2 ani;

g) acțiuni/unități de fond ale fondurilor de piață monetară - titluri de participare emise de fondurile de piață monetară care, în funcție de modul de constituire a acestora, pot fi acțiuni (în cazul societăților de investiții) sau unități de fond (în cazul fondurilor de investiții). Fondurile de piață monetară sunt definite la art. 4 lit. b2.3);

h) acțiuni/unități de fond ale fondurilor de investiții - titluri de participare emise de fondurile de investiții, altele decât fondurile de piață monetară care, în funcție de modul de constituire a acestora, pot fi acțiuni (în cazul societăților de investiții) sau unități de fond (în cazul fondurilor de investiții). Fondurile de investiții, altele decât fondurile de piață monetară, sunt definite la art. 37;

i) acțiuni și alte titluri de participare - titluri de valoare care reprezintă drepturi de proprietate asupra societăților sau cvasisocietăților. Aceste titluri de valoare conferă, în general, deținătorilor dreptul la o

parte din beneficiile societății sau cvasisocietății și la o parte din fondurile proprii, în cazul lichidării societății. Acțiunile și alte participări de capital se împart în următoarele elemente de activ:

i1) acțiuni cotate - acțiuni cuprețuri cotate la o bursă de valori recunoscută sau pe un alt tip de piață secundară;

i2) acțiuni necotate - acțiuni care nu sunt cotate la o bursă de valori recunoscută sau pe un alt tip de piață secundară;

i3) alte titluri de participare - toate formele de participare în societăți și cvasisocietăți, care nu sunt de natura acțiunilor;

j) instrumente financiare derivate - instrumente financiare derivate deținute în portofoliu și înregistrate în activul bilanțier la valoarea de piață brută pozitivă. În conformitate cu standardele statistice internaționale actuale, instrumentele financiare derivate care au o valoare de piață, în principiu, trebuie să fie înregistrate în bilanț. Instrumentele derivate au o valoare de piață când sunt negociate pe piețele organizate, adică la bursă, sau în cazurile în care pot fi compensate periodic în afara piețelor reglementate (over-the-counter, denumite în continuare OTC).

În cadrul acestui post trebuie raportate următoarele instrumente financiare derivate: opțiuni negociabile sau pe piețele OTC, warante, futures (numai dacă acestea au o valoare de piață, deoarece sunt negociabile sau pot fi compensate) și swapuri (numai dacă acestea au o valoare de piață deoarece sunt negociabile sau pot fi compensate).

Instrumentele financiare derivate înregistrate în bilanț trebuie înregistrate la valoarea de piață a acestora, adică la prețul curent al pieței sau la un echivalent apropiat (valoarea justă).

Warante (sau bonuri de subscriere) sunt opțiuni negociabile care dau deținătorului dreptul de a cumpăra de la emiștor (de obicei o societate) un anumit număr de acțiuni sau obligațiuni, în condiții specificate și pe parcursul unei perioade de timp determinate;

k) active fixe - active nefinanciare, corporale și necorporale, destinate unei folosiri repetate pentru o perioadă mai mare de un an. În această categorie se includ terenuri și clădiri, precum și echipamente, software și alte elemente de infrastructură;

l) credite comerciale și avansuri acordate - creanțe rezultă din acordarea directă a creditelor către cumpărători, în cadrul operațiunilor cu bunuri și/sau servicii și din avansurile acordate pentru lucrările în curs de execuție sau comandate, care pot fi asociate cu astfel de operațiuni; această subcategorie include, fără a fi limitativă, creanțele comerciale, abonamentele plătite în avans, chiriile plătite în avans și altele asemenea;

m) alte sume de primit - creanțe rezultă din

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

decalajul de timp între momentul în care are loc operațiunea de repartitie sau operațiunea financiară pe piața secundară și momentul efectuării plății corespunzătoare; se includ și creanțele ce rezultă din veniturile ce urmează a fi încasate; acest post include, fără a fi limitativ, venituri de primit, chiria acumulată pentru clădiri, sume de încasat care nu au legătură cu activitatea principală și altele asemenea;

n) alte active - active neincluse în alte categorii de activ; este o categorie reziduală în care se includ:

- sume de primit în curs de lămurire (solduri debitoare deținute în bilanș care nu sunt reținute în numele clientului, dar care au totuși legături cu fondurile clienților);

- sume în tranzit;

- alte active.

Art. 7. - În înțelesul prezentului titlu, categoriile de pasive prevăzute mai jos au următoarele semnificații:

a) depozite - sume datorate de instituțiile de credit creditorilor (altele decât cele care provin din emisiunea de titluri de valoare negociabile). Titlurile de valoare nenegociabile emise de instituțiile de credit sunt incluse în categoria depozite. Titlurile de valoare nenegociabile care devin negociabile vor fi reclasificate ca titluri de creanțe emise. Categoria depozite cuprinde:

a1) depozite overnight - depozitele convertibile în numerar și/sau transferabile la cerere prin cec, ordin bancar, debitare sau prin mijloace similare, fără întârzieri, restricții sau penalități semnificative. Această poziție include:

- solduri (purtătoare sau nepurtătoare de dobândă) care pot fi convertite imediat în numerar, la cerere sau până la încheierea activității în ziua următoare celei în care a fost făcută cererea, fără restricții sau penalități semnificative, dar care nu sunt transferabile;

- solduri (purtătoare sau nepurtătoare de dobândă) reprezentând sume preplătite în contextul monedei electronice "pe suport material" (de tip hardware) sau al monedei electronice de tip software (de exemplu, carduri preplătite);

- credite de rambursat până la încheierea activității în ziua următoare celei în care s-a acordat creditul;

a1.1) depozite transferabile - depozite din categoria depozitelor overnight; depozitele transferabile sunt acele depozite care sunt direct transferabile la cerere pentru efectuarea de plăți către operatorii economici prin mijloace de plată folosite în mod obișnuit, precum transfer credit și debitare directă, posibil și prin card de credit sau card de debit, tranzacții cu monedă electronică, cecuri, sau prin mijloace similare, fără întârzieri, restricții sau penalități semnificative. Depozitele transferabile nu includ

depozitele care pot fi folosite numai pentru retrageri de numerar și/sau depozitele ale căror fonduri pot fi retrase sau transferate numai prin intermediul unui alt cont al aceluiași proprietar;

a2) depozite la termen - depozite netransferabile care nu pot fi transformate în numerar înainte de un termen fix prestabilit sau care pot fi transformate în numerar înainte de termenul convenit numai dacă deținătorul plătește penalități. Sunt incluse, de asemenea, depozite de economii cu dobândă reglementată pentru care criteriul legat de scadență nu este important (clasificat la intervalul de scadență peste 2 ani). Produsele financiare care sunt reînnoite automat la scadență trebuie să fie clasificate în funcție de scadența cea mai apropiată în timp. Deși depozitele la termen pot prezenta posibilitatea de a fi rambursate înainte de termen în urma unei notificări prealabile sau pot fi rambursate la cerere sub rezerva plății unor penalități, aceste caracteristici nu sunt considerate importante din punctul de vedere al clasificării.

Depozitele la termen se clasifică, în funcție de scadența inițială, astfel:

- depozite cu scadența inițială de până la un an inclusiv;

- depozite cu scadența inițială cuprinsă între un an și 2 ani inclusiv;

- depozite cu scadența inițială mai mare de 2 ani;

a3) depozite rambursabile după notificare - depozite netransferabile, fără termen, care nu pot fi transformate în numerar decât după expirarea unei perioade notificate; înainte de expirarea perioadei notificate transformarea în numerar nu este posibilă sau este posibilă numai cu plata unor penalități. Acestea includ depozite care, deși din punct de vedere legal pot să fie lichidate la cerere, sunt supuse unor penalizări și restricții în conformitate cu practicile naționale (clasificate la intervalul până la 3 luni inclusiv) și conturi de investiții fără perioadă notificată sau scadență convenită, dar care prevăd condiții de retragere restrictive (clasificate la intervalul peste 3 luni).

Depozitele rambursabile după notificare se clasifică, în funcție de perioada notificată, astfel:

- depozite rambursabile după notificare la cel mult 3 luni de la notificare;

- depozite rambursabile după notificare la mai mult de 3 luni și mai puțin de 2 ani de la notificare;

- depozite rambursabile după notificare la mai mult de 2 ani de la notificare;

a4) împrumuturi din operațiuni repo - contrapartida numerarului primit în schimbul titlurilor de valoare vândute de agenții raportori la un anumit preț, cu angajamentul ferm de răscumpărare a aceluiași titluri de valoare (sau a unor titluri de valoare similare) la un

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

preț ferm și la o dată ulterioară prestabilită. Sumele primite de agenții raportori în schimbul titlurilor de valoare transferate unui terț ("achizitor temporar") sunt clasificate la "contracte de report" dacă există un angajament ferm de răscumpărare a titlurilor de valoare, iar nu doar opțiunea de a face acest lucru. Aceasta înseamnă că agenții raportori păstrează toate riscurile și beneficiile asociate titlurilor de valoare suport al operațiunii, pe parcursul desfășurării acesteia. Următoarele variante de operațiuni de tip repo sunt clasificate la "contracte de report":

- sume primite în schimbul titlurilor de valoare transferate temporar unui terț sub forma unor împrumuturi de titluri de valoare garantate cu numerar;

- sume primite în schimbul titlurilor de valoare transferate temporar unui terț sub forma unui contract de vânzare/răscumpărare (sale/buy-back).

Titlurile de valoare suport al operațiunilor de tip repo se înregistrează conform regulii de la postul de activ "Titluri de valoare, altele decât acțiunile". Operațiunile care implică transferul temporar de aur, garantate cu numerar, se regăsesc, de asemenea, incluse la acest post.

Categoria depozite include și împrumuturile primite (inclusiv împrumuturile subordonate) de către instituțiile financiare monetare, disponibilul din conturile curente ale clienței, depozitele colaterale și depozitele garanții;

b) titluri de creanță emise - titluri de valoare emise, altele decât acțiunile sau alte titluri de participare, care sunt, în mod obișnuit, instrumente negociabile și tranzacționate pe piețele secundare sau care pot fi compensate pe piață și care nu conferă deținătorului vreun drept de proprietate asupra instituției emittente; instrumentele nenegociabile emise, care, ulterior, devin negociabile, vor fi reclasificate ca titluri de creanță emise.

În această categorie de pasive se includ:

- titluri de valoare care conferă deținătorului dreptul necondiționat la un venit fix ori stabilit contractual sub forma plății de cupoane și/sau a unei sume fixe stabilite la o anumită dată (sau date) ori începând de la o dată stabilită la momentul emisiunii;

- împrumuturile subordonate primite pe baza titlurilor de creanță emise;

- instrumente hibride; sunt instrumente negociabile cu elemente combinate de datorii și instrumente derivate, incluzând:

(i) titluri de creanță negociabile care conțin instrumente derivate ca parte integrantă a acestora;

(ii) instrumente negociabile a căror valoare de răscumpărare și/sau al căror cupon este/sunt legată/legate de evoluția unui activ suport de referință,

de preputativului sau de un alt indicator de referință pe toată durata instrumentului.

Titlurile de creanță emise se clasifică, în funcție de maturitatea la emitere, astfel:

- titluri de creanță cu maturitatea la emitere de până la un an inclusiv;

- titluri de creanță cu maturitatea la emitere între un an și 2 ani inclusiv;

- titluri de creanță cu maturitatea la emitere mai mare de 2 ani;

c) capital și rezerve - sumele aferente emisiunii de titluri de capital către acționari sau alți proprietari, conferind deținătorului drepturi de proprietate și, în general, dreptul asupra unei părți din profituri și asupra unei părți din fondurile proprii în caz de lichidare. De asemenea, sunt incluse fondurile provenite din profiturile nerepartizate sau fondurile păstrate în anticiparea unor eventuale plăți și obligații viitoare. În această categorie de pasive se includ:

c1) capital propriu:

c1.1) capital social;

c1.2) profit (+)/pierdere (-): include atât rezultatul exercițiului curent, cât și rezultatul reportat (profit nerepartizat sau pierdere neacoperită);

c1.3) alte fonduri (prime legate de capital, rezerve și altele);

c2) capital suplimentar:

c2.1) provizioane, din care: se vor evidenția provizioanele pentru riscul de credit;

c2.2) alte fonduri (fondul special constituit de casele de economii pentru domeniul locativ, rezervele din reevaluarea patrimoniului, acțiuni preferențiale cumulative pe durate determinate și alte asemenea elemente);

d) instrumente financiare derivate - instrumente financiare derivate deținute în portofoliu și înregistrate în pasivul bilanșier la valoarea de piață brută negativă; a se vedea și definiția instrumentelor financiare derivate din categoriile de active, prevăzută la art. 6 lit. j);

e) credite comerciale și avansuri primite - împrumuturi ce rezultă din primirea directă a creditelor de la furnizori în cadrul operațiunilor cu bunuri și/sau servicii și din avansurile primite pentru lucrările în curs de execuție sau comandate, care pot fi asociate cu astfel de operațiuni; în această categorie de pasive se includ, fără a fi limitativ, veniturile înregistrate în avans, chiriile primite în avans pentru clădirile închiriate, creditele furnizor primite și altele asemenea;

f) alte sume de plătit - datorii ce rezultă din decalajul de timp între momentul în care are loc operațiunea de repartizare sau operațiunea financiară pe piața secundară și momentul efectuării plății corespunzătoare. În această categorie de pasive se

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

inclus, fără a fi limitativ:

- sume de plătit care nu au legătură cu activitatea principală (sume datorate furnizorilor, impozite, salarii, contribuții sociale);
- sume care reprezintă obligații față de terți (pensii, dividende);
- sume nete de plătit în cadrul decontărilor ulterioare ale tranzacțiilor cu titluri de valoare și altele asemenea;
- g)** alte pasive - pasive neincluse în alte categorii de pasiv; este o categorie reziduală în care se includ:
  - sume de plătit în curs de lămurire;
  - sume în tranzit;
  - alte pasive neincluse în alte categorii de pasiv.

CAPITOLUL II

Bilanțul monetar al instituțiilor financiare monetare

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 8. - Prevederile prezentului capitol definesc mecanismele de raportare potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 25/2009 al Băncii Centrale Europene din 19 decembrie 2008 privind bilanțul sectorului instituțiilor financiare monetare (Reformare) (BCE/2008/32), cu modificările și completările ulterioare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 15 din 20 ianuarie 2009, denumit în continuare Regulamentul BCE/2008/32, și se aplică instituțiilor de credit rezidente, precum și societăților de investiții autoadministrate și societăților de administrare a investițiilor care administrează fonduri de piață monetară rezidente.

SECȚIUNEA a 2-a

Definițiile termenilor de bază

Art. 9. - În înțelesul prezentului capitol, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) societăți de investiții autoadministrate și societăți de administrare a investițiilor - societăți de investiții autoadministrate și societăți de administrare a investițiilor înființate potrivit Legii nr. 297/2004 privind piața de capital, cu modificările și completările ulterioare;

b) bilanș monetar - sinteza statistică a tuturor categoriilor bilanșiere de activ și pasiv existente în sold la sfârșitul lunii de raportare, clasificate și detaliate astfel încât să permită calcularea agregatelor monetare și a contrapartidelor acestora;

c) instrumente financiare nenegociabile - instrumente financiare care nu pot fi negociate deoarece

există restricții în privința transferului legal al proprietății asupra lor sau, deși din punct de vedere tehnic pot fi negociabile, nu pot fi tranzacționate datorită absenței unei piețe organizate;

d) scadență inițială/scadență la emisiune - durata determinată de existența a unui instrument financiar înainte de care acesta nu poate fi rambursat (de exemplu, titlurile de creanță) sau înainte de care poate fi rambursat numai în condițiile plății anumitor penalități (de exemplu, anumite tipuri de depozite);

e) perioada notificată - intervalul de timp dintre momentul în care deținătorul notifică intenția sa de a rambursa instrumentul și data la care deținătorul are în vedere să îl transforme în numerar, fără plata unor penalități. Instrumentele financiare sunt clasificate în funcție de perioada notificată numai dacă nu există o scadență stabilită;

f) reducere - diminuarea directă a valorii contabile a unui credit în bilanș, ca urmare a deprecierei sale;

g) securitizare - are semnificația prevăzută în Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/16/2010 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și pozițiilor din securitizare, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 17/73/2010, cu modificările și completările ulterioare;

h) securitizare tradițională - are semnificația prevăzută în Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/16/2010 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și pozițiilor din securitizare, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 17/73/2010, cu modificările și completările ulterioare;

i) securitizare sintetică - are semnificația prevăzută în Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/16/2010 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și pozițiilor din securitizare, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 17/73/2010, cu modificările și completările ulterioare;

j) societate vehicul investițional - o entitate constituită, potrivit dreptului național sau dreptului comunitar, în baza unuia dintre următoarele temeii:

(i) dreptul contractelor, ca fond comun administrat de societăți de administrare;

(ii) dreptul fondurilor deschise de investiții;

(iii) dreptul societăților comerciale, ca societate pe acțiuni sau cu răspundere limitată;

(iv) oricare alt mecanism similar, și a cărei activitate principală îndeplinește cumulativ următoarele criterii:

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

- intenționează să efectueze sau efectuează una sau mai multe operațiuni de securitizare și este protejată de riscul de faliment sau de orice altă situație de neîndeplinire a obligațiilor către inițiator;

- emite sau intenționează să emită titluri de valoare, unități de fond de securitizare, alte titluri de creanță și/sau instrumente financiare derivate și/sau deține din punct de vedere juridic sau economic ori poate deține active suport pentru emiterea de titluri de valoare, unități de fond de securitizare, alte titluri de creanță și/sau instrumente financiare derivate, care sunt oferite spre vânzare către public sau vândute pe bază de plasamente private;

k) cedarea creditului - transferul economic al unui credit sau al unui cumul de credite de la instituția de credit raportoare către un cesionar, realizat fie prin transferul proprietății, fie prin cote de participare;

l) achiziționarea creditului - transferul economic al unui credit sau al unui cumul de credite de la un cedent către instituția de credit raportoare, realizat fie prin transferul proprietății, fie prin cote de participare;

m) prestator - o instituție financiară monetară care administrează creditele care stau la baza unei securizări zilnice din perspectiva colectării principalului și a dobânzii de la debitori, care sunt apoi transmise către investitorii din schema de securitizare;

n) derecunoaștere - eliminarea unui credit sau a unei părți a acestuia din soldurile raportate;

o) scadență reziduală - durata rămasă de scurs a instrumentului financiar până la rambursare;

p) revizuirea ratei dobânzii - modificarea ratei dobânzii unui credit care este prevăzută în contractul de creditare existent. Creditele supuse revizuirii ratei dobânzii includ, printre altele, credite cu rate ale dobânzii revizuite periodic în conformitate cu evoluția unui index (de exemplu, Euribor), credite cu rate ale dobânzii revizuite continuu (rate variabile) și credite cu rate revizuite potrivit deciziei instituției de credit;

q) numărul de conturi cu acces prin internet/computer personal atunci când depozitelor overnight transferabile - numărul de conturi atunci când depozitelor overnight transferabile existente la instituția de credit raportoare pe care titularul de cont le poate accesa și utiliza electronic, prin intermediul aplicațiilor bancare, prin internet sau prin PC, utilizând un produs informatic dedicat sau linii de telecomunicații dedicate efectuării plăților. Depozitele overnight transferabile cu acces bancar prin telefon sau telefon mobil nu sunt incluse, cu excepția cazului în care, de asemenea, pot fi accesate prin internet sau prin intermediul aplicațiilor bancare (prin internet sau prin PC);

r) credite garantate cu garanții reale imobiliare - creditele însoțite de garanții definite în conformitate cu

Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 16/113/2006, cu modificările și completările ulterioare;

s) credite neperformante - valoarea totală a creditelor care nu au fost plătite la scadență sau care au fost identificate în orice alt fel ca fiind compromise parțial sau total. Creditele neperformante se identifică în conformitate cu prevederile art. 160 privind starea de nerambursare din Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării bazate pe modele interne de rating, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 12/109/2006, cu modificările și completările ulterioare;

ș) credite restante - creanțe comerciale, valori de recuperat, credite acordate inclusiv pe baza valorilor primite în pensiuine, nerambursate la scadență, precum și soldurile debitoare neautorizate (overdraft) ale conturilor curente, creanțe din dobânzi neîncasate la scadență evidențiate în conturile de creanțe restante și îndoelnice.

SECȚIUNEA a 3-a Dispoziții specifice

Art. 10. - (1) Tabelul Categoriilor de instrumente din anexa nr. II, partea 2 la Regulamentul BCE/2008/32 cuprinde o descriere detaliată a categoriilor de instrumente pe care băncile centrale naționale le transpun în categorii aplicabile la nivel național. Definițiile se raportează la Sistemul european de conturi naționale și regionale din Comunitate (SEC 95).

(2) Activele bilanțiere ale instituțiilor financiare monetare se clasifică în următoarele categorii, definite la art. 6: numerar, credite (include și categoriile depozite overnight, depozite la termen și alte depozite), titluri de valoare, altele decât acțiunile, acțiuni/unitățile de fond ale fondurilor de piață monetară, acțiuni și alte titluri de participare (include și categoria acțiuni/unități de fond ale fondurilor de investiții), active fixe și alte active (include și categoriile: instrumente financiare derivate, credite comerciale și avansuri și alte sume de primit).

(3) Pasivele bilanțiere ale instituțiilor de credit se clasifică în următoarele categorii, definite la art. 7: depozite, titluri de creanță emise, capital și rezerve, alte pasive (include și categoriile: instrumente financiare derivate, credite comerciale și avansuri primite și alte sume de plătit).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

(4) Pasivele bilanțiere ale fondurilor de piață monetară sunt constituite din acțiuni/unități de fond ale fondurilor de piață monetară, care reprezintă titluri de participare emise de fondurile de piață monetară. În funcție de modul de constituire, titlurile de participare pot fi acțiuni (în cazul societăților de investiții) sau unități de fond (în cazul fondurilor de investiții).

(5) Dobânda acumulată de primit aferentă creditelor se înregistrează în categoria credite, iar dobânda acumulată de plătit aferentă depozitelor se înregistrează în categoria depozite.

Art. 11. - (1) Contrapărțile rezidente, precum și cele nerezidente din Uniunea Europeană ale instituțiilor financiare monetare se clasifică pe sectoarele instituționale definite la art. 4.

(2) Contrapărțile nerezidente din afara Uniunii Europene ale instituțiilor financiare monetare se clasifică pe următoarele sectoare instituționale:

a) instituții bancare - acest sector instituțional cuprinde banca centrală și alte instituții financiare monetare;

b) instituții bancare:

b1) guvernamentale - acest sector instituțional cuprinde administrații publice;

b2) neguvernamentale - acest sector instituțional cuprinde: societăți nefinanciare, alți intermediari financiari, auxiliari financiari, societăți de asigurare și fonduri de pensii, gospodăriile populației, instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației.

Art. 12. - (1) Instituțiile de credit vor evidenția separat ajustările din reevaluare, conform structurii din anexa nr. I.2. Ajustările din reevaluare evidențiază modificările care se produc în cursul lunii de raportare în valoarea creditelor și a titlurilor de valoare deținute de instituțiile de credit, astfel:

a) ajustările datorate modificării soldului creditelor, ca urmare a aplicării reducerilor, inclusiv a reducerii soldului complet al creditului (anulare), atunci când efectuarea acestor operațiuni este permisă de reglementările de prudență;

b) ajustările datorate modificării prețurilor la titlurile de valoare deținute în perioada de referință; în acest caz, anexa nr. I.2 va cuprinde schimbările (câștig/pierdere) care se produc în luna de raportare în valoarea bilanțieră a stocului de titluri.

(2) Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate vor evidenția separat ajustările din reevaluare, conform structurii din anexa nr. I.9.

Ajustările din reevaluare evidențiază modificările care se produc în cursul lunii de raportare în valoarea titlurilor de valoare deținute de fondurile de piață monetară; anexa nr. I.9 va cuprinde schimbările

(câștig/pierdere) care se produc în luna de raportare în valoarea bilanțieră a stocului de titluri.

SECȚIUNEA a 4-a Obligații de raportare

Art. 13. - (1) Instituțiile de credit rezidente raportează Băncii Naționale a României - Direcția statistică date și informații privind:

a) Activele și pasivele bilanțiere, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.1;

b) Soldul creditelor restante, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.1A;

c) Soldul creditelor acordate de instituțiile de credit, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.1B;

d) Soldul titlurilor de valoare, altele decât acțiunile emise de societăți vehicul investițional și deținute de instituțiile de credit, și, respectiv, Soldul titlurilor de creanță emise de instituțiile de credit cu scadența emiterii de până la 2 ani inclusiv și cu garanția de recuperare la răscumpărare a capitalului investit mai mică de 100%, conform structurilor prevăzute în anexa nr. I.1C;

e) Soldul depozitelor atrase de instituțiile de credit, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.1D;

f) Ajustări din reevaluare, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.2;

g) Activele și pasivele bilanțiere în echivalent lei, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.3;

h) Securitizări și alte transferuri de credite, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.4;

i) Situația deținerilor de titluri de valoare identificabile prin cod ISIN, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.5, care cuprinde date privind titlurile identificabile prin cod ISIN deținute în portofoliu la sfârșitul lunii de către instituțiile de credit.

(2) Datele statistice raportate Băncii Naționale a României conform alin. (1) se referă la activitatea tuturor unităților operative ale instituțiilor de credit de pe teritoriul național și se transmit lunar, în format electronic, până cel mai târziu la data de 15 a lunii următoare lunii pentru care se întocmește raportarea. În cazul în care data-limită până la care se transmite raportarea este o zi nebanară, raportarea se transmite cel mai târziu în ultima zi banară anterioară acesteia.

(3) Instituțiile de credit rezidente raportează Băncii Naționale a României - Direcția statistică, anual, în format electronic, în termen de 45 de zile de la sfârșitul anului, informații nebilanțiere, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.6.

(4) Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate raportează lunar Băncii Naționale a României - Direcția statistică, separat pentru fiecare fond de piață monetară administrat și

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

cuprins în lista fondurilor de piață monetară, date privind:

a) Activele și pasivele bilanțiereale fondurilor de piață monetară, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.7;

b) Activele și pasivele bilanțiereale fondurilor de piață monetară în echivalent lei, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.8;

c) Ajustări din reevaluare ale fondurilor de piață monetară, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.9;

d) Situația deținerilor de titluri de valoare identificabile prin cod ISIN, conform structurii prevăzute în anexa nr. I.10, care cuprinde date privind titlurile identificabile prin cod ISIN deținute în portofoliu la sfârșitul lunii de către fondul de piață monetară.

Lista fondurilor de piață monetară este actualizată de Banca Națională a României pe baza informațiilor primite de la Comisia Națională a Valorilor Mobiliare.

(5) Datele statistice raportate Băncii Naționale a României conform alin. (4) se transmit lunar, în format electronic, până cel mai târziu la data de 15 a lunii următoare lunii pentru care se întocmește raportarea. În cazul în care data-limită până la care se transmite raportarea este o zi nelucrătoare, raportarea se transmite cel mai târziu în ultima zi lucrătoare anterioară acesteia.

(6) Datele raportate conform prevederilor alin. (1) și (4) au la bază informațiile din evidența contabilă a instituțiilor de credit, respectiv a fondurilor de piață monetară.

Art. 14. - (1) Instituțiile financiare monetare au obligația să retransmită datele statistice în cazul în care au loc revizuirii ale datelor contabile, reclasificări sau se constată erori în datele transmise anterior.

(2) Retransmisii vor fi însoțite de note explicative.

CAPITOLUL III

Ratele dobânzii practicate de instituțiile financiare monetare

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 15. - Prevederile prezentului capitol definesc mecanismele de raportare potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 63/2002 al Băncii Centrale Europene din 20 decembrie 2001 privind statisticile referitoare la ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru depozitele constituite de gospodăria și societățile financiare și creditele acordate acestora (BCE/2001/18), publicat în Jurnalul Oficial al

Uniunii Europene seria L nr. 10/vol. 5 din 12 ianuarie 2002, modificat prin Regulamentul (CE) nr. 290/2009 al Băncii Centrale Europene din 31 martie 2009 (BCE/2009/7), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 94 din 8 aprilie 2009, și se aplică instituțiilor de credit rezidente.

SECȚIUNEA a 2-a

Definițiile termenilor de bază

Art. 16. - În înțelesul prezentului capitol, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) rata anualizată a dobânzii (RAD) - rata dobânzii care este stabilită individual de comun acord de agentul raportor și gospodăria sau societatea nefinanciară pentru un depozit ori un credit, calculată în termeni anuali și exprimată în procente pe an. RAD include toate plățile în contul dobânzilor aferente depozitelor și creditelor, dar nu și alte speze care pot fi aplicabile. Disagio, definit ca diferența dintre valoarea nominală a creditului și suma primită de client, este considerat ca plată în contul dobânzii la începutul perioadei contractuale (momentul t_0) și, prin urmare, este inclus în RAD;

b) rata efectivă definită în sens restrâns (REDR) - rata dobânzii, calculată în termeni anuali, pentru care valoarea actuală a creditului/depozitului acordat/plasat este egală cu valoarea actuală a tuturor angajamentelor, altele decât spezele (depozite sau credite, plăți ori rambursări, plăți în contul dobânzilor), viitoare sau existente, stabilite de comun acord între agenții raportori și gospodăria ori societatea nefinanciară. REDR este echivalentă cu componenta de rată a dobânzii din dobânda anuală efectivă (DAE);

c) dobânda anuală efectivă (DAE) - costul total al creditului pentru consumator, exprimat ca procent anual din valoarea totală a creditului. Instituțiile de credit determină dobânda anuală efectivă conform metodologiei prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 288/2010;

d) contract nou - orice acord nou încheiat între o gospodărie sau o societate nefinanciară și agentul raportor. Contractele noi includ:

- toate contractele financiare care specifică pentru prima dată rata dobânzii pentru depozit sau pentru credit; și

- toate negocierile noi ale depozitelor și creditelor existente.

Prelungirile contractelor existente de depozit și de credit, care se efectuează automat, adică fără implicarea activă a gospodăriei sau a societății

nefinanciare și care nu implică o renegociere a condițiilor contractuale, inclusiv a ratei dobânzii, nu sunt considerate contracte noi;

e) perioada inițială fixă - perioada predeterminată la începutul contractului în cursul căreia valoarea ratei dobânzii nu se va modifica. Perioada inițială fixă poate fi mai scurtă sau egală cu scadența inițială a creditului. Valoarea ratei dobânzii este considerată a fi fixă doar dacă aceasta este stabilită la un nivel exact, de exemplu 10 %, sau ca diferență față de o rată de referință la un anumit moment, de exemplu rata Euribor pe 6 luni plus 2 puncte procentuale într-o zi și într-un moment stabilite anterior. Dacă la începutul contractului gospodăria sau societatea nefinanciară și agentul raportor convin asupra unei metode de calcul al ratei la credite, pentru o perioadă determinată, de exemplu rata Euribor pe 6 luni plus 2 puncte procentuale pentru o perioadă de 3 ani, aceasta nu este considerată a fi o fixare inițială a ratei, întrucât valoarea ratei dobânzii se poate modifica pe parcursul celor 3 ani. Statisticile privind ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru contractele noi de creditare reflectă doar rata dobânzii care este stabilită pentru perioada inițială fixă la începutul unui contract sau după renegocierea creditului. În cazul în care, după această perioadă inițială fixă, rata dobânzii se transformă automat într-o rată variabilă, acest lucru nu se reflectă în ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru contractele noi, ci doar în cele pentru solduri;

f) rată variabilă - rata dobânzii, supusă revizuirii dobânzii în mod continuu (de exemplu, zilnic) sau la latitudinea instituției financiare monetare;

g) credit destinat restructurării datoriei la rate sub nivelul celor aplicate pe piață - credit pentru restructurarea datoriei, acordat debitorilor cu o situație financiară dificilă;

h) expresiile "scadența inițială", "perioada notificată" și "credite neperformante" au semnificația prevăzută la art. 9.

SECȚIUNEA a 3-a Dispoziții specifice

Art. 17. - Statisticile referitoare la ratele dobânzilor practicate de instituțiile de credit se determină pentru categoriile de credite definite la art. 6 lit. b) și, respectiv, pentru categoriile de depozite, definite la art. 7 lit. a) și detaliate în structurile de date din anexele nr. II.2, II.3, II.4 și II.5.

Art. 18. - Statisticile referitoare la ratele dobânzilor practicate de instituțiile de credit se determină pentru creditele/depozitele existente în sold,

respectiv pentru contractele noi de credite/depozite denumite în lei, euro și dolari SUA.

Art. 19. - **(1)** Ratele dobânzii aferente soldurilor, detaliate în anexele nr. II.2 și II.3, se calculează pentru creditele și depozitele existente în sold la sfârșitul lunii pentru care se întocmește raportarea.

(2) Ratele dobânzii pentru contractele noi având ca obiect alte categorii de credite și depozite decât depozitele overnight, depozitele rambursabile după notificare, creanțele aferente câștigurilor de credit, creditele reînnoibile automat (revolving) și creditele acordate pe descoperit de cont (overdrafts), detaliate în anexele nr. II.4 și II.5, se calculează pentru contractele noi de credite acordate, respectiv pentru contractele noi de depozite atrase pe parcursul întregii luni pentru care se întocmește raportarea.

Art. 20. - În vederea întocmirii statisticilor privind ratele dobânzii practicate de instituțiile de credit la contractele noi de credite și depozite, altele decât depozitele overnight, depozitele rambursabile după notificare, creanțele aferente câștigurilor de credit, creditele reînnoibile automat (revolving) și creditele acordate pe descoperit de cont (overdrafts), detaliate în anexele nr. II.4 și II.5, instituțiile de credit aplică următoarele reguli:

1. În baza de calcul al ratelor dobânzii aferente contractelor noi de credite/depozite se include întreaga valoare acordată/plasată a acestora, în cazul contractelor financiare care specifică pentru prima dată rata dobânzii pentru un depozit sau pentru un credit, respectiv valoarea pentru care se renegociază nivelul ratei dobânzii, în cazul negocierilor noi ale depozitelor sau creditelor existente.

2. În vederea defalcării în funcție de categorii valorice a contractelor noi de credite acordate societăților nefinanciare, conform structurilor de date prevăzute în anexele nr. II.4 și II.5, contractele noi de credite acordate în lei sau dolari SUA sunt evaluate în echivalent euro, pe baza cursului de schimb comunicat de Banca Națională a României în ultima zi bancară a lunii pentru care se întocmește raportarea.

3. Creditele garantate cu garanții reale și/sau garanții personale, detaliate în anexa nr. II.5, includ volumul total de contracte noi de credite care sunt garantate prin utilizarea tehnicii protecției finanțate a creditului, definită potrivit Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 16/113/2006, cu modificările și completările ulterioare, și/sau garantate prin utilizarea tehnicii protecției nefinanțate a creditului, definită potrivit aceluiași regulament, astfel încât valoarea

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

garanției reale/garanției personale să fie mai mare sau egală cu valoarea totală a creditului. În cazul în care instituțiile de credit raportează aplică, în scop prudential, un sistem diferit de abordarea standard, descrisă în Regulamentul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale Valorilor Mobiliare nr. 14/19/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării standard, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale Valorilor Mobiliare nr. 11/108/2006, cu modificările și completările ulterioare, va aplica, de asemenea, același regim și la completarea anexei nr. II.5.

Art. 21. - Instituțiile de credit aplică prevederile art. 20 pct. 1 și pentru determinarea dobânzii anuale efective aferente contractelor noi privind creditele pentru consum și, respectiv, creditele pentru locuințe acordate gospodăriilor populației.

Art. 22. - (1) Instituțiile de credit rezidente determină, agregat la nivelul instituției de credit, ratele dobânzii aferente creditelor și ale dobânzii aferente depozitelor existente în sold, utilizând formula nr. 1 din anexa nr. II.1.

(2) Ratele dobânzii se determină cu două zecimale, prin rotunjire.

Art. 23. - (1) Instituțiile de credit rezidente determină, agregat la nivelul instituției de credit, ratele dobânzii aferente depozitelor overnight, depozitelor rambursabile după notificare, creditelor acordate pe descoperit de cont (overdrafts), creditelor reînnoibile automat (revolving) și creanțelor aferente cârșilor de credit utilizând formula nr. 1 din anexa nr. II.1.

(2) Ratele dobânzii se determină cu două zecimale, prin rotunjire.

Art. 24. - (1) Instituțiile de credit rezidente determină, agregat la nivelul instituției de credit, ratele dobânzii aferente contractelor noi de credite și depozite, altele decât depozitele overnight, depozitele rambursabile după notificare, creanțele aferente cârșilor de credit, creditele reînnoibile automat (revolving) și creditele acordate pe descoperit de cont (overdrafts), utilizând formula nr. 4 din anexa nr. II.1.

(2) Ratele dobânzii se determină cu două zecimale, prin rotunjire.

Art. 25. - (1) Instituțiile de credit rezidente determină, agregat la nivelul instituției de credit, dobânda anuală efectivă aferentă contractelor noi privind creditele pentru consum, respectiv creditele pentru locuințe acordate gospodăriilor populației, utilizând formula nr. 7 din anexa nr. II.1.

(2) Dobânda anuală efectivă se determină cu două zecimale, prin rotunjire.

SECȚIUNEA a 4-a Obligații de raportare

Art. 26. - (1) Instituțiile de credit rezidente raportează Băncii Naționale a României - Direcția statistică date și informații privind ratele dobânzii, astfel:

a) ratele dobânzii aferente soldurilor, conform structurii prevăzute în anexa nr. II.2 "Ratele dobânzii aferente creditelor și ale dobânzii aferente depozitelor existente în sold la data de...";

b) ratele dobânzii pentru depozitele overnight, depozitele rambursabile după notificare, creditele acordate pe descoperit de cont (overdrafts), creditele reînnoibile automat (revolving) și creanțele aferente cârșilor de credit, conform structurii prevăzute în anexa nr. II.3 "Ratele dobânzii aferente depozitelor overnight, depozitelor rambursabile după notificare, creditelor acordate pe descoperit de cont (overdrafts), creditelor reînnoibile automat (revolving) și creanțelor aferente cârșilor de credit existente în sold la data de...";

c) ratele dobânzii aferente contractelor noi de credit și depozit, altele decât depozitele overnight, depozitele rambursabile după notificare, creanțele aferente cârșilor de credit, creditele reînnoibile automat (revolving) și creditele acordate pe descoperit de cont (overdrafts), conform structurii prevăzute în anexa nr. II.4 "Ratele dobânzii aferente contractelor noi de credit și depozit - luna...";

d) ratele dobânzii aferente contractelor noi de credit cu garanții reale și/sau garanții personale, conform structurii prevăzute în anexa nr. II.5 "Ratele dobânzii aferente contractelor noi de credit cu garanții reale și/sau garanții personale - luna...";

e) dobânda anuală efectivă aferentă contractelor noi privind creditele pentru consum și creditele pentru locuințe acordate gospodăriilor populației, conform structurii prevăzute în anexa nr. II.3, tabelul "Dobânda anuală efectivă aferentă contractelor noi de credit".

(2) Datele raportate Băncii Naționale a României - Direcția statistică conform alin. (1) se referă la activitatea tuturor unităților operative de pe teritoriul național al instituțiilor de credit rezidente și se transmit lunar, în format electronic, până cel mai târziu la data de 17 a lunii următoare lunii pentru care se întocmește raportarea. În cazul în care data-limită până la care se transmite raportarea este o zi bancară, raportarea se transmite cel mai târziu în ultima zi bancară anterioară acesteia.

Art. 27. - (1) Instituțiile de credit au obligația să retransmită datele statistice privind ratele dobânzii în cazul în care au loc revizuirii ale datelor contabile, reclasificări sau se constată erori în datele transmise anterior.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

(2) Retransmisiile vor fi însoțite de note explicative.

CAPITOLUL IV

Statistici privind activele și pasivele bilanșiere ale instituțiilor financiare nebancale

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 28. - Prevederile prezentului capitol se aplică instituțiilor financiare nebancale, persoane juridice române, și sucursalelor din România ale instituțiilor financiare nebancale, persoane juridice străine, înscrise în Registrul general ținut de Banca Națională a României, denumite în continuare instituții financiare nebancale, și reglementează metodologia de determinare și raportare statistică la Banca Națională a României a activelor și pasivelor bilanșiere.

Art. 29. - Termenul "instituție financiară nebancale" are semnificația prevăzută la art. 5 lit. c) din Legea nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancale, cu modificările și completările ulterioare.

SECȚIUNEA a 2-a

Dispoziții specifice

Art. 30. - Partenerii contractuali ai instituțiilor financiare nebancale se clasifică pe sectoarele instituționale definite la art. 4.

Art. 31. - Activele bilanșiere ale instituțiilor financiare nebancale se clasifică în următoarele categorii, definite la art. 6: numerar, credite, depozite overnight, depozite la termen, alte depozite, titluri de valoare, altele decât acțiunile, acțiuni/unitățile fond ale fondurilor de piață monetară, acțiuni/unitățile fond ale fondurilor de investiții, acțiuni și alte titluri de participare, instrumente financiare derivate, active fixe, credite comerciale și avansuri acordate, alte sume de primit, alte active.

Art. 32. - Pasivele bilanșiere ale instituțiilor financiare nebancale se clasifică în următoarele categorii, definite la art. 7: titluri de creanță emise, capital și rezerve, instrumente financiare derivate, credite comerciale și avansuri primite, alte sume de plătit, alte pasive, precum și în categoria împrumuturi primite, definite ca sume datorate de instituția financiară nebancale creditorilor (altele decât cele aferente titlurilor de creanță emise).

Art. 33. - În vederea clasificării activelor și pasivelor bilanșiere pe categoriile de instrumente enumerate la art. 31 și, respectiv, art. 32, instituțiile financiare nebancale respectă următoarele reguli:

a) activele și pasivele bilanșiere ale instituțiilor financiare nebancale se înregistrează în anexa nr. III.1 în

moneda în care sunt denumite. În cazul facturilor emise de instituția financiară nebancale, elementele bilanșiere conținute în factură se înregistrează în moneda în care sunt emise facturile. De exemplu, în cazul unei facturi emise în lei pentru plata unei rate a unui credit în euro acordat unui debitor sub forma unui leasing financiar, elementele de activ din factură se înregistrează în anexa nr. III.1 în lei, deși restul creditului existent în sold la sfârșitul trimestrului se înregistrează în euro (moneda de denominare);

b) în coloana F din anexa nr. III.1 se înregistrează soldul la sfârșitul trimestrului al tuturor elementelor bilanșiere de activ și de pasiv, la care se adaugă creanțele - pentru elementele bilanșiere de activ la care se calculează creanța, respectiv datoriile - pentru elementele bilanșiere de pasiv la care se calculează datoriile;

c) la categoria credite acordate se înregistrează creditele acordate, creanțele aferente și restanțele aferente creditelor acordate și creanțele aferente existente în sold la data pentru care se întocmește raportarea;

d) creditele pentru dezvoltarea afacerilor, definite la art. 6 lit. b1.3), se includ în categoria credite pentru alte scopuri;

e) fiecare contract de credit se clasifică pe o singură bandă de scadență, în funcție de durata inițială pentru care a fost încheiat. Odată clasificat într-o bandă de scadență, împrumutul rămâne pe acea bandă până la rambursarea integrală a acestuia, dacă nu intervin modificări contractuale. Aceeași abordare se aplică și în cazul celorlalte elemente de activ și de pasiv care se detaliază pe benzi de scadență;

f) în cazul unui credit acordat sub forma leasingului financiar, rata de credit și dobânda de rambursat facturate se înregistrează în categoria de activ credite acordate. Celelalte elemente de activ facturate, cum ar fi TVA, rata de asigurare a bunului finanțat, diferențele de curs valutar, comisioane și altele asemenea, se înregistrează în categoria de activ alte sume de primit, indiferent dacă la sfârșitul trimestrului sunt în perioada de plată sau au devenit scadente;

g) cheltuielile înregistrate în avans, cum ar fi plățile în avans pentru un abonament, serviciu, asigurare, comisioane plătite în avans, avansuri acordate pentru imobilizări proprii și altele asemenea, se înregistrează în categoria de activ credite comerciale și avansuri acordate;

h) bunurile achiziționate în numele clienților precum și bunurile recuperate de la debitori, incluse temporar în bilanșul instituției financiare nebancale raportoare, se înregistrează la categoria de activ alte active;

i) provizioanele constituite de instituția financiară nebancale raportoare, indiferent de natura lor,

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

se înregistrează la categoria de pasiv capital și rezerve;

j) împrumuturile de natura leasingului financiar primite de instituțiile financiare nebancale pentru achiziționarea de bunuri mobile sau imobile necesare desfășurării activității proprii se înregistrează în categoria de pasiv împrumuturi primite;

k) contravaloarea biletelor la ordin primite inițială garanțide la un debitor, încasată de instituția financiară nebancale raportoare, se înregistrează în categoria de pasiv credite comerciale și avansuri primite;

l) avansurile primite de la clienți pentru bunurile ce urmează să fie finanțate de către instituția financiară nebancale raportoare se înregistrează în categoria de pasiv credite comerciale și avansuri primite, la codul corespunzător sectorului instituțional al clientului respectiv;

m) sumele de bani datorate de către instituțiile financiare nebancale furnizorilor de bunuri achiziționate pentru desfășurarea activității proprii se înregistrează în categoria de pasiv credite comerciale și avansuri primite, dacă achiziția s-a realizat printr-un credit acordat de furnizor;

n) sumele de bani datorate de instituțiile financiare nebancale furnizorilor de bunuri pentru terțe persoane, finanțate de instituțiile financiare nebancale sub formă de leasing financiar, se înregistrează în categoria de pasiv alte sume de plătit;

o) creditele acordate clienților care nu au fost trase de aceștia până la sfârșitul trimestrului pentru care se realizează raportarea și care rămân în contul curent al instituției financiare nebancale deschis la instituții de credit se înregistrează la categoria de pasiv alte sume de plătit, la codul de rând corespunzător sectorului instituțional al debitorului;

p) diferențele de curs valutar se înregistrează la categoriile de activ/pasiv alte sume de primit, respectiv alte sume de plătit;

q) amortizarea mijloacelor fixe se înregistrează la categoria de pasiv alte pasive;

r) activele și pasivele bilanțiere care nu se pot încadra în anexa nr. III.1 în unul dintre codurile de activ (de la A1 la A68) sau pasiv (de la P1 la P46) se încadrează la codul A69 alte active, respectiv P47 alte pasive.

SECȚIUNEA a 3-a Obligății de raportare

Art. 34. - (1) Instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul general au obligația să raporteze trimestrial Băncii Naționale a României date statistice conform structurii "Situția activelor și pasivelor bilanțiere existente în sold la data de..." prevăzute în

anexa nr. III.1, care cuprinde date privind toate elementele bilanțiere de activ și de pasiv la valoarea brută, existente în sold la sfârșitul trimestrului pentru care se întocmește raportarea, clasificate conform categoriilor prezentate la art. 31 și 32. Valorile acestor elemente includ creanțele atașate (aferele elementelor de activ) și, respectiv, datoriile atașate (aferele elementelor de pasiv).

(2) Instituțiile financiare nebancale grupează elementele de activ și de pasiv deținute în bilanș la sfârșitul trimestrului de referință în funcție de scadență, de țara contrapartidei și de moneda în care sunt denominate, cu respectarea următoarelor reguli:

a) creditele acordate și împrumuturile primite se repartizează pe 3 benzi de scadență (mai mică de un an inclusiv, între 1 și 5 ani inclusiv, peste 5 ani), în funcție de durata inițială a contractului/convenției al cărui/cărei obiect îl constituie, codificate conform tabelului "Codurile atribuite coloanei Cod scadență, pe instrumente financiare și intervale de scadență" din anexa nr. III.1;

b) titlurile de valoare, altele decât acțiunile deținute, depozitele la termen, alte depozite și titlurile de creanță emise se repartizează pe 3 benzi de scadență (mai mică de un an inclusiv, între 1 și 2 ani inclusiv, peste 2 ani), în funcție de durata inițială a contractului/convenției de depozit, respectiv maturitatea la emitere a titlurilor, codificate conform tabelului "Codurile atribuite coloanei Cod scadență, pe instrumente financiare și intervale de scadență" din anexa nr. III.1;

c) elementele bilanțiere de activ și de pasiv clasificate conform art. 31 și, respectiv, 32 se înscriu în coloana B din anexa nr. III.1, astfel încât codul scadenței, țara contrapartidei și moneda în care sunt denominate să fie identificate, împreună, în mod unic;

d) fiecare element bilanțier de activ și de pasiv înscris în coloana B din anexa nr. III.1 are același cod de rând (înscris în coloana A) indiferent de numărul de combinații cod scadență - cod țara contrapartidă - cod monedă. Astfel, un cod de rând înscris în coloana A apare în structura de date de mai multe ori, în funcție de numărul de combinații cod scadență - cod țara contrapartidă - cod monedă aferent elementului bilanțier respectiv.

(3) Instituțiile financiare nebancale au obligația să raporteze trimestrial Băncii Naționale a României date statistice conform structurii "Situția principalelor active și pasive bilanțiere în echivalent lei existente în sold la data de..." din anexa nr. III.2, care cuprinde date privind principalele active și pasive la valoarea brută, determinate în echivalent lei, existente în sold la sfârșitul trimestrului pentru care se întocmește raportarea.

Structura de date prevăzută în anexa nr. III.2 se

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

elaborează avându-se în vedere următoarele:

a) elementele bilanșiere exprimate în alte monede sunt transformate în echivalent lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României în ultima zi bancară a trimestrului pentru care se întocmește raportarea;

b) elementele bilanșiere exprimate în monede necotate de Banca Națională a României sunt transformate în echivalent lei la cursul de schimb utilizat în evidența contabilă. Monedele necotate sunt incluse în tabelul nr. 2 din anexa nr. III.2, care cuprinde codul ISO al monedei respective și cursul de schimb în raport cu leul utilizat în evidența contabilă și la elaborarea anexei nr. III.2.

(4) Datele structurate conform situațiilor prevăzute la alin. (1) și (3) se transmit la Banca Națională a României - Direcția statistică în format electronic, în termen de 30 de zile calendaristice de la sfârșitul trimestrului pentru care se realizează raportarea și se referă la activitatea tuturor unităților operative de pe teritoriul național. Datele se transmit în formatul electronic comunicat de Banca Națională a României.

(5) Instituțiile financiare nebankare au obligația să retransmită datele statistice privind activele și pasivele bilanșiere în cazul în care au loc revizuri ale datelor contabile, reclasificări sau se constată erori în datele transmise anterior. Retransmisiile vor fi însoțite de note explicative.

Art. 35. - Instituțiile financiare nebankare pot consulta prin intermediul paginii web a Băncii Naționale a României, www.bnr.ro, Ghidul privind raportarea statistică, ce cuprinde codurile ISO ale părților și codurile ISO ale monedelor.

CAPITOLUL V

Statistici privind activele și pasivele fondurilor de investiții

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 36. - Prevederile prezentului capitol definesc mecanismele de raportare potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 958/2007 al Băncii Centrale Europene din 27 iulie 2007 privind statisticile referitoare la activele și pasivele fondurilor de investiții (BCE/2007/8), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 211 din 11 august 2007, denumit în continuare Regulamentul BCE/2007/8, și se aplică societăților de investiții autoadministrate și societăților de administrare a investițiilor care administrează fonduri de investiții rezidente.

Art. 37. - **(1)** Prin fond de investiții se înțelege un organism de plasament colectiv care:

a) investește în active financiare și nefinanciare, în măsura în care obiectivul său este investirea capitalului obținut de la public; și

b) este constituit, în conformitate cu dreptul comunitar sau național, în temeiul:

(i) dreptului contractelor (ca un fond comun administrat de societăți de administrare);

(ii) dreptului fondurilor deschise de investiții [ca un fond deschis de investiții (unit trust)];

(iii) dreptului societăților comerciale (ca o societate de investiții); sau

(iv) oricărui alt mecanism similar.

(2) Sunt incluse în definiția fondurilor de investiții următoarele:

a) acele organisme ale căror unități de fond sau acțiuni sunt la cererea deținătorilor lor, răsкупărate sau rambursate direct sau indirect din activele organismelor respective; și

b) acele organisme care au un număr fix de acțiuni emise și ai căror acționari trebuie să cumpere sau să vândă acțiunile existente atunci când se alătură fondului sau îl părăsesc.

(3) Nu sunt incluse în definiția fondurilor de investiții următoarele:

a) fondurile de pensii;

b) fondurile de piață monetară.

(4) În sensul definiției fondului de investiții, termenul "public" cuprinde micii investitori, investitorii profesioniști și investitorii instituționali.

SECȚIUNEA a 2-a

Dispoziții specifice

Art. 38. - **(1)** Partenerii contractuali rezidenți și cei nerezidenți din statele membre ale Uniunii Europene ai fondurilor de investiții se clasifică pe sectoare instituționale. Standardele privind clasificarea sectoarelor sunt definite în Sistemul european de conturi naționale și regionale în Comunitate (SEC 95).

(2) Sectoarele instituționale sunt definite la art. 4.

Art. 39. - **(1)** Tabelul A din anexa II partea 1 la Regulamentul BCE/2007/8 oferă o descriere standard detaliată a categoriilor de instrumente ce constituie activele și pasivele fondurilor de investiții, pe care băncile centrale naționale le transpun în categorii aplicabile la nivel național.

(2) Activele bilanșiere ale fondurilor de investiții se clasifică în următoarele categorii:

a) creanțe din depozite și credite - această categorie este formată din fonduri acordate ca împrumut debitorilor de către fondurile de investiții, care nu sunt materializate în documente sau care au ca suport un

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

singur document (chiar dacă acesta a devenit negociabil). Aici sunt incluse active sub forma de depozite:

- depozite plasate la instituții financiare monetare:

(i) depozite transferabile: depozite (în moneda națională sau în monedă străină) care sunt imediat convertibile în numerar sau care sunt transferabile prin cec, ordin bancar, debitare sau alte instrumente similare, ambele fără niciun fel de restricții sau penalități semnificative;

(ii) alte depozite: toate deținerile în depozite, altele decât depozitele transferabile. Alte depozite nu pot fi utilizate pentru efectuarea de plăți în orice moment și nu sunt convertibile în numerar sau depozite transferabile fără niciun fel de restricții sau penalități semnificative. Această subcategorie include depozitele la termen și depozitele de economii;

- dețineri de titluri de valoare nenegociabile: dețineri de titluri de valoare, altele decât acțiunile și alte titluri de participare care nu sunt negociabile și nu pot fi tranzacționate pe piețele secundare;

- credite negociate: credite care au devenit negociabile de facto sunt clasificate la postul de activ "creanțe din depozite și credite", cu condiția ca acestea să fie în continuare materializate într-un document unic și, în general, negociate numai ocazional;

- creanțe în temeiul contractelor de report (reverse repos): contrapartida numerarului plătit în schimbul titlurilor de valoare achiziționate de fondurile de investiții la un preț dat, cu angajamentul ferm de revânzare a acestora și titluri de valoare (sau a unor titluri de valoare similare) la un preț fixat și la o dată ulterioară prestabilită.

Acest post include și numerarul.

Creanțele din depozite și credite se defalcă în următoarele subcategorii:

a1) numerar;

a2) depozite transferabile;

a3) alte depozite;

a4) credite acordate;

b) titluri de valoare, altele decât acțiunile;

c) acțiuni și alte titluri de participare defalcate

în următoarele subcategorii:

c1) acțiuni/unități de fond ale fondurilor de piață monetară;

c2) acțiuni/unități de fond ale fondurilor de investiții;

c3) acțiuni și alte titluri de participare, defalcate în:

c3.1) acțiuni cotate;

c3.2) acțiuni necotate;

c3.3) alte titluri de participare;

d) instrumente financiare derivate;

e) active nefinanciare - această categorie cuprinde:

- investiții în active fixe corporale (de exemplu, locuințe, alte clădiri și structuri și clădiri nerezidențiale) și valori (de exemplu, metale prețioase);

- active nefinanciare, corporale și necorporale, care urmează să fie utilizate de fondul de investiții în mod repetat pentru o perioadă mai lungă de un an. Aici sunt incluse terenuri și clădiri ocupate de fondul de investiții, precum și echipamente, programe informatice și alte infrastructuri;

f) alte active, defalcate în următoarele subcategorii:

f1) credite comerciale și avansuri acordate;

f2) alte sume de primit;

f3) alte active.

(3) Categoriile de active enumerate la alin. (2) lit. b), c), d) și f) sunt definite la art. 6.

(4) Creanța/Datoriata ată reprezintă drepturile de încasat/obligațiile de plată aferente dobânzii cuvenite/datorate și neajunse la scadență la sfârșitul lunii. Creanța/Datoriata ată se calculează pentru perioada scursă de la ultima scadență dobânzii. În cazul titlurilor de valoare emise la o valoare diferită de valoarea de răscumpărare (cazul titlurilor emise cu discount sau cu primă de emisiune), diferența dintre cele două valori este considerată dobândă și se împarte uniform pe durata de viață a titlului de valoare.

Creanța ată aferentă depozitelor și creditelor se înregistrează în categoria creanțe din depozite și credite, corespunzător instrumentului financiar pentru care se calculează. Creanța ată aferentă titlurilor de valoare, altele decât acțiunile, se înregistrează în categoria titluri de valoare, altele decât acțiunile.

(5) Pasivele bilanțiere ale fondurilor de investiții se clasifică în următoarele categorii:

a) credite și depozite atrase - sumele datorate de fondurile de investiții creditorilor, altele decât cele care provin din emisiunea de titluri de valoare negociabile.

Acest post cuprinde:

- credite: credite acordate care nu sunt materializate în documente sau care au ca suport un singur document (chiar dacă acesta a devenit negociabil);

- contracte de report (repo): contrapartida numerarului primit în schimbul titlurilor de valoare/aurului vândute/vândut la un preț dat, cu angajamentul ferm de răscumpărare a acestora și titluri de valoare/aceleiași aur (sau a unor titluri de valoare/unui aur similare/similar) la un preț fixat și la o dată ulterioară prestabilită. Sumele primite de fondurile de investiții în schimbul titlurilor de valoare/aurului transferate/transferat unui terț ("cumpărător temporar") sunt clasificate la contracte de report (repo), dacă există un

angajament ferm de răscumpărare a titlurilor de valoare, nu doar opțiune de a face acest lucru.

Aceasta înseamnă că fondul de investiții păstrează proprietatea reală (economică) asupra titlurilor de valoare/aurului suport în timpul operațiunii. În această privință, transferul dreptului de proprietate nu este o caracteristică relevantă pentru determinarea modalității de calificare a operațiunilor de tip report (repo). În cazul în care cumpărătorul temporar vinde titlurile de valoare/aurul primite/primit prin intermediul unei operațiuni de report (repo), această vânzare trebuie să fie înregistrată ca o tranzacție simplă cu titluri de valoare/aur și înregistrată în bilanțul cumpărătorului temporar ca poziție negativă în portofoliul de titluri de valoare/aur.

Următoarele 3 variante de operațiuni de tipul contractelor de report (repo) sunt toate structurate astfel încât să îndeplinească condițiile necesare pentru calificarea lor ca împrumuturi garantate. Prin urmare, sumele primite (în schimbul titlurilor de valoare/aurului transferate/transferat temporar unui terț) sunt clasificate la contracte de report (repo):

- sume primite în schimbul titlurilor de valoare/aurului transferate/transferat temporar unui terț sub forma unui contract de report (repo);

- sume primite în schimbul titlurilor de valoare/aurului transferate/transferat temporar unui terț sub formă de împrumuturi de obligațiuni (garantate cu numerar);

- sume primite în schimbul titlurilor de valoare/aurului transferate/transferat temporar unui terț sub forma unui contract de vânzare/răscumpărare.

Categoria de pasive credite și depozite atrase se clasifică, în funcție de durata inițială, în:

- credite și depozite atrase cu durata inițială mai mică sau egală cu un an,

- credite și depozite atrase cu durata inițială mai mare de un an și mai mică sau egală cu 5 ani,

- credite și depozite atrase cu durata inițială mai mare de 5 ani;

b) acțiuni/unități de fond ale fondului de investiții - acțiunile sau unitățile de fond, inclusiv sub forma titlurilor de participare la capital, emise de fondul de investiții. Acest post reprezintă datoriile totale către acționarii fondului de investiții. De asemenea, sunt incluse și fondurile rezultate din beneficiile nedistribuite sau fondurile rezervate de către fondul de investiții raportor în anticiparea unor posibile plăți și obligații viitoare. Această categorie reprezintă activul net al fondului de investiții. Acțiunile/Unitățile de fond ale fondului de investiții pot fi:

b1) acțiuni/unități de fond nominative ale fondului de investiții înseamnă acțiunile/unitățile de fond ale fondului de investiții în privința cărora, în

conformitate cu legislația națională, se ține un registru pentru identificarea deținătorilor acestor acțiuni/unități de fond, incluzând informații referitoare la reședința și sectorul deținătorului;

b2) acțiuni/unități de fond la purtător ale fondului de investiții înseamnă acțiunile/unitățile de fond ale fondului de investiții în privința cărora, în conformitate cu legislația națională, nu se ține un registru pentru identificarea deținătorilor acestor acțiuni/unități de fond sau în privința cărora se ține un registru care însă nu conține informații referitoare la reședința și sectorul deținătorului;

c) instrumente financiare derivate;

d) alte pasive, defalcate în următoarele sub-categorii:

d1) titluri de creanțe emise;

d2) credite comerciale și avansuri primite;

d3) alte sume de plătit;

d4) alte pasive.

(6) Categoriile de pasive enumerate la alin. (5) lit. c) și d) sunt definite la art. 7.

(7) Datoria atașată aferentă creditelor și depozitelor se înregistrează în categoria credite și depozite atrase, iar datoria atașată aferentă titlurilor de creanțe emise se înregistrează în categoria titluri de creanțe emise.

Art. 40. - În vederea clasificării activelor fondurilor de investiții pe categoriile de instrumente specificate la art. 39 alin. (2), societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate respectă următoarele reguli:

a) disponibilul fondului de investiții la societatea de servicii de investiții financiare se înregistrează în activul fondului de investiții, categoria alte sume de primit;

b) un instrument financiar clasificat în una dintre următoarele categorii: alte depozite, credite acordate, titluri de valoare, altele decât acțiunile, credite și depozite atrase și titluri de creanțe emise se clasifică pe o singură bandă de scadență, în funcție de durata inițială/scadența la emisiune. Odată clasificat într-o bandă de scadență instrumentul financiar rămâne pe acea bandă până la rambursarea completă, dacă nu intervin modificări contractuale;

c) cheltuielile înregistrate în avans, precum și comisiunile plătite în avans se înregistrează în categoria de activ credite comerciale și avansuri acordate;

d) sumele de bani aferente valorilor mobiliare vândute și nedecontate se înregistrează, după caz, în categoria alte sume de primit;

e) instrumentele financiare din portofoliu clasificate în una dintre următoarele categorii: titluri de valoare, altele decât acțiunile, acțiuni și alte titluri de

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

participație, acțiuni/unități de fond ale fondurilor de piață monetară, acțiuni/unități de fond ale fondurilor de investiții, instrumente financiare derivate se evaluează potrivit reglementărilor Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare privind calculul activului net;

f) activele nefinanciare se înregistrează la valoarea netă de amortizări;

g) instrumentele financiare clasificate în una dintre următoarele categorii de active/pasive: depozite transferabile, alte depozite, credite, credite comerciale și avansuri acordate/primate, alte sume de primit/plătite, alte active/pasive se înregistrează la valoarea brută.

Art. 41. - Poziția de pasiv acțiuni/unități de fond ale fondului de investiții se determină ca diferență între total active și total angajamente.

SECȚIUNEA a 3-a Obligății de raportare

Art. 42. - (1) Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate raportează lunar Băncii Naționale a României date statistice privind activele și pasivele fondurilor de investiții pe care le administrează conform structurii de date "Situția activelor și pasivelor bilanțiere la data de ..." descrise în anexa nr. IV.1, care cuprinde date privind toate elementele de activ și de pasiv existente în bilanțul sfârșitului lunii pentru care se întocmește raportarea. Valorile acestor elemente includ creanțele atașate (aferele elementelor de activ) și, respectiv, datoriile atașate (aferele elementelor de pasiv).

(2) Elementele bilanțiere de activ și de pasiv ale fondurilor de investiții se grupează în funcție de scadență, de țara partenerului contractual, de sectorul instituțional al partenerului contractual (în cazul rezidenților și nerezidenților din țările membre ale Uniunii Europene) și de moneda în care sunt denumite, aplicând următoarele reguli:

a) elementele bilanțiere de activ și de pasiv se grupează astfel încât codul de scadență, codul de țară al partenerului contractual, codul sectorului instituțional al partenerului contractual (în cazul rezidenților și nerezidenților din țările membre ale Uniunii Europene) și codul monedei în care sunt denumite să formeze o combinație care să apară o singură dată în anexa nr. IV.1 pentru fiecare cod de rând;

b) fiecare element bilanțier de activ și de pasiv înscris în coloana A din anexa nr. IV.1 are același cod de rând (înscris în coloana 0) pentru toate combinațiile de scadență - cod țară - cod sector instituțional - cod monedă. Astfel, un cod de rând înscris în coloana 0 poate apărea în structura de date de mai multe ori, în funcție de numărul de combinații de scadență - cod țară - cod

sector instituțional - cod monedă aferente elementului bilanțier respectiv;

c) partenerii contractuali ai fondurilor de investiții care sunt nerezidenți din state terțe nu sunt clasificați pe sectoare instituționale. Pentru aceștia, coloana "Cod sector instituțional" nu se completează.

Art. 43. - (1) Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate raportează lunar Băncii Naționale a României date statistice privind activele și pasivele bilanțiere ale fondurilor de investiții pe care le administrează conform structurii de date "Situția principalilor active și pasive bilanțiere în echivalent lei la data de ..." descrise în anexa nr. IV.2, care cuprinde date privind principalele active și pasive la valoarea brută, determinate în echivalent lei la sfârșitul lunii pentru care se întocmește raportarea.

(2) Structura de date prevăzută în anexa nr. IV.2 se elaborează avându-se în vedere următoarele:

a) elementele bilanțiere exprimate în alte monede sunt transformate în echivalent lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României în ultima zi bancară a lunii pentru care se întocmește raportarea;

b) elementele bilanțiere exprimate în monede necotate de Banca Națională a României sunt transformate în echivalent lei la cursul de schimb utilizat în evidența contabilă. Monedele necotate sunt incluse în tabelul nr. 2 din anexa nr. IV.1, care cuprinde codul ISO al monedei respective și cursul de schimb în raport cu leul utilizat în evidența contabilă și la elaborarea anexei nr. IV.2.

Art. 44. - (1) Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate raportează lunar Băncii Naționale a României date statistice privind fondurile de investiții pe care le administrează conform structurii de date "Ajustări din reevaluare datorate variațiilor prețului în luna ..." descrise în anexa nr. IV.3, care cuprinde date privind ajustările din reevaluare datorate variațiilor prețului la care activele și pasivele bilanțiere sunt înregistrate.

(2) Ajustările din reevaluare datorate variațiilor prețului includ variațiile care au loc în timp în valoarea stocurilor de sfârșit de perioadă din cauza variațiilor valorii de referință la care sunt înregistrate, adică pierderile/câștigurile înregistrate.

(3) Ajustările din reevaluare datorate variațiilor prețului se grupează în funcție de scadență, de țara partenerului contractual, de sectorul instituțional al partenerului contractual (în cazul rezidenților și nerezidenților din țările membre ale Uniunii Europene) și de moneda în care sunt denumite elementele de activ și de pasiv la care se referă, conform regulilor de la art. 42 alin. (2).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Art. 45. - Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate raportează lunar Băncii Naționale a României date statistice privind fondurile de investiții pe care le administrează conform structurii de date "Situția vânzărilor și răscumpărărilor de acțiuni/unități de fond ale fondului de investiții în luna ..." descrise în anexa nr. IV.4, ce cuprinde date privind vânzările și, respectiv, răscumpărările de acțiuni/unități de fond în echivalent lei ale fondului de investiții în perioada de referință.

Art. 46. - Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate raportează lunar Băncii Naționale a României date statistice privind fondurile de investiții pe care le administrează conform structurii de date "Situția deținerilor de titluri de valoare identificabile prin cod ISIN la data de ..." descrise în anexa nr. IV.5, care cuprinde date privind titlurile identificabile prin cod ISIN deținute în portofoliu la sfârșitul lunii de către fondul de investiții.

Art. 47. - (1) Datele structurate conform situațiilor prevăzute la art. 42-46 se transmit în format electronic la Banca Națională a României - Direcția statistică, în termen de 25 de zile de la sfârșitul lunii pentru care se realizează raportarea.

(2) Banca Națională a României comunică în timp util agenților raportori formatul electronic și modalitatea de transmitere a datelor.

(3) Fondurile de investiții au obligația să retransmită datele statistice privind activele și pasivele în cazul în care au loc revizuirii ale datelor contabile, reclasificări sau se constată erori în datele transmise anterior. Retransmisiile vor fi însoțite de note explicative.

Art. 48. - (1) Anexa nr. IV.6 cuprinde tabelele 1-4 necesare încadrării datelor statistice aferente fondurilor de investiții pe structurile de date solicitate prin prezentul regulament, respectiv tabelul 1 "Codurile atribuite coloanei Cod scadență, pe instrumente financiare și intervale de scadență", tabelul 2 "Codurile atribuite coloanei Cod sector instituțional", tabelul 3 "Clasificarea în funcție de politica de investiții a fondurilor de investiții care nu au obligația înregistrării la CNVM" și tabelul 4 "Structura fondurilor de investiții din categoria Alte Organisme de Plasament Colectiv care nu au obligația înregistrării la CNVM".

(2) Societățile de administrare a investițiilor și societățile de investiții autoadministrate pot consulta Ghidul privind raportarea statistică prin intermediul paginii web a Băncii Naționale a României, www.bnr.ro

CAPITOLUL VI

Balanșa de plăți

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 49. - Prevederile prezentului capitol se aplică rezidenților care desfășoară operațiuni de natura balanșei de plăți și definesc mecanismele de raportare potrivit prevederilor Regulamentului (CE) nr. 184/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 ianuarie 2005 privind statisticile comunitare ale balanșei de plăți, ale comerțului internațional cu servicii și ale investițiilor străine directe, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 35 din 8 februarie 2005, și prevederilor art. 5 alin. (1) din Regulamentul (CE) nr. 924/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 privind plățile transfrontaliere în Comunitate și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2.560/2001, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 266 din 9 octombrie 2009.

SECȚIUNEA a 2-a

Definițiile termenilor de bază

Art. 50. - În sensul prezentului capitol, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) balanșă de plăți - sinteza statistică a tranzacțiilor economice și financiare ale unei părți cu restul lumii, pe o perioadă de timp determinată, tranzacțiile se referă la bunuri, servicii, venituri, transferuri fără contraprestare (donații, ajutoare, cadouri și altele asemenea), precum și la creanțe și obligații financiare;

b) plată - transmiterea unei sume de bani către un terț:

b1) în vederea achitării parțiale sau totale a unui debit;

b2) în situația acordării unui credit sau constituirii unui alt tip de creanță;

b3) cu titlu de transfer fără contraprestare;

c) încasare - primirea unei sume de bani de la un terț în una dintre situațiile prevăzute la lit. b);

d) raportori - rezidenți care au obligația de a raporta date la Banca Națională a României, în baza prezentului regulament;

e) operațiuni de natura balanșei de plăți - tranzacții economice și financiare între rezidenți și nerezidenți de natura celor menționate la lit. a), implicând încasări sau plăți, compensări în natură oricărui și alte asemenea operațiuni;

f) investiție directă - relație investițională de durată între o entitate rezidentă și o entitate nerezidentă; de regulă implică exercitarea de către investitor a unei influențe manageriale semnificative în întreprinderea în care a investit; sunt considerate investiții directe capitalul social vărsat și rezervele ce revin unui investitor

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

care deține cel puțin 10% din capitalul social subscris al unei întreprinderi, creditele dintre acest investitor și întreprinderea în care a investit, precum și profitul reinvestit de către acesta în întreprinderea respectivă; investițiile imobiliare (investițiile în clădiri și terenuri) sunt considerate investiții directe;

g) investiție de portofoliu - investiție în valori mobiliare de natura acțiunilor obligatiunilor și a altor titluri de natura acestora (certIFICATE de depozit negociabile, obligațiuni cu cupon zero, obligațiuni convertibile, obligațiuni cu dobândă indexabilă, bonuri de tezaur și altele asemenea), efectuată în scopul plasării temporare de fonduri pe piața de capital; de regulă nu conduce la exercitarea de către deținători a unei influențe manageriale asupra emitentului; în cazul acțiunilor sunt luate în considerare deținerea de sub 10% din valoarea capitalului social subscris al emitentului;

h) transferuri neutre - operațiuni care implică mișcări în conturile Nostro sau Loro ale instituțiilor de credit, fără a constitui operațiuni de natura balanței de plăți, de exemplu operațiuni valutare între rezidenți sau operațiuni valutare între rezidenți;

i) operațiuni nemonetare - operațiuni de natura balanței de plăți, care se desfășoară fără transferarea de fonduri, în totalitate sau parțial, cum ar fi barter, compensări (netting), aranjamente de clearing și altele asemenea.

SECȚIUNEA a 3-a Obligații de raportare

Art. 51. - Rezidenții au obligația de a raporta toate operațiunile de natura balanței de plăți, în conformitate cu prevederile prezentului regulament. Raportările statistice sunt obligatorii atât pentru operațiunile derulate prin instituțiile de credit persoane juridice române și sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine (din statele membre ale Uniunii Europene, din celelalte state aparținând Spațiului Economic European, precum și din statele terțe), denumite în continuare instituții de credit, cât și pentru operațiunile derulate prin instituții de credit rezidente, prin alți intermediari financiari rezidenți sau rezidenți, precum și pentru cele în relație directă cu rezidenții.

Art. 52. - (1) La efectuarea oricărei plăți către rezidenți, clienții rezidenți ai instituțiilor de credit au obligația de a completa formularul "Dispoziție/Declarație de plată externă (DPE)", pus la dispoziție de către instituția de credit prin intermediul căreia se efectuează plata sau prezentat acesteia de către ordonatorul plății, numai pentru plata a cărei valoare este egală cu ori mai mare de 50.000 euro sau echivalent

la data plății. Formularul DPE prezentat în anexa nr. V.1 se completează în două exemplare, dintre care unul pentru instituția de credit și celălalt pentru ordonatorul plății. Pentru efectuarea oricărei plăți către rezidenți a cărei valoare este mai mică de 50.000 euro sau echivalent la data plății, instituțiile de credit pot utiliza formulare potrivit cerințelor proprii.

(2) În cazul unei plăți ordonate prin sistem computerizat (electronic banking) sau prin alte modalități de teletransmisie a cărei valoare este egală cu ori mai mare de 50.000 euro sau echivalent la data plății, clienții ordonatori au obligația punerii la dispoziția instituțiilor de credit a formularului DPE completat, în maximum 10 zile calendaristice de la efectuarea plății.

(3) În cazul ridicărilor de valută în numerar din conturi deschise la instituții de credit, pentru plăți către rezidenți, inclusiv cheltuieli pentru deplasări externe, formularul DPE se completează numai de către persoanele juridice și numai pentru sumele egale cu ori mai mari de 50.000 euro sau echivalent la data plății.

(4) Pentru plățile efectuate în cadrul unui acreditiv, formularul DPE se utilizează în calitate de declarație de plată externă și se completează numai pentru plățile de căror valori sunt egale cu ori mai mari de 50.000 euro sau echivalent la data plății. Formularul DPE se va completa în maximum 15 zile calendaristice de la efectuarea plății de către client sau instituția de credit, în funcție de procedura stabilită de comun acord, cu respectarea instrucțiunilor de completare.

(5) În cazul plăților în lei dintre rezidenți și rezidenți pe teritoriul României, formularul DPE se completează în calitate de declarație de plată, odată cu ordinul de plată în lei.

Art. 53. - (1) Clienții rezidenți ai instituțiilor de credit au obligația să completeze formularul "Declarație de încasare externă (DIE)" pentru orice încasare de la rezidenți a cărei valoare este egală cu ori mai mare de 50.000 euro sau echivalent la data încasării, în cel mult 10 zile calendaristice de la creditarea conturilor lor. Formularul DIE prezentat în anexa nr. V.2 se completează în două exemplare, dintre care unul pentru instituția de credit și celălalt pentru client.

(2) Persoanele juridice rezidente vor completa formularul DIE și în cazul depunerilor de valută în numerar la instituțiile de credit, dacă aceasta provine din încasări de la rezidenți, numai pentru sumele egale cu ori mai mari de 50.000 euro sau echivalent la data depunerii.

Art. 54. - Pentru echivalarea în euro a altor monede, în vederea determinării pragului de 50.000 euro, se utilizează cursul de schimb al pieței valutare, comunicat de Banca Națională a României, din ultima zi bancară anterioară datei ordonării plății, respectiv creditării contului.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Art. 55. - Răspunderea pentru corectitudinea datelor și informațiilor completate în formularele DPE și DIE revine clienților instituțiilor de credit, titularii ai operațiilor respective. Instituțiile de credit au obligația să urmărească completarea corectă a formularelor DPE și DIE de către clienți.

Art. 56. - (1) Instituțiile de credit au obligația să raporteze la Banca Națională a României - Direcția statistică, în formatul electronic și structura stabilite de Banca Națională a României:

a) datele și informațiile cuprinse în formularele DPE și DIE; raportarea se va efectua lunar, până la data de 12 a lunii următoare celei pentru care se face raportarea;

b) totalitatea încasărilor și plăților în nume și în cont propriu efectuate în raport cu nerezidenții (cu excepția schimbului valutar pentru persoane fizice efectuat prin ghișeele proprii), soldurile activelor și pasivelor financiare pe termen scurt în relație cu nerezidenții, transferurile neutre, precum și valoarea agregată a tranzacțiilor efectuate în numele și în contul clienților în valoare mai mică de 50.000 euro sau echivalent la data tranzacției, în conformitate cu listele de indicatori prevăzute în anexa nr. V.3; raportarea se va efectua lunar, până la data de 20 a lunii următoare celei pentru care se face raportarea.

(2) Instituțiile de credit au obligația să raporteze schimbul valutar pentru persoane fizice efectuat prin ghișeele proprii, în conformitate cu prevederile art. 59.

(3) Instituțiile de credit au obligația să notifice investițiile directe în străinătate în conformitate cu prevederile art. 61.

(4) Casele centrale ale cooperativelor de credit vor raporta centralizat atât operațiunile proprii de natura balanței de plăți, cât și pe cele ale cooperativelor din rețea.

Art. 57. - Datele transmise letric și electronic la Banca Națională a României - Direcția statistică lunar, până la data de 20 a lunii următoare celei pentru care se face raportarea, de către Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, în conformitate cu anexa nr. V.4, respectiv de către Ministerul Finanțelor Publice, în conformitate cu anexa nr. V.5, se integrează în bilanș de plăți.

Art. 58. - Rezidenții care realizează operațiuni nemonetare au obligația să raporteze letric aceste tranzacții la Banca Națională a României - Direcția statistică, până la data de 20 a lunii următoare celei pentru care se face raportarea, prin completarea și transmiterea anexei nr. V.6.

Art. 59. - Rezidenții care efectuează schimb valutar cu numerar și substitute de numerar pentru persoane fizice, în conformitate cu reglementările în vigoare, au obligația raportării acestor tranzacții la

Banca Națională a României - Direcția statistică lunar, până la data de 10 a lunii următoare celei pentru care se face raportarea, conform anexei nr. V.7; datele se transmit în formatul electronic comunicat de Banca Națională a României.

Art. 60. - (1) Persoanele juridice rezidente care au conturi deschise în străinătate au obligația să raporteze letric la Banca Națională a României - Direcția statistică tranzacțiile efectuate prin aceste conturi; raportarea se va efectua lunar, până la data de 20 a lunii următoare celei pentru care se face raportarea, conform anexei nr. V.8.

(2) Obligația de raportare pentru ambasade, consulate și alte reprezentanțe ale României în străinătate, precum și pentru entitățile din străinătate ce aparțin persoanelor juridice române, fără a avea statut de rezident în străinătate, revine persoanei juridice rezidente de care acestea aparțin.

(3) Instituțiile de credit nu raportează în baza prezentului articol.

Art. 61. - (1) Persoanele juridice și fizice rezidente care dețin cel puțin 10% din capitalul social al unei companii nerezidente sau dețin entități fără personalitate juridică (sucursale) înregistrate și/sau autorizate să funcționeze în străinătate sunt considerate investitori direcți în străinătate și au obligația notificării acestei investiții directe la Banca Națională a României - Direcția statistică.

(2) Notificarea investiției se va efectua prin completarea și transmiterea letrică a formularului prezentat în anexa nr. V.9, în cel mult 30 de zile calendaristice de la data dobândirii dreptului de proprietate asupra a cel puțin 10% din capitalul social subscris al companiei nerezidente respective sau de la înființarea sucursalei în străinătate.

CAPITOLUL VII

Operațiuni valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 62. - Prevederile prezentului capitol se aplică persoanelor fizice și juridice rezidente, care au încheiat contracte cu nerezidenți pentru operațiuni valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung.

Art. 63. - Constituie operațiuni valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung, dacă nu sunt operațiuni de natura datoriei publice externe, următoarele operațiuni:

a) credite și împrumuturi financiare cu termen

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

mai mare de un an, primite de rezidenți de la nerezidenți, constând în finanțări rambursabile pe bază contractuală, cum ar fi creditul/împrumutul financiar standard, creditul sindicalizat, linia de finanțare, operațiunile de leasing financiar, creditul ipotecar și de consum și altele asimilate acestora;

b) credite legate de comerțul internațional, cu termen mai mare de un an, primite de rezidenți de la nerezidenți, respectiv credite contractate în cadrul operațiunilor de comerț internațional cu bunuri și servicii, inclusiv efectuarea plășilor în rate, pe faze de execuție, la solicitarea furnizorilor de bunuri și servicii sau efectuarea plășilor la un anumit termen de la livrarea bunului/prestarea serviciului, indiferent dacă s-au emis sau nu efecte de comerț, rescadenșarea unor astfel de plăși, precum și finanșarea unor astfel de credite de către un terț;

c) tranzacționarea primară a titlurilor de credit cu scadenșala emisiunii mai mare de un an (obligașuni și alte instrumente financiare cu venit fix) emise de rezidenți pe o piașă de capital și achizișionate de nerezidenți.

SECȚIUNEA a 2-a Obligașii de raportare

Art. 64. - (1) Persoanele juridice și fizice rezidente care au încheiat contracte cu nerezidenți pentru operașuni valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung au obligașia să notifice operașunile respective prin transmiterea la Banca Nașională a României - Direcșia statistică a formularului F1 "Notificare la Banca Nașională a României", prevăzut în anexa nr. VI.1, și a formularului F2 "Scadenșarul tragerilor, al rambursărilor de capital și al plășilor de dobândă și comisioane", prevăzut în anexa nr. VI.2, în termen de 30 de zile de la data încheierii contractului.

(2) Persoanele juridice și fizice rezidente care, potrivit alin. (1), au notificat operașuni valutare de capital au în continuare obligașia notificării la Banca Nașională a României - Direcșia statistică a schimbării sediului social, rezilierii contractului și a modificării, fașă de notificarea inișială, a creditorului, a debitorului și a valorii creditului, pe toată durata derulării operașunii notificate, prin transmiterea, în termen de 15 zile, a unui formular F1 completat în mod corespunșător. Schimbarea de debitor se notifică de către debitorul cedent, noul debitor preluând în continuare obligașiile de notificare sau de raportare în legătură cu angajamentul extern respectiv.

(3) Pentru elaborarea de statistici privind datoria privată externă a României, institușii de credit (bănci, sucursale ale băncilor străine, case centrale ale

cooperativelor de credit) au obligașia să transmită trimestrial la Banca Nașională a României - Direcșia statistică, până în data de 15 a lunii următoare încheierii trimestrului, în format electronic, situașia clienșilor rezidenșicare derulează operașuni de această natură fără a avea număr alocat din Registrul datoriei private externe, identificator statistic atribuit de Banca Nașională a României în baza notificării conform alin. (1) (situașie prevăzută în anexa nr. VI.4).

Art. 65. - (1) Persoanele juridice și fizice rezidente selecșionate de către Banca Nașională a României, pe criterii de eantionare statistică, ca titulare de contracte privind angajamente externe reprezentative pentru evaluarea datoriei private externe a României, la solicitarea lettrică a Băncii Nașionale a României - Direcșia statistică, au obligașia să raporteze date privind derularea acestor operașuni. Raportarea se va efectua potrivit formularului F3 "Raportare statistică privind operașunile valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung", prevăzut în anexa nr. VI.3.

(2) Persoanele juridice și fizice rezidente menșionate la alin. (1) vor notifica la Banca Nașională a României - Direcșia statistică, în termen de 15 zile de la producerea lor, toate modificările survenite în "Scadenșarul tragerilor, al rambursărilor de capital și al plășilor de dobândă și comisioane" fașă de situașia notificată inișial, prin transmiterea a câte unui nou formular F2 ori de câte ori survin astfel de modificări.

Art. 66. - Persoanele juridice și fizice rezidente care, la data intrării în vigoare a prezentului regulament, se află în curs de raportare la Banca Nașională a României a operașunilor valutare de natura datoriei private externe au obligașia continuării raportării statistice.

Art. 67. - Răspunderea pentru corectitudinea datelor și informașiilor transmise revine persoanei juridice sau fizice rezidente care a contractat operașiunea de natura datoriei private externe.

CAPITOLUL VIII

Structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienșilor nebankari neguvernamentali

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 68. - Prevederile prezentului capitol se aplică institușii de credit, persoane juridice române, și sucursalelor din România ale institușii de credit, persoane juridice străine, și reglementează metodologia de determinare și raportare la Banca Nașională a României a statisticilor privind structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienșilor nebankari neguvernamentali ai institușii de credit.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

SECȚIUNEA a 2-a Dispoziții specifice

Art. 69. - (1) Categoriile de credite prevăzute în anexa nr. VII sunt definite la art. 6 lit. b).

(2) Categoriile de depozite prevăzute în anexa nr. VII sunt definite la art. 7 lit. a).

(3) Creditele și depozitele se referă la rezidenți și nerezidenți, astfel cum sunt definiți la art. 2

(4) Sectoarele instituționale în care se clasifică clienții instituțiilor de credit sunt definite la art. 4. Poziția alte sectoare instituționale din anexa nr. VII include: alți intermediari financiari, auxiliari financiari, societăți de asigurare și fonduri de pensii, fonduri de piață monetară și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației.

Art. 70. - În vederea întocmirii raportării Structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienților nebancari neguvernamentali, instituțiile de credit aplică următoarele reguli:

a) pentru fiecare indicator din anexa nr. VII se înregistrează soldul bilanșier din ultima zi bancară a lunii pentru care se întocmește raportarea;

b) pentru credite și depozite se înregistrează numai principalul;

c) creditele și depozitele denumite în alte monede sunt transformate în echivalent lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României în ultima zi bancară a lunii pentru care se întocmește raportarea;

d) creditele curente sunt creditele aflate în derulare în ultima zi bancară a lunii pentru care se întocmește raportarea și care nu înregistrează întârzieri la plată;

e) creditele restante, definite conform art. 9 lit.)), nu includ poziții extrabilanșiere. Sunt considerate restante creditele care în ultima zi bancară a lunii pentru care se întocmește raportarea înregistrează întârzieri la plată de cel puțin o zi;

f) disponibilitățile la vedere sunt asimilate depozitelor overnight, astfel cum sunt definite la art. 7 lit. a1);

g) repartizarea pe județe a creditelor și depozitelor se realizează pe criteriul apartenenței teritoriale a unității instituției de credit.

SECȚIUNEA a 3-a Obligații de raportare

Art. 71. - (1) Instituțiile de credit raportează Banca Națională a României date și informații privind Structura în profil teritorial a creditelor și depozitelor clienților nebancari neguvernamentali conform structurii prevăzute în anexa nr. VII.

(2) Datele raportate Băncii Naționale a României conform alin. (1) se referă la activitatea tuturor unităților operative de pe teritoriul național ale instituțiilor de credit și se transmit lunar, în format electronic, până cel mai târziu în data de 20 a lunii următoare lunii pentru care se întocmește raportarea. În cazul în care data-limită până la care se transmite raportarea este o zi bancară, raportarea se transmite cel mai târziu în ultima zi bancară anterioară acesteia.

Art. 72. - (1) Instituțiile de credit au obligația să retransmită datele statistice în cazul în care au loc revizuri ale datelor contabile, reclasificări sau se constată erori în datele transmise anterior.

(2) Retransmiterile vor fi însoțite de note explicative.

TITLUL II

Raportarea de date în scopul monitorizării tranzacțiilor de pe piața monetară/valutară

CAPITOLUL I

Raportarea de date privind tranzacții efectuate pe piața monetară și valutară interbancară și tranzacții cu instrumente financiare derivate

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 73. - Prezentul titlu stabilește structura și modul de raportare a:

a) tranzacțiilor efectuate pe piața valutară interbancară;

b) operațiunilor de atragere și plasare de depozite efectuate pe piața monetară interbancară;

c) tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate având ca suport rata dobânzii (forward rate agreements, swap-uri pe rata dobânzii și operațiuni pe rata dobânzii) efectuate pe piețele bursiere;

d) tranzacțiilor cu operațiuni având ca suport cursul de schimb al monedei naționale și swap-urilor valutare pe rata dobânzii efectuate pe piețele bursiere.

Art. 74. - Instituțiile de credit, persoane juridice române, și sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine, denumite în continuare entități raportoare, au obligația de raportare a datelor prevăzute la art. 73 astfel:

a) entitățile raportoare care acționează ca intermediar pe piața valutară interbancară cu îndeplinirea condițiilor prevăzute în Norma Băncii Naționale a României nr. 3/2005 privind funcționarea pieței valutare interbancare, cu modificările ulterioare - pentru: tranzacțiile efectuate pe piața valutară interbancară, tranzacțiile cu operațiuni având ca suport cursul de schimb al monedei naționale și swap-urile

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

valutare pe rata dobânzii efectuate pe piețe la buna înțelegere;

b) entitățile raportoare care efectuează operațiuni pe piața monetară interbancară cu îndeplinirea condițiilor prevăzute în Norma Băncii Naționale a României nr. 4/1995 privind funcționarea pieței monetare interbancare, cu modificările și completările ulterioare - pentru operațiunile de atragere și plasare de depozite pe piața monetară interbancară;

c) băncile, persoane juridice române, și sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine - pentru tranzacțiile cu instrumente financiare derivate având ca suport rata dobânzii (forward rate agreements, swap-uri pe rata dobânzii și opțiuni pe rata dobânzii) efectuate pe piețele la buna înțelegere.

SECȚIUNEA a 2-a

Definițiile termenilor de bază

Art. 75. - Termenii și expresiile utilizate în cuprinsul prezentului titlu au următoarele semnificații:

a) piața monetară interbancară - are semnificația prevăzută în Norma Băncii Naționale a României nr. 4/1995, cu modificările și completările ulterioare;

b) piața valutară interbancară - are semnificația prevăzută în Norma Băncii Naționale a României nr. 3/2005, cu modificările ulterioare;

c) piețele la buna înțelegere (over-the-counter - OTC) - piețele care se negociază instrumente financiare derivate și care nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a fi încadrate în categoria piețelor organizate și a piețelor asimilate piețelor organizate; contractele tranzacționate over-the-counter nu sunt standardizate;

d) operațiunile de atragere și plasare de depozite pe piața monetară interbancară - operațiunile efectuate conform Normei Băncii Naționale a României nr. 4/1995, cu modificările și completările ulterioare;

e) tranzacții valutare, operațiuni la vedere (spot), operațiunile termen (forward), operațiunile swap - au semnificația prevăzută în Norma Băncii Naționale a României nr. 3/2005, cu modificările ulterioare;

f) forward rate agreement (FRA) - contract încheiat între două părți având ca obiect plata la o dată prestabilită a unui volum de dobândă calculat în funcție de o sumă notională în monedă națională; volumul de dobândă reprezintă diferența dintre valoarea plătită de cumpărător (rezultată prin aplicarea asupra sumei notionale a unei rate de dobândă fixă convenită) și valoarea încasată de acesta (rezultată prin aplicarea ratei dobânzii practicate pe piață în acel moment);

g) swap pe rata dobânzii - contract încheiat între două părți având ca obiect plata pe parcursul unei perioade prestabilite a unor volume de dobândă

calculate în funcție de o sumă notională în monedă națională; volumele de dobândă se calculează periodic ca diferență între valorile rezultate prin aplicarea asupra sumei notionale a două rate de dobândă convenite, cel puțin una dintre acestea fiind variabilă;

h) opțiuni pe rata dobânzii - contract încheiat între două părți prin plata unei prime care îi conferă cumpărătorului dreptul de a încasa sau de a plăti un volum de dobândă calculat în funcție de o sumă notională în monedă națională, la o dată prestabilită (opțiune de tip european) sau pe parcursul unei perioade convenite (opțiune de tip american).

i) cap pe rata dobânzii - contract încheiat între două părți prin plata unei prime care îi conferă cumpărătorului dreptul de a încasa un volum de dobândă calculat în funcție de o sumă notională în monedă națională, atunci când rata de dobândă variabilă este mai mare decât rata de dobândă fixă convenită;

j) floor pe rata dobânzii - contract încheiat între două părți prin plata unei prime care îi conferă cumpărătorului dreptul de a încasa un volum de dobândă calculat în funcție de o sumă notională în monedă națională, atunci când rata de dobândă variabilă este mai mică decât rata de dobândă fixă convenită;

k) opțiuni pe cursul de schimb al monedei naționale - contract încheiat între două părți prin plata unei prime, care îi conferă cumpărătorului dreptul de a cumpăra (în cazul opțiunii "call") sau de a vinde (în cazul opțiunii "put"), la o dată prestabilită (opțiune de tip european) ori pe parcursul unei perioade convenite (opțiune de tip american), o anumită sumă în deiză la o valoare convenită a cursului de schimb al monedei naționale;

l) swap valutar pe rata dobânzii (currency swap) - contract încheiat între două părți având ca obiect plata unor volume de dobândă calculate periodic prin aplicarea unor rate de dobândă convenite asupra a două sume, din care una în monedă națională și una în deiză; contractul poate sau nu să prevadă și transferul efectiv între părți al celor două sume, la un curs de schimb agreed, și, respectiv, inversarea acestei operațiuni la data scadenței contractului.

SECȚIUNEA a 3-a

Obligații de raportare

Art. 76. - Entitățile raportoare au obligația să transmită Băncii Naționale a României datele/informațiile privind tranzacțiile prevăzute la art. 73 prin intermediul Sistemului informatic de raportare către Banca Națională a României (SIRBNR), după cum urmează:

a) pentru tranzacțiile efectuate pe piața valutară interbancară - în fiecare zi bancară, până la ora 9,15,

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

pentru tranzacțiile valutare contra monedei naționale din ziua bancară precedentă, și până la ora 11,00, pentru tranzacțiile valutare contra valută din ziua bancară precedentă;

b) pentru operațiunile de tragere și plasare de depozite pe piața monetară interbancară - în fiecare zi bancară, până la ora 17,00, pentru tranzacțiile din ziua curentă;

c) pentru tranzacțiile cu instrumente financiare derivate având ca suport rata dobânzii (forward rate agreements, swap-uri pe rata dobânzii și opțiuni pe rata dobânzii) efectuate pe piețe la buna înțelegere - în fiecare zi bancară, între orele 10,00-11,00, pentru tranzacțiile din ziua bancară precedentă;

d) pentru tranzacții cu opțiuni având ca suport cursul de schimb al monedei naționale și swap-uri valutare pe rata dobânzii efectuate pe piețe la buna înțelegere - în fiecare zi bancară, între orele 10,00-11,00, pentru tranzacțiile din ziua bancară precedentă.

Art. 77. - Transmiterea datelor se realizează în format XML, conform structurii de raportare prevăzute în anexele nr. VIII. 1 - VIII. 8 și regulilor de sistem stabilite și puse la dispoziția entităților raportoare - prin intermediul SIRBNR - de Banca Națională a României.

TITLUL III

Raportarea de date și informații în scopul monitorizării activității de plăți

CAPITOLUL I

Raportarea de date și informații statistice referitoare la plăți, instrumente de plată, sisteme de plăți, sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 78. - (1) Prezentul titlu stabilește structura și modul de raportare a datelor și informațiilor statistice privind plățile, operațiunile cu instrumente de plată și cele cu instrumente financiare și se aplică instituțiilor de credit persoane juridice române, sucursalelor din România ale instituțiilor de credit persoane juridice străine, denumite în continuare instituții de credit, instituțiilor de plată persoane juridice române și sucursalelor din România ale instituțiilor de plată străine înscrise în Registrul instituțiilor de plată ținute de Banca Națională a României, denumite în continuare instituții de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică persoane juridice române, sucursalelor din România ale instituțiilor emitente de monedă electronică, denumite în continuare instituții emitente de monedă electronică, precum și Trezoreriei Statului, Companiei Naționale "Poșta Română" - S.A., denumită în continuare Poșta

Română, administratorilor de sisteme de plăți și administratorilor de sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, precum și depozitarilor centrali și contrapărților centrale pentru activitatea lor în legătură cu sistemele de decontare cu instrumente financiare.

(2) Indicatorii raportați de instituțiile prevăzute la alin. (1) sunt prezentați în anexele nr. IX.1-IX.3 și X.

SECȚIUNEA a 2-a

Definițiile termenilor de bază

Art. 79. - (1) În înțelesul prezentului capitol, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) acțiuni - valori mobiliare care stabilesc proprietatea asupra unei părți din firmă/afacere, de exemplu acțiuni tranzacționabile pe burse de valori (acțiuni listate sau acțiuni cotate), acțiuni necotate sau nelistate și alte forme de active de acest tip. Acțiunile includ recipise de depozit și acțiuni/părți în fonduri de investiții. Uzual, acțiunile sunt purtătoare de venit sub forma dividendelor;

b) alte instrumente financiare derivate - orice alte instrumente financiare derivate, altele decât contractele futures și contractele cu opțiuni;

c) alte valori mobiliare - orice alte valori mobiliare negociabile, de exemplu warantele;

d) alții - alți participanți (de exemplu, dealeri și brokeri în cazul anexei nr. IX.2);

e) alți intermediari financiari - societăți și cvasisocietăți financiare a căror funcție principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară (exclusiv cele furnizate de instituțiile financiare monetare);

f) auxiliari financiari - societăți și cvasisocietăți financiare a căror funcție principală constă în exercitarea de activități financiare auxiliare;

g) bancă centrală - o instituție care, în baza legii, este responsabilă de politica monetară a unui stat sau a unei zone specifice. Băncile centrale naționale și Banca Centrală Europeană sunt considerate bănci centrale;

h) clienți ai instituțiilor financiare monetare care nu sunt instituții financiare monetare - persoane fizice sau juridice care nu fac parte din categoria instituțiilor financiare monetare. Această categorie cuprinde autorități publice centrale, alți intermediari financiari și auxiliari financiari, societăți de asigurare, fonduri de pensii, societăți nefinanciare, gospodăriile populației și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației;

i) contract futures - un instrument financiar, respectiv un contract standardizat, care stabilește obligația deținătorului de a cumpăra/vinde o cantitate

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

specificată dintr-un activ, care poate fi o valoare mobilă, o valută, o marfă, la un preț predeterminat la o dată viitoare;

j) contract cu opțiuni - un instrument financiar, respectiv un contract standardizat, care oferă deținătorului dreptul, nu obligația, să cumpere/să vândă o cantitate specificată dintr-un activ, care poate fi o valoare mobilă, o valută, o marfă, la un preț predeterminat (până) la o dată viitoare;

k) contraparte centrală (CCP) - o entitate care se interpune între părțile care au încheiat o tranzacție, acționând în calitate de cumpărător pentru orice vânzător și în calitate de vânzător pentru orice cumpărător pentru un set specific de contracte;

l) depozitar central (CSD) - o entitate care ține și administrează valori mobiliare sau alte active financiare, ține conturile emitenților și asigură procesarea tranzacțiilor prin înregistrări contabile. Activele pot exista fizic, în formă materială (dar imobilizate în/la depozitarul central) sau dematerializate, în forma înregistrărilor electronice;

m) gospodăriile populației - persoane fizice sau grupuri de persoane fizice consumatoare de bunuri și servicii, care folosesc aceeași locuință, utilizează în comun o parte sau totalitatea veniturilor și a patrimoniului, consumă în colectiv bunuri și servicii și, eventual, produc bunuri și/sau servicii nefinanciare exclusiv pentru consumul lor final;

n) instituții de credit - instituții având semnificația prevăzută în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare;

o) instituții emitente de monedă electronică - instituții având semnificația prevăzută la art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 127/2011 privind activitatea de emisie de monedă electronică;

p) instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației - persoane juridice care servesc gospodăriile populației, furnizând bunuri și servicii nedestinate pieței;

q) instituții de plată - instituții având semnificația prevăzută în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată, aprobată cu modificări prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare;

r) instituții financiare monetare - instituții de credit, precum și toate celelalte instituții financiare rezidente a căror activitate constă în atragerea de depozite sau substitute de depozite de la entități, altele decât instituțiile financiare monetare, și care acordă credite și/sau efectuează plasamente în instrumente financiare în cont propriu. Această categorie cuprinde Banca Națională a României ca bancă centrală, instituții

de credit și alte instituții financiare monetare (fonduri ale pieței monetare);

s) instrumente financiare derivate bazate pe active financiare (Financial derivatives) - instrumente financiare derivate bazate pe un activ, care poate fi o valoare mobilă, o valută, o rată de dobândă etc.;

t) instrumente financiare derivate bazate pe (active) mărfuri (Commodity derivatives) - instrumente financiare derivate bazate pe un activ, care poate fi un produs agricol, energie, gaz etc.;

u) monedă electronică - are semnificația prevăzută la art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 127/2011;

v) național - localizat în țara în care se află depozitarul central/contrapartea centrală. Un participant direct din afara țării în care se află depozitarul central, care are o sucursală în țara depozitarului central, va fi tratat ca participant național. Similar, un membru compensator înregistrat în afara țării în care se află contrapartea centrală, care participă la un sistem având contraparte centrală printr-o sucursală în țara în care se află contrapartea centrală, trebuie tratat ca un membru compensator național. Dacă o contraparte centrală care este înregistrată în țară are o sucursală în țară, atunci membrii compensatori înregistrați în țară trebuie tratați ca membri compensatori naționali;

w) nonnațional - nelocalizat în țara în care se află depozitarul central/contrapartea centrală.

NOTĂ: Un membru compensator înregistrat în afara țării, care participă într-un sistem având contraparte centrală printr-o sucursală în țara în care se află contrapartea centrală, trebuie tratat ca un membru compensator național. Dacă o contraparte centrală care este înregistrată în țară are o sucursală în țară, atunci membrii compensatori înregistrați în țară trebuie tratați ca membri compensatori naționali;

x) obligațiuni (Bonds) - valori mobiliare de îndatorare cu maturitate mai mare de un an;

y) over the counter (OTC) - o metodă de tranzacționare a valorilor mobiliare care nu implică o piață reglementată sau o bursă de valori, participanții tranzacționând direct;

z) repo - un angajament de a vinde o cantitate specificată dintr-un activ și de a o (re)cumpăra la un preț predeterminat la o dată viitoare sau la cerere;

aa) societăți de asigurare și fonduri de pensii - societăți și cvasisocietăți financiare a căror funcție principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară rezultate din reciprocitatea riscurilor;

bb) valoare mobilă de îndatorare - o promisiune a emitentului (împrumutătorului) de a plăti integral sau în mai multe rate deținătorului (împrumutătorului) la o dată viitoare specificată sau la date viitoare specificate. Uzual, asemenea valori

mobiliare sunt purtătoare de dobândă (cupon) și/sau sunt vândute cu discount, iar valoarea nominală va fi plătită la maturitate. Valorile mobiliare de îndatorare includ obligațiuni (inclusiv cele convertibile), valori mobiliare de tip "stripped" și valori mobiliare de îndatorare pe termen scurt;

cc) valori mobiliare de îndatorare pe termen scurt (Short-term paper) - valori mobiliare de îndatorare cu maturitate de un an sau mai mică de un an.

(2) Următorii termeni și expresii au semnificațiile prevăzute de Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 6/2006 privind emiterea și utilizarea instrumentelor de plată electronică și relațiile dintre participanții la tranzacțiile cu aceste instrumente: cardul emis de o instituție de credit, cardul emis de o instituție de plată, cardul de comerciant, cardul co-branded, cardul hibrid, codul de identificare al emitentului (Issuer Identification Number - IIN), codul personal de identificare aferent unui card (Personal Identification Number - PIN), comerciantul acceptant, deținătorul, emitentul, instituția acceptantă, imprinter, instrumentul de plată electronică, instrumentul de plată cu acces la distanță, instrumentul de plată la distanță tip internet-banking, instrumentul de plată la distanță tip home-banking, instrumentul de plată la distanță tip mobile-banking, procesatorul, terminalele, utilizatorul.

SECȚIUNEA a 3-a Obligații de raportare

Art. 80. - (1) În vederea monitorizării activității de plăți cu instrumente de plată electronică, emitenții raportează Băncii Naționale a României - Direcția stabilitate financiară indicatorii prevăzuți în anexa nr. X, relevanți pentru activitatea pe care o desfășoară, mai puțin pozițiile 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 44, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 64, 66, 67, 68, 69, 70 și 71, care vor fi raportate de către instituțiile acceptante. Indicatorii prevăzuți în anexa nr. X, având o frecvență de raportare lunară/trimestrială, se raportează Băncii Naționale a României trimestrial, până cel târziu la data de 15 a lunii următoare trimestrului pentru care se efectuează raportarea. În cazul indicatorilor cu frecvență de raportare lunară, se raportează trimestrial Băncii Naționale a României date aferente celor 3 luni ale trimestrului.

(2) Instituțiile de credit, instituțiile de plată, instituțiile emitente de monedă electronică, Trezoreria Statului, Poșta Română și administratorii de sisteme de plăți raportează Băncii Naționale a României, anual, până cel târziu la data de 10 mai a fiecărui an pentru anul precedent, indicatorii prevăzuți în anexa nr. IX.1, după cum urmează:

a) instituțiile de credit raportează indicatorii din tabelele 1 și 2;

b) instituțiile de plată raportează indicatorii relevanți din tabelele 1 și 2 în funcție de natura activității desfășurate;

c) instituțiile emitente de monedă electronică raportează indicatorii relevanți din tabelele 1 și 2 în funcție de natura activității desfășurate;

d) Poșta Română și Trezoreria Statului raportează indicatorii relevanți din tabelele 1 și 2 în funcție de natura activității desfășurate;

e) administratorii de sisteme de plăți raportează indicatorii din tabelele 3 și 4.

(3) Administratorii de sisteme de decontare a operațiilor cu instrumente financiare, respectiv depozitarii centrali și contrapărțile centrale, au obligația să transmită Băncii Naționale a României - Direcția stabilitate financiară, anual, până cel mai târziu la data de 10 februarie a fiecărui an pentru anul precedent, datele solicitate conform structurilor prevăzute în anexele nr. IX.2 și IX.3, după caz.

(4) Termenele stabilite mai sus pot fi modificate de Banca Națională a României, inclusiv la solicitarea Băncii Centrale Europene.

CAPITOLUL II

Raportarea de date statistice referitoare la tranzacțiile efectuate prin conturile de corespondent

SECȚIUNEA 1

Domeniul de aplicare

Art. 81. - Prezentul capitol se aplică instituțiilor de credit, persoane juridice române, și sucursalelor din România ale instituțiilor de credit străine, denumite în continuare instituții de credit.

SECȚIUNEA a 2-a

Definițiile termenilor de bază

Art. 82. - În înțelesul prezentului capitol, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) aranjament de cont de corespondent - aranjament de plată în care o instituție de credit, denumită corespondent, deschide în evidențele sale un cont pentru altă instituție de credit, denumită repondent, și furnizează repondentului, prin intermediul acestui cont, servicii constând în executarea de plăți și alte servicii conexe. Aranjamentele de cont de corespondent prin care instituțiile de credit își furnizează reciproc servicii de plăți și alte servicii implică utilizarea conturilor de corespondent de tip cont nostro și/sau cont

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

loro;

b) cont nostro - contul deschis în evidențele corespondentului pe numele repondentului;

c) cont loro - contul deschis în evidențele corespondentului pe numele repondentului; din perspectiva repondentului acest cont este un cont "nostro";

d) credit intraday - credit acordat de către corespondent repondentului pe parcursul zilei de operare a respectivului corespondent, a cărui rambursare trebuie să aibă loc cel mai târziu la sfârșitul zilei de operare în care a fost acordat creditul;

e) credit overdraft - credit acordat de către corespondent repondentului, a cărui scadență este după sfârșitul zilei de operare a respectivului corespondent următoare celei în care a fost acordat creditul, precum și credite intraday nerambursate și transformate în credite overdraft;

f) credit overnight - credit acordat de către corespondent repondentului, a cărui scadență este stabilită de către corespondent, dar nu mai târziu de sfârșitul zilei de operare a corespondentului următoare celei în care a fost acordat creditul;

g) zi de operare - zi calendaristică pe durata căreia se furnizează servicii de corespondent bancar, conform programului stabilit prin aranjamentul de cont de corespondent.

SECȚIUNEA a 3-a Obligații de raportare

Art. 83. - (1) Instituțiile de credit pot încheia aranjamente de cont de corespondent în lei.

(2) În cazul aranjamentelor de cont de corespondent în lei încheiate între instituțiile de credit participante la sistemele de plăți din România, instituțiile de credit care au calitatea de corespondent au obligația raportării datelor statistice conform anexei nr. XI.1, individual, pe fiecare repondent.

(3) În cazul aranjamentelor de cont de corespondent în lei încheiate între instituții de credit participante la sistemele de plăți din România și instituțiile de credit care nu au această calitate, instituțiile de credit participante la sistemele de plăți au obligația raportării datelor statistice, conform anexelor nr. XI.1 și XI.2, individual, pe fiecare repondent, respectiv corespondent.

(4) Raportarea datelor statistice se efectuează trimestrial, în termen de 15 zile de la data încheierii fiecărui trimestru.

Art. 84. - Datele statistice vor fi raportate Băncii Naționale a României prin intermediul Sistemului informatic de raportare - SIRBNR, cu

respectarea prevederilor Normei Băncii Naționale a României nr. 15/2006 privind transmiterea indicatorilor primari prin intermediul Sistemului informatic de raportare către Banca Națională a României, cu modificările și completările ulterioare.

TITLUL IV

Sancțiuni și dispoziții finale

Art. 85. - Nerespectarea dispozițiilor prezentului regulament atrage aplicarea măsurilor și/sau a sancțiunilor prevăzute de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, de Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 99/2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, de Legea nr. 93/2009, cu modificările și completările ulterioare, precum și de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2009, aprobată cu modificări prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare, și de Legea nr. 127/2011.

Art. 86. - Anexele nr. I-XI fac parte integrantă din prezentul regulament.

Art. 87. - Banca Națională a României asigură confidențialitatea datelor și informațiilor obținute în baza prezentului regulament, în conformitate cu prevederile art. 49 din Legea nr. 312/2004.

Art. 88. - (1) Prezentul regulament intră în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) La data intrării în vigoare a prezentului regulament se abrogă:

a) Norma Băncii Naționale a României nr. 10/2009 pentru aplicarea Regulamentului (CE) nr. 25/2009 al Băncii Centrale Europene din 19 decembrie 2008 privind bilanșul sectorului instituțiilor financiare monetare (reformare) (BCE/2008/32), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 861 din 10 decembrie 2009;

b) Norma Băncii Naționale a României nr. 11/2009 pentru aplicarea Regulamentului (CE) nr. 63/2002 privind statisticile referitoare la ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru depozitele constituite de gospodării și societăți nefinanciare și creditele acordate acestora (BCE/2001/18), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 854 din 9 decembrie 2009;

c) Norma Băncii Naționale a României nr. 12/2007 privind raportarea statistică a activelor și pasivelor bilanșiere ale instituțiilor financiare nebankare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 677 din 4 octombrie 2007;

d) Norma Băncii Naționale a României nr.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

26/2006 privind raportarea statistică a datelor pentru elaborarea bilanșului de plăți, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.031 din 27 decembrie 2006, cu modificările ulterioare;

e) Normele Băncii Naționale a României nr. 17/2002 privind raportarea statistică la Banca Națională a României a operațiunilor valutare de capital de natura datoriei private externe pe termen mediu și lung, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 700 din 25 septembrie 2002, cu modificările ulterioare;

f) Norma Băncii Naționale a României nr. 21/2006 privind raportarea tranzacțiilor cu instrumente financiare derivate având ca suport rata dobânzii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 909 din 8 noiembrie 2006;

g) Norma Băncii Naționale a României nr. 13/2004 privind raportarea tranzacțiilor efectuate pe piața valutară interbancară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.120 din 29 noiembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;

h) art. I din Norma Băncii Naționale a României nr. 9/2007 pentru modificarea Normei Băncii Naționale a României nr. 13/2004 privind raportarea tranzacțiilor efectuate pe piața valutară interbancară și a Normei Băncii Naționale a României nr. 15/2006 privind transmiterea indicatorilor primari prin intermediul Sistemului informatic de raportare către Banca Națională a României, publicată în Monitorul

Official al României, Partea I, nr. 463 din 10 iulie 2007;

i) Norma Băncii Naționale a României nr. 22/2006 privind raportarea tranzacțiilor cu opțiuni având ca suport cursul de schimb al monedei naționale și a swap-urilor valutare pe rata dobânzii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 909 din 8 noiembrie 2006;

j) Norma Băncii Naționale a României nr. 11/2007 privind raportarea de date și informații statistice referitoare la plăți, sisteme de plăți și sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 564 din 16 august 2007;

k) Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 10/2009 privind raportarea tranzacțiilor efectuate prin conturile de corespondent și abrogarea unor acte normative care impun restricții în utilizarea acestor conturi, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 454 din 1 iulie 2009;

l) art. 41 din Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 6/2006 privind emiterea și utilizarea instrumentelor de plată electronică și relațiile dintre participanți la tranzacțiile cu aceste instrumente, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 15 noiembrie 2006.

p. Președintele Consiliului de administrație
al Băncii Naționale a României,
Florin Georgescu

Reglementări europene

Directiva 2011/89/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2011 de modificare a Directivelor 98/78/CE, 2002/87/CE, 2006/48/CE și 2009/138/CE în ceea ce privește supravegherea suplimentară a entităților financiare care aparțin unui conglomerat financiar (Text cu relevanță pentru SEE)

Cuvinte-cheie: Directiva, supraveghere, instituții de credit.

*Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
L 326, 08/12/2011 p. 0113 – 0141*

(continuare din numărul precedent al Revistei)

8. Articolul 9 se modifică după cum urmează:

(a) alineatul (4) se înlocuiește cu următorul text:

"(4) Statele membre se asigură că toate întreprinderile care fac obiectul supravegherii suplimentare în temeiul articolului 5 dispun de sisteme de control intern proprii care să permită producerea tuturor datelor și informațiilor relevante în scopul supravegherii suplimentare.

Statele membre solicită entităților reglementate, la nivelul conglomeratului financiar, să pună la dispoziția autorităților lor competente în mod periodic, detalii privind structura juridică, precum și structura de conducere și organizațională, inclusiv a tuturor entităților reglementate, a filialelor nereglementate și a sucursalelor importante.

Statele membre solicită entităților reglementate să facă public, la nivelul conglomeratului financiar, anual, fie integral, fie prin intermediul unor referiri la informații echivalente, descrierea structurii lor juridice, precum și a structurii de conducere și organizaționale."

(b) se adaugă următorul alineat:

"(6) Autoritățile competente armonizează aplicarea supravegherii suplimentare a mecanismelor de control intern și a proceselor de gestionare a riscurilor prevăzute în prezentul articol cu procesele de supraveghere prevăzute la articolul 124 din Directiva 2006/48/CE și articolul 248 din Directiva 2009/138/CE. În acest scop, AES elaborează, prin intermediul Comitetului comun, orientări generale comune în vederea realizării convergenței practicilor de supraveghere în ceea ce privește aplicarea supravegherii suplimentare a

Daniela Boda

*Consilier juridic-Direcția Juridică
Banca Națională a României*

mecanismelor de control intern și a proceselor de gestionare a riscurilor, prevăzute la prezentul articol, precum și cu privire la coerența cu procesele de supraveghere prevăzute la articolul 124 din Directiva 2006/48/CE și articolul 248 din Directiva 2009/138/CE. Acestea elaborează orientări generale comune specifice privind aplicarea prezentului articol participanților conglomeratelor financiare în cazul în care dreptul național al societăților comerciale împiedică aplicarea articolului 14 alineatul (2) din prezenta directivă."

9. Se introduce următorul articol:

"Articolul 9b

Simularea de criză

(1) Statele membre pot cere coordonatorului să asigure organizarea de simulări de criză periodice și adecvate pentru conglomeratele financiare. Acestea pot solicita autorităților competente în cauză să coopereze pe deplin cu coordonatorul.

(2) În scopul simulărilor de criză organizate pe întreg teritoriul Uniunii, AES pot, prin intermediul Comitetului comun și, în cooperare cu Comitetul european pentru risc sistemic, instituit prin Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind supravegherea macro-prudențială la nivelul Uniunii Europene a sistemului financiar și de înființarea unui Comitet european pentru risc sistemic(*), să elaboreze parametri suplimentari pentru simulările de criză, care să cuprindă riscurile specifice asociate conglomeratelor financiare, în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 1093/2010, cu Regulamentul (UE) nr. 1094/2010 și cu Regulamentul (UE) nr. 1095/2010. Coordonatorul transmite Comitetului comun rezultatele simulării de criză.

10. Articolul 10 alineatul (2) litera (b) se modifică după cum urmează:

(a) la punctul (ii), primul paragraf se înlocuiește cu textul următor:

"(ii) în cazul în care cel puțin două entități reglementate care își au sediul social în Uniune au ca întreprindere mamă același holding financiar mixt, iar una din aceste entități a fost autorizată în statul membru în care holdingul financiar mixt își are sediul social, rolul de coordonator este exercitat de autoritatea competentă din statul membru care a autorizat entitatea reglementată în cauză";

(b) punctul (iii) se înlocuiește cu următorul text:

"(iii) în cazul în care cel puțin două entități reglementate care își au sediul social în Uniune au ca întreprindere mamă același holding financiar mixt, dar niciuna dintre aceste entități nu a fost autorizată în statul membru în care holdingul financiar mixt își are sediul social, rolul de coordonator este exercitat de autoritatea competentă care a autorizat entitatea reglementată care prezintă bilanșul total cel mai ridicat în sectorul financiar cel mai important".

11. Articolul 11 se modifică după cum urmează:

(a) alineatul (3) se înlocuiește cu următorul text:

"(3) Fără a se aduce atingere posibilității prevăzute de actele legislative ale Uniunii de a delega anumite competențe și responsabilități de supraveghere, prezența unui coordonator care are sarcini specifice privind supravegherea suplimentară a entităților reglementate care aparțin unui conglomerat financiar nu modifică cu nimic sarcinile și responsabilitățile care revin autorităților competente în temeiul normelor sectoriale.";

(b) se introduc următoarele alineate:

"(4) Cooperarea impusă în cadrul prezentei secțiuni și exercitarea sarcinilor enumerate la alineatele (1), (2) și (3) din prezentul articol și la articolul 12 și, condiționate de cerințele de confidențialitate și de compatibilitatea cu dreptul Uniunii, coordonarea și cooperarea corespunzătoare cu autoritățile de supraveghere relevante din țările terțe, atunci când este cazul, sunt realizate prin colegii înființate în temeiul articolului 131a din Directiva 2006/48/CE sau al articolului 248 alineatul (2) din Directiva 2009/138/CE.

Acordurile de coordonare menționate la alineatul (1) al doilea paragraf se reflectă în mod separat în acordurile scrise de coordonare existente în temeiul articolului 131 din Directiva 2006/48/CE sau al articolului 248 din Directiva 2009/138/CE. Coordonatorul, în calitate de președinte al unui colegiu înființat în temeiul articolului 131a din Directiva 2006/48/CE sau al articolului 248 alineatul (2) din

Directiva 2009/138/CE, decide care dintre autoritățile competente implicate participă la o reuniune sau la orice altă activitate a colegiului respectiv."

12. La articolul 12 alineatul (1) al doilea paragraf, litera (a) se înlocuiește cu următorul text:

"(a) identificarea structurii juridice a grupului, precum și a structurii de conducere și organizaționale, inclusiv a tuturor entităților reglementate, a filialelor nereglementate și a sucursalelor importante care aparțin unui conglomerat financiar, a acționarilor holdingurilor calificate de la ultimul nivel al societății mamă, precum și a autorităților competente ale entităților reglementate din cadrul grupului;"

13. La articolul 12a, se adaugă următorul alineat:

"(3) Coordonatorii pun la dispoziția Comitetului comun informațiile menționate la articolul 9 alineatul (4) și la articolul 12 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a). Comitetul comun pune la dispoziția autorităților competente informații privind structura juridică, precum și structura de conducere și organizațională a conglomeratelor financiare."

14. Se introduce următorul articol:

"Articolul 12b

Orientări generale comune

(1) AES elaborează, prin intermediul Comitetului comun, orientări generale comune privind efectuarea evaluărilor de risc ale conglomeratelor financiare de către autoritatea competentă. Aceste orientări generale asigură, în special, că evaluările de risc conțin instrumente adecvate pentru a evalua riscurile de grup cu care se confruntă conglomeratele financiare.

(2) AES emit, prin intermediul Comitetului comun, orientări generale comune pentru dezvoltarea practicilor de supraveghere care să permită supravegherea suplimentară a holdingurilor financiare mixte pentru a completa în mod adecvat supravegherea unui grup în temeiul Directivei 98/78/CE și al Directivei 2009/138/CE sau, după caz, supravegherea consolidată în temeiul Directivei 2006/48/CE. Respectivele orientări generale permit includerea tuturor riscurilor relevante în procesul de supraveghere, eliminând totodată potențialele suprapuneri prudențiale și de supraveghere."

15. Articolul 18 se modifică după cum urmează:

(a) titlul se înlocuiește cu următorul text:

"Întreprinderi mamă cu sediul într-o";

(b) alineatul (3) se înlocuiește cu următorul text:

"(3) Autoritățile competente pot aplica alte metode care să asigure supravegherea suplimentară corespunzătoare a entităților reglementate care aparțin unui conglomerat financiar. Aceste metode sunt aprobate de către coordonator, după consultarea celorlalte

autorităților competente relevante. Autoritățile competente pot solicita în mod special înființarea unui holding financiar mixt cu sediul social în Uniune și pot aplica prezenta directivă entităților reglementate din conglomeratul financiar condus de respectivul holding. Autoritățile competente se asigură că aceste metode îndeplinesc obiectivul de supraveghere suplimentară în conformitate cu prezenta directivă și informează celelalte autorități competente implicate și Comisia.”

16. Articolul 19 se înlocuiește cu următorul text:

"Articolul 19

Cooperarea cu autoritățile competente din țările terțe

Articolul 39 alineatele (1) și (2) din Directiva 2006/48/CE, articolul 10a din Directiva 98/78/CE și articolul 264 din Directiva 2009/138/CE se aplică mutatis mutandis în cazul negocierii de acorduri cu una sau mai multe țări terțe cu privire la modalitățile de exercitare a supravegherii suplimentare a entităților reglementate care aparțin unui conglomerat financiar.”

17. Titlul capitolului III se înlocuiește cu următorul text:

"ACTE DELEGATE ȘI MĂSURI DE PUNERE ÎN APLICARE".

18. Articolul 20 se înlocuiește cu următorul text:

"Articolul 20

Competențe conferite Comisiei

Comisia este împuternicită să adopte acte delegate în conformitate cu articolul 21c în ceea ce privește adaptările tehnice care trebuie aduse prezentei directive în următoarele domenii:

(a) formularea mai precisă a definițiilor prevăzute la articolul 2 pentru a lua în considerare evoluția pieșelor financiare la aplicarea prezentei directive;

(b) alinierea terminologiei și reformularea definițiilor din prezenta directivă în conformitate cu actele ulterioare ale Uniunii privind entitățile reglementate și aspectele conexe;

(c) definirea mai precisă a metodelor de calcul prevăzute la anexa I pentru a lua în considerare evoluția pieșelor financiare și a tehnicilor prudențiale.

Aceste măsuri nu includ dispozițiile care fac obiectul competenței delegate și conferite Comisiei în ceea ce privește elementele enumerate la articolul 21a.”

19. La articolul 21, alineatele (2), (3) și (5) se elimină.

20. Articolul 21a se modifică după cum urmează:

(a) la alineatul (1) primul paragraf se adaugă următoarea literă:

“(d) articolul 6 alineatul (2) în vederea asigurării unui format uniform (cu instrucțiunile) pentru raportare și a determinării frecvenței de raportare și, după caz, a

datelor de raportare.”;

(b) se introduce următorul alineat:

“(1a) În vederea asigurării unei aplicări consecvente a dispozițiilor de la articolele 2, 7 și 8 și din anexa II, AES elaborează, prin intermediul Comitetului comun, un proiect de standarde tehnice de reglementare pentru stabilirea unei formulări mai precise a definițiilor prevăzute la articolul 2 și pentru a coordona dispozițiile adoptate în temeiul articolelor 7 și 8 și al anexei II.

Comitetul comun prezintă proiectele de standarde tehnice de reglementare Comisiei până la 1 ianuarie 2015.

Comisia este împuternicită să adopte standardele tehnice de reglementare menționate la primul paragraf în conformitate cu articolele 10-14 din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010, din Regulamentul (UE) nr. 1094/2010 și, respectiv, din Regulamentul (UE) nr. 1095/2010.”;

(c) se introduce următorul alineat:

“(3) În termen de doi ani de la adoptarea standardelor tehnice de reglementare în conformitate cu alineatul (2) litera (a), statele membre solicită un format uniform pentru raportare și determină frecvența de raportare, precum și datele pentru raportarea calculului menționat la prezentul articol.”

21. În capitolul III se introduc următoarele articole:

"Articolul 21b

Orientări generale comune

AES elaborează, prin intermediul Comitetului comun, orientările generale comune menționate la articolul 3 alineatul (8), articolul 7 alineatul (5), articolul 8 alineatul (5), articolul 9 alineatul (6), articolul 11 alineatul (1) al treilea paragraf, articolul 12b și articolul 21 alineatul (4) în conformitate cu procedura stabilită la articolul 56 din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010, din Regulamentul (UE) nr. 1094/2010 și, respectiv, din Regulamentul (UE) nr. 1095/2010.

Articolul 21c

Exercitarea delegării de competențe

(1) Competența de a adopta acte delegate este conferită Comisiei în condițiile prevăzute în prezentul articol.

(2) Delegarea de competențe menționată la articolul 20 se conferă Comisiei pe o perioadă de patru ani de la 9 decembrie 2011. Comisia prezintă un raport privind delegarea de competențe cel târziu cu oase luni înainte de încheierea perioadei de patru ani. Delegarea de competențe se prelungește tacit cu perioade de timp identice, cu excepția cazului în care Parlamentul European sau Consiliul se opun prelungirii respective cel târziu cu trei luni înainte de încheierea fiecărei perioade.

(3) Delegarea de competențe menționată la articolul 20 poate fi revocată oricând de Parlamentul European

sau de Consiliu. O decizie de revocare pune capăt delegării de competențe specificată în decizia respectivă. Decizia produce efecte din ziua care urmează publicării acesteia în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene sau de la o dată ulterioară menționată în decizie. Decizia nu aduce atingere actelor delegate care sunt deja în vigoare.

(4) De îndată ce adoptă un act delegat, Comisia îl notifică simultan Parlamentului European și Consiliului.

(5) Un act delegat adoptat în temeiul articolului 20 intră în vigoare numai în cazul în care nici Parlamentul European și nici Consiliul nu au formulat obiecțiuni în termen de trei luni de la notificarea acestuia către Parlamentul European și Consiliu sau în cazul în care, înainte expirării termenului respectiv, Parlamentul European și Consiliul au informat Comisia că nu vor formula obiecțiuni. Respectivul termen se prelungește cu trei luni la inițiativa Parlamentului European sau a Consiliului."

22. La articolul 30, primul paragraf se înlocuiește cu următorul text:

"Până la realizarea unei coordonări ulterioare a normelor sectoriale, statele membre se asigură că întreprinderile de administrare a investițiilor se încadrează:

(a) în sfera de aplicare a supravegherii consolidate a instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții sau în sfera de aplicare a supravegherii suplimentare a întreprinderilor de asigurare care aparțin unui grup de asigurare;

(b) în sfera de aplicare a supravegherii suplimentare în sensul prezentei directive, în cazul în care grupul este un conglomerat financiar;

(c) în procesul de identificare în conformitate cu articolul 3 alineatul (2)."

23. Se introduce următorul articol:

"Articolul 30a

Administratorii fondurilor de investiții alternative

(1) Până la realizarea unei coordonări ulterioare a normelor sectoriale, statele membre se asigură că administratorii fondurilor de investiții alternative se încadrează:

(a) în sfera de aplicare a supravegherii consolidate a instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții sau în sfera de aplicare a supravegherii suplimentare a întreprinderilor de asigurare care aparțin unui grup de asigurare;

(b) în sfera de aplicare a supravegherii suplimentare în sensul prezentei directive, în cazul în care grupul este un conglomerat financiar; precum și

(c) în procesul de identificare în conformitate cu articolul 3 alineatul (2).

(2) În scopul aplicării alineatului (1), statele membre stabilesc sau le permit autorităților lor competente să decidă care sunt normele sectoriale (sectorul bancar, sectorul asigurărilor sau sectorul serviciilor de investiții) pe baza cărora administratorii fondurilor de investiții alternative intră sub incidența supravegherii consolidate sau a supravegherii suplimentare menționate la alineatul (1) litera (a). În sensul prezentului alineat, normele sectoriale relevante privind forma și gradul de includere al instituțiilor financiare se aplică *mutatis mutandis* administratorilor fondurilor de investiții alternative. În sensul supravegherii suplimentare menționate la alineatul (1) litera (b), administratorii fondurilor de investiții alternative sunt tratate făcând parte din sectorul în care se încadrează în conformitate cu alineatul (1) litera (a).

În sensul prezentei directive, în cazul în care un administrator de fonduri de investiții alternative face parte dintr-un conglomerat financiar, toate trimiterile la entitățile reglementate și la autoritățile competente relevante se înțeleg ca incluzând administratorii fondurilor de investiții alternative și autoritățile competente care răspund de supravegherea administratorilor fondurilor de investiții alternative. Această dispoziție se aplică *mutatis mutandis* grupurilor menționate la alineatul (1) litera (a)."

24. Anexa I se modifică în conformitate cu anexa II la prezenta directivă.

(continuare în numărul viitor)

Banca Națională a României

www.bnr.ro

Copyright©Banca Națională a României, 2012

